

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

34 üncü Birleşim

15 . 12 . 1999 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	427
II. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	430
A) GÜNDEMĐİŐİ KONUŞMALAR	430
1. - Ardahan Milletvekili Saffet Kaya'nın, Ardahan İlinde Sosyal Sigortalar Kurumu il müdürlüğü kurulması hakkında gündemđiŐİ konuşması	430:432
2. - Edirne Milletvekili Evren Bulut'un, patates üreticilerinin sorunları ve alınması gereken tedbirlere ilişkin gündemđiŐİ konuşması ve Tarım ve Köyüşleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökcalp'in cevabı	432:438
3. - Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, Bursa İlinin ulaştırma ve tarım üreticilerinin sorunları hakkında gündemđiŐİ konuşması	438:440
III. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİŐER İŞLER	440
1. - Yükseköğretim Kurumları TeŐkilátu Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarıları ile Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/416, 1/417, 1/457) (S. Sayısı: 134)	440:485
2. - Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe ve Adalet Komisyonları Raporları (1/456) (S. Sayısı: 116)	485:529

3. - Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı ile 491 Sayılı Kanun Hükmünde Karamamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/507) (S. Sayısı: 217) 529:541
- IV. - SORULAR VE CEVAPLAR** 542
- A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI** 542
1. - Muğla Milletvekili İbrahim Yazıcı'nın, Muğla İli sınırları içindeki Dalaman Köprüsüne ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Koray Aydın'ın cevabı (7/881) 542:543
2. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, 14.11.1999 tarihinde oynanan Kütahyaspor-Ayazağaspor maçı sonrasında meydana gelen olaylara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Fikret Ünlü'nün cevabı (7/902) 543:545
3. - Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç'un, Doğu Karadeniz Bölgesi demiryolu bağlantısı projesine ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/906) 545:546
4. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, Antakya Organize Sanayi Bölgesi inşaatına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıku'nun cevabı (7/909) 546:547
5. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, Reyhanlı ve Payas Spor Salonları ve İskenderun Gençlik Merkezi inşaatlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Fikret Ünlü'nün cevabı (7/912) 547:548
6. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, İskenderun Küçük Sanayi Siteleri inşaatlarına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıku'nun cevabı (7/919) 548:550
7. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, İskenderun Limanına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/923) 550:551

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

14.12.1999 SALI

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açılarak üç oturum yaptı.

Ebediyete intikal eden Çanakkale Milletvekili Sıtkı Turan için 1 dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

Başbakan Bülent Ecevit, Türkiye'ye Avrupa Birliği üye adaylığı hakkının önkoşulsuz tanınmasına ilişkin gündem dışı bir konuşma yaptı; ANAP Grubu adına, Rize Milletvekili A. Mesut Yılmaz, MHP Grubu adına, Aksaray Milletvekili Kürşat Eser, FP Grubu adına, Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk, DYP Grubu adına, Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Sağlam, DSP Grubu adına, İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ile şahsı adına, Hakkâri Bağımsız Milletvekili Evliya Parlak aynı konuda görüşlerini belirttiler.

Aydın Milletvekili Sema Pişkinsüt, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun Çeçenistan ve Gürcistan ziyaretlerine,

Amasya Milletvekili Akif Güllü, Amasya Şeker Fabrikasının içinde bulunduğu sorunlara, ilişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Hatay Milletvekili Mehmet Nuri Tarhan'ın, sürücü belgesi alabilmek için ortaokul veya sekiz yıllık temel eğitimi bitirmiş olma şartının kaldırılması veya ertelenmesine ilişkin gündem dışı konuşmasına, Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu cevap verdi.

Kayseri Milletvekili Hasan Basri Üstünbaş ve 35 arkadaşının, Kayseri İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla (10/103),

Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 31 arkadaşının, vakıf müesseselerinin içinde bulunduğu durum konusunda (10/104),

Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 23 arkadaşının, antepfıstığı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla (10/105),

Meclis araştırması açılmasına ilişkin önermeleri okundu; önermelerin gündemdeki yerlerini alacağı ve öngörüşmelerinin, sırası geldiğinde yapılacağı açıklandı.

Denizli Milletvekili Mustafa Kemal Aykurt'un, Adalet Komisyonu,

Niğde Milletvekili Doğan Baran'ın, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu,

Üyeliklerinden çekildiklerine ilişkin önermeleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

KKTC'ye resmî ziyarette bulunan Devlet Bakanı Ramazan Mirzaoğlu'na refakat eden heyete, Aydın Milletvekili Bekir Ongun'un,

Ermenistan'a resmî ziyarette bulunan Devlet Bakanı Mehmet Ali İrtemçelik'e refakat eden heyete, Gaziantep Milletvekili Ali İliksoy'un,

İştirak etmelerinin uygun görüldüğüne ilişkin Başbakanlık tezkereleri kabul edildi.

14 Aralık 1999 Salı günkü Gelen Kâğıtlarda yayımlanan ve aynı gün dağıtılan 293 sıra sayılı kanun tasarısının, 48 saat geçmeden, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 5 inci sırasına, 292 sıra sayılı kanun tasarısının, 6 ncı sırasına; 6 ncı sırasında yer alan 107 sıra sayılı kanun tasarısının, bu kısmın 7 ncı sırasına, 53 üncü sırasında yer alan 108 sıra sayılı kanun tasarısının, 8 inci sırasına, 41 inci sırasında yer alan 96 sıra sayılı kanun tasarısının, 9 uncu sırasına, 49 uncu sırasında yer alan 102 sıra sayılı kanun tasarısının, 10 uncu sırasına alınmasına;

Genel Kurulun 14 Aralık 1999 Salı günü 15.00-19.00; 20.00-24.00 saatleri arasında çalışması ve Çeçenistan'la ilgili genel görüşme önergesinin öngörüşmesinin tamamlanmasından sonra, kanun tasarısı ve tekliflerin görüşülmesi, gündemin 3 üncü sırasına kadar olan işlerin 14 Aralık 1999 Salı günü saat 24.00'e kadar bitirilememesi halinde, saat 24.00'ten sonra da çalışmaya devam edilerek, 3 üncü sıraya kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına, 15 Aralık 1999 Çarşamba, 16 Aralık 1999 Perşembe ve 17 Aralık 1999 Cuma günleri, Genel Kurulun 13.00-19.00; 20.00-24.00 saatleri arasında çalışmasına gündemin 11 inci sırasına kadar olan işlerin 17 Aralık 1999 Cuma günü saat 24.00'e kadar bitirilememesi halinde, 24.00'ten sonra da çalışmalara devam edilerek, 11 inci sıraya kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına;

Genel Kurulun 19-28 Aralık 1999 tarihleri arasında yapılacak 2000 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının görüşmelerinde (ilk gün hariç) günlük programın tamamlanmasını müteakip, saat 24.00'e kadar kanun tasarısı ve tekliflerin görüşülmesine; 14 Aralık 1999 Salı ve 15 Aralık 1999 Çarşamba günleri sözlü soruların görüşülmemesine,

İlişkin DSP, MHP ve ANAP Gruplarının ortak önerisi kabul edildi.

Denizli Milletvekili Beyhan Aslan'ın, Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 9 Eylül 1993 Tarih ve 504 Sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 1 inci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/23) ile,

Malatya Milletvekili Yaşar Canbay'ın, Malatya İl Merkezinde Fırat ve Beydağı Adında İki İlçe Kurulması ve Mevcut Yeşilyurt ile Battalgazi İlçe Belediyeleri de Dahil Edilmek Suretiyle Malatya Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifinin (2/328),

Doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergeleri, yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

2000 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı üzerinde söz almak isteyen milletvekillerinin, söz kayıt, gün, yer ve saatlerine ilişkin Başkanlıkça duyuruda bulunuldu.

FP Grubu adına, Grup Başkanvekili ve Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener'in, Çeçenistan ve Kuzey Kafkasya'ya yönelik izlenen dış politika konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesinin (8/6) yapılan öngörüşmelerinin yeterli olduğu kabul edildi; TBMM, Rusya Federasyonunun 12 Mayıs 1997 tarihinde Çeçenistan Özerk Cumhuriyeti ile imzaladığı Khasavyurt Anlaşmasına uymasına; Çeçenistan'da yaşanan insanlık dramına bir an önce son verilmesine; sivillerin yaşama haklarının güvence altına alınmasına; ülkesine geri dönmek isteyen sığınmacıların geri dönüşlerine izin verilmesine; insan hakları ve uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde mevcut sorunların banşçı yollardan çözülmesine; dünya parlamentolarını, Çeçenistan krizini adil, kalıcı, onurlu, yapılan anlaşmalara uygun ve insan hak ve hürriyetlerine dayalı bir çözüme kavuşturulmasında katkıda bulunmaya davet ettiğine ilişkin TBMM bildirisi okundu; Başkanlıkça gereğinin yapılacağı bildirildi.

MHP Grubu Başkanvekili Erzurum Milletvekili İsmail Köse ile DSP Grubu Başkanvekili Ankara Milletvekili Aydın Tümen, FP Grubu Başkanvekili Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener'in konuşmasında, Gruplarına sataştığı,

FP Grubu Başkanvekili Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener'de her iki Grup Başkanvekilinin kendisine sataştığı,

İddiasıyla birer konuşma yaptılar.

(8/6) esas numaralı Meclis araştırması önergesinin görüşülmesi sırasında, Başkanın tutumu hakkında usul görüşmesi açıldı.

Görüşmelerine devam olunan, Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ile İlgili Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısının (1/424) (S. Sayısı: 191) görüşmeleri tamamlanarak yapılan açık oylamadan sonra kabul edildiği ve kanunlaştığı açıklandı.

Grupların da mutabakatıyla, alınan karar gereğince, 15 Aralık 1999 Çarşamba günü saat 13.00'te toplanmak üzere, birleşime 04.05'te son verildi.

Mehmet Vecdi Gönül

Başkanvekili

Cahit Savaş Yazıcı

İstanbul

Kâtip Üye

Mehmet Ay

Gaziantep

Kâtip Üye

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 13.00

15 Aralık 1999 Çarşamba

BAŞKAN : Başkanvekili Mehmet Vecdi GÖNÜL**KÂTİP ÜYELER : Mehmet AY (Gaziantep) , Cahit Savaş YAZICI (İstanbul)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 34 üncü Birleşimini en iyi dileklerle açıyor, saygılar sunuyorum.

Toplantı yetersayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç arkadaşımıza gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Ardahan İlinde Sosyal Sigortalar Kurumu İl Müdürlüğü kurulması hakkında söz isteyen Ardahan Milletvekili Sayın Saffet Kaya'ya aittir.

Buyurun Sayın Kaya. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 5 dakika.

II. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) GÜNDEM DİŞİ KONUŞMALAR**

1. – Ardahan Milletvekili Saffet Kaya'nın, Ardahan İlinde Sosyal Sigortalar Kurumu il müdürlüğü kurulması hakkında gündem dışı konuşması

SAFFET KAYA (Ardahan) – Sayın Başkan, Sayın Bakan gelmedi mi?

BAŞKAN – Kendilerine bildirdik; belki gelirler efendim.

YUSUF KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Bakan geldi.

SAFFET KAYA (Ardahan) – Sayın Bakanın konuşmadan önce gelmesi lazım da... Devlet ciddiyeti öyle gerektirir; o noktada söylüyorum.

Değerli Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarımız; Ardahan İlinde SSK'nın sorunlarıyla ilgili gündem dışı söz almış bulunmaktayım; hepinizi en derin sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Ayrıca, trafik kazasında rahmetli olan değerli milletvekilimiz için de başsağlığı dileklerimi arz ediyorum; hepimizin başı sağ olsun diyorum.

Çok değerli arkadaşlarım; hepinizin de çok yakinen bildiği gibi, kuzey ili olan Ardahan İlimiz, yıllardan beri, doğunun, makûs talihleriyle başbaşa kalmış bir ilidir; yıllardan beri en fazla göç vermiş, yıllardan beri eğitimde en sonlarda olmuş, yıllardan beri kamu yatırımlarında en sonlarda hizmet almış bir il... Ne acıdır ki, batıda, kamu yatırımlarında kişi başına 200 milyon lira düşerken, Ardahan İlinde, kişi başına 3 milyon liralık bir yatırım düşmekte. Tabii, bu, hükümet politikaları olarak, çok ciddi bir yanlışın gereğidir. Bunun altını çizmek istiyorum.

1926 yılında il unvanı tenzili rütbeyle ilçeye çevrilmiş olan Ardahan, 1992 yılında tekrar il olmuş; ancak, il olduktan sonra SSK'nın birimi, şubesi, il müdürlüğü sekiz yıla yaygın bir sürede, maalesef, kurulamamıştır.

55, 56 ve 57 nci hükümlere defaaten seslendim; İlimizde SSK'nın bir birimi yok. Oradaki işçimiz, dulumuz, yetimimiz, esnafımız 100 kilometrelik yolu kat edip Kars'a giderek sağlık hizmetlerinden yararlanmaya çalışıyor. Maalesef, Ardahan halkının sağlık konusunda sekiz yıldan beri çektiği çile budur.

Sayın Bakanın, yolsuzlukla ilgili uygulamalarını takdirle gözleyenlerden biri benim; ancak, yolsuzluklar tutarı olan 1 katrilyon liranın bütçeden hortumlandığını söyleyen Değerli Bakanımın, bu noktada, Ardahan gibi çok değerli bir serhat ilimizin sorunlarıyla da ilgilenebileceğine buradan işaret etmek istiyorum. Yani, İstanbul'daki insanlarımız sağlık hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanacak, Ardahan ilindeki insanlarımız 100 kilometre mesafeyi sekiz yıldan beri kat edecek... Bunu kabul etmek mümkün değil!

Zaten memurumuzu, işçimizi, çiftçimizi perişan eden anlayışınız, maalesef, üzümlere söyliyorum, doğuyu ve güneydoğuyu da sefil etme noktasına itmiştir.

Doğumuzda esnaf perişandır, perişan olan esnaf SSK hizmetlerinden yararlanamıyor, kalkıp ta Kars'a kadar gidebiliyor. Değerli Bakanımın, bu konuda açık ve net bir şekilde duyarlık istiyorum, Ardahan'da SSK'nın açılması noktasında açık ve net bir şekilde gayretlerini bekliyorum. Bölge halkı, üvey evlat muamelesine tabi tutulamaz; tutulması da mümkün değildir. Bugün, doğusuyla batısıyla, ülkemizin insanları eşit muameleye tabi tutulmalıdır. Değerli Bakanımın bu konuda hassasiyet göstereceğine inancım vardır ve buradan, yolsuzluklarla ilgili mücadelesini alkışladığımı, huzurunuzda tekrar ifade ediyorum; ancak, tabii, yalnızca yolsuzlukları keşfetmek yetmez, yolsuzlukların üzerine en radikal bir şekilde gitmenin, gereğini yapmanın da kararlılığını Sayın Bakan sergileyebileceğine inanmak istiyorum ve inanıyorum.

Artık yeter, ülkemizde yolsuzluklar kalksın, fakirin fukaranın hakkı yenmesin! Ülkemizde, artık, doğu ve güneydoğu ihmal edilmesin, Ardahan'da ihmal edildiği gibi ve kamu yatırımlarında da en sonlarda olan bir ilimizin makûs talihine artık "dur" diyebilmenin gereği yapılınsın ve bundan dolayıdır ki, yalnızca 54 üncü hükümet döneminde Ardahan'ı Türkiye'de en çok yatırım alan il yaptık; ama, ondan sonraki sürelerle bakıyorsunuz, Türkiye'nin her yerinde, maalesef, yatırım olmadığı gibi, Ardahan'da da yatırımlar durmuş. Halen, daha, 21 inci Yüzyıla girerken köylerimiz susuzdur, yol yoktur, okullarımız yoktur...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaya, lütfen, toparlar mısınız efendim.

SAFFET KAYA (Devamla) – Oldu Sayın Başkan.

...sağlık hizmetleri aksamaktadır. 54 üncü, 53 üncü hükümet döneminde, Doğru Yol Partisinin iktidarda olduğu dönemde havalimanı projesi gerçekleşmiş, organize sanayi sitesi programı gerçekleşmiş, baraj programı gerçekleşmiş; fakat, 55, 56, 57 nci hükümetler döneminde hiç yatırım yapılmamış. Bunu kabul etmek mümkün değil!

57 nci hükümete sesleniyorum: Bu yatırımları mutlaka hızlandırın; bölgelerin sorunlarıyla ciddi manada ilgilenin. Maalesef, yapılan şey, selden tomruk kaçırmaktan başka bir şey değil, akıntıya kürek çekmekten başka bir şey değil!

O bakımdan, lütfen, benim bölgemin ve Türkiye'nin sorunlarıyla yakinen ilgilenin. Palyatif çözümler, bu ülkeye ve sorunlara hiçbir şey getirmez. Üç yıldan beri de, palyatif çözümlerle uğraşan hükümetler, maalesef, ülkemizin yararına hiçbirşey yapamamıştır. O bakımdan, bir an önce, değerli bakanımdan, SSK'nın Ardahan'da kurulmasını ve 57 nci hükümetin de doğu ve güneydoğuya gerçekten yatırım noktasında hizmet etmesinin gereğini yerine getirmesini burada ifade ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son cümleleriniz lütfen...

SAFFET KAYA (Devamla) – Değerli arkadaşlarıma saygılar sunuyor, Değerli Başkanımıza anlayışlarından dolayı şükranlarımı ifade ediyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yok.

Gündem dışı ikinci söz, patates üreticileri ve sorunları hakkında söz isteyen Edirne Milletvekili Sayın Evren Bulut'a aittir.

Buyurun Sayın Bulut. (ANAP sıralarından alkışlar)

Süreniz 5 dakikadır efendim.

2. – *Edirne Milletvekili Evren Bulut'un, patates üreticilerinin sorunları ve alınması gereken tedbirlere ilişkin gündem dışı konuşması ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı*

EVREN BULUT (Edirne) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan evvel, komşu ilimin milletvekili olan Çanakkale Milletvekilimizin bir trafik kazasında arkadaşıyla beraber hayatını kaybetmiş olmasından dolayı kendisine Allah'tan rahmet, Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuza da başsağlığı diliyorum.

Bugün burada söz almamın sebebi şudur: Türkiye'deki tüm üreticiler, bu sene, maalesef, talihsiz bir yıl geçirmiştir ve yıl sonuna geldikçe bu durumun iyice berraklaştığını da görmekteyiz. Devletin alacakları, halka olan borçları, kendi yaşam tarzlarını düşünürsek, 12 nci ayda Türkiye çiftçisi çok zor şartlar altında hayatını sürdürmektedir. Bu vesileyle, bugün de patates üreticilerimizin sorunlarını Yüce Meclisimize ve sayın bakanımıza, hükümetimize arz etmek istiyoruz.

Altı aydır, bölgelerinden gelen milletvekillerimiz tarımı konuşuyorlar. Demek ki, tarımda bir sıkıntı var. Bu sıkıntı, daha evvel konuşmalarımızda anlattığımız gibi, haksız ithalattan, bazı yanlış tedbirlerden bugüne kadar geldi. Bilhassa, Nevşehir'e 10 milletvekili arkadaşımızla yaptığımız ziyarette, patatesin, Nevşehir, Niğde, Aksaray, Bolu, Aydın ve Sakarya gibi illerimizde yoğunlukta olduğu, Kayseri gibi, Adana gibi, Eskişehir gibi illerimizde, bazı bölgelerimizde ekildiği bilinmektedir; ama, yoğunluk, Nevşehir'dedir, Aksaray'dadır, Niğde'dedir, Sakarya'dadır.

Nevşehir'in Derinkuyu bölgesine gittiğim zaman, hakikaten, bir çiftçi olarak üzülmemek elde değildir. Geçen sene 70 000 lira olan patatesin 15 000 liraya, 18 000 liraya düştüğü, İstanbul'a nakliye parasının 15 000 lira olduğu, 1 kilo patatesin satış görmediği, harcı borcu olan çiftçilerin çok zor durumda olduğuna dair tespitlerimizin daha ötesinde, sorunların ağır olduğunu tahmin ediyorum. Tabii, bunlara çözüm getirmek lazım. Çözüm şudur: Geçen sene 40 dolar olan ihracat teşvikinin, bu sene 20 dolar olduğu...

MÜKERREM LEVENT (Niğde) – Geçen sene yoktu, üç sene önce vardı.

EVREN BULUT (Devamla) – İşte, geçen sene de devam etti o açılışlar, fonlar, o fonlar...

Geçen sene 70 000 liraydı patates. Sen, Niğdelisin; ama, Ankara'da oturduğun... Patates 70 000 liraydı geçen sene.

MURAT SÖKMENOĞLU (İstanbul) – Sezar'ın hakkını Sezar'a vereceksiniz...

EVREN BULUT (Devamla) – Şimdi, bu sene, patatesin... Şu seneydi, bu seneydi bırakalım. Bu seneki, bu ölüyü, bu sistemi kaldıralım. Ne yapmak lazım? Bugün, ancak 200 000 ton civarında ihracat imkânı olur bu mahsulde. Biz, Sayın Bakanımızın... Hatta, 1980 senesinden önce, patates, aynı böyle bir dönemde, depolarda sayıldı ve devlet parasını ödedi.

1994 senesinde de, ben, Bolu'ya gittim- yine, patates olayı vardı- orada da, ofisi devreye soktuk. Patates, tabii, soğan gibi, karpuz gibi, üzüm gibi desteklenmesi güç olan, devletçe desteklenmesi güç olan bir üründümüzdü; ama, patatesçinin sorunları, yalnız patatesçinin sorunu değil. Türki-

ye'deki büyük taşımacılık, Nevşehir, Kırşehir ve Aksaray'da olan kamyon taşımacılığımız durmuş, esnafımız durmuş. Ona, iki tane tedbir öneriyoruz; biri uzun vadeli, biri kısa vadeli. Uzun vadeli olan şudur: Mutlaka, patates üreticisini örgütlememiz lazım; aynen kooperatifler gibi, birlikler gibi. İlk önce bunu yapmamız lazım. Borsasında da görüştük; oraya- nasıl, pamuk, ayçiçeği, fındık, ihtisas borsaları üzerinde çalışıyorsa- mutlaka, patatesin de ihtisas borsası kurulması lazımdır. Bunlar, uzun vadeli tedbirlerdir.

Ben, şimdi, bakanımdan şunu rica ediyorum: Tarım-Kredinin 2 milyon üyesi vardır. Bunlar ufak çiftçilerdir. Bunların kredileri 500 milyon lirayı geçmez. Şu anda 490 trilyon borçlarını ödeyememişlerdir. Bunlara, 15 gün sonra 150 trilyonda faiz gelecektir.

Ben, bazı sıkıntılı bölgelerin devletten para ...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bulut, lütfen toparlar mısınız efendim.

EVREN BULUT (Devamla) – ...patates üreticimiz gibi birliklerin, tarım kredi borçlarının, mutlaka ertelenmesi lazımdır.

İki, zaten, Enerji Bakanlığımızın da... Tarımsal sulama yapar bunlar; elektrikli sulamadır. Edirne'den, aşağı yukarı Urfa'ya kadar, Konya, Aydın... Bu tarımsal suların da... Sayın Bakanlığımızın Bakanlar Kurulunun imzasına açtığı borç ertelenmesinin, bir an evvel, diğer milletvekili arkadaşlarımızın da çabalarıyla, bu ayın sonuna kadar tarımsal sulama kararnamesinin yürürlüğe girmesi lazımdır.

Patates üreticilerimizin sorunları, böyle, 5 dakikada, 10 dakikada olmuyor; tüm çiftçilerimizin zor durumda olduğunu, tüm milletvekili arkadaşlarımız bilmektedir. Yeniden, bir tarım planlaması, yeniden bir tarım programlaması yapılması lazımdır.

Hepinize saygılar sunarım. (ANAP, DSP, MHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bulut.

SAFFET KAYA (Ardahan) – Sayın Başkan, ben, bir dakikanızı alabilir miyim.

BAŞKAN – Efendim, müsaade ederseniz, Sayın Tarım ve Köy İşleri Bakanımız Hüsni Yusuf Gökalp Bey cevap verecekler.

SAFFET KAYA (Ardahan) – Peki.

BAŞKAN – Süreniz 20 dakika efendim.

Buyurun.

TARIM VE KÖY İŞLERİ BAKANI HÜSNÜ YUSUF GÖKALP (Sivas) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; Edirne Milletvekili Sayın Evren Bulut'un, patates yetiştiricilerinin problemleri ve bu problemlerin halli için önerdiği çözümler üzerinde, Bakanlığımızın görüşlerini belirtmek üzere söz almış bulunuyorum.

Ben de, Sayın Evren Bulut'un başsağlığı dileklerine teşekkür ediyorum, Allah razı olsun. Milletçi Hareket Partisinin çok değerli bir milletvekilini, 25 yıllık hocasını, hocamızı, Sıtkı Turan Beyi elim bir trafik kazası sonucu kaybettik. Bundan önce trafik kazasında kaybettiğimiz Anavatan Partisi Grubundan çok değerli hocamız, Avni Beye de, hepsine, Allah'tan rahmet diliyorum; milletimizin başı sağ olsun.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; bu kürsüden pek çok kez çiftçinin, köylünün, değişik ürünler üretenin sorunlarını değerli milletvekillerimiz dile getirdiler ve biz de, Bakanlık olarak sorumlu olmamız nedeniyle, bu problemlerin hallinde ve hükümet nezdinde tedbirlerin alınması için öngörülen cevapları Genel Kurulumuza arz etmiştik.

Bugün, özellikle patates üreticilerimizin problemleri, Sayın Evren Bulut'un burada 5 dakika içerisinde çok iyi bir şekilde özetlediğimin daha da ilerisindedir. Patates üretimi, başta Nevşehir, Niğde olmak üzere, Anadolu'nun hemen hemen tüm illerinde yapılmakta ve Bitlis'te, bugün, çok sayıdaki köyde, patates sökümlü dahi yapılmamaktadır. Geçen yıllar 60 000-70 000 lira civarında olan patates fiyatı, maalesef, bu yıl 25 000 liraya kadar düşmüştür.

Buradaki problem nedir? Buradaki temel problem, Sayın Evren Bulut'un da en son cümlesinde belirttiği gibi, tarımda yeniden bir yapılanma ve tarımda ürün planlamasının yapılması ve tarımdaki yönlendirmeyi, planlamayı, organizasyonu yapacak bir kurulun olmaması ve oluşturulmamasından ileri gelmektedir.

Sayın Başkan, yarın Bakanlar Kurulunda arz edeceğim şu dosyayı burada değerli milletvekillerimize bilgilerine sunmak istiyorum: Tarımsal Reform ve Tarımda Yeniden Yapılanma Programı. Asıl yapılacak iş, yıllarca, tarım reformu diye kamuoyunda konuşulan, basınımda belirli ölçüde yer alan, tüm vatandaşlarımızın günlük sohbetlerinde de belirli ölçüde söz ettiği; ancak, bir türlü çıkarılamayan, yapılamayan düzenlemelerin, bu Tarımsal Reform ve Tarımda Yeniden Yapılanma Programı çerçevesi içerisinde acilen çözülmesi gerekir.

Hepimiz biliyoruz, herkesin kullandığı bir tabir var, bu sene patates para etmedi; ektik, tarlada kaldı. Bu sene patates para etti, soğan para etti; ektik, satamadık" diye.

Şimdi, uzun tedbir, Türkiye Cumhuriyeti topraklarının, arazilerinin, ikliminin çok iyi çalışması, dünya konjonktürünün çok iyi takip edilmesi, Türk tarımının ve tarım ürünlerine dayalı sanayinin, bugün yıllarca aday olduğumuz ve girmeye çalıştığımız Avrupa Birliğinin tarım ekonomisiyle, tarımıyla, Amerika'nın, Kanada'nın, tüm ülkelerin, yani, dünyanın tarım düzenlemesiyle entegre edilmesi, gerekli. İşte, bizim, göreve geldiğimiz günden bu yana üzerinde çalıştığımız en önemli ve kalıcı mesele budur.

Bugün acil olarak çözülmesi gereken diğer bazı meselelere gelince: Bugün yaklaşık 700 000 ton kadar talep fazlası patates vardır. Bu 700 000 ton patatesin ihraç edilebilmesi için, biz, Bakanlık olarak görüşlerimizi Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından Para ve Kredi ve Koordinasyon Kuruluna sevk ediyoruz. Bu çerçevede, bu yıl, 17.16.1999 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan Para ve Kredi Koordinasyon Kurulunun kararıyla da patatese, azami yüzde 15 ödeme oranı üzerinden, ton başına 20 Amerikan Doları ihracat iadesi uygulaması başlatılmıştır. Bu ihracat iadesi uygulaması Mart 2000'e kadar devam edecektir. Ancak, bunun 1 kilogram patatese getireceği fiyat 10 000 lira civarında olabilmektedir. Bunun biraz yardımcı olacağını biliyoruz; fakat, problemi çözemedi.

Diğer taraftan, meydana gelecek gelişmelerin izlenmesi ve piyasa koşullarının gerekli kılınması halinde gelecek yıllarda da patates ihracatında ihracat iadesi yapılması, Dünya Ticaret Örgütü taahhütlerimiz çerçevesinde mümkün olabilecektir.

Sayın Evren Bulut'un da belirttiği gibi, geçtiğimiz yıllarda ton başına 70 dolara kadar varan bir ihracat iadesi verilmiş ise de, o zaman, 70 dolara Dünya Ticaret Örgütü taahhütlerimiz içerisinde mülsaade ediliyordu; çünkü, her geçen yıl, bu iade belirli oranda düşürülüyor. Bu sene ton başına verdiğimiz 20 dolar iade, verebileceğimiz en maksimum ihracat iadesiydi.

Biz, özellikle patates tüketimini Türkiye'de artırmaya çalışıyoruz. Bu yönde Türk Silahlı Kuvvetleriyle yazışmalarımız oldu. Silahlı Kuvvetlerde, toplütüketim yerlerinde patatesin, besin değerini de belirterek, içerisindeki nişastasını, proteinini de belirterek tüketiminin artırılması hususundaki çalışmalarımıza devam ediyoruz. Yine, toplu tüketim yerlerinde -ki, belki de toplumumuz tarafından patatesin değeri pek bilinmiyor- tüketiminin artırılması gerekir, patatesin içerisindeki proteinin besleme özelliğinin çok iyi belirtilmesi gerekir.

Bugün, patatesi gıda sanayiinde pek kullanamıyoruz. Bir ara, patates askeriyede Mehmetçiğimize verilen ekmeğe katıldı; ancak, teknolojinin iyi uygulanmaması nedeniyle, patates unu katılan ekmeğe tüketici tarafından pek fazla cazip bulunmadı. Bizim, Türkiye'de bu teknolojiyi geliştirmemiz ve patates ununun belirli oranlarda ekmeğe veya benzeri ürünlere katılımı konusunda çalışmalar yürütmemiz gerekir.

Yine, Genel Kurulda arz etmişim. Bugün, biz patatesten çok değişik alanlarda istifade edemiyoruz; ama, Avrupa'da, bir patates fabrikasında çok değişik ürünler üretiliyor. Bir tanesini burada söylemişim; müsaade ederseniz yine arz etmek istiyorum; Patates deyip, tarım ürünleri sanayi deyip geçmeyelim; üzerinde önemle durmamız gerekli. Göze taktığımız lens patates nişastasından üretiliyor. Doğal lens sabahleyin göze takılıyor, akşama kadar taşınıyor, akşam yatağa girilirken bu lens çıkarılıyor. Bugün Hollanda'da bir patates fabrikasında 200'den fazla çeşit ürün üretiliyor. Biz, işte, tarımımızı ihmal ederken, tarıma dayalı sanayileri de ihmal etmişiz. Bu çok önemli.

Diğer bir husus şudur: Bugün, patatesten tohumculuk çalışmalarına önem vererek, değişik amaçlar için patates üretmemiz gerekli; değişik sanayi dallarında kullanabileceğimiz, değişik gıda amaçlı olarak kullanabileceğimiz patates üretimine ağırlık vermemiz gerekli. Mesela, burada bir örnek vereyim: Bugün, Mc Donald's lokantalarında kullanılan patates, özel tohumdan üretilmektedir, özel şartlarda üretilmektedir, daha ziyade Adapazarı ve çevresi bölgelerinde üretilmektedir ve bu patatesin pazarlanmasında hiçbir sıkıntımız yoktur; çünkü, bu, özel bir patatestir, dilimlenmeye, kızartılmaya uygun bir patatestir.

Patates ve diğer meyve, sebze ürünlerinde, özellikle 57 nci cumhuriyet hükümetinin çok yerinde aldığı bir karar burada belirtmek istiyorum. Sınır ticareti kapsamında olan 52 çeşit ürün, sınır ticareti dolayısıyla ülkemize giriyordu. Bunun içerisinde patates de vardı, soğan da vardı, fındık da, fıstık da, bal da... Mesela, bal üreticileri, ballarını pazarlayamıyorlardı. Ama, hükümetimizin aldığı kararla, bundan sonra, sınır ticaretinde, kendi ürettiğimiz ürünler o illere sevk edilebilecek, kendi ürettiğimiz ürünlerin pazarlanmasındaki tıkanan kanallar açılacak ve artık, bizim üreticimiz, sınır ticareti adı altında ülkemize giren ve girdikten sonra da Anadolu'nun tüm illerine kadar ulaşan ve ucuza giren, çoğu zaman kalitesiz, çoğu zaman da mikroorganizmalı, böcek larvalı ürünlerle yarışma durumunda kalmayacaktır.

Diğer önemli bir husus şu: Yine Sayın Evren Bulut'un belirttiği gibi, ülkemizde üreticilerin örgütlenmesi gerekli. Bugün, Türk çiftçisi örgütsüzdür. Yıllarca üzerinde çalışılan, ama bir türlü Bakanlar Kurulu gündemine ve Meclisimize getirilemeyen tarımsal üretici birlikleri kanunu tasarısı, önümüzdeki hafta içerisinde Bakanlar Kurulumuza ve oradan da Yüce Meclisin takdirine arz edilecektir. Bu örgütlenmeye de çok önem verdiğimizizi, burada belirtmek istiyorum.

Yine örgütlenmeyle beraber ihtisas borsalarının oluşmasına, yine örgütlenmeyle beraber patatesi satacağımız dışpazar arama çalışmalarına ağırlık vermemiz gerekli. Bugün, Bağımsız Devletler Topluluğunda, İskandinav ülkelerinde, özellikle deniz taşımacılığı düşünüldüğü zaman, yine bizden mesafe olarak pek uzakta olmayan ülkelerde lokantaya gittiğimiz zaman, sofraya oturduğumuz zaman ekmeğe verilmemekte, patates sunulmakta. Eğer biz, Avrupa pazarına kaliteli, standart patates üretimiyle girebilirsek, o zaman patates üreticisinin öntü açılmış olacaktır.

Elektrikli sulama konusuna gelince: Bu, çok önemli bir konu. Ancak, yine müsaade ederseniz, bunu arz etmek istiyorum burada: Toprak, su, bitki münasebetlerini çalışan bir kurum, bir müessesese 2000 yılına giren Türkiye'de mevcut değildir. Bu çok önemli. Bu kurumla elektrik parasının ne ilişkisi var dersiniz arz edeceğim. Toprak, bitki, su, gübre, toprağın yapısı, toprağın kimyasal yapısını çalışan bir müessesese 1984 yılında kapatılmıştır ve bu müessesenin adı "Toprak-su"dur. Bu

mtessese şerefle hizmet yapmıştır. Ebediyete intikal edenleri rahmetle anıyor, görevi başında bulunanlara, halen aramızda olan çok değerli arkadaşlarımıza, meslektaşlarımıza Türk çiftçisi, Türk köylüsti ve Türk tüketicisi adına tekrar teşekkürlerimi arz ediyorum.

Nedir bunun elektrik parasıyla ilişkisi: Suyu sevgilisine kavuşturmak gerekli. Suyun sevgilisi topraktır. Bugün, Nevşehir'de, Niğde'de suyu tarlaya götüremediğimiz için, su ekonomisini çalışmadığımız için, herkes, tarlasına sonda vurmaya başladı. Bundan dört sene önce, beş sene önce 10 metreden çıkardığımız su, bugün 66 metreden çıkıyor.

MURAT SÖKMENOĞLU (İstanbul) – Şimdi de 400 metreden çıkacak...

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI HÜSNÜ YUSUF GÖKALP (Devamla) – Türkiye çölleşiyor. Çölleşen Türkiye'de, Toprak-Su teşkilatını kapatanlara tekrar sormak istiyorum, bu vebalin altından kalkamazlar. (MHP sıralarından alkışlar) Bu, Türk çiftçisine, Türk köylülüğüne, Türk Milletine yapılmış en önemli bütanlardan biridir.

MURAT SÖKMENOĞLU (İstanbul) – Yeniden açılım Sayın Bakan.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI HÜSNÜ YUSUF GÖKALP (Devamla) – Kapatanlara sormak istiyorum: Toprak-Su teşkilatı hangi eksikliği yapmıştı, hangi hatayı yapmıştı, hangi hizmeti çiftçiye götürememişti de kapatıldı?..

MAHFUZ GÜLER (Bingöl) – Yeniden açılım...

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI HÜSNÜ YUSUF GÖKALP (Devamla) – Ben, ziraat mühendisiyim, yıllarca fakültede ders verdim, konum budur; iddia ediyorum: eğer Toprak-Su teşkilatı kapatılmasaydı, bu yıl patates üreticimizin, buğday üreticimizin, hayvan yetiştiricimizin, meyve sebze yetiştiricimizin problemleri belki bu kadar olmazdı. Bu konuyla ilgili olarak da kanun tasarsını Bakanlar Kurulumuza arz ediyoruz, yakında da Yüce Meclisimizin takdirlerine arz edilecek.

Diğer önemli bir husus ise, özellikle son günlerde kamuoyunda da tartışılan, gazetelerde de yer alan ve biraz da yanlış yönlendirilen bir konuyu müsaadenizle açmak istiyorum; çünkü, patatesle de ilgili, soğanla da ilgili, sarmısakta da ilgili, buğdayla da ilgili, tüm meyve sebzeye de ilgili.

Efendim, ben, serbest ekonomiye inanan, liberal ekonomiye inanan bir kişiyim ve şahsım olarak da, bizden önceki hükümetlerin Dünya Ticaret Örgütü nezdinde attığı imzaların da tabii ki yanındayım, arkasındayım; ama, bu Dünya Ticaret Örgütü görüşmelerinde, Türk çiftçisinin, Türk üreticisinin hak ve hukuku gerekli ölçüde izah edilip, menfaatlarımızın gerekli ölçüde korunup korunmadığı da tartışmaya açıdır. Yalnız şunu söylüyorum: Ben, Türkiye'ye muz girişini yasakladım, başka meyve sebze girişini de yasakladım; ancak, Türk Milleti, sağlıklı gıda tüketmeye layık bir tüketicidir. Muz ithal eden de etsin, patates ithal eden de etsin, meyve sebze ithal eden de etsin; ancak, 1997 yılında Resmî Gazetede yayımlanan mevzuatlarımıza, şartlarımıza uygun olarak ithal etsin. Bugün, ithal edeceğimiz ürünlerde pestisit kalıntısı, ilaç kalıntısı olup olmadığına bakmaktayız. Bu değerleri liste halinde vermişizdir, diğer dünya ülkelerince de verilmiştir. Mesela, diyoruz ki: "Şu, şu, şu ilaç kalıntısı şu miktarda üzerinde olmayacak" Bu değerler, muz için de verilmiştir, elma için de verilmiştir, kayısı için de verilmiştir, kuru gıdalar için de verilmiştir, taze gıdalar için de verilmiştir. Ürünlerde hormon kalıntısı olmamalıdır. Bakınız, bazı ülkelerde muz üretiminde muzun çiçeği hormona daldırılıyor. Çiçek meyveye dönüştürken, o daldırılan hormon, acaba bu muzun içerisinde var mıdır yok mudur; bu analizin sonucunu istemek benim sorumluluğumdur ve Türk Milletinin de sağlıklı gıda tüketme hakkıdır. Bizim sebze meyve ithalatında tek istediğimiz budur; muhakkak surette pestisit kalıntısı ölçülmelidir, hormon kalıntısı ölçülmelidir, mikroorganizma kalıntısı ölçülmelidir. O da, yine, bizim 1997 yılında Resmî Gazetede yayımladığımız

Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğine göre yapılmaktadır. Yönetmeliği uygulamaya kalkıştığımız zaman, bir grup kişi "Bakan, muz ithalatını yasakladı" diyor. Biz ithalatı yasaklamıyoruz; ama, gerekli şartlar yerine getirildikten sonra...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen toparlar mısınız efendim.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI HÜSNÜ YUSUF GÖKALP (Devamla) – ... muz ithal eden muz ithal etsin, meyve ithal eden meyve ithal etsin. Gerekli şartları yerine getirdikten sonra, hangi ürünü ithal etmek istiyorlarsa ithal etsinler; ama, muz yükleniyor, muz içeriye giriyor, muz Anadolu'da pazarlanıyor, pestisit kalıntısı raporu iki ay sonra geliyor. Bizim, Bakanlık olarak, sorumlu olarak, milletimizin sağlığını düşünerek yaptığımız uygulama budur. Patates için de geçerli olan budur. Bugün, ithal edilen patateslerde, eğer gerekli analizler yapılmamışsa... Hemen, bir tanesini söyleyeyim, 100 tane zehirlenmeden bir tanesini söyleyeyim: Patates kabuğunun 0,5 milimetre, 1 milimetre altında olan solenin maddesinin vücutta biriken etkisi vardır, toksik etkisi vardır. Yanlış ithal edilen, sınırlardan yanlış giren ürünler -buğday, pirinç, bakliyat, diğer yağ meyve ve sebzeler- eğer küflü giriyorsa, bu ürünlerin üzerinde büyük bir ihtimalle -Latince ismini, kayıtlara geçsin diye söylüyorum- Aspergillus Flavus küfü vardır; bu da aflatoksin salgılar; aflatoksinin de vücutta biriken toksik etkisi vardır ve sindirim sisteminde kanserojenik tümörlere neden olur. Benim aldığım tedbirler budur. Benim milletim, hiç kimsenin, kanserojenik kalıntıları olan, aflatoksin kalıntısı olan ürününü tüketmeye layık değildir.

Hatırlarsınız, bundan yıllar önce, Rusya'ya ihraç ettiğimiz bir siyah çay ürünüümüz "bunda aflatoksin var" diye geri gönderildi. Herkes, bizim ihraç ettiğimiz üründeki analizleri yapıyor; biz de Türk Milleti olarak, bu analizleri yaparız, bunu yapacak laboratuvarlarımız var, ekiplerimiz var, dünya referanslı laboratuvarlarda yapılır; ondan sonra da ithal edilir. Ancak, şunu da özellikle belirtmek istiyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, son cümleler için mikrofonu tekrar açıyorum efendim.

Buyurun.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI HÜSNÜ YUSUF GÖKALP (Devamla) – Benim limonum dalında dururken, benim üreticimin ürettiği muz tarlada, bahçede dururken, hormonlu, pestisitli muzun girişine, bundan sonra müsaade etmeyeceğiz.

Saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Tarım Bakanımız Sayın Hüsnü Yusuf Gökalp'a teşekkür ediyorum.

Gündem dışı ilk sözü alan Sayın Saffet Kaya, sözlerine bir şey eklemek istiyor; 60 ıncı madde gereğince çok kısa olmak kaydıyla söz veriyorum.

Buyurun efendim.

SAFFET KAYA (Ardahan) – Değerli Başkanım, delaletinizle, SSK'nın sorunlarıyla ilgili ve bölgede yıllardan beri ihmalıyla ilgili Sayın Bakanıma bir soru sormuştum.

Bu noktada Ardahan halkının da beklediği, Ardahan'da SSK'nın ne zaman açılacağına dair Sayın Bakanımızın bugün burada bir konuşma yapması ve kamuoyunu rahatlatmasıydı. Sayın Bakanımızı burada görmemeyi, şahsen, hadiseye verdiği ehemmiyetin sonucu olarak değerlendiriyorum. O bakımdan, umuyorum ki, Sayın Bakan, kısa bir zamanda, Ardahan'daki SSK'nın açılmasıyla ilgili vaadini yerine getirir, hem Ardahan'ın hem benim bu noktada kendisinden beklentim var.

Ayrıca, ben, Sayın Tarım Bakanımıza da bir soru sormak istiyorum müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Böyle bir usulümüz yok efendim.

SAFFET KAYA (Ardahan) – Peki efendim, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Soru sırasında hayhay, buyurun.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Efendim, müsaade eder misiniz...

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Bakana katıldığımızı ifade etmek istiyoruz efendim.

BAŞKAN – Efendim, gündem dışı konuşmalarda böyle bir şey yok efendim.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Gerçekten köy hizmetleri, Toprak-Su ve YSE olarak, ortadan kalkmasının vebali kime aittir?..

BAŞKAN – Gündem dışında böyle bir usulümüz yok efendim...

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Bakanın çok isabetli bir deymi var; yani, bir bakanlık haline gelen ve Türkiye’de, Köy hizmetleri ve Toprak-Su’yu kaldıranlardan sormak lazım. Aynen katılıyoruz Sayın Bakana.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Çok kısa soru sormak istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Efendim, müsaade eder misiniz...

Sayın Bakanımızın soru sorma için ayrılan sürede her türlü soruya cevap vereceğini zannediyorum; yani, onun için ayrılan periyotlarda lütfen sorunuz.

Gündem dışı üçüncü söz, Bursa İlinin ulaştırma ve tarım üreticilerinin sorunları hakkında söz isteyen, Bursa Milletvekili Sayın Faruk Çelik’e aittir.

Buyurun Sayın Çelik. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 5 dakika efendim.

3. – *Bursa Milletvekili Faruk Çelik’in, Bursa İlinin ulaştırma ve tarım üreticilerinin sorunları hakkında gündem dışı konuşması*

FARUK ÇELİK (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin dördüncü büyük kenti olan Bursamızın bir kısım sorunlarını dile getirmek üzere huzurlarınızdayım; Yüce Meclise saygılar sunuyorum. Bu arada, vefat eden çok değerli Sıtkı Turan kardeşimizi de Allah’tan rahmet diliyorum.

Değerli milletvekilleri, yurt içinden ve yurt dışından göç alan, nüfusu 2,5 milyona ulaşan, tarih, turizm, tarım, ticaret ve sanayi şehri Bursamızın önemli sorunlarından biri ulaşımdır. Tarifeli uçak seferleriyle ülkemizin birçok iline 1 saat içerisinde ulaşmak imkânı varken, Bursamız, maalesef, bu imkândan mahrumdur; Bursa’ya ulaşım, ancak karayoluyla mümkün olabilmektedir. Karayollarının durumu da içler acısıdır. Başkentiyile arasındaki bölünmüş duble otoyol bugüne kadar gerçekleştirilememiştir. Bursa - Karacabey - Kemalpaşa bölünmüş yol bitirilememiş; bu durum, birçok trafik kazasına sebep olmaktadır. Ayrıca -şehir trafiğine girmeden- birçok ilde çevreyolu problemi halledilmişken, 54 üncü hükümet tarafından programa alınmasına, kısa bir süre içerisinde 1/1000’lik planları yapılmasına, ÇED raporu alınmasına ve çevreyolunun kavşak ihalesi yapılmasına rağmen, ne yazık ki, 55, 56, 57 nci hükümetler, Bursa çevreyolunu başlatamamışlardır.

Bursamızın, komşu tüm illerinde –Kütahya, İzmit, Bilecik, Balıkesir, Eskişehir İllerinde- demiryolu ulaşımı mümkünken, Bursamız, bu imkândan da, ne yazık ki mahrumdur.

Ayrıca, Bursamızın Gemlik liman kapasitesinin artırılması için gerekli yatırımların yapılması-
nı da hükümetimizden talep ediyoruz, rica ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, Bursamızın önemli sorunlarından bir diğeri de, çiftçilerimizin sorunla-
rıdır. Bir taraftan ürün maliyetleri artarken, diğer taraftan ürün parasını tahsil edemeyen çiftçileri-
miz "canımıza yetti" diye feryat ediyorlar. Pancar kota uygulamalarından bunalan Mustafakemal-
paşa ve Karacabey'deki çiftçilerimiz, domates gibi birçok ürünü ekmeme kararı almış bulunmakta-
dırlar. Önceki yıllara göre, ürünlerde yeterli artış kaydedilmezken, Devlet Su İşlerinin sulama be-
dellerini yüzde 300 artırması sonucu, sulama bedellerini ödeyemeyen çiftçilerimiz icraya verilip,
karakollarda stürlündürülmektedir.

Yine, Bursamızın, İznik, Orhangazi, Mudanya, Gemlik İlçelerimizin zeytin üreticilerinin du-
rumu da işler acıdır. Üretici rekolden memnun; takriben 80 000 ton üretime karşılık, Marmara
Birlik 30 000 ton alım gerçekleştirmiş; fakat, alımları durdurmuştur; 50 000 ton zeytin ise üretici-
nin elinde kalmıştır. Zeytin üreticisi, birinci kalite zeytin 1 100 000 TL iken tüccarın insafına terk
edilmiştir ve birinci kalite zeytin 500 000-600 000 TL'den işlem görmektedir. Bu ise, kredi borcu
olan ve ümidini zeytine bağlayan üreticiyi perişan etmiştir. Hükümetin, alımlar için Tarıf'ı devre-
ye sokmasını bekliyoruz.

Değerli milletvekilleri, Bursamızın önemli sorunlarından birisi de, esnafımızın karşılaştığı so-
runlardır. IMF'ye bağımlı uygulanan politikalar neticesi, direkt olarak memur, işçi ve çiftçi mağdur
edilirken, dolaylı olarak bu kesimlerin uğrak yeri olan esnafımız da zor günler yaşamaktadır. Es-
nafımız kepenk kapatmıyor, işyerini kapatıyor. Hele, mevcut vergilerini ödemekte zorlanan esna-
fımıza deprem adına konulan yeni vergiler, esnafı canından bezdirmiştir.

Bilindiği gibi, Bursa bir tekstil şehri. Tekstil şehri Bursamızın dokumacı esnafına gelince, uy-
gulanan yanlış politikalar neticesi, dokuma tezgâhlarının yüzde 70'i işsiz kalmış, aileleriyle birlik-
te yaklaşık 100 000 kişi mağdur durumdadır. Dokuma odasına kayıtlı 6 000 üye varken, esnafın
yaptığı toplantılar salonlara sığmaz, caddelere taşarken, bugün, dokumacı esnafı, toplantı yapamaz
noktaya getirilmiştir. Dokumacı esnafı, panolu-panosuz elektrik fiyat ayırımından, vergilerden,
SSK ve Bağ-Kur borçlarından, gecikme zamlarından ve sorunlarına hükümetin ilgisizliğinden yıl-
gınlığa düşmüş durumda, sorunlarına ilgi beklemektedir.

Değerli milletvekilleri, Bursamızda, sanayicilerimiz de, ağır ekonomik koşullar bir yana, son
bir ay içinde BOTAŞ tarafından doğalgaza yapılan yüzde 24'lük zamlarla isyan noktasına getirilmiş-
tir. Sanayicilerimiz, doğalgaza yapılan bu zammın geri alınmasını istemektedirler. İşte, Bursa Ti-
caret ve Sanayi Odası Başkanının ve birçok sanayicimizin faksı elimizde bulunmaktadır ve doğal-
gaza yapılan bu zammın sanayimize vuracağı darbeleri belirtmektedirler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çelik, lütfen toparlar mısınız...

FARUK ÇELİK (Devamla) – Umarım ki, Sayın Bakan, bu konuda sanayicilerimizin önünü
açacak tedbirler alır.

Değerli milletvekilleri, görüldüğü gibi, işçi, memur, çiftçi, esnaf ve sanayicinin, hâsılı, halkın
gündemi ile hükümetin gündemi arasında bir paralelliğin olmadığını görmekteyiz. Hükümetimizin,
bir an önce, yüzünü halka çevirmesini diliyorum, Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (FP sıralarından
alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Sayın Çelik'in konuşmasına cevap herhalde yok.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, sözlü soruları görüşmüyor ve gündemin "Kanun Tasarısı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarıları ile Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları raporlarının görüşmelerine başlıyoruz.

III. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1.- Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarıları ile Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/416, 1/417, 1/457) (S.Sayı: 134) (1)

BAŞKAN - Komisyon?.. Hazır.

Hükümet?.. Hazır.

Sayın milletvekilleri, komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım.

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Karar yetersayısının aranılmasını istiyoruz.

BAŞKAN - Oylamada karar yetersayısını arayacağım; talep edilmiştir.

Raporun okunmasını uygun görenler lütfen işaret etsinler...

Raporun okunmasını uygun görmeyenler lütfen işaret etsinler...

Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı yoktur; saat 14.00'e kadar birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.48

(1) 134 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

BAŞKAN : Başkanvekili Mehmet Vecdi GÖNÜL**KÂTİP ÜYELER : Mehmet AY (Gaziantep), Cahit Savaş YAZICI (İstanbul)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 34 üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum. 134 sıra sayılı kanun tasarısının görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

III. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1.- Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarıları ile Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/416, 1/417, 1/457) (S. Sayısı: 134) (Devam)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet yerinde.

Komisyon raporunun okunup okunmamasının oylanmasında karar yetersayısının aranması istenmiş ve karar yetersayısına ulaşılamamıştı.

Şimdi, yeniden, raporun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım ve bu defa, herhangi bir tartışmaya meydan vermemek için elektronik cihazla oylama yapacağım.

Raporun okunup okunmamasını; yani, önce okunmasını oyluyorum. "Okunsun" diyenler "evet" diyecekler; "okunmasın" diyenler "hayır" diyecekler. "Okunsun" denmesi halinde komisyon raporunu baştan sona kadar okumak zorunda kalacağız.

Sayın milletvekilleri, oylama için 5 dakika süre vereceğim. Bu 5 dakikalık süre içerisinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini ve vekâleten oy kullanacak sayın bakanların da oy pusulalarını, yine oylama için öngörülen 5 dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

5 dakikalık süre başlamıştır. Buyurun efendim.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı vardır; Komisyon raporunun okunması kabul edilmemiştir.

Şimdi, tasarının tümü üzerindeki müzakerelere başlıyoruz.

İlk sözü, Sayın Millî Eğitim Bakanımıza veriyorum.

Buyurun efendim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün, bazı gazetelerde, Bakanlığımızca, ortaöğretimde yapılacak bir reformla, imam-hatip liselerinin, Anadolu liselerinin ve yabancı dil ağırlıklı liselerin kaldırılacağı ileri sürülmektedir. Oysa, böyle bir çalışma söz konusu değildir. Kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi ve bugünkü müzakerelerde, konuşmaların bu gerçek dışı haberin üzerine bina edilmemesi için, şimdiki açıklamayı yapmayı zorunlu buldum.

Bilindiği gibi, 22-26 Şubat 1999 tarihleri arasında, Ankara'da 16 ncı Milli Eğitim Şûrası toplanmıştır. Bu Şûrada, ortaöğretimin mesleki ve teknik ağırlıklı olarak yeniden yapılandırılması konusu görüşülmüş, konuyla ilgili kararlar alınmıştır. Bu kararlar, icra planına bağlanmış ve Bakanlığımızın ilgili birimlerine uygulama talimatı verilmiştir. Şûra kararları ve icra planı basında yer almış ve kamuoyuna duyurulmuştur. Gerek Şûra kararlarında gerekse Bakanlığımızın icra planında imam-hatip liselerinin kaldırılacağına ilişkin hiçbir hüküm ve karar bulunmamaktadır. Kaldı ki, imam-hatip liseleri, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasının 32 nci maddesine göre kurulmuş olan okullarımızdır. Bu okulların kaldırılabilmesi için ilgili yasanın değişikliği yapılması gerekmektedir. Bakanlığımızda, bu yasanın değişikliğine ilişkin bir çalışma bulunmadığı gibi, Bakanlar Kuruluna sevk edilmiş bir yasa tasarısı taslağı da mevcut değildir. Dolayısıyla, söz konusu haberler gerçeği yansıtmamaktadır.

Bilgilerinize saygıyla arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Tasarının tümü üzerinde gruplar adına ilk konuşma, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Van Milletvekili Şayan Hüseyin Çelik'e ait.

Buyurun Sayın Çelik. (DYP sıralarından alkışlar)

Konuşma sürenüz 20 dakikadır.

DYP GRUBU ADINA HÜSEYİN ÇELİK (Van) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; görüşülmekte olan yasa tasarısının tümü üzerinde Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere söz almış bulunuyorum, şahsım ve Grubum adına hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Bu yasa tasarısı, iki vakıf üniversitesi kurulmasını ve Sütcü İmam Üniversitesine bağlı olarak bir sağlık bilimleri enstitüsünün açılmasını öngörmektedir.

Sayın milletvekilleri, bildiğiniz gibi, vakıf müessesesi bizim kültürümüzde, bizim tarihimizde son derece önemli olan, önemsenen bir müessesedir ve bugün, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, dünyanın ileri ülkelerindeki birçok üniversite, başlıca imza atmış üniversite, vakıf üniversitesidir. Amerika Birleşik Devletlerinde üniversitelerin yüzde 70'i vakıflara aittir.

Osmanlılar döneminde, devlet, adalet, savunma ve iç güvenliğin dışında, hemen hemen toplum hizmetlerinin büyük bir kısmını vakıflara bırakmıştı. Bugün, devlet tarafından yürütülen eğitim ve sağlık hizmetleri başta olmak üzere, bizim tarihimizde, bu hizmetlerin büyük bir kısmı vakıflar eliyle yürütülüyordu.

Bugün, ülkemizin bütçe kaynakları ortadadır ve bugünkü bütçe kaynaklarıyla üniversitemizin istenen düzeye ulaşması ve üniversite beklentisi içerisinde olan bütün vilayetlerimize üniversite açılması ve bu üniversitelerin dünya standartlarında olması son derece zordur.

Bakın, Amerika Birleşik Devletlerinde üniversitelerin yüzde 70'i vakıf üniversitesiyken, bizim ülkemizde bu oran sadece 1,9'dur. Yani, özel üniversiteler, vakıf üniversiteleri açısından bizim geldiğimiz nokta, daha işin başı sayılabilecek bir noktadır. Bu açıdan meseleyi değerlendirdiğimiz zaman, biz, Doğru Yol Partisi Grubu olarak, vakıf üniversitelerini destekliyoruz ve vakıf üniversiteleri tarafından açılmış olan üniversitemizin de, diğer, devlet üniversiteleri gibi saygın üniversiteler olduğunu düşünüyoruz.

Yalnız, burada belirtmem gereken bir husus vardır; o da, kalitenin mutlak surette göz ardı edilmemesi gerektiğidir. Değerli milletvekilleri, hatırlayacaksınız, 1960'lı, 1970'li yıllarda, bu ülkede, özel mühendislik fakülteleri, özel yüksekokullar vardı ve bunlar, zamanla çok büyük sayılara ulaş-

tilar; ancak, kalite tamamen ortadan kaybolmaya başladı ve bunlar, âdeta, parayla diploma dağıtan müesseseler, yükseköğretim kurumları haline geldiler; devlet, meseleye el koydu ve bunlar devletleştirildi. Böyle bir durumun tekrar yaşanmaması için kurulacak üniversitelerin, gerçekten çok iyi ettüler yapılarak, çok iyi incelemeler yapılarak kurulması gerekir. Bugün, ülkemizde, kendi ilinde üniversite kurulmasını isteyen, neredeyse, 40'a yakın vilayetimiz mevcuttur. Şu anda Meclisimize sunulmuş olan 38 vilayetin üniversite talebini dile getiren kanun teklifleri vardır.

Biz, millet olarak, genellikle, sayı çokluğuna, yani kemiyete, yani nicelik meselesine önem veririz de; ama, esas önemsenesi gereken kaliteyi çoğu zaman gözardı ederiz.

Değerli milletvekilleri, bir odada 500 tane mum yanacağına, bir tane floresan lamba yansın; bir şehirde adam doğrayan; adı cerrah olan, 40 tane cerrah olacağına, 2 tane şifa dağıtan cerrah olsun. Bu, sayı itibarıyla çokluk meselesi, nedense, bizim çok özendiğimiz ve çok önem verdiğimiz bir meseledir; ama, kaliteye gelince, maalesef, o kaliteyi çoğu zaman bulamıyoruz.

Türkiye'de, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde, yüksek öğretimdeki özgün öğretim oranının yüzde 19'a; açıköğretimle birlikte bu oranın yüzde 31'e çıkarılması hedeflenmiştir. Türkiye gibi 65 milyon nüfusa sahip olan bir ülkede, bu oran çok iyi olmamakta beraber; aslında, kabul edilebilir rasyonel bir orandır. Üzerine bastıra bastıra tekrar söylüyorum; bu oranlar yükseltilirken, istatistikî olarak bazı rakamlar yukarıya çekilirken, kalitenin mutlak surette göz önünde tutulması gerekiyor.

Bakınız, bugün, vakıf üniversitelerinin bir kısmı, maalesef, üzülerek söylüyorum, devletin yer göstermesiyle, mesela, İstanbul'daki bir üniversitemiz, İstanbul'da çok da fazla olmayan, İstanbul'un akciğerleri mesabesindeki bir ormanlık araziye tahrip ederek kurulmuştur. Bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, bu vaki olan duruma kanunî bir meşruiyet aranıyor ve yeni bir kanun tasarısı hazırlanıyor. Vakıf üniversiteleri devletten destek görmelidir.

Vakıf üniversiteleri teşvik edilmelidir; ancak, vakıf üniversitelerine devletin ormanları peşkeş çekilmemelidir. Bir taraftan, çok az olan ormanlarımızı tahrip ederek kurulan bir vakıf üniversitesi, öte yandan, isim vermekte de hiçbir mahzur görmüyorum, işte Başkent Üniversitesi... Bir kayalığın tepesinde, eskiden âdeta çöplük olan bir arazide altı ay taş kırılarak, o çöplük ormana dönüştürülerek Başkent Üniversitesi kurulmuştur. Bunu da huzurunuzda takdirle ifade ediyorum. Bir tarafta, tahrip edilen ormanlar, bir tarafta, kurulan bir vakıf üniversitesi tarafından yeniden oluşturulmaya çalışılan bir orman. Üniversiteden, vakıf üniversitesinden beklediğimiz budur.

Değerli milletvekilleri, vakıf üniversitelerindeki ücret politikasından dolayı, üzülerek söyleyeyim ki, devlet üniversitelerimizdeki kalifiye öğretim üyeleri, iyi yetişmiş öğretim üyeleri, devletin uyguladığı düşük ve sefalet boyutundaki ücret politikasından dolayı vakıf üniversitelerine gidiyorlar. Bir üniversite profesörü devlet üniversitesinde 450 milyon lira gibi komik bir maaş alıyor. Burada olan arkadaşlarımız, dün akşam Genel Kurulun çalışmalarını takip ettiler; Sermaye Piyasası Kurulundaki bir uzman 1,5 milyar lira maaş alırken, Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı 2,5-3 milyar lira maaş alırken, yurt dışında doktora yapmış, ciltler dolusu eser yazmış olan, yabancı dil bilen, birden fazla yabancı dil bilen bir üniversite öğretim üyesinin, 450 milyon lira maaşa, âdeta, talim etmesi, kabul edilebilir bir durum değildir. Haliyle, bu öğretim üyesinin, şu veya bu ilkeye gitmesi; yani, yurt dışına beyin göçünün olması veya bunların vakıf üniversitelerine gitmesi, yadırganacak bir durum değildir; bu düzenlemeler yapılmadığı sürece, bu beyin göçü devam edecektir. Vakıf üniversitelerine giden hocalarımızı bir beyin göçü olarak şahsen değerlendirmiyorum, bunlar da bizim üniversitelerimizdir; ancak, bu ücret politikası, devlet üniversitelerini, her geçen gün, biraz daha kalitesiz hale getirecektir; bunu, huzurunuzda, özellikle belirtiyorum.

Değerli milletvekilleri, bakan, bir taşra üniversitemizde, 1986 yılında -ismini vermiyorum- hemen hemen yeni kurulmuş olan bir üniversitenin başarı oranı yüzde 96,6'ydı. O dönemin rektörüne bir vesileyle şunu sordum: Sayın rektörüm, böyle bir başarının olabilmesi için ya Türkiye'nin en iyi öğrencilerinin bu üniversitede olması ya en iyi hocalarının bu üniversitede olması veya en iyi imkânların burada bulunması gerekmez mi; hatta, ideal anlamda düşünürseniz, bu üç faktörün bir arada bulunması gerekmez mi? Evet, doğrusu budur, böyle bir başarının olabilmesi için, bu faktörlerin olması lazım. Bu faktörlerin hiçbirinden, o gün için, o üniversitede söz edilemiyordu. Bunların hiçbirinden söz edilemediğine göre, bu başarının sırrı nedir? Ha, ortaya çıktı ki, Yüksek Öğretim Kurulu, (YÖK) kurulduktan sonra, YÖK'ün sadra şifa olduğunu, bütün devletlere deva olduğunu ispat edebilmek için, üniversitelere, âdeta, başarının yüksek tutulması için talimat verilmişti; bu, tabii, yazılı bir talimat değildi elbette.

Değerli milletvekilleri, halk tabiriyle şunu söylemem gerekiyor: Türkiye ne çektiyse kitabına uydurmuş istatistiklerden çekti. Şu yükseköğretimde yaşanan vaziyete bakan. Bakan, Türkiye bir yol ayrımındadır. Türkiye, ya Anayasasında belirtildiği gibi demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olacak veya Irak, İran, Libya, Suriye, Küba, Çin Cumhuriyetleri gibi oligarşik veya despotik bir cumhuriyet olacak. Bizim tercihimiz elbette demokratik bir cumhuriyetten yanadır. Bu Meclis, cumhuriyetimiz için demokratik olmanın dışında bir vasıf düşünmüyor ve düşünemez. Ancak, demokratik bir cumhuriyete sahip olabilmemizin olmazsa olmaz şartı, hür bir basın, hür ve demokratik bir parlamento, hür ve bağımsız bir yargı ve evveleminde, hür ve demokratik bir üniversiteyle mümkündür. Siz, müesseselerinizi hür ve demokrat hale getirmeden ülkenizin genelini hür ve demokrat bir ülke haline getiremezsiniz. Avrupa Birliği'nin bekleme salonuna alındığımız bu süreçte bunun biraz daha önemli olduğunu ve mutlaka bu mesele üzerinde durmamız gerektiğini belirtiyorum. Üniversite hür olmalıdır; üniversite, mutlak surette demokratik bir üniversite olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bakan, 1997 yılında, Sayın Prof. Dr. Halil Cin'in başkanlığında, bu Mecliste, yükseköğretim kurumlarının, yükseköğretimin sorunlarını araştırmak üzere, bir Meclis araştırması komisyonu kurulmuştur. Bu Meclis araştırması komisyonu, raporunu hazırlarken, nasıl bir üniversite hedef alınmalıdır diye bazı hususları sıralıyor. Bakan, nasıl bir üniversite hedef alınmalıdır; 1997 yılında, bu Meclis, kurmuş olduğu bir komisyonda bunu tespit etmiştir. Ancak, Türkiye'de, bu Meclisin iradesinin dışında eğer iradeler meseleye müdahale ederse, siz, hiçbir zaman, üniversiteyi de demokratik hale getiremezsiniz, başka kurumları da demokratik hale getiremezsiniz. Burada, bu Meclis, YÖK'te yaşanan olumsuzluklarla ilgili, İstanbul Üniversitesinde yaşanan olumsuzluklarla ilgili bir araştırma yapmak üzere bir araştırma önergesi görüldü ve beş siyasi partimizin katılımıyla; yani, Meclisin genel iradesiyle, hepsinin oybirliğiyle katılımıyla bir araştırma komisyonu kuruldu. Yani, bu Meclis şunu söyledi: Yükseköğretim kurumları mutlak surette araştırılmalıdır, orada problemler vardır ve bu problemlere sebep olan insanlar hakkında gerekli şeyler yapılmalıdır diye irade ortaya koydu.

Bakan, üniversite sınavlarındaki keşmekeş hepimizin malumudur; Türkiye'de, üniversite sınavları, tercih meselesi, yükseköğretime başlayacak gençlerimizin durumu, âdeta, bir yumak haline gelmiştir. Skandallar yaşanmaktadır. Bu skandallara sebep olan insanların durumuyla ilgili gerekli araştırmanın yapılması için bu Meclis irade ortaya koymuştur; ancak, tüzülmüş söyleyeyim ki "egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" vezicesi altında çalışan bu Meclis, bu meselelerde, çoğu zaman, âdeta, görmezlikten geliniyor, bu Meclise by-pass yapıyor.

Sayın Cumhurbaşkanımız, hakkında bu derece şaibe olan, tartışma konusu olan Prof. Dr. Sayın Kemal Gürüz'ü yeniden YÖK'ün başına tayin etmekle, bu Meclisin de, kamu vicdanının da rahatsız olmasına, kamu vicdanının muazzap olmasına sebep olmuştur; bunu, huzurunuzda beyan

ediyorum. Kimse, millete rağmen icraat yapmamalıdır; kimse, millete rağmen icraat yapamaz; ve lakin, bu Sayın Cumhurbaşkanı olsa bile... (DYP ve FP sıralarından alkışlar) Sayın Cumhurbaşkanımızın, bu Meclis araştırması sonuçlandıktan sonra yapılan bu icraatı telafi edeceğini, yapılan bu icraatı yeniden gözden geçireceğini umuyorum ve bunu, burada, huzurunuzda dile getiriyorum.

Komisyon raporunda deniliyor ki: "Üniversite nasıl olmalıdır: Demokratik, özgür, özerk üniversite olmalıdır." Bugün en gelişmiş üniversitelerimizdeki profesörler bile, kendileriyle birlikte çalışacak araştırma görevlilerini, asistanları bile tercih edemez hale gelmişlerdir. Türkiye'deki, Ankara'daki bu merkezîyetçi yapı -üzülerek söyleyeyim- Avrupa Topluluğu normlarına ve yapısına da aykırıdır. Bu merkezîyetçi yapı aynen YÖK'e de sirayet etmiştir. Artık Türkiye'deki üniversitelerin bütün meseleleri hemen hemen YÖK'te kararlaştırılmaktadır. Yurt dışına öğrenci gönderilecektir, YÖK'te kurulan bir komisyonunda -bakın, dikkatinizi çekerim, yazılı sınavlara tabi değil-mülakata tabi olan öğrenciler arasından bir grup insan seçilip yurt dışına gönderiliyor. Birine senin kaşını beğenmedim diyebilirsiniz, birine boyunu, cndamını, konuşmanı beğenmedim diyebilirsiniz. Bu sübjektif ölçülerle demokratik üniversite olmaz.

Üniversite özerkliğinden söz ediyoruz; ama, her geçen gün, YÖK'ün özerkliği bir kat daha artıyor, YÖK her geçen gün biraz daha büyük -daha önce bu Mecliste de ifade ettiğim gibi- bir imparatorluk haline geliyor. İmparatorluklar devri kapanmıştır. Hele hele demokratik bir cumhuriyette, böyle imparatorluklara asla yer olmadığını huzurunuzda beyan ediyorum.

İdarî, akademik ve malî özerkliği olmalıdır. Araştırma yapan ve bilim üreten üniversiteler olmalıdır. Huzurunuzda üniversitelerimizin hangi oranda bilim ürettiğini, daha önceki bir konuşmam esnasında belirtmiştim, bunlara tekrar girmeyeceğim, Meclis zabıtlarında vardır. Kaliteli ve çağdaş eğitim sağlayan, bilim yayan üniversiteler olmalıdır.

Saygıdeğer milletvekilleri, bugün -vakıf üniversitelerimiz de dahil- 72 üniversitemiz vardır. Bu üniversitelerin -üzülerek söylüyorum- birçoğunun çok ciddi boyutta eksiklikleri vardır, çok ciddi boyutta aksaklıkları vardır ve ben bu tabiri kullanmak istemiyorum; ama, bunların bir kısmı tabela üniversiteleridir. Bir üniversitenin üzerine, bir binanın üzerine bir tabela geçirmekle, o üniversiteyi, orayı, gerçek manada üniversite yapamazsınız. Bir üniversitenin, üniversite olabilmesi için bazı şartlar gereklidir; evveleminde öğretim üyesi gereklidir. Bakın, Ankara ve İstanbul'daki üniversitelerde, bir öğretim üyesi yıgnağı vardır. Bir bölümde sekiz, on tane hoca vardır, bunların büyük bir çoğunluğu haftada 2-3 saat derse girer, bir kısmı hiç derse giremez; çünkü, ders düşüyor; ama, taşradaki birçok üniversitede, bir üniversite profesörünün haftada 40 saat, haftada 50 saat derse girmesini tahayyül edebiliyor musunuz?.. Bakın, 1980'li yıllarda YÖK ilk kurulduğu zaman, biraz, belki, askerî yönetimin de tesiriyle bir rotasyon çıkardılar. Belki bu rotasyon bugünkü şartlarda çok zor uygulanır; ama, bu taşra üniversitelerindeki öğretim üyeliği mutlak surette cazip hale getirilmelidir, maddî imkânlar açısından cazip hale getirilmelidir ve üniversite öğretim üyelerinin oraya gitmeleri sağlanmalıdır. Bakın, bugün, gelişmekte öncelikli olan vilayetlerimizde, olağants-tü hal bölgesindeki vilayetlerimizde bulunan üniversitelerde yüzde 70'lik -bazılarında bu rakam değişiyor- bir üniversite tazminatı vardır. Bu tazminat, 15.1.2000 tarihinde sona ermektedir. Sayın hükümetten, Bakanlar Kurulundan burada istirham ediyorum, Sayın Millî Eğitim Bakanımıza da bunu huzurunuzda arz ediyorum; bu üniversitelerimizin tazminatları yüzde 70'ten de yukarı çekilmelidir. Eğer maddî olarak o üniversitelerimizi cazibe merkezleri haline getiremezsek saygıdeğer milletvekilleri, biz, oralara öğretim üyesi gönderemeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çelik, lütfen, 2 dakika içerisinde toparlayınız.

HÜSEYİN ÇELİK (Devamla) – Bakan, yükseköğretimde yaşanan olumsuzluklara bir örnek olmak üzere, sizlere, âdeta, Türkiye’de nefesinizi tutacağınız bir belge takdim edeceğim. Dokuz Eylül Üniversitesinde Doçent Doktor İrfan Yıldırım, Çanakkale Üniversitesine müracaat ediyor. Profesörlük kadrosu ilan ediliyor. Bakan, Türkiye’de bir öğretim üyesinin, bir doçentin profesör olabilmesi için prosedür şudur: Üniversite kadro ilan eder, ilgili doçent, o üniversitenin ilan edilmiş kadrosuna müracaat eder. Eserleri asgari 5 profesöre gönderilir, onlardan gelen raporlar yönetim kurullarında görüştürülür ve ilgili doçentin profesörlüğe yükseltilmesi temin edilir, kadroya tayin edilir.

Çanakkale Üniversitesi, Doçent Doktor İrfan Yıldırım’ın atamasını yapabilmek için, önce, Dokuz Eylül Üniversitesinden muvafakat istiyor; bu muvafakat gönderiliyor. Sicil özeti isteniyor; herhangi bir soruşturma geçirip geçirmediği, ceza alıp almadığı araştırılıyor ve bu öğretim üyesinin sicilinin -tabiri caizse- temiz olduğu ortaya çıkıyor, raporları olumlu geliyor -beş raporu olumlu geliyor- ve Üniversite Yönetim Kurulu tarafından, bu öğretim üyesi profesörlüğe yükseltiliyor ve bunun kararnamesi Dokuz Eylül Üniversitesine gönderilerek görevden ayrılış tarihinin bildirilmesi isteniyor. Arkadan, bir iki gün sonra, yine, Dokuz Eylül Üniversitesine Çanakkale Üniversitesi tarafından gönderilen bir yazıda, ilgili öğretim üyesinin sehven profesörlüğe tayin edildiği yazılıyor ve bu atamadan, bu profesörlüğe yükseltilmeden sarfınazar edildiği ifade ediliyor. Buyurun!.. İsteyen bütün milletvekili arkadaşlarımıza ben bunu takdim ederim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN ÇELİK (Devamla) – Sayın Başkan, 1 dakika istirham ediyorum.

BAŞKAN – Son cümleiniz için efendim... Son cümleiniz...

HÜSEYİN ÇELİK (Devamla) – Bir ülkede, insanlar, sehven hizmetli olarak bile atanamazlar. Siz, sehven, yanlışlıkla, nasıl profesör tayin edersiniz! Yükseköğretimimizin içerisinde bulunduğu durum budur.

Kimdir bu işlemi yapan Profesör Doktor Ramazan Aydın? Profesör Doktor Abdurrahman Güzel, YÖK tarafından istifaya zorlandı. Yerine, vekâleten, bu öğretim üyesi getirildi ve yapılan işlem bu...

Avrupa Birliğine girmemizin söz konusu olduğu bu süreçte, bu tür uygulamalardan dolayı, bir öğretim üyesi olarak, eski bir öğretim üyesi olarak, bu durumdan utandığımı ve bunların, mutlaka, bir an önce düzeltilmesi gerektiğini huzurunuzda arz ediyorum; hepinizi, saygılarımla selamlıyorum efendim. (DYP, MHP, ANAP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Demokratik Sol Parti Grubu adına, İzmir Milletvekili Sayın Saffet Başaran. (DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Başaran, süreniz 20 dakika efendim.

DSP GRUBU ADINA SAFFET BAŞARAN (İzmir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 134 sıra sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı üzerinde, Demokratik Sol Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi, Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Bu tasarıya geçmeden, birkaç gün önce trafik kazasında yitirdiğimiz Çanakkale Milletvekili-miz Sıtkı Turan Kardeşimize Tanrı’dan rahmet diliyor, kendisini sevenlerine ve yakınlarına sabır ve başsağlığı diliyorum.

Sayın milletvekilleri, bu tasarıyla, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi bünyesinde sağlık bilimleri enstitüsü, İstanbul'da Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından Okan Üniversitesi, Ankara'da Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından Ufuk Üniversitesi kurulması istenmektedir.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde, 1996 yılında tıp fakültesi kurulmuş; hâlen, eğitim ve öğretime devam edilmekte olan bu üniversitede, tıp fakültesine ilaveten, tıpta uzmanlık için gerekli olan sağlık bilimleri enstitüsünün kurulmasını, Demokratik Sol Parti Grubu olarak memnuniyetle karşılamaktayız.

Yine, bu tasarıyla kurulmak istenen Okan ve Ufuk Üniversiteleri, mahiyetleri itibariyle vakıf üniversiteleri olup -bilindiği üzere, bu üniversiteler, Anayasamızın 130 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre kurulur ve kâr amacı güdemezler- faaliyetleri ise, devletimizin denetimi ve gözetimi altındadır.

Yeni kurulacak üniversiteler, yükseköğretime olan talebi karşılamada, bir nebze de olsa katkıda bulunacaklardır. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, örgün yükseköğretime eklenecek 100 000 ekkontejanın yarısının özel vakıf üniversiteleri aracılığıyla karşılanması hedeflenmiştir. Bu açıdan da bakıldığında, oluşumun, plan hedefleriyle uyduğuna görmekteyiz. Dileğimiz, vakıf üniversitelerinin, vakıflarımızın, kendi özkaynaklarıyla, üniversitelerini yaşatmaları ve geliştirmeleri; bunu yaparken de, devletimize yük ve sorun getirmeden, işlevleri en iyi bir şekilde yerine getirmeleridir.

Sayın milletvekilleri, bilindiği üzere, üniversiteler, ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirir; kendi fakülte bölümlerine, ihtiyaç duyduğu öğretim elemanlarını yetiştirir; sanayiyle işbirliği yaparak, sanayinin gereksinimlerine yardımcı olur; bilimsel araştırma ve yayınlarla, bilim, sanat ve kültürde öncülük görevi alarak, ülkenin, sosyal, ekonomik, kültürel yönden kalkınmasına önemli katkılarda bulunurlar.

Günümüzde, bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler öylesine hızlı gelişmekte ki, tarihte, barutun, buharın, pusulanın nasıl dünyanın çehresini değiştirdiyse, bilim ve teknolojideki gelişmeler de, yüzyılımızın çehresini değiştirmekte.

Bu hızlı değişimlerle 21 inci Yüzyıla girmektediriz. 21 inci Yüzyıl, gerçekten, bu yönüyle tam bir bilgi çağı. Bu yüzyılın gelişmeleri, yaşam boyu, bireyleri ve toplumları etkisi altına alacaktır. Bilim, her alanda, kendi kuramlarını, yasalarını, bazen yan yana bazen karşı karşıya getirerek, yeni bulgulara ve oradan da yeni kavramlara erişmekte, inanılmaz bir hızla gelişimini sürdürmektedir. Bize düşen görev, bu olguyu önemseyip, gereken yaklaşımları sergileyebilmektir.

Bilim ve teknolojideki gelişmeleri çok iyi algılayabilmek ve kavrayabilmek için, eğitim sürecinde, çocuklarımıza çok iyi bir Türkçe vermek, buna ek olarak, çok iyi bir matematik formasyonunu kazandırmak ve iyi bir dünya lisansı, mümkünse, onun yanına ikinci, üçüncü lisansı kazandırmak suretiyle, ek parametrelerle, üniversitemizin, ekonomideki, sanattaki ve kültürdeki etkinliğine ivme kazandırabiliriz.

Bu bağlamda, eğer, üniversitemizde, iyi Türkçe, iyi matematik ve iyi bir dünya lisansına ek olarak, doğal bilimlere, fen bilimlerine ağırlık verdiğimiz takdirde, dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyen, bilim ve teknoloji üretebilen, sanayiyle işbirliği yapabilen, sanayie öncülük yapabilen; kısacası, ülkemizin maddî kalkınmasına öncülük yapabilecek üniversitemizi oluşturabiliriz. Bunun gibi, yine üniversitemizde, sosyal bilimler ve özellikle felsefenin öne çıkarılması, düşüncenin ve ifadenin önündeki engellerin kaldırılması suretiyle düşünce özgürlüğü ve

o arada, örgütlenme özgürlüğüyle birlikte gerçek demokrasiye geçiş daha bir güçlü, daha bir hızlı olacaktır. Öteden beri hep arzu ettiğimiz birinci haslet budur. Gerek demokrasinin yerleşmesi gerekse maddî kalkınmanın, sosyal yaşamın, kültür yaşamının zenginleşip gelişmesi, demokrasi ve özgürlüklerin gelişmesi açısından üniversitelerimizin öncülüğünü gözardı edemeyiz.

Bu bakımdan, üniversitelerimizin, her alanda, toplumumuza bir yandan bilim ve teknolojiyi kazandırırken, dünyadaki gelişmeleri izlerken, sanayie öncülük eden, toplumun ve sanayinin gereksinmelerini karşılayan, maddî kalkınmaya öncülük eden kurumlar olurken, bir yandan da bilim, sanat ve kültürün gelişmesine öncülük ederek ifade ve örgütlenme özgürlüklerinin gelişmesini ve gerçek demokrasiye geçişi sağlayacak kurumlar olacağını bir kez daha vurguluyor, bunu sağlayacak olan kurumlarımızın en başında üniversite olduğunu yineleyerek, bu kurumlarda çalışan, araştırma görevlisinden profesörüne kadar her kademedeki insanımızın geçim derdine düşmemesi, inceleme ve araştırma için, proje geliştirme ve insan yetiştirme konusunda kendilerine bütün olanakların sağlanması tilkeye mutlaka geri dönecektir diye düşünüyor, bu düşüncelerle bu yasayı deklediğimizi bildiriyor hepimize saygılar sunuyorum. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN Teşekkür ediyorum Sayın Başaran.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun görüşlerini, Afyon Milletvekili Sayın Müjdat Kayayerli ifade edecekler.

Buyurun Sayın Kayayerli. (MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Kayayerli, süreniz 20 dakikadır.

MHP GRUBU ADINA MÜJDAT KAYAYERLİ (Afyon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çanakkale Milletvekilimiz merhum Sıtkı Turan Bey hayatta olsaydı, eğitimci olarak bu konuda kendisi konuşacaktı. Vefatından üzüntü duymamın yanında, onun yerine yapacağımı konuşma, görevimi daha da ağırlaştırmıştır. Milletvekilimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Değerli milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Yüksek Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısının tımtıl üzerinde söz almış bulunuyorum.

Anayasamızın 130 uncu maddesinin birinci fıkrası, kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin kanunla kurulacağını hükme bağlamıştır.

Aynı maddenin ikinci fıkrası ise, kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartıyla, vakıflar tarafından devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumları kurulabileceği hükmünü taşımaktadır.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde daha sonra kurulan tıp fakültesinin etkinliğini artırmak için sağlık bilimleri enstitüsü kurulması amaçlanmaktadır.

4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Kanunun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, her türlü yasal işlemleri yerine getirdiği anlaşılan Okan Kültür, Eğitim ve Spor Vakfı tarafından İstanbul'da Okan Üniversitesi, Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından da Ankara'da Ufuk Üniversitesi kurulmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Bu tasarıyla, vakıfların üniversite kurmalarına imkân vermek suretiyle, eğitimin pahalı bir kademesi olan yükseköğretime belli ölçüde de olsa vakıfların katkılarıyla hem yükseköğretime olan talebin kısmen karşılanması hem de devletin eğitim ve öğretim yükünün az da olsa hafifletilmesi mümkün olacaktır.

Millî Eğitim Komisyonunun oluşturmuş olduğu bir alt komisyon, 57 nci hükümetin çalışmaları içerisinde, vakıfların ve devletin üniversite kurumlarındaki kriterleri belirleyecektir. Bundan böyle üniversite açma işlemi siyasî olmaktan çıkmış olacaktır. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak, vakıf üniversitelerinin düşük maliyetle faaliyete geçebilecek, ancak, ülke ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak bulunan fakültelere yönelindikleri, gerekli önlemler alınmaz ise, gelecek yıllarda devletten sağlanacak imkânlarla, bu tip fakültelerin daha da artmasının kaçınılmaz olacağı, halbu ki, özellik arz eden ve ülkenin beşerî ihtiyaçlarını karşılamaya dönük bilim dallarına ağırlık verilmesinin daha isabelli olacağı, bu gibi girişimlerin desteklenmesinde yarar vardır diye düşünmekteyiz.

Özellikle, büyükşehirler dışında kurulacak olan vakıf üniversitelerinin, gerek devlet yardımı gerekse arazi tahsisinde ilave teşviklerle desteklenmeleri doğru bir yaklaşımdır. Vakıf yükseköğretim kurumlarına tahsis edilen arazinin kullanımında meydana gelebilecek suiistimallerin önlenilmesi amacıyla, bazı kriterlere yer verilmesine, amaç ve şartlarına uygun olarak kullanılmayan arazilerin, herhangi bir işleme gerek kalmaksızın, üzerindeki bina ve tesisleriyle birlikte Hazineye veya ilgili kamu tüzelkişinin mülkiyetine intikal etmesine, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak, olumlu bakmaktayız.

Devlet üniversitelerimizin yurtdışı ve vakıf yükseköğretim kurumlarının sahip olduğu idarî ve malî yetkilere sahip olması, yükseköğretim kurumlarımızın kalite düzeylerinin belirlenebilmesi için akademik değerlendirme mekanizmalarının kurulması ve toplumun bu konularda süreklilik olarak bilgilendirilmesi gençlerimiz için faydalı olacaktır.

Yükseköğretimdeki okullaşma oranı ABD'de yüzde 75, Japonya'da yüzde 30, Almanya'da yüzde 33, İspanya'da yüzde 32, Yunanistan'da yüzde 29 iken, bu oran, ülkemizde yüzde 23,6'dır. Amerika Birleşik Devletlerinde üniversitelerin yüzde 70'i vakıf üniversitesidir ve burada vakıf üniversitesi geleneği, öğrencilerin daha başarılı olmalarını sağlamaktadır.

Türkiye, 21 inci Yüzyıla girerken, yükseköğretimdeki okullaşma oranını yüzde 40, yüzde 50'lere çıkarmalıdır. Ülkemizde, bugün Koç, Sabancı, Bilkent, Başkent, Galatasaray, Çankaya, Bilgi, Yeditepe ve benzeri gibi 17 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. 2004 yılında 2,5 milyon öğrencinin ÖSYM'de sınava gireceği düşünülürse, vakıf üniversitelerinin çoğaltılmasının ve bütün illere yaygınlaştırılmasının ne kadar önemli olduğu açıkça görülecektir.

Vakıflar tarafından kurulan üniversiteler, yasal şartlarını yerine getirmek durumundadır. Bu durumdaki vakıf üniversiteleri, Devlet Planlama Teşkilâtı ve Vakıflar Genel Müdürlüğünden alınacak izin belgelerinden sonra Yüksek Öğretim Kurulunda değerlendirilmeye tabi tutulmakta, YÖK'ün olumlu görüşü ve Millî Eğitim Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca hazırlanan kanun tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmaktadır. Tasarı, burada incelenmekte ve uygun görüldüğü takdirde, kanunlaşmaktadır.

Vakıf, kurduğu üniversiteye kaynak aktarmalı, kendi mallarını vakıflaştırarak bir zihniyetle devletten de yardım ve teşvik görebilmeli, vakıf-devlet üniversitesi rekabeti sayesinde iyi bir eğitim-öğretim ortamı oluşturulmalıdır.

Küreselleşen dünyada Türkiye, genç nüfusu ve satın alma gücü göz önüne alındığında dünyadaki önemli eğitim pazarlarından biridir. 50 000 civarında öğrencimiz yurtdışında okumakta olup, yabancı ülkelerin üniversiteleri, öğrenci çekmek amacıyla ülkemizde yükseköğretim sergileri açmakta, gazetelere ilanlar vermektedirler. Bugünkü bütçe imkanlarıyla daha fazla üniversite açmak mümkün görülmemektedir; ama, vakıf üniversitelerinin açılmasının teşvik edilmesini Milliyetçi Hareket Partisi olarak alkışlıyoruz ve kutluyoruz.

19 uncu Yüzyılın başlarında Napolyon, üniversiteleri devletin bir organı haline getirmiş ve üniversitenin amacını "merkezî otoritenin ideolojisi doğrultusunda elit kadrolar yetiştirmek" olarak tarif etmiştir. 1852'de Dublin Üniversitesini kuran Kardinal Newman'a göre, üniversite, evrensel bilgilerin öğretildiği bir yer olup, üniversitenin amacının, bilginin artırılmasından çok, bilginin yayılması ve bilginin iletilmesi stratejisini belirlemiştir. Napolyon'un kurduğu üniversite modelinin amacının, devletin devamlılığını sürdürmek olmasına karşılık, İngiliz üniversitelerinin amacı, ferdin öğrenme isteğini tatmin etmek, ulusal kültürü artırmak, imparatorluğun yönetici elemanlarını yetiştirmek ve özel hayatın daha mutlu yaşanmasını sağlamaktır.

Humboldt ekolüne göre, üniversitenin amacı, bilim için bilim yapmak, belirli bir mesleğe yönelmeksizin araştırma ve eğitim-öğretim yapmak ve bilgi üretmektir. Sonsuz akademik hürriyete sahip olan öğretim üyelerinin görevi, özgürce bilim üretmek ve ilmi araştırmalar yapmaktır.

İkinci Dünya Savaşından sonra ise bütün gelişmiş ülkelerin yükseköğretim sistemlerini etkileyen bir "Amerikan yükseköğretim modeli" ortaya çıkmıştır. Çağdaş Amerikan yükseköğretiminin temel felsefesine göre, üniversiteler, toplumun bütün fertlerine ve sektörlerine hizmet veren birer kurum olarak kabul edilmektedir. Üniversitelerin var oluşlarının temelinde, topluma hizmet götürmek yatmaktadır. Kısaca, liberal toplum, piyasa merkezli; bilim, bilim adamı merkezli; devlet, bürokrasi merkezli; kültür, bilgi merkezli; idolojik devlet, üretim merkezli üniversite modelleriyle, sanayi ve bilgi toplumunu oluşturdular.

Ya biz ne yaptık? Yüksek Öğretim Kuruluyla nereye kadar vardık? Eğitim-öğretimde verimliliği artıramadık. Türk toplum yapısına uygun bir model geliştiremedik. Merkeziyetçi tutum ve tavırlardan sıyrılmadık ve yeniden yapılanmayı gerçekleştiremedik. Eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme, toplum hizmetleriyle ülke ekonomisinin itici gücü olamayan, bilgi ekonomisinin odak noktası olan üniversitemizi bilgi fabrikasına, maalesef, dönüştüremedik.

YÖK'un, 2547 sayılı Kanunuyla "Türk Milletinin milî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan, toplum yararını kişisel yararındaki üstün tutan, Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren, hür düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, beden, zihin, ruh ve ahlak bakımından dengeli, sağlıklı bir gelişme içinde olan, ilgi ve yeteneğine göre, hem kendi ihtiyaçlarını sağlayacak hem de yurt kalkınmasına katkıda bulunacak bir meslek sahibi olan, Türk devletinin, ülkesi ve milletle bölünmez bir bütün olduğunun şuurunda olan öğrenciler yetiştirmek" amacı, hedefine ulaşmamıştır. Bu bakımdan, YÖK, gerekli acil tedbirleri almalı ve sistem değişikliğine gitmeli, eğitimde verimliliği sağlayacak tedbirler geliştirmelidir.

Sayın YÖK Başkanımızın, bizzat Sayın Cumhurbaşkanımıza vermiş olduğu raporda da görüleceği üzere, Yüksek Öğretim Kurulu Araştırma Komisyon Üyelerinin de üzerinde durması gereken olumsuzlukları şu şekilde sıralamak istiyorum:

Kısa süreli kurumların yükseköğretim sistemleri içindeki payı yüzde 14,7 ile 36 ülkeden geri, 9 ülkeden ileri durumdayız.

Bölgelere göre okullaşma oranlarında, yüzde 21 ile Kuzey Amerika, Asya, Okyanusya, Avrupa ve eski Sovyet bloğu ülkelerinden bile geri durumdayız.

Bölgelere göre yükseköğretimdeki öğrenci başına kamu kaynaklarından yapılan dünya ortalaması harcama miktarı 3 370 dolar iken, Türkiyemizde bu miktar 755 dolardır.

Reel öğretim ücretlerinin, devlet yükseköğretim kurumlarında öğrenci başına yapılan harcamalara oranı, ülkemizde yüzde 2 iken, Şili'de yüzde 26, İspanya'da yüzde 20'dir.

Özel yükseköğretim kurumlarının, bazı ülkelerin yükseköğretim sistemleri içindeki payı, Türkiye'de yüzde 3,1 olmasına karşılık, ABD'de yüzde 24, Brezilya'da yüzde 59, Filipinler'de yüzde 84 ve Japonya'da yüzde 76'dır. Bu bakımdan, Filipinler'de, vakıf üniversitesi ve özel üniversiteler çoğunluk olarak gözükmektedir. Bu öğretim kurumları, kâr amacı gütmeyen vakıflar tarafından kurulmuş, yüksek prestijli araştırma üniversiteleri niteliğine sahip kurumlardır.

Bir önceki yıl yapılan ödenek tahsisi üzerinde pazarlık edilerek anlaşma yöntemiyle oluşturulan, çok sayıda fasıl ve kalemden oluşan bir bütçe sistemiyle yükseköğretim geliştirilemez. Bütün gelişmiş ülkeler, girdi veya çıktı göstergelerine dayalı torba bütçe sistemine geçmişlerdir; YÖK de, torba bütçe sistemine geçmelidir. YÖK, yeniden yapılandırılma sürecinde, diğer kaynaklardan elde edilen gelirleri devlet katkısıyla birleştirerek, faaliyetlerinin kapsam ve niteliğine uygun harcama kalemlerine ayrılacak ödenekleri kendi tespit etmelidir.

Yükseköğretimde uzaktan eğitimin yerine sanal ve siber eğitim yapılmalı, kütüphanelerin yerine merkezî dijital kütüphaneler ve bilgi bankaları kurulmalıdır. İnternet, artık süper bir bilgi otolyolu, web sayfaları ise, dokümantasyon merkezi olarak hizmete sunulmalıdır ve bu yolla eğitim yaygınlaştırılarak, ta köye kadar ulaştırılmalı ve resmîleştirilmelidir.

59 170 olan öğretim elemanı sayısı, mutlaka iki katına çıkarılmalı, her üniversite kendi uzman, öğretim görevlisi ve araştırma görevlilerini kendisi yetiştirmeli, öğretim üyeleri geleceklerinden emin olmalıdır.

Öğretim elemanları sözleşmelerle korkutulmamalı, geleceğine güvenle bakabilmelidir. Özellikle üniversitemizde çekirdek kadroyu oluşturan araştırma görevlilerinin geleceğin bilim adamı olarak yetiştirilmeleri açısından özlük haklarının korunmasının, sözleşmeli eleman olmaktan ziyade kadrolarında sürekli çalışmalarının sağlanmasının ve maddî boyutta en fazla maaş artışının bu kesimde yoğunlaştırılmasının çok yararlı olacağına inanıyoruz.

Ülkemizde, öğretim elemanı başına düşen lisans öğrenci sayısı 35'iken, önlisans öğrenci sayısı 46 civarındadır. Bu rakamlar, Almanya'da 8 ve 5, Hollanda'da 10 ve 14'tür.

Örgün öğretimdeki öğrenci başına harcama, ülkemizde halen 2 000 dolarken, dünya ortalamasının 3 370 dolar olması, bu sayının ileri ülkelerdeyse 5 936 dolar olduğu göz önünde bulundurulursa, dünya standartlarının altında olduğumuz açıkça görülecektir.

Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre, 2005 yılında, 5 362 000 yükseköğretim çağında bulunan nüfus olacağı düşünülürse, lisans programlarında yüzde 50, önlisans programlarında ise yüzde 220 oranında ekkapasite artışının sağlanması bir zarurettir. Bu sebeple, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına şunu söylemek istiyorum: Yüksek Öğretim Kurulunun yeniden yapılandırılması ihtiyacının zaruret haline geldiğini belirtmek istiyorum.

Son olarak, 1998 ve 1999 yıllarında 27 336 olan vakıf yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci sayısı, 2005-2006 yıllarında 75 bin civarında olacaktır. Bu bakımdan, vakıfların meslekî ve teknik alanlarda eğitim yapmak üzere, meslek yüksekokulu veya fakülte kurmalarına imkân tanıyan yasal düzenlemeler yapılmaya devam edilmelidir. Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Türk Mütcahitler Birliği, Türk elektronik sanayicileri ve giyim sanayicileri ve meslek kuruluşları ve benzeri gibi kuruluşların ihtiyaç duydukları takdirde, ara insan gücünü yetiştirmek için, vakıflaşarak, yüksekokul kurmalarını canî gönülden arzu ediyoruz. İş başında eğitim için, kendi imkânlarını seferber ederek, bütün kuruluşları vakıf üniversitesi kurmaya davet ediyoruz. Vakıf üniversitemiz kaliteli eğitimi yakaladıklarında uluslararası alanda da söz sahibi olabilecek ve diğer üniversitelerle rekabet edebileceklerdir.

11 madde halinde özetlediğimiz bu hususlar hem YÖK sistemimizin içinde bulunduğu sıkıntıları göstermesi, hem de YÖK yönetiminin başarısızlığının göstergesi açısından önem taşımaktadır.

Kredi ve Yurtlar Kurumu da yeniden yapılandırılarak, her isteyen öğrenciye cüzi miktarlarda kredi vermek yerine, ihtiyacı olanlara yeterli düzeyde kredi, başarılı ve muhtaç öğrencilere ise karşılıksız burs vermelidir. Ayrıca, bütün öğrenciler yurtlarda barındırılmalıdır.

Günümüz teknoloji devrimi, yükseköğretim düzeyinde kitle eğitiminden geçen toplumlar tarafından gerçekleştirilmiştir. 21 inci Yüzyılda, üretilen ve üretilcek teknolojilere, ancak, yükseköğretim düzeyinde teknoloji ağırlıklı kitle eğitiminden geçen toplumlar uyum sağlayabilecekler; zira, 20 nci Yüzyılın son çeyreğinde üretilen bilişim ve iletişim donanımları ve teknolojileri, 2000'li yıllarda yaygın ve yoğun bir biçimde insanların günlük yaşamına girecektir. Üretilen bilgi ve teknolojiden layıkıyla yararlanmak, ancak, 21 inci Yüzyılda kitlesel ve sürekli yükseköğretimi gerçekleştirmekle mümkün olacaktır.

Görülmemiş bir hızla ilerleyen teknolojiye ayak uydurabilmek için montaj sanayiinden kurtulup, kendi teknolojimizin geliştirilmesi sağlanmalı, sürekli eğitim, hayat boyu eğitim tedbirleriyle alınan üniversite sonrası eğitim yavaş yavaş kurumsallaştırılmalıdır. Tıp doktorları için sürekli eğitim, ABD'de yasal zorunluluk haline getirilmiştir. Büyük şirketler, kendi küçük üniversitelerini de kurmaya başlamışlardır ve teknoparklar açmaya devam etmektedirler. Geleceğin araştırmacılarını buradan yetiştirmek mümkündür. Türkiye'de de aynı uygulamalar, üniversiteler ve sanayi işbirliğiyle devam ettirilmelidir.

Üniversitemizde elit eğitim de şarttır. Seçkin öğrencilere eğitim esas olmalıdır. Eğitimin temel ilkelerinden en önemlisi, öğrencinin ilgisi ve motivasyonudur. Bugün üniversitelerimizde, öğrencinin ilgisini çeken ve motivasyonunu sağlayan bir eğitim öğretim yoktur. Bu bakımdan, bakın, Avrupa Birliğine girerken, Avrupa Topluluğu "ERASMUS" adı verilen proje çerçevesinde, 2000'li yıllardan itibaren yükseköğrenim öğrencilerinin yüzde 25'ini en az 1 akademik yıl, Topluluğa bağlı bir ülkede eğitmeyi amaçlamaktadır. Bu projenin hedefi, 21 inci Yüzyılda uluslararası entegrasyonu yaratacak ve yaşatacak kitleleri eğitmektir. Ülkelerarası başlayan ve büyük bir hızla artacağına inanılan öğrenci değişimi programlarının eşdeğerliliği ve eğitimin niteliği gibi hususları ve dolayısıyla, uluslararası standardizasyon ve akreditasyonu gündeme getirmiştir. Çünkü, 2000'li yılların mühendis, avukat ve ekonomistleri, çokuluslu şirketlerde yabancı meslektaşlarıyla bir arada ve uluslararası normlarda görev yapacaklardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kayayerli, lütfen toparlayınız.

MÜJDAT KAYAYERLİ (Devamla) – Bağlıyorum Sayın Başkan.

Bu bakımdan, üniversiteler, ileri eğitim teknolojisi derslerini, örgütlü temel araştırma stratejilerini geliştirmek durumundadır. Yarınların üniversite mezunlarını, en az bir yabancı dil bilen, bilgisayar okuryazarlığı olan, enformatik formasyona sahip, enformasyonu bilgiye dönüştürebilen, yeni kavramlar geliştirebilen, disiplinlerarası çeşitli projelerde ekip çalışmalarına katılabilen, yerelliği anlayarak, bunu küresellekle birleştirebilen, risk alan ve gerektiğinde "hayır" diyebilen, gerektiğinde "evet" diyebilen insanlar olarak yetiştirmek zorundayız.

Bu yasa tasarısının Türk Milletine hayırlı olmasını diler, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak bu yasa tasarısına destek verdiğimizizi belirtir, sevgi ve saygılarımı sunarım. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kayayerli.

Gruplar adına dördüncü söz, Anavatan Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Ahat Andıcan'a aittir.

Buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakika efendim.

ANAP GRUBU ADINA A. AHAT ANDICAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Devletinin, milletimizin çok temel sorunlarından biri olan yükseköğretim konusuy-la ilgili, ona bir açılım, yeni bir katkı sağlayacak olan 2 üniversitenin ve 1 fakültenin açılmasıyla ilgili bir tasarımı görüşüyoruz.

Bu kürsüden de defalarca ifade edildiği gibi, önümüzdeki yüzyıl, gerçekten, bir bilgi ve teknoloji yüzyılı olacak ve bu yüzyılda, buna uygun altyapıyı ve insan yapısını gerçekleştirememiş olan milletlerin de işleri hayli zor olacak. Bunu, temelde, hepimizin kabul ettiği bir gerçek olarak görüyoruz.

Tabii, eğitilmiş insanı ve sözlü ettiğimiz tipte bir toplumsal yapıyı oluşturacak olan insanı hangi ortamda yetiştireceğiz dediğinizde, gerçekten, Türkiye açısından, önüne koyması gereken ciddi hedeflerin olduğunu da görüyoruz. Artık, sadece okuma-yazma değil, yüksek düzeyde bir evrensel okuryazarlık anlayışının ortada olduğunu, bir gerçek olduğunu anlamamız gerekiyor. Tabii, böylesine yüksek düzeyde bir evrensel okuryazarlık ortamını doğurabilmek için de, toplumu oluşturan tüm kesimlerin bu imkânlarla ulaşabileceği yolların açılmış olması gerekiyor. Kişi -ilginç bir nokta bu- ne kadar eğitim alırsa, eğitime olan açlığı ve ihtiyacı da o kadar çok artıyor ve eğitim kurumlarının da, bu anlayış içerisinde şekillendirilmesi gerekiyor. Bilgi toplumuna dönüşme süreci içerisinde de, eğitilmiş insan, bu toplumun bir prototipi haline dönüşüyor, her yerde karşınıza çıkan insanı haline dönüştürüyor.

Tabii, öğrenen, üreten toplum haline dönüşebilmenin temelinde de, bilgi teknolojisini oluşturabilecek, yüksek teknolojiye yatkın bir altyapı ve ihtisaslaşma gerekiyor. Bu, sadece eğitim dönemi için gerçekleştirilecek bir amaç değil. İşte ve görev döneminde de öğrenme ve dolayısıyla, eğitimde kişisel katkının önemi de büyük ölçüde artıyor. Yükseköğretimde kitlesel bir eğitim zorunluluğu var ve daha gelişmiş bir dönem, daha uzun vadede bir hedef olarak da, dijital üniversiteleri, sanal üniversiteleri ve belki de, sanal eğitimi, dijital eğitimi, yükseköğretim altyapısının önemli unsurlarından biri haline dönüştürmek gerekiyor. Tabii, hayat boyu eğitim diye tanımladığımız süreçte de, yük büyük oranda üniversitelerin sırtına biniyor ve bütün bunları söylediğimizde, bir çerçe ve halinde, bir parantez haline getirdiğimizde, eğitilmiş toplum ve bilgi üreten toplum; ayrıca, aldığı bu bilgiyi günlük yaşamına uygulayabilen ve yeni bilgiyi üretebilen bir toplum haline dönüşebilme için de altyapı, toplumsal yapı gerçekten çok büyük bir dönüşüme ihtiyaç gösteriyor.

Bütün bunlar çok pahalı. Bunu daha önce burada başka bir konuşmam sırasında da vurgulamıştım; gerçekten, gayri safi milli hâsılanın neredeyse yüzde 10'unu söz konusu bilgi toplumunu oluşturabilmeyi hedef olarak önünüzde koymuşsanız, gayri safi milli hâsılanızın- altını çizerek tekrarlıyorum- yüzde 10'unu sade bir vatandaş işgücüne katılabilecek hale getirmek; yani "formel eğitim" diye tanımladığımız üniversite öncesi eğitim boyutuna ve kısmen meslek eğitime ayırmak durumundasınız, yüzde 10; çok büyük bir rakam.

Hizmetçi kaliteyi sürdürmek ve "yaşam boyu eğitim" diye tanımladığımız süreci devam ettirmek istiyorsanız, yaklaşık gayri safi milli hâsılanın yüzde 5'ini onun üzerine koymak zorundasınız ve tabii bunun için, bilgi üretmek ve bilgiyi işleyebilmek için de, bir anlamda araştırma, geliştirme boyutunda yüzde 3-5'i ekleyeceksiniz, neredeyse, gayri safi milli hâsılanın yüzde 20'sini buna ayı-

racaksınız. İsterseniz bunu Türkiye'ye uyarlayalım. Bugün 200 milyar dolar civarında, artı küsur var; ama ortalama 200 milyar dolar gayri safi milli hasılayı düşürseniz, bunun yaklaşık 40 milyar dolarını, işte böylesi 21 inci Yüzyılda rekabet edebilecek, belki Avrupa Topluluğunun da arkasında kalan değil, ama lokomotif olan üyelerinden biri haline dönüşebilecek bir Türkiye'yi yaratmayı amaçlıyorsanız, buna ayırmak zorundasınız. Tabii bugünün realitelerine göre baktığınızda, önmizdeki bütçe döneminin bütçesi de yaklaşık 80 milyar dolar civarında; bunu düşündüğünüzde yarısını belki bu işe ayırmamız gerekiyor.

Türkiye olarak çok uzağındayız, bu gerçek. Meclisimizle, toplumumuzla, eğitilmiş insanlarımızla bu hedefe bu şekilde kilitlenmemiz gerektiği açık.

Yükseköğretimin de kendine göre ciddi sorunları var. Yükseköğretimin nicelik olarak artırılması, hızla gelişen dinamik toplumumuz için zorunlu; şu anda yüzde 14-15 civarındayız -benden önceki konuşmacı arkadaşların da söyledi- ama, bunun yüzde 35'lere çıkarılması, belki önmizdeki on yılın hedefi olmak zorunda ve işte bu noktada, üniversitelerin sayılarının artırılması zorunlu olarak, yükseköğretimin ve halkın "yüksek tahsil" diye tanımladığı eğitimin temeli üniversiteler olduğuna göre, sayılarının artırılması zorunluluğu ortaya çıkıyor; ama, kamu kaynakları açısından bazı verileri gündeminize getirdim. Bu mantıkla baktığımız zaman, kamu kaynaklarıyla bu işi çözmemiz mümkün değil.

Tabii, devletçi bir yapılanmadan, devletçi bir ekonomiden, devletçi bir siyaset anlayışından gelen Türkiye'de, uzun yıllar, bu iş, kamunun sırtında kalmış; ama, hürriyetçi, demokratik anlayışa sahip ülkelerde, bunlar, 1700'li yıllardan başlatıldıkları için- Yine, benden önceki konuşmacı arkadaşlarımdan örnek verenler oldu; en üst düzeydeki örnek, Amerika Birleşik Devletleridir- yükseköğretimin neredeyse yüzde 70'i, gerçekten, sivil toplum örgütleri diyebileceğimiz kuruluşların organize ettiği örgütlenme modelleridir.

İşte, bu noktada, vakıflar, gerçekten, Türkiye'nin son dönemde eğitim açısından yararlanmaya başladığı bir boyut olarak ortaya çıktı. Selçuklu tarihi, Osmanlı tarihi, daha önceki Türk tarihi incelenecek olursa görülecektir ki, İslamiyetle birlikte, vakıf müessesesi, gerçekten, Türk toplumlarının temel unsurlarından biri haline dönüşmüş ve yaşamın her kesitinde, toplumumuzun şekillenmesine büyük hizmetler vermişlerdir, medreselerin vesairelerin oluşmasında da.

Şimdi görüyoruz ki, Türk toplumunun, bugün modern Türkiye'nin özellikle yükseköğretimine ve belki tüm yaşam boyunca öğretimin her bölümüne, bu vakıflar büyük katkıda bulunacaklardır. Bu potansiyel, Türk toplumunun temel unsurlarından biridir.

Bugün konuştuğumuz boyutta da, iki vakıf üniversitesi kurulacak. Bunlardan biri, trafik kazalarını önleme noktasında, trafik kazalarında toplumu bilinçlendirme noktasında, gerçekten, çok büyük katkılar sağlamış, Trafik Kazalarını Önleme Vakfı ki, onun değerli başkanı, bir meslektaşımız, çok değerli bir hoca, Rıdvan Ege, uzun yıllar, bu işte Türk toplumuna hizmet verdi. Şimdi "Ufuk Üniversitesi" adı altında bir üniversite kuruluşunu, bu yasa tasarısı kapsamı içerisinde gündeminize getirmiş bulunuyor.

Bu üniversitenin, burada, özellikle bugüne kadar kurulan vakıf üniversitelerinden farklı bir noktasına da değinmek istiyorum: Tıp fakültesi, hemşirelik okulu ve Türkiye'de çok ihtiyaç duyulan ara insan yetiştirecek olan sağlık meslek yüksekokulu gibi, bazı ünitelerin de olması, Ufuk Üniversitesine bir ayrıcalık katıyor diye düşünüyorum.

Yine, sadece Türkiye'de değil, dış dünyada, Avrasya coğrafyasında da büyük işler yapan -şahsen ben, Türk ekonomisine katkılarını biliyorum- Okan Grubunun oluşturduğu bir üniversite bahis konusu. İnanıyorum ki, o da çok önemli hizmetler verecektir.

Yine, bununla Sütçü İmam Üniversitesine de, bir sağlık bilimleri enstitüsü kurmuş olacağız.

Burada, hafızalarınızı tazelemek ve geleceğe yönelik bir katkıda bulunmak için, bir konuyu daha gündeme getirmek istiyorum. O da, komisyonlardan geçerek Meclisimizin gündemine girmiş olan, zannediyorum, 294 sıra sayılı bir yasa tasarısı var. Bu, devletin, vakıf üniversitelerine katkılarını düzenleyen bir tasarı. Gerçi, devlet, daha önce de vakıf üniversitelerine çeşitli boyutlarda katkıda bulunmuştu, bulunmaya da devam etmektedir; ama, bunun yeterli bir denetim altyapısıyla yapıldığı konusunda hepimizde kuşku vardı ve hepimizde, bu üniversitelerin kuruluşunda, sanki devletin katkılarını almak temel unsur olarak, bu motivasyon varmış gibi bir anlayış vardı ve bu, şuanda Meclis gündemine gelmiş olan ve önümüzdeki haftalarda görüleceğimiz yasa tasarısıyla da, zannediyorum, vakıfların bu noktadaki motivasyonlarını da yönlendirecek olan ve denetim açısından da bizleri, yasama organını rahatlatacak olan bir boyut getiriliyor. Burada, arazi tahsisi, kırkdokuz yıllığına, bedelli olarak sunuluyor ve bu tahsisin, yalnızca amaca yönelik olması; yani, kesinlikle ticarî amaca ya da konut amaçlı olarak kullanılmaması sağlanıyor.

Yine, güzel bir şey daha, bu vakıf üniversiteleri, eğer, devletten bu boyutta yardım alıyorsa, kapasitesinin yüzde 15'yle, ücretsiz, burslu öğrenci olarak, imkânları olmayan fakir ailelerin çocuklarına imkân vermesi sağlanmış oluyor.

Yine, bir başka güzel ölçü olarak -bunu da gerçekten takdirle karşıladım, komisyon çalışmaları açısından söylemek istiyorum; katkısı olan arkadaşlara teşekkür etmek istiyorum - bu vakıf üniversitelerinin, en az iki yıl çalışmış ve ortaya bir ürün koymuş olması isteniliyor. Yalnızca, yasası çıktı, talebası çakıldı, vakıf üniversitesi kurulmuş oldu; haydi bakalım devlet buna yardım etsin anlayışı böylece geride bırakılıyor ve vakıf, iki yıl aktif olarak çalışmış ve kuşkusuz, YÖK'ün koyduğu kriterlere uygun bir ürün ortaya koymuşsa, ona katkıda bulunma imkânı ortaya çıkıyor ve öğrenci başına, onlara yardım süreci başlatılıyor.

Bu tasarıya da, bir an önce, yasamanın, bizim, Meclisin katkısıyla yasalaştırılması gerektiğini düşünüyorum.

Üniversitelerimizin sorunları çok ve bu konuyla ilgili, daha önce, bir araştırma komisyonu da kurulmuştu. Benden önce, DYP Grubundan bir değerli arkadaşım bu konunun boyutlarını gündeme getirdi.

Üniversitelerimizin eksiklerini biliyoruz; neler yapılması gerektiği de kuşkusuz biliyoruz ve defalarca tekrarlıyoruz; ama, eğer, organize bir biçimde, gerçekten, ilkel bir hedef koyarak, bir strateji çerçevesinde bu işin üzerine gitmezsek, bunları söylemeye çok devam edeceğiz; ama, yine, bir kez daha söylemekte yarar var muhakkak. Kaynak sorunları, üniversitenin temel sorunlarından birisi ve kaynak sorununu çözmezseniz, hani, o savaşın "barut yok" dediğinde komutanın "bırak geri kalan eksikleri" demesi gibi, kaynak sorununu çözmediğimiz sürece, maalesef, üniversitelerimizin bizim istediğimiz bir manada bir yükseköğretim altyapısı oluşturma şansı olmayacaktır.

Tabii, kaynak sorunuyla birlikte, fizikî mekân sorunları, bilimsel araştırma için gerekli olan altyapı sorunları ve nitelikle öğretim üyesi yetiştirme sorunları; bunların hepsi, kaynak sorunlarıyla iç içe olan ve ancak kaynak sorunu çözümlendikçe çözülebilecek sorunlardır ve gerçekten, öğretim üyelerinin, bırakın dünya kriterlerini, artık, Türkiye'de -şu anda 17 vakıf üniversitesi var- vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim üyelerinin aldıkları, elde ettikleri imkânlarla bile ulaştırılmadığı bir ortamda yaşıyoruz. Dolayısıyla, öğretim üyelerinin, yirmi yıllık bir üniversite hocasının 400 milyonla geçinmesini beklemek, geleceğe yönelik açılımlar yapmasını ve kaliteli öğrenciler yetiştirmesini beklemek sadece hayaldir. Bu konuda tartışacağımız hiçbir şey yok; çünkü, düzgün bir yerde -İstanbul, Ankara bazında söylüyorum- oturacak olursanız, aylık kiranızın neredeyse 250

milyon, 300 milyon olduğu bir yerde, çocuklarınızın eğitimini bile gerçekleştiremeyeceksiniz ve siz, üniversite öğretim üyesi olarak, üniversiteyi 21 inci Yüzyıla, Türk gençliğini 21 inci Yüzyıla taşıyacaksınız. Bu, çok zor bir iştir. Niceliği artıracacağız; ama, niteliği de düşürmeden bunu yapmamız lazım.

Araştırma, geliştirme boyutunu artırmak gerekiyor; bu, hep söylendi. Bugün, Türkiye'de, kişi başına araştırma-geliştirme için harcanan pay 5 dolar. Bu 300-400 dolara çıkmadan, bir teknoloji ülkesi, bir yarış ülkesi haline dönüşmemiz çok zordur diye düşünüyorum ve sanayi-üniversite işbirliğinin de, ancak bu altyapı oluşturulursa gerçekleşebileceğini söylüyoruz. Tabii, sanayi-üniversite işbirliği, gelişen tüm ülkeler için çok önemli bir unsurdur. Bunu gerçekleştirmek, sadece üniversiteye kalmış bir şey değil; üniversiteyi ne kadar geliştirirseniz geliştirin, onun ürettiği ürünlere ihtiyaç duyan bir sanayi yoksa; yani, onun ürettiği bilgiye ve kalifiye elemana ihtiyaç duyan bir sanayi yoksa, o gelişmenin olma şansı yoktur. Dolayısıyla, üniversite-sanayi işbirliği de, ancak genel olarak toplumsal kalkınmayla ortaya çıkacak bir noktadır.

Değerli arkadaşlar, izin verirseniz, burada, gündemimizde çok tartışılan bir konuda da, temel bir ilke olarak, kişisel fikirlerimi çok çerçeve olarak sunmak istiyorum, daha sonra da konuşmamı noktalayacağım.

YÖK, üniversitelerin koordinasyonunu sağlamak amacıyla, aslında 1970'lerden hemen sonra yasal olarak kurulmuş bir organizasyon, koordinasyon mekanizması; ama, 1980 yılına kadar -ki, o dönemde üniversite öğretim üyesiydim- YÖK'ün varlığı ya da yokluğu belli değildi; çünkü, fonksiyonel değildi; ama, 1980 ihtilali ve onu takip eden bırakın dünya kriterlerini, artık, Türkiye'de - şu anda 17 vakıf üniversitesi var- vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim üyelerinin aldıkları, elde ettikleri imkânlarla bile ulaştırılmadığı bir ortamda yaşıyoruz. Dolayısıyla, öğretim üyelerinin, yirmi yıllık bir üniversite hocasınının 400 milyonla geçinmesini beklemek, geleceğe yönelik açılımlar yapmasını ve kaliteli öğrenciler yetiştirmesini beklemek sadece hayaldir. Bu konuda tartışacağımız hiçbir şey yok; çünkü, düzgün bir yerde -İstanbul, Ankara bazında söylüyoruz- oturacak olursanız, aylık kiranızın neredeyse 250 milyon, 300 milyon olduğu bir yerde, çocuklarınızın eğitimini bile gerçekleştiremeyeceksiniz ve siz, üniversite öğretim üyesi olarak, üniversiteyi 21 inci Yüzyıla, Türk gençliğini 21 inci Yüzyıla taşıyacaksınız. Bu, çok zor bir iştir. Niceliği artıracacağız; ama, niteliği de düşürmeden bunu yapmamız lazım.

Araştırma, geliştirme boyutunu artırmak gerekiyor; bu, hep söylendi. Bugün, Türkiye'de, kişi başına araştırma-geliştirme için harcanan pay 5 dolar. Bu 300-400 dolara çıkmadan, bir teknoloji ülkesi, bir yarış ülkesi haline dönüşmemiz çok zordur diye düşünüyorum ve sanayi-üniversite işbirliğinin de, ancak bu altyapı oluşturulursa gerçekleşebileceğini söylüyoruz. Tabii, sanayi-üniversite işbirliği, gelişen tüm ülkeler için çok önemli bir unsurdur. Bunu gerçekleştirmek, sadece üniversiteye kalmış bir şey değil; üniversiteyi ne kadar geliştirirseniz geliştirin, onun ürettiği ürünlere ihtiyaç duyan bir sanayi yoksa; yani, onun ürettiği bilgiye ve kalifiye elemana ihtiyaç duyan bir sanayi yoksa, o gelişmenin olma şansı yoktur. Dolayısıyla, üniversite-sanayi işbirliği de, ancak genel olarak toplumsal kalkınmayla ortaya çıkacak bir noktadır.

Değerli arkadaşlar, izin verirseniz, burada, gündemimizde çok tartışılan bir konuda da, temel bir ilke olarak, kişisel fikirlerimi çok çerçeve olarak sunmak istiyorum, daha sonra da konuşmamı noktalayacağım.

YÖK, üniversitelerin koordinasyonunu sağlamak amacıyla, aslında 1970'lerden hemen sonra yasal olarak kurulmuş bir organizasyon, koordinasyon mekanizması; ama, 1980 yılına kadar -ki, o dönemde üniversite öğretim üyesiydim- YÖK'ün varlığı ya da yokluğu belli değildi; çünkü, fonk-

siyonel değildi; ama, 1980 ihtilali ve onu takip eden dönemde, YÖK, 1980 Anayasasında, bir anayasal kuruluş haline dönüştürüldü, birçok kuruluşta olduğu gibi; yani, bir anlamda, yürütmeyi güçlendirme noktasına yönelen o dönemin yönetimi veya Danışma Meclisi, bazı özerk kuruluşları, bazı kurumları oluştururken, yürütmeyi güçlendirme adına, Cumhurbaşkanının inisiyatifinde birçok kuruluşu şekillendirdi.

Burada, tabii, YÖK'ün ve bir anlamda üniversitelerin, giderek siyasallaştığı bir dönemi yaşıyoruz. Eğer, anayasal bir yapılanma içerisine yerleştirilmişseniz ve siyasal irade dışında, toplumun sosyolojik sorunlarına yönelik kararlar almak zorundaysanız, hangi kurum olursanız olunuz, kaçınılmaz olarak bu sizi siyasallaştırır.

Değerli arkadaşlarım, işte, YÖK'ün, gerçekten, bu noktada, hangi derecede etkili olabileceği, toplumun sosyolojik sorunlarıyla ilgili veya kültürel sorunlarıyla ilgili -her ne hal ise- teknik düzeyin dışında alınacak siyasal kararlara ne kadar katılması gerektiğiyle ilgili düzenlemelerin yapılması gerektiğini kabul etmemiz gerekiyor. Bu, yasamanın bir işlevi olacak ve bu düzenleme yapılırken, şu andaki piramidal sistem yerine, üniversitelerin gelişiminin önünü açıcı, çerçeve bir yasa çıkarılarak, yatay bir yapılanma modeline doğru gitmemiz gerekiyor; çünkü, Üniversiteler Yasası, maalesef, tüm üniversitelerin aynı elbise içerisine sokulmaya çalışıldığı bir sistematik oluşturmaktadır. Halbuki, her üniversite, kendi yöresine, kendi yapılanmasına, kendi sosyal koşullarına göre farklı bir gelişme boyutu gösterebilir. Tabii, temel strateji, temel hedefler benzeşik olmak durumundadır; ama, bu üniversitelere, bu mobilitayı, bu toleransı, bu fleksibilitayı sağlamak zorundayız. Bunun için de, YÖK Yasasıyla beraber Üniversiteler Yasasının da, bu Mecliste, bu yasama organında yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bu arada, tabii, birçok şey söylenecek; ama, vakıf sistematigi içerisinde bir konuyu daha gündeminize getirmek istiyorum, gelecekte, yapacağımız yorumlara yardımcı olur diye düşünüyorum. Maalesef, Türkiye'de "üniversiteler" deyince, hep, böyle bir, fen edebiyat fakültesiyle başlayan süreç vardır. Kamu üniversiteleri için bu düşünülebilir; çünkü, kamu üniversiteleri, bir anlamda, biraz da, bazı bölgelerin kalkınmasına hizmet etmek amacıyla kurulmaktadır. Bireysel olarak çok katılmadığını söyleyeyim; ama, Türkiye'deki defacto gerçekte bu. Vakıf üniversitelerini böyle bir zorunlulukla karşı karşıya bırakmamamız gerekiyor. Vakıf üniversiteleri, kurulan vakfın amacına uygun olarak, çok özel üniversiteler, ihtisas üniversiteleri halinde bile kurulabilmelidir. Yasama olarak, biz, bunun alt zeminini hazırlamalıyız. Muhakkak, fen edebiyat fakültesi kurulacak; muhakkak, bir fakülte daha kurulacak; bu arada, vakfın temel amacı olan bir fakülte de onun yanına eklenecek... Bu, yanlış bir gelişme anlayışıdır; bu, merkezîyetçi, âtil bir üniversite ortaya çıkarır; vakıf açısından da, zorlu bir üniversite... Bırakın teknolojik açıdan belli bir alana yönelmiş olan bir vakıf, belli bir alana yönelmiş olan bir üniversite kursun; buna niye engel olalım. Böylece, sadece o konuda uzmanlaşsın; uzmanlaştıkça, uzmanlaşmanın çok önemli olduğu 21 inci Yüzyılda rekabet imkânını yakalasin. Yoksa, birbirine benzeyen bir sürü vakıf üniversitesini, kamu üniversitelerine benzer şekilde kurmamızın çok da mantıklı olduğunu düşünmüyorum. İşte, bu nedenle, YÖK yasasıyla birlikte, üniversiteler yasasını da...

Tabii, sadece bir konuya değindim. O gün geldiğinde, muhtemelen, burada, bu değerli heyetin içerisindeki temsilciler, bu yasayla, 21 inci Yüzyıla Türkiye'yi taşıyacak olan, Türk yüksek eğitimi taşıyacak olan gerekli altyapıyı kuracaklardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Andıcan, lütfen toparlayınız.

AHAT ANDİCAN (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Bu konu, gerçekten, ihmal edilemeyecek kadar önemli bir konudur; sadece bu kürsüde söylemekle yetinilmeyecek kadar önemli bir konudur.

Dolayısıyla, Türkiye'yi geleceğe taşıyacak olan yükseköğretim altyapısının oluşturulmasında, yasamanın, çok ciddi bir biçimde katkı sağlayacak inisiyatifini göstermesi gerektiğini düşünüyorum, hepimize saygılar sunuyorum. (ANAP, DSP, MHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Andıcan.

Gruplar adına son konuşma, Fazilet Partisi Ankara Milletvekili Sayın Eyyüp Sanay'in; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

FP GRUBU ADINA EYYÜP SANAY (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, Anayasamızın 130 uncu maddesinin birinci fıkrası, kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin kanunla kurulacağını hükme bağlamıştır. Kâr amaçlı özel üniversitelerin kuruluşunu yasaklayan Anayasamızın 130 uncu maddesinin ikinci fıkrası ise, kazanç amacına yönelik olmamak şartıyla, bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin, devletin gözetim ve denetimine tabi olmak kaydıyla, vakıflar tarafından kurulabileceğini, yine, hükme bağlamaktadır.

Görüşmekte olduğumuz kanun tasarısıyla, bir devlet üniversitesi olan Sütçü İmam Üniversitesine 3 enstitü, yani, sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri enstitüleri ile 2 vakfımıza ait "Okan" ve "Ufuk" adı altında değerli 2 üniversitemiz yeni kurulmaktadır.

Elbette, ülkemizin her yanında, her köşesinde eğitim-öğretim kurumlarının açılması, özellikle birer bilim yuvası olan üniversitelerin çoğalması önemlidir ve bizi sevindirir; bundan mutluluk duyarız. Ancak, unutulmamalıdır ki "üniversite" denilince, akla ilk gelen, özerklik, özgür düşünce ve özgür çalışma ortamıdır. Her türlü etki ve müdahaleden uzak, özgür çalışma ortamının olmadığı bir yer, özerk üniversite olarak tanımlanamaz; yani, üniversite özerkliği deyince, öğrencisinden profesörüne, dekanından rektörüne kadar tüm orada bulunan öğretim üyelerinin ve talebelerinin özgürce eğitim ve öğretim yapabildiği, düşüncelerini ifade edebildiği ortamlardır; çünkü, üniversite evrenseldir; evrensellik ise, dünyanın her yerinde, her zaman aynı geçerliliğe sahip olan, bana göre, sana göre değişmeyen kurallardır, normlardır.

Sayın milletvekilleri, Türk-İslam toplumunun üniversite geleneğine baktığımız zaman, onun tarihinin çok eski olduğunu görürüz. Büyük Selçuklular döneminde kurumsallaşan üniversite geleneği Bağdat'ta kurulan Beytülhikme'yle dünyaya ün salmıştır. Nizamiye medreseleri ise ülkenin her tarafına yayılmış, toplumda ilim, kültür, sanat hızla gelişmiştir. Doğu'da Semerkant ve Buhara, Batı'da Kurtuba birer ilim merkezi olurken, bunun yanında, Sicilya, Toledo da yine birer ilim merkeziydi.

Miladi 7 nci Yüzyıl ile 12 nci Yüzyıl arasında İslam ülkelerinin içerisinde üniversiteler, bugünkü bilim hayatına büyük katkılar sağlamıştır ve bugün, hâlâ, o gün yetişmiş olan pek çok bilim adamının fikirleri, teorileri ve buluşları üniversitemizde okutulmakta ve bazı bilim adamlarının da heykelleri ya da resimleri müzelerde teşhir edilmektedir. Bu, iftihar edilecek, beşyüz senelik parlak bir dönemdir; çünkü, o zaman orada özgürlük vardı, özerklik vardı. Ancak özgürlüğün olduğu yerde insan aklı çalışabilir ve orada bilim yapılabilir.

Osmanlı döneminde ise, Fatih Medresesi, çağdaş üniversite anlayışının abidesidir. Daha sonra kurulan Süleymaniye, Enderun, bu geleneği devam ettirmişlerdir. Yüksek Ziraat ve Baytar Mektepleri, Mühendishane-i Bahr-i Hümayun ve Mühendishane-i Berr-i Hümayun gibi yükseköğrenim kurumları ise, Osmanlılarda, son dönemde, Batı tarzı kurulan ve branslaşan üniversite örnekleridir.

Bugün ise, ülkemizde vakıf üniversiteleri de dahil olmak üzere 72 üniversite mevcuttur. Böylece, 72 üniversite ve yüksekokul, eğitimin, üst seviyedeki eğitimin, lisanüstü eğitimin bütün ağırlığını ve çilesini çekmektedir. Öğrenci sayımız ise, bugün, 1 374 457'ye ulaşmıştır. Bu, elbette ki, bizim için sevindirici bir durumdur. Ancak, bugün, üniversitelerimizden bahsederken, üniversitelerimizin Batılı manada, çağcıl anlamda bir özerkliğe sahip olduğunu ve teknik donanımına sahip olduğunu ifade etmemiz son derece zordur ve belki de mümkün değildir. Üniversitelerimizin hepsi, gerçek üniversite hüviyetini kazanmış mıdır; kurumsallaşabilmiş midir; yetişmiş, yeterli öğretim elemanı ve fizikî imkânı sahip midir; işte, asıl üzerinde durulması gereken bunlardır.

Değerli milletvekilleri, üniversitelerimiz, belki fizikî imkândan, teknik imkândan, donanımdan yoksun olabilir. Bunları telafî etmek her zaman mümkündür. Bunun mümkün olduğunu da yaşayarak, bizzat görmüştüzdür; ama, üniversitelerimizde asıl yoksun olan bilimsel çalışmadır, zihniyet noksanlığıdır. Üniversitelerimizdeki bu zihniyet noksanlığı sebebiyle, hiçbir zaman, üniversitelerimiz, bugüne kadar özerk bir kurum olamamıştır. Üniversite, bilimsel bir kurumdur, öncül bir kurumdur. Bilim, değişkendir, izafidir. Öyleyse, üniversite dediğimiz zaman, tutucu, statükocu olmaz. Üniversite değişimden yanadır, değişimden ve gelişimden yanadır. Dolayısıyla, gelişimden yana olamayan, statükocu bir üniversite, elbette ki, toplum içerisinde pek çok sıkıntılara da sebep verecek bir hal alır.

Değerli milletvekilleri, üniversitelerimizin problemleri, YÖK Yasası çıktığı andan itibaren sükreli gündeme gelmiş; ama, bugüne kadar, bu problem bir türlü çözülememiştir. Aslında, daha ileri gidersek, zaman zaman bilim hayatı sekteye uğradığı için, kesintiye uğradığı için, buralarda özerklik müesseseseleşmemiştir. Bunlardan, mesala, 27 Mayıs'ta, ben 147'leri hatırlıyorum; üniversiteden insanlar atıldı, genç asistanlar atıldı. Bunlardan birisi, şu anda, Avrupa'da çok önemli yerde ve pek çok önemli konuda başarılı çalışmalara imza atıyor, ödüller alıyor. Atılan 147 asistanın içindeydi o zaman. Daha sonra, 12 Mart muhtırasıyla birlikte, üniversitelerimize, yine birtakım engellemeler konuldu. 12 Eylülle, 1402 sayılı Kanun nedeniyle, üniversiteden, giyim kuşamları sebebiyle, sakalları sebebiyle atılan arkadaşları biliyoruz. Siz, bir müesseseyi, durmadan inkıtaa uğrattırsanız, orada, o müessesese, gerçek fonksiyonunu ifa edecek bir özelliğe, kimliği kavuşamaz. Buna fırsat ve imkân verilmezse, orada, gerçek kimliğini, kendini ifade edecek duruma yükselemez.

Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanımızın, sık olmayan, Meclis iradesini de hiçe sayan, toplumun konuya bakışını gözardı eden son YÖK atamasının basındaki yankıları ve yansımaları hepimizin hayalindedir, zihindedir ve unutulmamıştır. Pek çok gazetenin manşeti veya makale başlığında YÖK komiserliğinden söz edilmiştir. Bu, üniversitelere bir bühtandır; ama, bu bühtana fırsat veren, imkân hazırlayanların da, herhalde, bunda sorumluluk payı vardır. Bu şekilde, bir YÖK komiserliği şeklinde ifade etmek, kanaatimce yanlış olur; ama, üniversite elemanlarının ya da kendini bilime adanmış olan insanların, kendi ideolojileri uğruna bu müesseseleri böyle nitelendirmeleri de, herhalde hakkaniyetle bağdaşmaz.

Elbette ki, bu durum, benim rahatsız olduğum gibi -yani, YÖK komiserliğinden söz etme sözcüğü, beni rahatsız ettiği gibi- sanyorum, Yüce Meclisin üyelerini de rahatsız etmektedir. Eğer, YÖK, bir komiserlikse, onun müdahale kısıkaçındaki üniversitelerde özerklikten söz edilebilir mi?!

Biliyorsunuz, YÖK'le ilgili bir Araştırma Komisyonu kuruldu ve faaliyetlerini sürdürüyor; ama, zaman zaman, basına da yeni haberler geçiliyor, yeni haberler veriyoruz. Mesela, bir kimse-nin profesör olabilmesi için en az 4 yıl doçentlikte bekleme süresi var iken, Gürüz'ün profesörlü-ğünün erken olduğu yolunda iddialar var, basında çıkan iddialar var; bunlar araştırılacaktır.

Diğer yandan, yine, Gürüz'ün, özellikle bazı rektörlere "siz adaylıktan çekiliniz, sizi Cumhur-başkanı istemiyor, eğer adaylıktan çekilmezseniz, elimde sizin birtakım dosyalarımız var, bunları açıklarım" diye şantaj yaptığına dair, yine basında haberler çıkıyor.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) - Kim söylemiş? Bunu açıkla!..

EYYÜP SANAY (Devamla) - Ayrıca, şunu da belirtmeliyim ki, YÖK döneminde, özellikle Kemal Gürüz döneminde, öğrenciden öğretim elemanına kadar, akademisyenine kadar tüm üniver-site elemanları, baskı ve engellerle karşılaşmış ve düşüncelerini özgürce ifade edememişlerdir.

Özellikle üniversite sınavları, Kemal Gürüz döneminde skandala dönmüştür. 2 Mayıs 1999'da yapılması gereken üniversite seçme sınavı, soru kitapçığının çalınması sebebiyle, 20 Ha-ziran 1999'a ertelenmiştir. Bu, velilerde ve öğrencilerde büyük psikolojik yıkıma sebep olmuştur. Hâlâ da -bunun çalındığına dair- kimler çalmışsa, faileri meçhuldür, hâlâ ortaya konulamamıştır. İster istemez, acaba, bu çalınma, bir mizansen olayı mıydı diye insanın aklına soru geliyor.

135 kişi, başkalarının yerine sınava girdi. Bu son yapılan sınavdan bahsediyorum. 16 ilde, baş-kalarının yerine sınava girenlerin sayısı 400 kişiydi. 364 okulda, 875 adayın ortaöğretim başarı pu-anı yanlış hesaplandı. 1 364 lise birincisi açıkta kaldı. Üniversite sınavına giren pek çok öğrenci, notlarına itiraz etti ve bunların bir kısmı kabul edildi ve sonradan, yeniden yerleştirildiler; ama, baş-langıçta, bunların bir teknik hata olduğu ileri sürülüyordu; ama, teknik hata olmadığı, daha sonra üniversiteye kayda hak kazanan öğrenci olayından anlaşılmaktadır.

Anayasamıza göre "özerk" olarak ifade edilen; fakat, bir türlü özerk olamayan üniversiteleri-mizin problemleri azalmıyor, bilakis artıyor. Doğrudan veya dolaylı üniversitelerle ilişkili olanlar, baskıcı uygulamalardan dolayı rahatsızdır.

Sayın milletvekilleri, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğretim üyelerinin istifa gerekçe-lerini daha önceki bir konuşmamda ifade etmiştim. Rektörün antidemokratik uygulamalarına karşı olduklarını ifade ederek, pek çok üniversite öğretim üyesi istifa etmişti; ama, biz, buna rağmen bunların sesini dinlemiyoruz; oysa, biz, milletvekili olarak, burada, halkın temsilcileriyiz, halk adı-na iş yapıyoruz; halk adına iş yapıyorken, buraya girdikten sonra, âdeta, sanki kulaklarımızı onla-rın isteklerine, arzularına tıkıyor, sanki birtakım mihrakların hesabına çalışıyor durumuna düşüyo-ruz. Onun için, biz, halkımızın dediklerine kulak vermek mecburiyetindeyiz, demokrasi de onu ge-rektirir. Türkiye, demokratik bir ülke olduğuna göre, elbette ki, birtakım mihrakların emrinde ola-maz, bunu benim kabul etmem asla mümkün değil; ama, kamuoyunda böyle bir hava yaratılmaya çalışılıyor. Gittiğimiz yerlerde bunu görüyoruz.

YÖK ve bazı rektörlerin özerk üniversite anlayışıyla taban tabana zıt olan, çağdışı, baskıcı uy-gulamaları, üniversite camiasında huzursuzluklara neden olmaktadır. Nitekim, baskıların olmadığı fakültelerde veya üniversitelerde, öğrenciler rahat bir ortamda, huzurlu bir ortamda eğitim ve öğ-retimlerini sürdürmektedirler; ama, yöneticilerden herhangi birisi gelip, oraya müdahale ettiği, bas-kıcı, Jakoben veya şuur altına itilmiş duygularını, orada imkân bulup uygulamaya başladığı an problem başlıyor; çünkü, öteki insan da "ben de insanım, benim de aklım var; öyleyse, ben senin emrin altına giremem, bu baskıları kabul edemem" diyor, insanın tabiatı budur.

Değerli milletvekilleri, öğretim üyelerinin sorunları -özellikle ücret sorunları- öğrencilerimizin burs ve yurt sorunları, üniversite sınavlarındaki -biraz önce ifade ettiğim- yanlışlıklar, yanlış uygulamalar, elbette, üniversitenin gelişmesini, bilim yuvası olmasını önlemektedir. Oysa, Batı'da, çağdaş üniversitelerde bu uygulamaların hiçbirine rastlanmaz. Aksine, burada, özgür ortam vardır, insanlar hürdür, öğrenciler özgürdür, öğretim üyeleri özgürdür; laboratuvarlarında özgürce deneylerini yaparlar ve buldukları bilimin sonuçlarını da halka özgürce açıklarlar. Bu bilim sonuçları da ülkenin gelişmesine yarar, gelişmesine hizmet eder; zaten, üniversiteler onun için vardır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Batı üniversitelerinde, üniversitenin kontenjanları, alınacak öğrenci ihtiyacı, kamuoyunun ihtiyacına göre belirlenir. Yoksa, sadece, bilinmeyen sebeplerden dolayı, sürekli olarak öğrenci kontenjanları artırılmaz, ihtiyaç olmayan bölümler açılmaz, açılan bölümlerde ihtiyaç ne kadarsa, o bölüme o kadar öğrenci alınır ve böylece, ziraat fakültesi mezunu öğrenciler de işsiz kalmaz. Bilmem, biliyor musunuz; bugün, ülkemizde, Ziraat Fakültesi İşsiz Mezunları Derneği vardır; bunların sayısı 20 000'in üzerindedir.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, biz, yeni üniversiteler açıyoruz, bunlar çok memnun edici, sevindirici şeyler; bunları alkışlarız, başımıza basarız; ama, ihtiyaçlarımızı da belirleyip, ihtiyaçlarımızı uygun bir şekilde, ihtiyaçlarımıza cevap verebilecek şekilde de onları donatmalıyız, onları düşünmek mecburiyetindeyiz. Niceliğin yanında, niteliği gözardı edemeyiz; üniversitelerimizi mutlaka nitelikli hale getirmemiz lazım. Şunu söyleyeyim ki, üniversiteler, sadece nitelikli olmakla bunu yapamaz, ilköğretimden başlatmalıyız; çünkü, üniversiteye gelen öğrenciler, zaten, kendi bilgi ve birikimlerini, yeteneklerini ilköğretimde, ortaöğretimde geliştirmiş olarak, branşlaşmış olarak üniversiteye geliyorlar; orada sadece seçtikleri branşta ihtisaslarını görüyorlar. O bakımdan üniversitelerden önce ilköğretimde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Sanay, lütfen, toparlayınız efendim.

EYYÜP SANAY (Devamla) – Teşekkür ederim.

Belki, bunu, anaokulundan başlamak suretiyle; eğer, biz, hayat boyu eğitim diyorsak, hayat boyu eğitim, daha anaokulunda, ilköğretimde, ortaöğretimde bu çocuklara okuma alışkanlığı vermekle başlar. Üniversitelerde bu alışkanlığı vermek, uygun olmayan bir iddiadır. Böyle bir iddia, bilime de aykırı olur; bunun yeri ilköğretimdir, ortaöğretimdir. Üniversite, branşların, ihtisasların oluştuğu, o alanda bilimsel kafaların çalışıp, yeni ürünler ortaya koyduğu universal yerlerdir.

Diliyorum ki, bu kanun tasarısı, hem Sütçü İmam Üniversitesine hem iki değerli, kıymetli, "Okan" ve "Ufuk" adlı özel üniversitelerimize, bütün milletimize hayırlara vesile olur; diliyorum ki, üniversitelerde zulüm, baskı kalkar; diliyorum ki, üniversitelerde kılık kıyafetleri sebebiyle insanların okumaları engellenmez; kafaların dışına değil, bedeninin dışına değil, zihnin içine ve yaptığı işe bakılır.

Bu dileklerle hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sanay.

Sayın milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz 134 sıra sayılı kanun tasarısının gruplarla ilgili görüşmeleri tamamlanmış oldu.

Şahsı adına, Balıkesir Milletvekili Sayın İlyas Yılmazyıldız; buyurun efendim.

Süreniz 10 dakikadır.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 134 sıra sayılı, iki vakıf üniversitesi ve bir üniversitemizde bir enstitü kurulmasıyla ilgili olarak görüşülmekte olan kanun tasarısı hakkında kişisel söz almış bulunmaktayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın başında, öncelikle, birkaç gün önce kaybettiğimiz değerli eğitimci, milletvekili arkadaşımız Sayın Sıtkı Turan'a Allah'tan rahmet, bütün MHP camiasına ve Parlamentodaki arkadaşlarımıza başsağlığı diliyorum. Öncelikle, bu arkadaşımızla, Balıkesir'in Savaştepe Öğretmen Lisesinden (İlköğretmen Okulundan) mezun olmak gibi ortak bir özelliğimizin olduğunu; yani, eğitimle ilgili bir temelimizin olduğunu belirtmek istiyorum; bu, üzüntümüzü daha da artırmaktadır.

Yalnız, burada, bu kazayla ilgili bir konuyu özellikle belirtmek istiyorum. Daha önce, aynı yörede, değerli bir milletvekilimiz, iki yakın akrabasını -yanılmıyorsam eşini ve çocuklarını- kaybetmişti. Bu yöre, Havran Edremit-Akçay-Altınoluk yoluydu. Biz, bunu 55 inci hükümet döneminde programa aldık, DPT'den 100 milyar lira ödenek koyduk, ihalesi yapıldı; maalesef, Anasol-D Hükümeti döneminde (56 ncı hükümet döneminde) bu ihale iptal edilmiş, daha sonra, Ayvacı ve Küçükkuşu arasında; yani, bu milletvekilimizin de milletvekilliği yaptığı Çanakkale İlinde bir bakan arkadaşımızın etkisiyle, bu ihale kaydırılmak suretiyle... Belki, gidenler, görenler olabilir, eğer, köprüde viraj görmek istiyorsanız, lütfen burayı görün. Aslında, bana göre, bu kaza bir kaza değil, bir cinayettir. Bu yolun ihalesinin bir an önce yaptırılıp, tamamlanması lazım. Bunu lütfen incerseniz; bu yoldan geçen herbirimizin başına bu felaket gelebilir; biz, bu sıkıntıyı sürekli yaşıyoruz.

Şimdi, bu konuya değindikten sonra, şunu arz etmek istiyorum: Tarım Bakanımız konuşurken, Sayın Başkanımızdan söz istemiştik; vermedi; saygı duyuyorum; Sayın Bakanın olduğu zaman ifade etmek istiyordum; fakat, yine de, konuya girmeden önce, şimdi, bu konuyu da ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan öyle bir konuşma yaptı ki, o konuşmayı, muhalefet milletvekili olarak, ancak, ben yapabiliydim. 1983-1984 yıllarında, Anavatan Partisinin iktidar olduğu dönemde, Toprak-Su Teşkilatı kapatılmış; Sayın Bakan, geliyor, şikâyet ediyor... Sayın Bakan, altı aydır bu kanunu niye çıkarmadınız? Depremden sonra, millet daha enkaz altındayken, bu Meclise, gece yarısına kadar, af yasası da çıkarttırıldı, ek vergi yasası da çıkarttırıldı. Millet in aleyhine olan bir konuda bu kadar acele ediyorsunuz; ama, millet in lehine olan konularda, maalesef, çok yavaş kalıyorsunuz.

Öncelikle, üniversite kurulması güzel bir şey. Avrupa Birliğine aday olduğumuz... Gerçi, her ne kadar şartsız, eşit bir şekilde aday olduğumuz iddia edilse de, ben, o kanaatte değilim. Metinde, Kıbrıs konusunda, Ege konusunda, Türkiye'ye, basbayağı, şartlar dayatılmıştır; hükümetde bunu afiyetle kabul etmiştir; ama, millete karşı "şartsız adaylık" denilmektedir. Milletimiz bunu biliyor; ama, öyle de olsa, Avrupa Birliğine aday olduğumuz bu ortamda, en azından Sayın Başbakanın, 1974 yıllarındaki tavrını düşünersek, onlar ortak, biz pazar fikrinden bu noktaya gelmesi de bir gelişmedir...

M. ZEKİ SEZER (Ankara) – Bunun, üniversiteyle ne ilgisi var?

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Konuşuyorum... Rahatsız olmayın, ilgisi var. Avrupa Birliğine girerken, herhalde, yüzde 17 veya yüzde 23 oranında bir yükseköğrenim oranıyla giremeyiz. Bugün, gelişmiş ülkelerde yüzde 30-35 oranındaki...

M. ZEKİ SEZER (Ankara) – Her şeyi istismar ediyorsunuz!

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – İstismar değil; işinize gelmiyor. 1974'teki hata yapılmıştıydı, bugün, bu tavizlerle Avrupa Birliğine aday olmak zorunda kalmayacaktık. Bunu kabul edin.

BAŞKAN – Efendim, konuya gelir misiniz.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Geliyorum konuya..

Eğer müsaade ederlerse, konuya geleceğim; laf atıyorlar, ben de cevabını veriyorum.

M. ZEKİ SEZER (Ankara) – Konuya gir diye laf atıyorum.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Gümrük birliği maddesini iyi okursanız..

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Gümrük birliğini karıştırmalı..

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – ...bugün, Bonn Büyükelçisi olan Sayın Tugay Uluçevik'in ifadesiyle söylüyorum, "eğer, Türkiye girmezse, Kıbrıs konusunda, Avrupa Birliği'ne girmesine kesinlikle müsaade etmeyeceğiz" diye madde yazdırılmıştır. Bunun altında, o günkü Başbakan Sayın Tansu Çiller ve Dışişleri Bakanı Sayın Murat Karayalçın'ın imzası vardır. Siz de keşke böyle bir şerh koydurabilseydiniz...

BAŞKAN – Sayın Yılmazyıldız, konuya gelir misiniz.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Ama, siz, Kıbrıs konusunda, sorun çözülmemiş olsa bile, "Kıbrıs'ın adayağa kabul edilmesi görüşülecektir" şeklindeki bir maddeyi içinize sindirmiş...

BAŞKAN – Affedersiniz, Sayın Yılmazyıldız, bunları dün konuştuk efendim; acaba, konuya gelmeniz mümkün olur mu...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Konuya geleceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun efendim.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, bilgi çağına gireceğimiz bir ortamda üniversitelerin kurulması çok önemli. Vakıfların daha fazla teşvik edilmesi lazım. Öncelikle, bu, Okan Vakfının ve Ufuk Vakfının kurduğu üniversitelere, şahıs olarak, olumlu destek verdiğimi belirtmek istiyorum. Ancak, kurulan üniversitelerin inşaatlarının da çok uzun süre alması, gerçekten, gelişmelerin önünde bir engel. Örneğin, Balıkesir'de, Bandırma İktisadî İlimler Fakültesi'nin temeli 1996 yılında atılmış, hâlâ, atıldığı şekliyle duruyor. Her yıl, 20 milyar liralık, 30 milyar liralık ödeneklerle bunun yürütmesi mümkün değil.

Yine, bakıyoruz...

FARUK DEMİR (Ardahan) – Siz niye yapmadınız?!

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Siz yapın.. Siz yapın.. Siz yapın; takdir edelim. Biz, temelini atabilmeyi başarmışız; biz, Balıkesir Üniversitesini kurmayı başarmışız.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Senin aklın ermez oraya!..

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Gelin, siz de binaları yapın, alkışlayalım. Rahatsız olmayan örneğin, bir Savaştepe İlköğretmen Okulu var; defalarca Sayın Bakanla görüştüm; binaları metruk bir şekilde...

FARUK DEMİR (Ardahan) – Boş konuşuyor!..

İLYAS YILMAZYILDIZ (Devamla) – Bakınız, öğretmen yetiştirecek yeterli fakülte yok. Yeterli öğretmen olmadığı için, veteriner hekimi, ziraat mühendisini öğretmen yapmak durumunda kaldık veyahut okullarımızda dersler boş geçiyor. Pek çok yerde branş öğretmeni yok. Bir kanun teklifi de verdim; Savaştepe İlköğretmen Okulunu Savaştepe Eğitim Fakültesi yapalım ve bütün müstemilatıyla bu fakülteye devredelim dedim. Yani, üniversitenin önünde, bir tutuculukla, yeni fakültelerin kurulmasını engellemenin anlamı yok.

Bugün, Balıkesir İlinin 1 milyondan fazla nüfusu var; yüzölçümüyle, Türkiye'nin en büyük altı ilinden biri. Buraya bir tıp fakültesinin mutlaka kurulması lazım. Bu kadar büyük bir nüfus, Bursa'ya, İzmir'e veya İstanbul'a taşınmak durumunda. Mevcut hastane kapasitesiyle, hastane çeşidiyle, buradaki bir tıp fakültesine altyapı oluşturabilecek bir imkânı var. Bu konuda verdiğimiz kanun tekliflerinin bir an önce görüşülerek hayata geçirilmesini istiyoruz.

Yine, üniversitelerimizdeki araştırmaların şekillikten kurtarılması lazım. NTT'de (Japon Telefon ve Telgraf Firmasında) bir yıl çalıştığım araştırma süresince, ilgili bölümün daire başkanı dedi ki: "İki tıp araştırma vardır; biri, geri kalmış ülkelerde araştırma yapmak için araştırma; yani, paper'leri okursunuz, makaleleri okursunuz, siz de 'bir sorunu çözdüm' deyip yayımlarsınız, kendinizi tatmin edersiniz. Bir de, bilginin, en ileri bilginin bir an önce elde edilip bunun uygulamaya geçirilmesi lazım." İşte, Türkiye'deki üniversitelerin de, mutlaka, sözde araştırma yapan üniversiteler şeklinden kurtarılıp, gerçek anlamda araştırma yapan, Türkiye'de teknoloji üreten, Türkiye'de gerçek anlamda temel bilgi üreten, üretilen bilgileri uygulayan kuruluşlar haline getirilmesi lazım. Bunun için, Türkiye'de, üniversite-sanayi işbirliği mutlaka teşvik edilmelidir. Pek çok üniversitemizde veya ilimizde teknoparklar kurulmalıdır. Yani, burada, bu teknoparklarda, üniversitedeki yetişmiş elemanla sanayicinin ihtiyaç duyduğu alanda araştırmaların yapıldığı, buluşturulduğu, sermayenin ve beyin gücünün bir araya getirildiği ortamlar yaratılmalıdır. Bu konudaki kanun teklifinin de acilen çıkarılması lazım. Bu konuda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Bilgi Teknolojisi Grubu olarak vermiş olduğumuz bir kanun teklifi var. Yine, bir değerli arkadaşımız, Doğru Yol Partisi Milletvekili Sayın Döner'in, teknoparklarla ilgili verdiği bir kanun teklifi var. Bunların acilen çıkarılması lazım. Bunları, aynı zamanda, üniversitelerin Savaştepe İlköğretmen Okulunu Savaştepe Eğitim Fakültesi yapalım ve bütün müstemilatıyla bu fakülteye devredelim dedim. Yani, üniversitenin önünde, bir tutuculukla, yeni fakültelerin kurulmasını engellemenin anlamı yok.

Bugün, Balıkesir İlinin 1 milyondan fazla nüfusu var; yüzölçümüyle, Türkiye'nin en büyük altı ilinden biri. Buraya bir tıp fakültesinin mutlaka kurulması lazım. Bu kadar büyük bir nüfus, Bursa'ya, İzmir'e veya İstanbul'a taşınmak durumunda. Mevcut hastane kapasitesiyle, hastane çeşidiyle, buradaki bir tıp fakültesine altyapı oluşturabilecek bir imkânı var. Bu konuda verdiğimiz kanun tekliflerinin bir an önce görüşülerek hayata geçirilmesini istiyoruz.

Yine, üniversitelerimizdeki araştırmaların şekillikten kurtarılması lazım. NTT'de (Japon Telefon ve Telgraf Firmasında) bir yıl çalıştığım araştırma süresince, ilgili bölümün daire başkanı dedi ki: "İki tıp araştırma vardır; biri, geri kalmış ülkelerde araştırma yapmak için araştırma; yani, paper'leri okursunuz, makaleleri okursunuz, siz de 'bir sorunu çözdüm' deyip yayımlarsınız, kendinizi tatmin edersiniz. Bir de, bilginin, en ileri bilginin bir an önce elde edilip bunun uygulamaya geçirilmesi lazım." İşte, Türkiye'deki üniversitelerin de, mutlaka, sözde araştırma yapan üniversiteler şeklinden kurtarılıp, gerçek anlamda araştırma yapan, Türkiye'de teknoloji üreten, Türkiye'de gerçek anlamda temel bilgi üreten, üretilen bilgileri uygulayan kuruluşlar haline getirilmesi lazım. Bunun için, Türkiye'de, üniversite-sanayi işbirliği mutlaka teşvik edilmelidir. Pek çok üniversitemizde veya ilimizde teknoparklar kurulmalıdır. Yani, burada, bu teknoparklarda, üniversitedeki yetişmiş elemanla sanayicinin ihtiyaç duyduğu alanda araştırmaların yapıldığı, buluşturulduğu, sermayenin ve beyin gücünün bir araya getirildiği ortamlar yaratılmalıdır. Bu konudaki kanun teklifinin de acilen çıkarılması lazım. Bu konuda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Bilgi Teknolojisi Grubu olarak vermiş olduğumuz bir kanun teklifi var. Yine, bir değerli arkadaşımız, Doğru Yol Partisi Milletvekili Sayın Döner'in, teknoparklarla ilgili verdiği bir kanun teklifi var. Bunların acilen çıkarılması lazım. Bunları, aynı zamanda, üniversitelerin gelişmesi için; hükümet tarafından, maalesef, yetersiz ödeneklerle -üniversitede kaliteli eleman tutmak çok zor- yetmeyen maaşlarla çalışan bu üniversitedeki öğretim elemanlarımıza da ek bir kaynak sağlanarak, hiç olmazsa, bilim adamına yakışır bir onurla yaşayabilmesine imkân sağlayacak bu yasaların çıkarılması lazım.

Bu duygularla, kanunun hayırlı olmasını diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yılmazyıldız.

Sayın milletvekilleri, böylece, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmış bulunuyor.

Dün aldığımız karar gereğince saat 19.00-20.00 arasında ara verilmesi söz konusu. Bazı grup başkanvekilllerimiz, müştereken, bunun, 16.00-18.00 saatleri arasına alınmasını teklif ediyorlar.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Sayın Başkan, maddelerine geçilmesini oylayalım, ondan sonra...

BAŞKAN – Maddelere geçilmesini oylamadan evvel, soru sormak istiyor arkadaşlarımız. Soruların hududunun nereye kadar geleceğini bilemeyiz. O zaman, bu, saat 16.00'da ara verilmesiyle ilgili hususu vaktinde yerine getirmemiş oluruz, yetişmeyebilir.

MUSTAFA ÖRS (Burdur) – Sayın Başkan, arkadaşlarımız kabul ederlerse, soruları sonra da sorabiliriz.

BAŞKAN – O şekilde; ama, oylarsam, soru soramazsınız.

KADİR BOZKURT (Sinop) – Oylamayın Sayın Başkan.

BAŞKAN – Oylamaya geçmeyelim ki, soru sorma imkânınız olsun.

16.00 ile 18.00 saatleri arasında ara verilmesini, 19.00 ile 20.00 saatleri arasında ara verilmesini oylarınıza sunuyorum; Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

A. AHAT ANDİCAN (İstanbul) – Soruları maddelerde de sorabiliriz diyor arkadaşlar.

BAŞKAN – Soru hakkı mahfuz.

18.00'de toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.00

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 18.00

BAŞKAN : Başkanvekili Mehmet Vecdi GÖNÜL**KÂTİP ÜYELER : Mehmet AY (Gaziantep), Cahit Savaş YAZICI (İstanbul)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 34 üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

134 sıra sayılı kanun tasarısının görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

III. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. – Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarıları ile Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/416, 1/417, 1/457) (S.Sayı : 134) (Devam)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet hazır.

Görüşmekte olduğumuz tasarının tüml üzerinde ki müzakereler tamamlanmıştır.

Soru sormak isteyen arkadaşlarımız vardı; eğer, arzu ediyorlarsa, şu anda sormaları gerekiyor.

Tasarının maddelerine geçilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLÂTI HAKKINDA KANUNUN BİR MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ VE BU KANUNA EK MADDELER EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. – 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında Kanunun Ek 26 nci maddesinin (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

c) Rektörlüğe bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsünden;"

BAŞKAN – Gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Şahısları adına, Baltkesir Milletvekili Sayın İlyas Yılmazyıldız?.. Yok.

Önerge yok.

1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, 2 nci maddeye geçmeden evvel, 1 inci madde ile 2 nci madde arasında yeni bir madde ihdasıyla ilgili bir önerge var.

Malumlarınız olduğu üzere, görüşülmekte olan tasarı veya teklife konu kanunun, komisyon metninde bulunmayan; ancak, tasarıyla veya teklifle çok yakın ilgisi bulunan bir maddenin değiştirilmesini isteyen ve komisyonun salt çoğunlukla katıldığı önergeler üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açılacağı içtüzüğün 87 nci maddesinin hükmüdür.

Bu nedenle, önergeyi okutup, komisyona soracağım; komisyonun salt çoğunlukla önergeye katılması halinde, yeni bir madde olarak işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 134 sıra sayılı kanun tasarisının çerçeve 1 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Abdülkadir Akcan

Adnan Fatih Özdemir

Orhan Şen

Afyon

Adana

Bursa

Mehmet Nacar

Hasan Basri Üstünbaş

Kilis

Kayseri

"MADDE 2. – 2809 sayılı Kanunun ek 48 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

f) Su Ürünleri Fakültesi,"

BAŞKAN – Komisyon katılıyor mu?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Sayın Başkanım, Komisyonumuz çoğunlukla hazır değil; katılamıyoruz.

BAŞKAN – Komisyonun çoğunluğu yok.

Salt çoğunlukla karar verilemediği için önergeyi işleme alamıyoruz.

Kaldığımız yerden mevcut metin üzerindeki müzakerelere devam ediyoruz.

Şimdi, 2 nci maddeyi ek madde 49'la beraber okutuyorum:

MADDE 2. – 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

"Okan Üniversitesi

EK MADDE 49. – İstanbul'da Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf Yüksek Öğretim Kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip "Okan Üniversitesi" adıyla yeni bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

- a) Fen-Edebiyat Fakültesi,
- b) Mühendislik Fakültesi,
- c) İktisadi ve İdarî Bilimler Fakültesi,
- d) Bilgisayar ve Turizm Yüksekokulu
- e) Meslek Yüksekokulu,
- f) Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- g) Fen Bilimleri Enstitüsünden oluşur."

BAŞKAN – Bu madde üzerindeki ilk söz, Doğru Yol Partisi Grubu adına görüşlerini bildirecek olan Van Milletvekili Sayın Hüseyin Çelik'e aittir.

Buyurun efendim.

Süreniz 10 dakikadır.

DYP GRUBU ADINA HÜSEYİN ÇELİK (Van) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan yasa tasarısının 2 nci maddesi üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

2 nci maddede, İstanbul'da, Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından, 2547 sayılı Kanuna tabi olmak üzere "Okan Üniversitesi" adıyla bir üniversite kurulması öngörülmüyor. Daha sonraki ek 50 nci maddede de, Ankara'da "Ufuk Üniversitesi" adıyla bir üniversite kurulması öngörülmüyor.

Bildiğiniz gibi, vakıflar, bugün dünyada üçüncü sektör olarak isimlendirilmektedir. Özel sektör, devlet sektörü ve üçüncü sektör olarak vakıflar isimlendirilmekte ve önemsenmektedir.

Şimdiye kadar 18 vakıf üniversitemiz mevcut idi; bu ikisinin de kurulmasıyla birlikte, ülkemizde 20 vakıf üniversitesi olacak demektir.

Yalnız, vakıf üniversiteleri üzerinde görüşme yapılırken şunu belirtmemiz lazım. Ara vermeden önce geneli üzerinde yaptığımız müzakereler esnasındaki konuşmamda da belirtmiştim; vakıf üniversitelerinin, mutlaka ciddi tetkikten geçirilmesi, kontrollerinin iyi yapılması ve standartlara mutlaka uygun olması gerekmektedir.

Devlet, orkestra şefi gibi hareket etmek durumundadır; farklı sesler normaldir, farklı sesler çırkakacaktır ve bu farklı sesleri bir armoni halinde bir araya getirmek, bunları güzel armoniler halinde sunabilmek şefin görevidir. Tek tip üniversite, Anavatan Partisi sözcüsü Prof. Dr. Sayın Ahat Andican Beyin de belirttiği gibi, bütün üniversitelerin aynı tip olması, bütün üniversitelerin aynı yapıda olması tabii ki gerekmiyor. İhtisas üniversiteleri olmalı ve üniversiteler kurulurken, mutlaka, bölgelerin, yörelerin özelliklerine uygun üniversiteler olmaları temin edilmelidir.

Türkiye'de, bugün, ziraat ve veteriner fakültelerinin şöyle bir yapısına bakalım. Türkiye'de 15 000-20 000 kadar ziraat mühendisi boştur; 15 000-20 000 kadar veteriner hekim boştur. Bizim üniversiteye girdiğimiz sırada, ziraat fakültelerinin, veteriner fakültelerinin puanları, aşağı yukarı tıp fakültelerine eşit durumdaydı. Bunlar, çok saygın, çok ciddi fakültelerdi ve rağbet gören fakültelerdi; ancak, bu fakültelerde bir enflasyon yaşandığı için ve devlet, büyük çapta bu insanları istihdam edemediği için, bunlar, gittikçe rağbetten düşüyor ve puanları da gittikçe aşağıya doğru düşüyor. Buradan mezun olan insanları, ziraat mühendisliği eğitimi yapmış olan insanları, veteriner hekimliği eğitimi yapmış olan insanları, biz, ilkokul öğretmenliğine tayin ediyoruz. Alman eğitim ile yapılan iş arasında kesinlikle bir denklik söz konusu değildir. Bunun, mutlaka önüne geçilmelidir. Politik amaçlarla, politik hesaplarla üniversite kurma, fakülte kurma devri Türkiye'de kapanmalıdır diye düşünüyorum.

Üniversitelerin denkliklerinde çok ciddi problemler vardır. Türk dünyasına tahsil yapmak üzere giden gençlerimiz döndükleri zaman çok ciddi bir karmaşayla karşılaşılıyorlar. Gittikleri zaman, YÖK'e soruyorlar: "Filan üniversiteye tahsil yapmaya gidiyorum; siz bunun denkliğini kabul ediyor musunuz?" Çoğu zaman, kendilerine muğlak cevaplar veriliyor. Belki, bu iş, son yıllarda düzene girmeye başladı; ama, önceleri çok büyük bir karmaşa yaşıyordu ve birçok genç bu yüzden mağdur olmuş durumdadır.

Üniversite sınavlarına, ÖSS'ye -daha önce ÖSS, ÖYS vardı- girip de başarılı olamayan öğrenciler, eğer babalarının cüzdanları da şişkinse, hemen, soluğu Kıbrıs'ta alıyorlar.

Değerli milletvekilleri, Kıbrıs'taki üniversitelerimiz içerisinde Doğu Akdeniz Üniversitesini istisna ederseniz, diğer üniversiteler, üzelererek söyleyeyim ki, maalesef, böyle ciddi, kayda değer üniversiteler gibi görünmüyorlar; ancak, buralardan mezun olan insanlar, bir yeterlilik sınavına tabi tutulmadan, Türkiye'deki ciddi üniversitelerden mezun olan insanlarla aynı saflarda yarışıyorlar,

aynı işlere talip oluyorlar. Bu konuda, mutlaka bir kalite kontrolünün getirilmesi gerekiyor. Kıbrıs'taki üniversitelere, ülkemizin, devletimizin bakışı biraz ekonomik, biraz siyasi; bunu anlayışla karşılıyor; ancak, kesinlikle kaliteden taviz vermememiz lazım.

Fen edebiyat fakülteleri, Türkiye'de, isminden başlamak üzere büyük bir garabettir. Bakın, matematik, fizik, kimya, biyoloji bölümü ile sosyoloji eğitim bilimleri, Türk dili ve edebiyatı, tarih bölümlerinin, lütfen, birileri, bana ilgisini kursun. Fen edebiyat fakültesi uygulaması, YÖK'ten sonra başlamıştır. Buradaki esas amaç, dekindan tasarruf etmek, makamdan tasarruf etmek, bina-dan tasarruf etmektir. Dolayısıyla, bu fakültelerin mutlaka birbirinden ayrılması gerekmektedir. Böyle, her tarafta üniversite açılacağı zaman ilk akla gelen fakültelerdir bunlar. Dediğim gibi, isminden başlamak üzere, ciddi bir gariplik söz konusudur buralarda.

Fakülteler açılırken, gerçek ihtiyaçlar mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır; buralarda, nerede ne gerekliyse, orada o fakülte kurulmalıdır, açılmalıdır; iş olsun diye, KİT kurmak amacıyla veya ileride bir KİT'e dönüşecek yüksekokullar ve fakülteler kesinlikle açılmamalıdır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde, maalesef tek tip adam yetiştirmek, âdeta tornadan çıkmış sopalar hükümünde tipler ortaya çıkarmak gibi bir yanlış eğilim vardır. Bu eğilimin bir sonucu olarak, bu zihniyet üniversitemize de yansımıştır; bunun giderilmesi gerekiyor. Üniversitemiz şekilcilikten kurtarılmalıdır. Üniversitemiz formacılıktan kurtarılmalıdır, mutlaka kafanın içerisine bakılmalıdır, üniversitelerde bu zihniyet değişikliği esas olmalıdır, kılık kıyafetle uğraşılmalıdır. Dünyanın hiçbir ciddi üniversitesinde, insanların saçıyla, sakalıyla, bıyığıyla, giydiği pantolonla, başındaki örtüyle uğraşılmaz. Biz, Doğru Yol Partisi olarak, Türkiye'nin bunları çoktan aşmış olması gerektiğini, bunlarla uğraşmanın bir ilkellik olduğunu, bunun laiklikle ve çağdaşlıkla bir ilgisinin olmadığını düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, bakın, sizlere, Sultan Abdülaziz'in 1867'de yaptığı bir Avrupa seyahati vardır; bu seyahat esnasında, maiyetinde bulunan İstanbul Belediye Başkanı Ömer Faiz Efendi, Ruznamesinde bazı noktalara değiniyor, Almanya seyahati esnasındaki intibalarını naklediyor. Buradan sizlere bir paragraf okuyarak, yüzotuz küsur yıl önce takılıp kaldığımız konular ile bugün yine takılıp kaldığımız konular arasında büyük bir farklılık olmadığını delili olarak sizlere takdim ediyorum.

Ömer Faiz Efendi diyor ki: "Sokaklarda, halk bize tecessüsten ziyade -meraktan ziyade- sevgiyle bakıyordu. Halil Paşa -o zamanki büyükelçimiz- Almancaıyla hepsine laf yetiştiriyordu. Bir genç hanım, niçin çoğumuzun sakallı olduğunu sordu, meşhur cevap olarak: 'Sözümlüğün dinlenmesi için' dedim. O zaman, masmavi, güzel gözlerini hayretle açarak ikinci bir sual sordu: 'Peki, hepiniz sakallı olduğunuza göre, kim kimin sözünü dinliyor?' Biraz tereddüt ettikten sonra hemen cevap verdim: 'Hangimizin sakalı daha büyükse onun sözü dinlenir. Bu ibretlerin geçit resmi yaptığı seyahatte anlamıştım ki, sakal, kavuk, şalvar, tesbih, İstanbul'un, galoş ve dışa ait ne varsa, hepsinin devri bitmişti. Kafanın içinde bir şeyler olması gerekti.' Gerçekten, biz, gençlerimizi, şekliyle, şemaliyle, kıyafetiyle değil, kafasının içindekilerle ele almamız ve değerlendirmemiz gerekiyor.

Sayın Başkan, 1 dakika istirham ediyorum.

Bakın, burada ilginç bir tespiti de arz etmek istiyorum. Ben, 92 üniversite öğrencisi arasında bir anket yaptır-dım. 92 başörtülü üniversite öğrencisine "siz, İngiltere'de mi, yoksa, Suudi Arabistan'da mı yaşamak istersiniz" diye soru sordurdum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapandı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

HÜSEYİN ÇELİK (Devamla) – Anketten çıkan sonuç: Bu insanların yüzde 97'si "biz, İngiltere'de yaşamak istiyoruz" diye cevap vermişlerdi; çünkü, insan hak ve hürriyetlerinin olmadığı, hür düşüncenin olmadığı yerde insanlar yaşamak istemiyorlar. Bu durum, Türkiye'nin bir gerçeğidir. Meseleye bu gözle bakmamız lazım. Üniversitelerimizi bu lüzumsuz tartışmalardan kurtarmamız gerektiğini düşünüyorum.

Yüce Heyetinizi saygılarımla selamlıyorum efendim. (DYP MHP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Akif Gülle; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA AKİF GÜLLE (Amasya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Tasarısının 2 nci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği gibi, bu tasarıyla, 2 adet yeni vakıf üniversitesinin kurulması düşünülmektedir.

Anayasamızın 130 uncu maddesinin ikinci fıkrası, vakıfların, devletin gözetimi ve denetiminde, kâr amacı gütmeksizin, üniversite açmalarına imkân sağlamaktadır. Tabii, böyle bir amaca yönelik, kâr amacı gütmeksizin, eğitim öğretime katkı bakımından açılacak üniversitelere karşı olmak, elbette, mümkün değil. Bugün için, 17 vakıf üniversitemizde, örgün, yaygın eğitim kurumlarında okuyan öğrencilerimizin yaklaşık yüzde 5'i eğitim öğretim görmektedirler. Hiç şüphesiz, yükseköğretimdeki vakıf üniversiteleri örneğini keşke ağırlıklı olarak ortaöğretim kurumlarına da taşıyabilsek; yani, ortaöğretim kurumlarında da, özel sektörün, vakıfların payını daha yukarılara taşıyabilsek.

Değerli arkadaşlar, vakıf üniversitelerinin açılması konusunda müspet bu değerlendirmemizin hemen yanında, ağırlıklı olarak, bu üniversitelerin, başta Ankara ve İstanbul olmak üzere belirli merkezlerde toplanmalarını da bir eksiklik olarak ifade etmek istiyorum.

Bilindiği gibi, bugün için, ülkemizde, hemen hemen bütün illerimizde üniversite arzusu vardır. Bugün, 38 ilimiz üniversite talep etmektedir. Tabii, devlet imkânları da, arzu edilen her ilde, belli altyapının da olmadığı göz önünde bulundurularak, bu üniversitelerin açılmasına fırsat tanımamaktadır. Cumhuriyetimizin 75 inci yılı anısına açılması düşünülen 75 inci Yıl Üniversitesinin-ki, Amasyamız için söz konusu olmuştur- hâlâ açılmadığını da bunun bir kanıtı olarak ifade edebiliriz.

Bugün, vakıf üniversitelerinin açılması, bir taraftan rekabeti sağladığı gibi, bir diğer taraftan ciddi bir istihdam alanı da oluşturmaktadır.

Değerli arkadaşlar, bugün itibarıyla, devlet üniversitelerimizden vakıf üniversitelere doğru bir kaçış söz konusudur. Bunun bir kısmı üniversitelerimizin içerisinde bulunduğu idari problemlerden kaynaklandığı gibi, ağırlıklı bir bölümü de -üzülerek belirtelim ki- ekonomik sebeplere dayanmaktadır.

Bugün, yine, bu kürsüden, bir değerli arkadaşımız tarafından da dile getirildi; kırk yıl kendisini bilime vermiş bir profesörümüze verebildiğimiz ücret, maalesef, 900 dolar civarındadır. Hiçbir gelişmiş ülkede, bir bilim adamına reva görülen ücret herhalde bu değildir. Dün, burada, bir kanun tasarısı görüşülürken, bir arkadaşımız, bir değerli üyemiz "trajikomik bir hadise yaşıyoruz" dedi; yani, trajikomik olarak ifade ettiği konu, bu müessesede çalışacak bir uzman yardımcısının aldığı ücretin, 1,5 milyar liraya yaklaşan miktardan dolayı idi. Aslında, dün ifade edilen trajikomik

hadisenin, şu ifade etmeye çalıştığım konuyla da bağlantısını, sanıyorum takdir ediyorsunuz. Düşünebiliyor musunuz, bir bilim adamının yetiştirdiği bir öğrencisinin, okuldan ayrıldıktan kısa bir süre sonra, şu yahut bu şekilde katıldığı bir müessesede alacağı ücret, bu bilim adamımızın aldığı ücretin 3 katı olacaktır.

Ashnda, bugün için, üniversitelerimizin bir sürü probleminin olduğunu hep konuşageliyoruz; ama, burada açıkça ifade etmek istiyorum ki, belki de, bugün, üniversitelerimizin, kesinlikle gözden ırak tutmayacağımız en önemli problemlerinden birisi ekonomiktir; yani, bir profesörün aldığı maaş bu miktarda olursa, siz, varın, doçent, yardımcı doçent, okutman, artı asistan arkadaşlarımızın ekonomik durumları hakkında bir değerlendirme yapınız. Bugün, ülkemizin en popüler üniversitelerinden de, bundan kaynaklanan, çok ciddi bir kaçış söz konusudur. Ülkemizin en popüler üniversitelerinden birisi olan ODTÜ'de, yeni akademik çalışma yapacak eleman bulmanın sıkıntısı yaşanmaktadır; yani, mezun olan gençler, bulabildikleri özel sektöre kaymakta, belki de üniversite için asloan akademik çalışmaya, arzu edilen noktada, eleman bulunmamaktadır.

Değerli arkadaşlar, bu noktada, maalesef, asıl problemlerimizi konuşamamak, konuşacak noktaya gelememek gibi bir bahtsızlığı yaşıyoruz. Evet, bizim, burada, asıl, üniversitelerimizin ekonomik problemlerini nasıl çözebileceğimizi, üniversitelerimizin ufkunu daha iyi nasıl aşabileceğimizi gerektiren konular üzerinde yoğunlaşmamız gerekmektedir; ama, 60 000'e yaklaşan akademik kadro, 1 300 000'i bulan öğrencilerimiz için yeni projeler, yeni ufuklar, gündemimizi, maalesef, gereği gibi meşgul etmiyor. Bu ülke -güven bunalımına düşmüş demiyorum- maalesef, kendisine duyulan güveni tümüyle bitirmiş, tüketmiş şahıslarla, kendini yenileyememiş, bir anlamda çağdışı kalmış kurumlarla oyalanıp duruyor veya avutuluyor, belki de uyutuluyor. Bu gerçekleri herkes görüyor ve de biliyor; ama, maalesef, galiba birileri görmüyor veya bilmiyor; fakat, koskoca bir üniversite camiası da günden güne kan kaybediyor.

Sayın Gürüz'ün tekrar YÖK Başkanlığına atanmasıyla beraber, hemen hemen çok değişik kesimlerden tepkiler geldi; bu atamanın isabetli olmadığı noktasında ciddi tepkiler ortaya çıktı. Tabii, bu arada, bu atamanın uygun olduğunu söyleyenler de vardı. Özellikle, bendeniz, bu atamayla ilgili son günlerde çıkan bütün haberleri, köşe yazılarını incelemeye, elden geçirmeye çalıştım. Çoğunluk aleyhte idi; ama, bir miktarı da, bu atamanın isabetli olduğu şeklindeydi; ancak, ne hikmettir ki, atamanın isabetli olduğunu belirtenler de, Sayın Gürüz'ün, YÖK'ün başında bulunduğu dönemde yaptığı, üniversite camiasına olan sınırsız hizmetlerine dayalı değerlendirmeler yapmadılar; yani, YÖK şuradan alındı, buraya getirildi; bu dönemde şu tür çalışmalarını gerçekleştirdi, YÖK'ün akademik seviyesini yükseltti gibi bir değerlendirmeyle, maalesef, karşılaşmak pek de mümkün olmadı. Bu değerlendirmeler de, hemen hemen, müspet manadaki değerlendirmeler de, bir bakıma, Sayın Cumhurbaşkanımızın dayandığı mantığa dayanan değerlendirmelerdi. Bir bilim yuvası için de bu değerlendirmelerin ne kadar anlam ifade ettiğini de, ben, sizlerin takdirine bırakıyorum.

Değerli milletvekilleri, gelinen noktada, görev, elbette, bizlere düşüyor, Yüce Meclise düşüyor. Tarih boyunca, bilim tarihimiz, bugün için üniversitelerimiz bizim gurur kaynağımızdır. Bu milletin bağrından çıkmış bilim adamları insanlığa ışık tutmuştur, yarın da tutmaya devam edecektir. Eğer, aksayan bir taraf varsa, buna sebep olanlar bulunuyorsa, aksaklıkları ortadan kaldırmak, engelleri bir kenara koymak ve aydınlık yolda devam etmek, hiç şüphesiz, bize düşüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gülle, lütfen toparlayın efendim.

AKIF GÜLLE (Devamla) – Hiç kimse başka sebeplerin arkasına sığınmasın. Genelde ülkemiz, özelde üniversitemiz, bugünkü YÖK yönetim anlayışına kesinlikle layık değil. Üniversitelerde yaşanan ve bir bilim kuruluşuyla hiç mi hiç bağdaşmayan uygulamaları kimse görmezlikten gelemez. Meslek liselerine reva görülen üniversite sınav sistemi, bu şekilde kesinlikle devam edemez.

Yüce Meclisin kendisine düşen görevi yerine getirmesi konusunda gereğini yapacağına inanıyor, yeni açılacak üniversitelerimizin ilim camiamıza hayırlı olmasını diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gülle.

Gruplar adına başka söz talebi?.. Yok.

Şahsı adına, Balıkesir Milletvekili Sayın İlyas Yılmazyıldız?.. Yok.

Değişiklik önergesi yok.

Görüşmekte olduğumuz çerçeve 2 nci maddeye bağlı ek madde 49'u, komisyondan geldiği şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Ek madde 50'yi okutuyorum:

"Ufuk Üniversitesi

EK MADDE 50. — Ankara'da Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf Yüksek Öğretim Kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip "Ufuk Üniversitesi" adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

- a) Fen-Edebiyat Fakültesi,
  - b) Tıp Fakültesi,
  - c) Eğitim Fakültesi,
  - d) İktisadi ve İdarî Bilimler Fakültesi,
  - e) Hukuk Fakültesi,
  - f) Hemşirelik Yüksekokulu,
  - g) Uygulamalı Yabancı Diller Yüksekokulu,
  - h) Sağlık İdaresi Yüksekokulu,
  - ı) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
  - i) Sosyal Bilimler Enstitüsü,
  - j) Fen Bilimleri Enstitüsü,
  - k) Sağlık Bilimleri Enstitüsü,
  - l) Kazaları Araştırma ve Önleme Enstitüsünden,
- Oluşur."

BAŞKAN – Gruplar adına ilk söz, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Van Milletvekili Sayın Hüseyin Çelik'in.

Konuşacak mısınız efendim?

HÜSEYİN ÇELİK (Van) – Konuşmayacağım efendim.

BAŞKAN – Peki efendim.

SACİT GÜNBEY (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Müracaatınız yok.

Şahıslar adına, Baltkesir Milletvekili Sayın İlyas Yılmazyıldız?.. Yok.

HÜSEYİN ÇELİK (Van) – Soru sormak istiyorum.

BAŞKAN – Evet, Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN ÇELİK (Van) – Sayın Başkanım, vasıtanızla Sayın Bakanımın şu sorularımın cevaplandırılmasını istirham ediyorum:

Efendim, bilindiği gibi, Türkiye, yüzlütlü Avrupa'ya çevirmiş olan bir ülkedir; ama, Avrupa Birliğine girmeye çalıştığımız, yüzlümüzlü Avrupa'ya çevirdiğimiz bir realite olmakla beraber, bizim tercihimiz olmakla beraber, biz, aynı zamanda Türk dünyasının bir parçasıyız, aynı zamanda İslam âleminin bir parçasıyız.

Fransa'da çeşitli doktora kategorileri vardır; bunlardan birisi de doktorat Universitaire'dir. Bu doktora payesi genellikle üniversitelere gelir sağlamak amacıyla ihdas edilmiş bir payedir ve çoğunlukla, buralarda, üçüncü dünya ülkelerinden gelen insanlar tahsil yapar. Mesela, İngiltere'de, kesinlikle, bu, doktora karşılığı kabul edilmez, sadece, Mphil karşılığı olarak kabul edilir. Bu, Türkiye'de doktora karşılığı olarak kabul ediliyor; yani, bu tür bir doktoranın Türkiye'de denkliği kabul ediliyor. Öte yandan, mesela, El Ezher Üniversitesi özellikle, ilahiyat açısından bütün dünyada kabul edilen bir üniversite olduğu halde, El Ezher mezunlarının Türkiye'de diplomaları denk olarak sayılmıyor. Oradan diploma almış olan birçok insan geçtiğimiz yıllarda mağdur edildi ve bu problem hâlâ devam ediyor. Bununla ilgili olarak herhangi bir çalışmaları var mı, bir tedbir düşünüyorlar mı veya bu konuda bir değişikli yapmayı düşünüyorlar mı?

İkinci sorum : vakıf üniversitelerine yapılan devlet yardımı, öğrenci sayısı esas alınarak yapılır. Öğrenci sayısı esas alınarak devlet yardımı yapıldığı için, vakıf üniversiteleri, öğrenci sayılarını, özellikle, eğitimi çok ucuz olan, açılması çok kolay olan meslek yüksekokullarıyla kabartabiliyorlar, şışirebiliyorlar. Burada, kaliteyi önplana çıkarmak gibi bir düzenleme yapılamaz mı?

Saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sorulara toplu olarak cevap vereyim efendim.

BAŞKAN – Başka soru var mı efendim?

Sayın Gülle, buyurun efendim.

AKİF GÜLLE (Amasya) – Sayın Başkanım, aracılığınızla, Sayın Bakanıma sormak istiyorum.

Az önce de ifade etmeye çalıştım. 75 inci yıl anısına Amasya'da kurulması düşünülen 75 inci yıl üniversitesiyle ilgili Bakanlığımızın ve YÖK'ün herhangi bir çalışması var mı? Durum, şu anda ne noktada; bilgi alabilir miyim?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Başka soru var mı?

MUSTAFA ÖRS (Burdur) – Sayın Başkanım, var; ama, bir önergetimiz var, ondan sonra olur-
sa, daha iyi olacak kanaatindeyim.

BAŞKAN – O önergenizle ilgili olarak... Bu maddeden sonra, ayrıca önergenizi okutacağım. Görüşmeye açılır mı açılmaz mı bilemem de, önergenizi okutacağım

Başka soru var mı? Yok.

Buyurun Sayın Bakan.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önce, son sorudan başlayacağım.

Amasya 75 inci yıl üniversitesi, Burdur üniversitesi ve benzeri illerden üniversite kurulması talepleri, Bakanlığımızca incelenmektedir. Ancak, bu konudaki talepleri teker teker değil, bütün, fizikî yapılarını, öğrenim kadrolarını, şehrin üniversite kurulmasını gerektiren nüfus durumunu ve sair konuları göz önüne alarak, toplu bir hazırlığı Bakanlar Kuruluna sunacağım. Bu sunacaklarının arasında, Amasya 75 inci yıl üniversitesi ve sayın milletvekilimin, biraz önce bana özel olarak sorduğu Burdur üniversitesi de olacaktır.

TEVHİT KARAKAYA (Erzincan) – Erzincan üniversitesi yok mu?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Diğer üniversiteler de olacaktır. Yani, bu sorular tevcih edildiği için söylüyorum. başka şehirlerden... Sinop üniversitesi de olacaktır.

Doktora konusu ve denklik konusu, her ülkenin kendi sistemiyle ilgilidir. Her ülke kendi denklik sistemini kurmuştur; dolayısıyla, Türkiye, bu sistemi kabul etmiştir. El Ezher'den alınan diplomalar ilahiyat fakültesinde inceleniyor ve bu incelemeler sonunda denkliğinin kabul edilip edilmesine karar veriliyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, ek madde 50 üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Yalnız, Komisyondan, madde metninde bir redaksiyon talebi gelmiştir; onu bilgilerinize sunmak istiyorum.

Ek madde 50'nin son satırındaki "Ufuk Üniversitesi adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuştur" ifadesinin şu şekilde değiştirilmesi talep ediliyor : "Ufuk Üniversitesi adıyla yeni bir vakıf üniversitesi kurulmuştur." Çünkü, yukarıda, hep, yeni deniliyor; aşağıda yeni ibaresi unutulmuş.

Sayın Komisyon buna katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya)– Sayın Başkanım, sizin ifade ettiğiniz gibi olabilirse, uygun olacaktır; katılıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Katılıyorsunuz.

Maddeyi, bu değişikliğiyle, bu düzenlemeyle, bu redaksiyonuyla oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, biraz evvel de temas ettiğimiz gibi...

HÜSEYİN ÇELİK (Van) – Sayın Başkan, bir sorunun cevabını alamadım efendim. Vakıf üniversiteleriyle ilgili...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Ayrıca yazılı olarak vereyim efendim.

HÜSEYİN ÇELİK (Van) – Sayın Bakanım, vakıf üniversitelerine yapılan devlet yardımlarıyla ilgili bir açıklama...

BAŞKAN – Sayın Çelik, isterseniz, 2 nci maddede sorun. Aynı...

HÜSEYİN ÇELİK (Van) – Sordum efendim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Devlet yardımları... Tabii, tabii, eksik vermişim; doğru.

Cevap vereyim...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Üniversitelere yapılan devlet yardımının kıstası, sadece öğrenci sayısı değildir. Üniversitelere devlet yardımı yapılabilmesi için diğer kıstaslar da vardır. Öğrenci sayısı da bunlardan biridir. Bilimsel çalışmalar söz konusudur. İki yıl eğitim öğretim yapmış olması gerekir.

Sizin sorunuz, öğrenci sayısını yüksek tutmak için, kolay, ucuz eğitim sağlanan fakültelerin açılıp açılmamasıyla ilgilidir. Bundan birkaç gün önce, Plan ve Bütçe Komisyonunda, bu konuda bir kanun tasarısı üzerinde çalışma yapılmıştır. Orada ileri sürülen bir fikir vardır; maliyeti daha yüksek olan, tıp gibi, laboratuvar çalışmasını gerektiren bölümler gibi fakülteler ile maliyeti daha ucuz olabilecek fakültelerin -öğrenci birim maliyetinden söz ediyorum- farklı olması şeklinde bir düzenleme konuşulmuştur. En kısa zamanda o tasarı huzuruza gelecektir. Birkaç gün önce Plan ve Bütçe Komisyonunda görüldü.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakan.

Bir madde ihdası şeklinde bir önerge vardır.

Bildiğiniz gibi, İçtüzüğün 87 nci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince, görüşülmekte olan kanun tasarısı veya teklifin konusuyla çok yakın ilgisi bulunduğu halde metinde yer almamış ve komisyonun salt çoğunlukla katıldığı önergeler yeni bir madde olarak görüşmeye açılabilir.

Bu önergeyi şimdi bilgilerinize sunuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

134 sıra sayısıyla görüşülmekte olan tasarının 2 nci maddesine ek 50 nci maddesinden sonra gelmek üzere ek 51 inci madde olarak aşağıdaki yeni madde eklenmiştir.

Mustafa Örs

Mehmet Ali Yavuz

Osman Müderrisoğlu

Burdur

Konya

Antalya

Hasan Macit

Süleyman Coşkun

Burdur

Burdur

Madde 2. — 28.3.1983 tarih ve 2809 sayılı Yasaya yeni madde olarak aşağıdaki şekilde ek madde 51 hükmü eklenmiştir.

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Ek Madde 51. — Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi:

a) Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Fen Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdarî Bilimler Fakültesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Meslekî Eğitim Fakültesi, Meslekî Yaygın Eğitim Fakültesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Ziraat Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, İletişim Bilimler Fakültesi, Hukuk Fakültesinden;

b) Süleyman Demirel Üniversitesine bağlı iken bağlantıları değiştirilerek, Rektörlüğe bağlanan Burdur Eğitim Fakültesi, Burdur Meslek Yüksekokulu, Burdur Sağlık Yüksekokulu, Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu, Gölhisar Meslek Yüksekokulundan;

c) 3837 sayılı Kanununun 14 üncü maddesine göre Akdeniz Üniversitesine bağlı iken bağlantısı değiştirilerek, Rektörlüğe bağlanan Burdur Veteriner Fakültesinde;

d) Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Fen Bilimleri Enstitüsünden; oluşur.

AHMET KABİL (Rize) – Sayın Başkan, ben de, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesiyle ilgili teklife katılıyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Siz de, imzanız olmadığı halde katılıyorsunuz.

Sayın Komisyon salt çoğunlukla bu önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Sayın Başkanım, çoğunluğumuz hazır bulunmamaktadır. O nedenle, katılamıyoruz efendim.

BAŞKAN – Sayın Komisyonun salt çoğunlukla katılamaması sebebiyle önerge işleme konulamamıştır.

Benzer mahiyette başka bir önerge daha vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 134 sıra sayılı kanun tasarisına ek 51 inci madde olarak aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

A. Veli Seyda
Şırnak

Mahmut Göksu
Adıyaman

Lütfi Doğan
Gümüşhane

Tevhit Karakaya
Erzincan

Yahya Akman
Şanlıurfa

Ek Madde 51. – Şırnak İlinde "Şırnak Üniversitesi" adıyla yeni bir üniversite kurulmuştur. Şırnak Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı olarak,

- Fen Edebiyat Fakültesi
- Mühendislik Fakültesi
- Cizre Sağlık Meslek Yüksekokulu
- İdil Hayvancılık Meslek Yüksekokulundan

Oluşur.

BAŞKAN – Sayın Komisyon aynı nisapla katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Komisyon önergeye salt çoğunlukla katılamadı. Bu sebeple, önergeyi işleme koyduramıyorum.

Ek madde 51'i okutuyorum :

"EK MADDE 51. – 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun" adı "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Kanunu" şeklinde değiştirilmiştir.

Çeşitli mevzuatlarda "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna" yapılmış atıflar "Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilâtı Kanununa" yapılmış sayılır.

BAŞKAN – Ek madde 51 üzerinde gruplar adına ilk söz, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Van Milletvekili Sayın Hüseyin Çelik'in.

HÜSEYİN ÇELİK (Van) – Vazgeçtim Sayın Başkan.

Gruplar adına başka söz talebi?.. Yok.

Şahsı adına, Balıkesir Milletvekili Sayın İlyas Yılmazyıldız; buyurun efendim.

Süreniz 5 dakika.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ek madde 51 ile ilgili olarak kişisel söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İftardan önceki konuşmam sırasında, oruç olmama rağmen, farkında olmadan biraz su içtim. Aslında, oruçlu olanlara saygımdan dolayı oruç tutmasam bile içmezdim. Bunu öncelikle açıklamak istedim. Allah, hepimizin orucunu kabul etsin, günahlarımızı affetsin.

Bu arada, Sayın Köse "konuşmanızda, Japonya'dan biraz bahsedin" dedi. Doğrudur, Türkiye-Japonya Parlamenterlerarası Dostluk Grubu Başkanı olarak ve orada eğitim almış biri olarak, eğitimde bu konulara değinmek için, birkaç söz söylemek için kişisel söz aldım.

Öncelikle, Türkiye'nin en büyük kaybı, yetişmiş elemanlarını çok kolay harcaması. Yüce Atatürk, 1930'lu yıllarda, 1933 yılında, Nazi Almanyasından kaçan bilim adamlarıyla bir üniversite reformu yapıp, Türkiye'ye İstanbul Üniversitesi gibi çok gelişmiş bir kurum kazandırırken, biz, 1960 ihtilalinde, 1980 ihtilalinde "kara gömlekliler" diyerek, "1402'likler" diyerek... Burada, Paul Kennedy'nin "21 inci Yüzyıla hazırlanırken" diye bahsettiği Amerika Birleşik Devletlerinin eksik işgüçü ihtiyacını karşılıyor. Gönlü arzu ediyor ki, bu insanlarımız kolay harcanmasın, üniversitemize yeni üniversiteler katalım...

Bakınız, burada, şu elimdeki kitapta, bugün, Japonya'da, 800 000 civarında Japon araştırmacı ve geliştirmeci vardır deniliyor. Yani, bu sayı, İngiltere, Fransa ve Almanya'nın araştırmacı, geliştirmeci toplamından fazla. Yine, bu kitapta bir başka şey refere ediliyor. Güney Kore ise, her yıl, Batı Almanya, İsveç ve İngiltere'nin toplamındaki kadar mühendis yetiştiriyor. Dolayısıyla, biz de eğer kalkınmak istiyorsak -ki, burada bahsediyor, yeni sanayileşmekte olan ülkelerle ilgili en önemli konu eğitimidir diyor- eğitime ne kadar yatırım yapsak o kadar azdır.

Onun için, bu üniversitelerin kurulması çok önemlidir, teşvik edilmelidir; ama, vakıf üniversitelerini teşvik edeceğimiz diye de ormanları katletmemeliyiz. Eğer arazi vereceksek, orman olmayan pek çok hazine arazisi mevcuttur. O hazine arazilerinde, örneğin bir Başkent Üniversitesi gibi kıraç yerlerde kurulması, ağaçlandırılması, yaşanılan çevreye de bir katkıdır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi gibi pek çok üniversiteyle, rüzgârdan tozun toprağın savrulduğu, bozkır Ankara, bugün yeşillik içinde olmuştur; ama, bakıyoruz, İstanbul'un akciğerleri olan ormanlarımızı da, hatıra binaen peşkeş çekiyoruz. Danıştay karar vermiş; ne gam!.. Onu da yasal hale getirmek için, bir müddet sonra bir yasa getiririz. Böyle teşvik olmaz. Ormanlarımıza sahip çıkmak zorundayız. Teşvik edeceksek, bunların girdilerini azaltıcı, araştırmalarını teşvik edici konularda çalışmalarımızın olması lazım.

1991 yılında ayrıldığım araştırma laboratuvarında 4 000 mühendis çalışırken, aradan sadece üç dört yıl geçince bu sayı 10 000'e çıkmıştır. Bu hızla gelişen bir ortamda, bilgi çağına girdiğimiz bir ortamda, artık, ülkelerin okur-yazarlıkları... Örneğin, şu kitapta, gelişmişlik indeksi, yüzde 74 okuryazar oranıyla -şöyle söyleyecek olursam- Türkiye, oldukça aşağılarda, Türkiye 135 ülke arasında 65 inci sırada yer alıyor. Bir müddet sonra bilgisayar bilmeyen, bilgi işlem araçlarını kullanamayanlar da okuryazar sayılmayacaklardır. Yeni okuryazarlık kriteri bu olacağına göre, insanlarımızı bu çağa hazırlamak zorundayız.

En son katıldığımız Parlamentolararası Birlik toplantısında, sermayenin serbest dolaşımının dışında, işgücünün serbest dolaşımı da konuşulmaya başlanmıştır. O zaman, dünyada rekabet eden bir Türkiye yaratmak istiyorsak, saygın bir ülke yaratmak istiyorsak, insanlarımızı iyi eğitmek zorundayız.

Teşekkür ederim.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAHAN (Balıkesir) - Saygı sun, saygı...

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Yılmazyıldız.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, bir arkadaşımız, yeterince iyi duymadığı için kendisiyle karıştırdı galiba. Ben saygılar sundum; ama, kendisine bir daha saygılar sunarım.

MUSTAFA ÖRS (Burdur) - Onun işi o, hep öyle yapar o.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Önce, bu Mecliste, dinlemesini öğrenirse, bir millet-vekiline yakışan saygı ve adabı göstermiş olur. Ben tutanaklara geçsin diye söylüyorum.

Tekrar saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederim efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Soru mu soracaksınız?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) - Evet efendim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bedük.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) - Sayın Başkan, delaletinizle, Sayın Bakanım, şu sorularımı arz etmek istiyorum :

Üniversitelerin, bölge için ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasını sağlama açısından fevkalade önemli olduğunu biliyoruz. Avrupa Birliğine girişle birlikte, yetişmiş insan gücünün hazırlanmasının çok önemli hedeflerimizin arasında olması gerektiği de muhakkak.

Türkiye olarak da, üniversitelerin Anadolu'ya yaygınlaştırılmasıyla ilgili genel bir politikamız var. Yozgat, Kırşehir gibi birkısım illerimizde, üniversite altyapıları tamamen hazırlanmış; hatta, fakülteleri de hazır durumda. Dolayısıyla, Yozgat'ta bir üniversite ve Kırşehir'de ahi evran üniversitesi gibi üniversitelerin açılması konusunda, Millî Eğitim Bakanlığımızın bir politikası var mı? Hükümet olarak herhangi bir çalışmaları var mı?

İkinci sorum: Ankara-Polatlı, Koçhisar gibi büyük ilçelerimizde de yüksekökol açmak suretiyle ara insan kademesinin yetiştirilmesi konusunda çok önemli bir eğitim müessesesi olan kurumların açılmasında ne düşünüyorlar?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Örs.

MUSTAFA ÖRS (Burdur) – Sayın Başkanım, aracılığınızla, Sayın Bakanımın bir kontuya açıklık getirmeleri için arz ediyorum. Öncelikle, genel olarak, açıklamalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Altyapısı hazır olan üniversitelerle ilgili çalışmaların olduğunu biliyorum. Çok kısa olarak soruyorum : Acaba, bu çalışmalarla ilgili bir zamanlamamız var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yılmazyıldız.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkanım, aracılığınızla bir soru sormak istiyorum.

Sayın Bakanım, Balıkesir Üniversitesi kapsamında, tıp fakültesi, eczacılık fakültesi, diş hekimliği fakültesi, iktisat fakültesi ve özellikle öğretmen yetiştirme geleniği olan ve binaları yeterince kullanılmayan- Savaştepe Eğitim Fakültesinin açılması konusunda bir çalışmanız var mıdır? Bu konuda verdiği kanun teklifini değerlendirmeyi düşünüyor musunuz?

Bir de, biyoteknolojinin çok önemli olduğu günümüzde, çiftçilerimize, kaliteli tohumluk ve dünyayla yarışan rekabeti sağlamak için Bandırma Merinos Çiftliği bölgesinde, Balıkesir Üniversitesi içinde ileri ziraat araştırmalar enstitüsü kurmayı düşünüyor musunuz? Çünkü, buranın, çok verimli, etkili kullanılabildiği görüştünde değilim.

Çiftlik değil; ziraat araştırma enstitüsü haline dönüştürmeyi... Yani, ziraat fakültesi, veterinerlik fakültesi... Yaklaşık 22 000 bin dönümlük bir arazi. Bunun yakınında, 1 000 dönümlük bir alanda Bandırma İktisadi İdari İlimler Fakültesi vardır. Endişe ediyorum. Buranın yerleşime açılması gibi talepler vardır ve bu birinci sınıf verimli arazinin kaybedilebilme endişesi vardır. Belki, üniversite olarak kurtarılabilir diye düşünüyorum.

Saygılar sunar, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Karakaya, buyurun.

TEVHİT KARAKAYA (Erzincan) – Sayın Başkan, delaletinizle, Sayın Bakanımın öğrenmek istiyorum.

Sayın Bedük ve diğer arkadaşlarımızın ifadeleri muvaceshesince, Sayın Bakanıma yöneltilen sorulardan, altyapısı müsait üniversitelerden Yozgat, Burdur, Amasya, Erzincan ve bu kabil üniversitelerin hangi tarihte kurulabileceğine dair Sayın Bakanımın görüş almak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Karakaya.

Buyurun Sayın Akın.

MURAT AKIN (Aksaray) – Sayın Başkan, delaletinizle, şu soruyu, cevap vermek üzere Sayın Bakanımıza tevcih ediyorum.

Aksaray Koçaş Üretim Çiftliği, ziraat fakültesi kurulmasına uygun bir yerdir. Eskiden ziraat okulu mevcut idi. Okul, uzun süre, ziraat alanında öğrenci yetiştirdi, bilahare da kapandı; şimdi, iş, oldukça geniş arazisi ve ekim, dikimin yapıldığı, buna benzer tatbikatın, uygulamanın yapılabileceği bir alanı vardır. Burada, kampus sayılabilecek çok kullanışlı binalar, hatta sıralarına kadar her şey mevcut.

Ayrıca, yine hayvancılık alanında ayrı bir bölümü vardır. O yönde de veteriner fakültesi kurulmasına yönelik... İki ayrı fakültenin her an açılabilmesi bir konuma sahiptir. Aksaray'da iki tane

fakülte vardır; bir yeni fakülte de açılmak üzere, kararname hazırlanıyor. Böylece, bir ziraat fakültesi bir de veteriner fakültesi açılmak suretiyle, inşallah -Sayın Bakanımızın da bilgileri vardır- bir üniversite kurulması bu çerçevede sağlanabilir mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, aracılığınızla, Sayın Bakanımıza iki soru yönelteceğim.

Birincisi : Burada, yaklaşık birkaç saattir, özellikle, Anadolumuzun sahil kentlerinde ve merkez vilayetlerinde üniversite kurulmasıyla ilgili değerli arkadaşlarımızın soruları oldu. Sayın Bakanım, bildiğiniz gibi, ülkemizin bir sınır şehri olan yeşil Iğdır'ın bir meslek yüksekokulu vardır. Sizden ricamız, özellikle, dört yıllık işletme fakültesi kurulması yönünde, üniversite nezdinde bizleri desteklemeniz. Gerçekten, son derece önemli bir durum.

İkinci olarak da, Sayın Bakanım, belki üniversite kurulmasıyla ilgili değil; ama -her yıl, binlerce gencimiz, Iğdır'dan kalkıp Ağrı'ya, Erzurum'a, Kars'a, masraf yaparak, eziyet çekerek kayıtlarını yaptırmaya gidiyorlar- Iğdır'a bir öğrenci bürosu kurulması konusunda bir sorum olacak. Ben, Anadolu Üniversitesi Rektörüyle konuştuğumda, kendilerinin kadro sıkıntısı olduğunu ifade ettiler, 32 tane kadro ihtiyacı olduğunu söylediler. Sayın Bakanım, lütfen, bu konuda da bize ciddi desteğiniz olsun; çünkü, gerçekten, son derece önemli bir konu.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ayrım.

Başka soru var mı efendim?

Buyurun Sayın Korkutata.

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) – Sayın Başkan, delaletinizle sormak istiyorum: Bingöl'de 1 adet ziraat fakültesi inşaatı altı yıldan beri devam etmekte; fakat, henüz, fakültenin ünitelerinin yüzde 25'i dahi tamamlanmış değil. Bunun yanında, 1 500 kişilik bir talebe yurdu inşaat projemiz var ve 1 000 kişilik kısım bitmek üzere, 500 kişilik kısmının inşaatına da bu sene başlanması söz konusu; böylelikle, 1 500 kişilik etmektedir. Dolayısıyla, Bingöl'de, bir üniversitenin altyapısını oluşturmak için, sivil toplum örgütleri ve resmi kuruluşlar işbirliği yaparak bir vakıf da oluşturmuş durumdadır. Bu kalkınmakta olan ve gelişmekte olan bu illerin kalkınabilmesi, sorunlarının daha açık ve net olarak anlaşılması veya bu konuda çeşitli projelerin geliştirilmesi için, mutlaka, gelişmekte olan illerde üniversitelere daha şiddetle ihtiyaç vardır. Acaba, hiç olmazsa bir eğitim fakültesinin Bingöl'de açılması ve bu ziraat fakültesinin bir an önce bitirilmesi için Sayın Bakanım himmet buyururlar mı? Herhangi bir projeleri var mı?

Arz etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Korkutata.

Buyurun Sayın Seven.

NİDAİ SEVEN (Ağrı) – Sayın Başkanım, aracılığınızla, Sayın Bakanımıza şu soruyu tevdi etmek istiyorum: Malumlarınız olduğu üzere, Ağrı, 600 000 nüfuslu bir ilimizdir ve Türkî cumhuriyetlerle köprü olan bir ildir. Ayrıca, Ağrı'da, Eğitim Fakültesi, Sağlık Meslek Yüksekokulu bulunmaktadır. Üniversite için her türlü altyapı müsait olmasına rağmen, bugüne kadar, Ağrı'da bir üniversite kurulamamıştır.

Ağrı Dağı Üniversitesi kurulması hususunda neler düşünmektedirler? Üniversitenin şu aşamada, yani bugünlerde kurulmaması halinde, veteriner fakültesinin kurulması konusunda Sayın Bakanımız bize destek verecekler mi; yani, Ağrı İline, Ağrı halkına destek verecekler mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Seven.

Soru sorma sırası Sayın Yılmazyıldız'da.

Buyurun efendim.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkanım, delaletinizle, Sayın Bakanım, ilave şu soruları sormak istiyorum: Pek çok yerde yüksekokul açılıyor, öğrenciler geliyor; ancak, öğrencilerin barınma sorunları çok önemli. Bandırma ve Edremit'te, 1996 yılından bu yana planlanmış, Kredi Yurtlar Kurumuna ait 500 kişilik 2 tane yüksek öğrenci yurdunu ne zaman tamamlamayı düşünüyorsunuz? Bunların aciliyeti olduğu kanaatindeyim.

Susurluk İlçemize meslek yüksekokulu açmayı düşünüyor musunuz?

Bir de, yeni üniversitelerin kurulması durumunda -il adayı diyelim- il olacağına kesin gözüyle baktığımız Bandırma üniversitesini de kurmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yılmazyıldız.

Başka soru var mı efendim? Yok.

Buyurun Sayın Bakanım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Anayasamız, üniversitelerin, ülke sathına dengeli bir biçimde yayılması emrini vermiştir. Bu nedenle Millî Eğitim Bakanı olarak ben, bu dengeli yayılmanın gerçekleşmesi için, şimdi burada sözü edilen Yozgat, Kırşehir, Amasya, Aksaray, Burdur, Erzincan, Balıkesir, Iğdır, Bingöl, Ağrı, Rize, Sinop ve benzeri üniversitelerin kurulmasını elbette istiyorum; ancak, üniversite, bölge ekonomik ve sosyal kalkınması amacıyla kurulmaz; üniversitenin varlığı, bölge ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunur...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Katkıda bulunmak için zaten, katkıda bulunur diyoruz.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Devamla) – Üniversitelerimizi ülke sathına böylesine yayarken, göz önünde bulunduramamız gereken en önemli etken öğretim üyesidir. Üniversitelerimiz bugün, öğretim üyesi bakımından kan kaybetmektedir. Ücretlerinden bütün öğretim üyeleri şikâyetçidirler. Bugün, Türkiye'de öğretim üyelerinin aylığı 900 dolar karşılığı Türk Lirasıdır. Bu miktar, özel teşebbüslere ve diğer kuruluşlarda çok yüksektir. Ben gayet iyi biliyorum, üniversitenin profesörü 900 dolar karşılığında ücret alırken, o üniversiteden mezun olan bir genç, bir başka yerde 2 000 dolar ücret alıyor.

Eğer bu Yüce Meclis, üniversite kadrolarının güçlendirilmesini ve üniversite öğretim üyeliğini özendirerek şekilde ücretleri düzenleyemezse, bu sözünü ettiğiniz illerdeki üniversiteler, fakülteler, enstitüler fiziki olarak hazır olsa bile, eğitim kadroları olarak hazır olamayacağından, açılması olası görülüyor. Gerçekçi olmamız gerekirse, yapmamız gereken, fiziki altyapının yanında ve daha da önünde öğretim kadrolarını yetiştirmemiz ve bu öğretim kadrolarını üniversiteye bağlayacak ekonomik ve sosyal imkânları vermemizdir.

Özette; sözünü ettiğim bütün illerde ve ilçelerde fakültelerin ve üniversitelerin açılmasını, bir Millî Eğitim Bakanı olarak arzu ediyorum; zaten, Anayasa da bunun böyle olmasını emrediyor. Ancak, ülkemizde, her üniversite ve fakültenin mezun edeceği öğrencinin branşına göre bir planlama yapılması da zorunludur. Eğer ülkede, ziraat fakültesi ve veterinerlik fakültesi mezunları, mezun olduktan sonra iş bulamıyorlarsa, veteriner olacağım, ziraat mühendisi olacağım diye üniversiteye giden ve buradan mezun olduktan sonra işsiz kalıp mutsuz olan, başka çarelere başvuran insanlar yetiştirilecekse, bu fakülteler açılmasın.

O nedenle, şunun çok iyi bilinmesini istiyorum; bakanlığımız ciddi bir şekilde planlama yapmaktadır. Bu planlamanın sonunda varmak istediğimiz hedef, üniversitelerin ülke sathına dengeli bir şekilde yayılmasıdır. Bugün dengeli midir; bugün elbette dengesizdir. Niçin dengesizdir; 1923'te 1 üniversitesi olan Türkiye'nin, bugün 71 üniversitesi var; yeni 2 üniversite daha kuruyoruz, 73 üniversitesi var. Bu 73 üniversite, tabii olarak, başta İstanbul, Ankara ve İzmir'de konuşlanmış durumda. Bunu ülke sathına yayıyoruz, yayılmakta. Bugün bir Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, bölgede çok önemli bir eğitim-kültür merkezi; bugün bir Erzurum Atatürk Üniversitesi, çok önemli bir kültür merkezi; Karadeniz Teknik Üniversitesi, yine aynı şekilde; Isparta'da Süleyman Demirel Üniversitesi, Antalya'da Akdeniz Üniversitesi; Ege Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi; Eskişehir'de bir yıldız gibi parlayan Anadolu Üniversitesi, Osman Gazi Üniversitesi... Dikkat ettiniz mi, yurdun dört bir yanından saydım.

MURAT AKIN (Aksaray) – Adana Çukurova...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Adana Çukurovası...

Bu dengeyi, daha bir güzel yaymamız gerekiyor. O nedenle, sayın milletvekillerinin, bu konuda titizlikle çalışıldığını bilmesini istiyorum. Eksik kalan konulara da ayrıca cevap vereceğim.

Teşekkür ederim. (DSP sıralarından alkışlar)

TEVHİT KARAKAYA (Erzincan) – Çalışmalarınız için takvim verebiliyor musunuz?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Zaman için, benim kullandığım, hiç de şaşmayan bir cevabım var; en uygun zaman.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, mützakeresini tamamladığımız ek madde 51'i, komisyondan geldiği şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, biraz evvel görüştüğümüz madde 2, çerçeve maddeydi; ona bağlı ek madde 49, ek madde 50 ve ek madde 51'i ayrı ayrı görüştük.

Şimdi, çerçeve madde 2 olarak hepsini birden oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, yeni fakülte kurulmasıyla ilgili, bu kanun tasarısına 3 üncü veya 4 üncü madde olarak eklenmesi amacıyla Ağrı Milletvekili Sayın Nidai Seven ve arkadaşları tarafından verilmiş bir önerge vardır; okuyorum:

*2809 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinin (e) bendinde Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ibaresinden sonra gelmek üzere ile rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Ağrı Fen Edebiyat Fakültesi ibaresi eklenmiştir" şeklindedir bu önerge; ancak, yeri geçtiği için, işleme koyamıyoruz.

Bilgilerinize sunarım.

Aynı şekilde, Sayın Tevhit Karakaya'nın da bir teşebbüsü oldu, Erzincan üniversitesi kurulmasıyla ilgili. Onun da yeri geçtiği için, işleme koyamıyoruz.

3 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Bu maddeyle ilgili olarak gruplar adına ilk söz, Fazilet Partisi Grubu adına, Diyarbakır Milletvekili Sayın Sacit Günbey'e aittir.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika efendim.

FP GRUBU ADINA SACİT GÜNBEY (Diyarbakır) — Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; sözlüme başlarken, hepimizi saygıyla selamlıyorum. Tüm vatandaşlarımızın mübarek ramazanlarını tebrik ediyor, hayırlara vesile olmasını Cenabı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sayın milletvekilleri, 134 sıra sayılı Yükseköğretim Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısının 3 üncü maddesi üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Altyapısı yeterli ve hazırlanmış vakit üniversitelerinin kurulması, her hükümet tarafından teşvik edilmelidir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, yeterli sayıda öğretim elemanının temini ve fiziksel altyapının olmasıdır. Biraz önce Sayın Bakanımız da ifade buyurdular, daha önceki konuşmacılarda ifade ettiler; üniversite açılması için en önemli unsur, öğretim üyesidir; eğer Türkiye'de üniversite gerçekten yaygın bir şekilde kurulmak isteniyorsa, bugünden tezi yok, yurt içinde ve yurt dışında yeteri kadar öğretim elemanı yetiştirmek için hemen hazırlıklar yapılmalı; en fazla üç yıl sonra, Türkiye'de öğretim elemanı temin etmek mümkün olabilir; yeter ki bu kadrolar ilan edilsin; yurt içinde ve yurt dışında öğretim elemanı hazırlamak mümkündür.

Gelişmiş ülkelerde, üniversite sayısı yüzlerle, binlerle ifade edilmekteyken, maalesef, ülkemizde, halen üniversite sayısı 70 civarındadır. Toplumların kalkınmasında üniversitelerin ne denli önemli olduğunu herkes kabul etmektedir; ancak, yönetiminde ve bilimselliğinde özgürlüğü bulunmayan üniversitelerin, bu fonksiyonunda başarılı olması mümkün değildir; zaten, böyle üniversitelerin gelişmesi de söz konusu olamaz. Üniversitemiz üzerindeki YÖK'ün baskıcı anlayışı, bu kurumlarımızın her gün biraz daha gerilemesine sebep olmaktadır.

Sayın milletvekilleri, kamuoyunun olumsuz tavrına rağmen YÖK'ün başına atanan zat, üniversitemizde huzuru bozmuş, eğitimin kalitesinin düşmesi için ne gerekiyorsa yapmıştır. Çok uzun yıllarda yetişebilen birçok değerli öğretim üyesi, baskılardan dolayı, ya görevlerinden ayrılmak zorunda kalmışlar ya atılmışlar ya da sicilleri bozulmuştur.

Sayın milletvekilleri, üniversitelerde yapılan rektörlük seçimlerinde de, en fazla oyu alan hoca değil, genellikle üniversitenin başına, YÖK Başkanının tavrına uygun düşen kişiler rektör olarak atanmaktadır.

Üniversiteler, ihtiyacı olan öğretim elemanının temininde inisiyatif kullanamamakta, bu yetkiyi de üniversiteler adına YÖK kullanmaktadır.

Eğitim için yurt dışına gönderilen evlatlarımızı güvenilmemiş, bunlar geri çağırılmışlardır.

Müslüman ülkelerde üniversite tahsili yapan pırıl pırıl gençlerimiz, eşitliğe aykırı olarak, denklik imtihanına dahi kabul edilmemektedirler. Hatta, daha önceki yıllarda denklik sınavında başarı elde etmiş, başarı kazanmış öğrencilerin bu hakları, geriye dönük olarak iptal edilmiştir; bazılarının devlet kadroları içerisindeki görevlerine son verilmiştir. Bu anlayışla, bilimsel düzeyimizi yükseltmemiz mümkün olabilir mi?! Bu nasıl Avrupa Birliğine girme anlayışıdır?!

Sayın milletvekilleri, son yıllarda, uluslararası yayınlarda üniversitelerimiz yok denilecek düzeye inmiştir. Yayınların seviyesi bakımından, maalesef, üniversitelerimizin görüntüsü hiç de parlak değildir. Bir rektör "ben, sizden, bilimsel çalışma istemiyorum" talimatı verirse, başka sonuç beklemek mümkün müdür?!

Üniversitelerimizin birçoğunda, eğitim ve kıyafet özgürlüğü de yoktur. Bu meslece, özellikle birtakım yolsuzlukları örtmek için kullanılmaktadır.

Bugün, ülkemizde, sonucundan emin olunmayan, sağlıklı olmayan üniversite imtihanı yapılmıştır. Soruların çalındığı söylenmesine rağmen, sorumlular hakkında hiçbir işlem yapılmamıştır. Yapılan, üniversiteye giriş imtihanında yüzde 90 net soru yapan öğrenciler dahi üniversiteye yerleştirilememiştir.

Sayın milletvekilleri, sonuç olarak şunu söylemek mümkündür: Üniversitelerimizde, âdeta, birlik ve beraberliğimizi dinamitleyen bir Gürcüce anlayış vardır. Bu anlayışın ortadan kaldırılabilmesi için, YÖK sistemi yeniden gözden geçirilmeli; YÖK, planlama ve denetleme kurulu haline dönüştürülmelidir. Rektörler, üniversite öğretim elemanları tarafından seçilmeli; üniversitelerdeki baskı ortadan kaldırılarak, özgür bir ortam sağlanmalıdır.

Hepinize saygılar sunuyorum; bu kanunun hayırlı olmasını diliyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Günbey.

Gruplar adına başka söz talebi?.. Yok.

Şahsı adına, Balıkesir Milletvekili Sayın İlyas Yılmazyıldız...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Vazgeçtim efendim .

BAŞKAN – Vazgeçtiniz.

Görüşmekte olduğumuz 3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 4. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Gruplar adına söz talebi?.. Yok.

Şahsı adına, Sayın Yılmazyıldız?..

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Konuşmayacağım efendim.

BAŞKAN – 4 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon Başkanımızın bir söz talebi var; buyurun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Sayın Başkanım, tasarının başlığını bir ufak redaksiyonla değiştirme ihtiyacı olduğunu düşünüyorum; takdirlerinize sunmak için söz istedin.

Başlık "Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi..." diye devam ediyor; bunun "Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair..." diye devam etmesini öneriyoruz.

BAŞKAN – Zaten ilkinde vardı, sonradan kaymış.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Evet efendim.

BAŞKAN – Komisyonun teklif ettiği başlıktaki bu düzenlemeyle beraber tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun efendim.

Sayın milletvekilleri, Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe ve Adalet komisyonları raporlarının müzakeresine başlıyoruz.

2. – *Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe ve Adalet Komisyonları Raporları (1/456) (S.Sayı: 116) (1)*

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet hazır.

Komisyon raporunun okunup okunmamasını oylarınıza sunacağım : Raporun okunmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmemiştir.

Tasarının tümül üzerindeki görüşmeye başlıyoruz.

Gruplar adına ilk söz, Fazilet Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Ali Şahin'in. Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

FB GRUBU ADINA MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, Meclisimizin saygıdeğer üyeleri; hepinizi, sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Efendim, 116 sıra sayılı kanun tasarısının geneli üzerinde, Fazilet Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzdayım.

Tasarı, 1984 yılında yürürlüğe girmiş 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda değişiklik öngören bir tasarı. Tasarı, bahis konusu kanunun 2 maddesinde değişiklik öngörüyor ve kanuna 1 ek madde ilave ediyor.

Aslında, bu tasarı, 55 inci Hükümet döneminde Parlamente'ye sevk edilmiş; ancak, o dönemde yasallaşmadığı için kadük olmuş ve 57 nci cumhuriyet hükümeti yenilemiş ve şimdi, Meclisin önünde, görüşmelerine başlıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bu tasarı ne getiriyor? Bu değişiklik, hangi gerekçeyle hazırlanmıştır? Bu değişikliğin, ekonomimize faydası mı vardır, zararı mı vardır? Bu sorulara cevap vermeden önce, Fazilet Partisi olarak, faize nasıl bakıyoruz, faizle ilgili değerlendirmelerimiz nelerdir; bu konuda birkaç cümle sarf etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bize göre, faiz, içerisinde yaşadığımız yüzyılın en önemli iktisatçılarından kabul edilen Keynes'in görüşüyle paralel. Keynes diyor ki "en iyi ekonomi, faiz haddinin sıfır olduğu ekonomidir." Biz de, Fazilet Partisi olarak, Keynes gibi düşünüyoruz; en iyi ekonomi, faiz haddinin sıfır olduğu ekonomidir; çünkü, faiz, üretmeden tüketme hakkına sahip olmak demektir; üreten insanların hakkını, üretmeyen insanlara vermek demektir.

Faiz, özellikle yüksek faiz uygulamaları, gelişmenin ve kalkınmanın öntündeki en büyük engellerden biri kabul edilir. Bugün, kalkınma sorununu önemli ölçüde çözmüş, gerek kişi başına düşen milli gelir itibarıyla gerekse ihracat itibarıyla dünyanın önde sayılan ülkelerine baktığımızda, buralarda, faiz oranlarının çok düşük olduğunu görüyoruz ve hatta bu ülkeler, mümkün olduğunca,

(1) 116 S. Sayılı Basmayazı tutanağına ektir.

faiz oranlarını sıfıra doğru çekmenin çabası içerisindedir. Bu böyle olduğu için, o ülkelerde kişi başına düşen millî gelir çok yüksektir, o ülkelerde kaynaklar yatırıma yönlendirilir ve o ülkelerde işsizlik oranı da çok düşüktür. Peki, bizim ülkemizde durum nedir?

Değerli arkadaşlarım, içinde yaşıyoruz, ülkemizin gerçeklerini hiç şüphesiz hepimiz biliyoruz. Kalkınma yarışında, Türkiye'nin yeri burası olmamalıydı. İşte bu yıl, cumhuriyetimizin 76 ncı yıldönümünü geride bıraktık. Kalkınma yarışında ülkemiz en önde olmalıydı, dünyada parası en değerli ülkelerden birisi biz olmalıydık; ama, maalesef, kendi insanımız dahi kendi paramıza güvenmiyor; eğer borcunu harcı ödemişse, eline bir maaş geçen, bir para geçen insan, hemen döviz bütrosuna koşarak, cebine dolar veya mark koyma ihtiyacını hissediyor.

Değerli arkadaşlarım, ülkemizde kişi başına düşen millî gelir, dünyaya ölçtüğümüzde çok gerilerde, 3 000 dolar civarında; ama, 65 milyon insana yılda 3 000 dolar da düşmüyor, takdir edersiniz. Keşke düşse; o zaman, 65 milyon insanımızın her birinin, bugünkü kur üzerinden, ayda 130 milyon lira geliri olur; ama, insanımızın, büyük bir kitlenin, milyonların, ayda eline 130 milyon lira geçmesi söz konusu mu? Bakın, millî gelirin yüzde 55'ini nüfusumuzun yüzde 20'si elinde tutuyor ve millî gelirin yüzde 45'i ise nüfusumuzun yüzde 80'i tarafından kullanılıyor; yani, bir ekmeğin yarısını, hatta yarısından fazlasını iki kişi yiyor; ama, bu ekmeğin yarısından daha azını seviz kişi yiyor. Bu, ülkemizdeki gelir dağılımındaki adaletsizliğin en çarpıcı örneklerinden biridir. Çalışanlarımıza, memurumuza, işçimize, emeklimize verdiğimiz maaş ve ücret, maalesef, mutfak masraflarına dahi yetmiyor. İşte, hükümetimiz 2000 yılı bütçesini getirdi, memurlarımız için öngörmüş olduğu maaş artışı, 2000 yılının ilk yarısı için yüzde 15.

Nitekim, bir halk ozanı şöyle diyor:

"Ücret erbabın kaderi kara,

Her sene bütçede açılır yara,

Huzura hasrettir fakir fukara,

Zeytin peynir devri de bitmek üzeredir."

Böyle derken bir halk ozanı, gerçekten, ülkemizde emeğiyle geçinen ücret erbabının nasıl sıkıntılar içerisinde olduğunu, bu dizelerle ifade ediyor.

Tarım kesiminde çalışanlarımız, emeklerinin karşılığını, maalesef, alamıyorlar.

Değerli arkadaşlarım, hâlâ, ülkemizde binlerce susuz köy var. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Plan ve Bütçe Komisyonuna sunduğu o takdim raporlarını okuduğunuzda, orada da çarpıcı şekilde görüyorsunuz ki, ülkemizde, hâlâ, su götüremediğimiz köylerimiz var.

Yol sorununu standartlara uygun çözemediğimizi görüyoruz. Nitekim, ülkemizdeki trafik kazalarının bu denli yüksek olmasının sebeplerinden bir tanesi de standartlara uygun yola sahip olmayışımızdır. Maalesef, işte bu yasama döneminde üç milletvekili arkadaşımızı trafik kazasında kaybetmiş olmanın da acısını yitireğimizde hissediyoruz. Bu üç milletvekili arkadaşımıza da, Cenabı Hak'tan, bu vesileyle rahmetler diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, peki, bu sıkıntılardan nasıl kurtulacağız; bir tek çaresi var; o da, yatırımdır. Kaynaklarımızı yatırıma yönlendirmek mecburiyetindeyiz. Peki, neden yatırım yapamıyoruz; biraz önce söyledim. İşte, 2000 yılı bütçesi geldi, önümüzdeki pazar gündünden itibaren görüşmeye başlayacağız. Yatırımlar için ne kadar pay ayrıldı -2000 yılı bütçesi 47 katrilyon lira kadar- 2,3 katrilyon, yani, yüzde 4,9. Peki, bu bütçe içerisinde en büyük oran ne; en büyük oran, 21,1 katrilyonla faiz ödemeleridir; o da yüzde 45.

Şimdi, bir ayda, 2000 yılında Türkiye'nin ödeyeceği faiz 2 katrilyon 903 trilyon lira değerli arkadaşlarımız. Peki, bir yılda Türkiye'nin yapacağı yatırım ne kadar; 2,3 katrilyon. Bir ayda ödeyeceğimiz faizden daha az para ayırabilmemiz yatırımlar için. Hiç şüphesiz ki, böyle bir tabloyla, bütçeden yatırımlar için hükümetin ayırmak zorunda kaldığı böyle bir oranla Türkiye'de yatırım yapmak. Türkiye'nin, biraz önce saydığım sıkıntılarını ve problemlerini çözmek pek mümkün görünmüyor.

Değerli arkadaşlarımız, bütçeler, hükümetlerin ekonomik ve sosyal politikalarını gösteren birer belgedir; ama, bizde, maalesef, bütçeler, vergi toplama ve faiz ödeme belgeleri haline gelmiştir. Türkiye, kendisini, mutlaka borç kısılcısından ve faiz sarmalından kurtarmak mecburiyetindedir.

Şimdi, düşünüyorum, eğer böyle bir sorunumuz olmasaydı; yani, işte 2000 yılı bütçesinde en büyük kalemi faiz ödemeleri için ayırmış olmasaydık, neler yapabiliriz. Bir uzman hesap yapmış. Bakın, 21,1 katrilyon lira faize ödenmemiş ve ülke kalkınması için kullanılmış olsaydı neler olabilirdi sorusuna cevap veriyor; 50 milyon dolar değerinde 963 adet fabrika yapabiliriz; 100 milyon dolar değerinde 481 adet tam teşekküllü hastane yapabiliriz; 100 metrekaarelik 2 milyon 408 bin adet konut yapabiliriz; 500 adet Ankara-İstanbul otobanı yapabiliriz; yani, Ankara-İstanbul otobanı kadar otobanı 500'le çoğaltırsanız, o kadar otoban yapabilir ve Türkiye'yi baştan ayağa otoban ağlarıyla örebiliriz; 16 derslikli 182 500 okul yapabiliriz; 192 tane Boğaziçi Köprüsü yapabiliriz; birbuçuk GAP projesi büyüklüğünde bir projeyi devreye sokabiliriz. Bir uzman, eğer, gerçekten, bütçemizde faiz için ayırdığımız bu paraları, kalkınma için ayırmış olsaydık, böyle bir tabloyla karşılaştığımızı ifade ediyor.

Şimdi, acaba, Türkiye olarak bunları görebilecek miyiz; yani, Türkiye olarak böyle bir noktaya gelebilecek miyiz? Tabii ki, bunu temenni ediyoruz. Böyle bir noktaya Türkiye'yi kim getirirse getirsin, hiç şüphesiz ki, bu, Türkiye'nin lehinedir. Türkiye'yi böyle bir noktaya getiren siyasi iktidarlara da herkesin müteşekkir olması gerekir.

Şimdi, hemen şunu ifade etmek istiyorum, bu tablodan, peki kim sorumlu? Bir sorumlu bulmak, acaba sorunu çözecek mi; ben, çözebileceği kanaatinde değilim. Şimdi, 57 nci hükümete desem ki "bundan siz sorumlusunuz" bana hemen diyeceksiniz ki : "İnsaf edin, daha biz yedi aylık bir hükümetiz." Ama, şunu da söylemeden geçemeyeceğim, 57 nci hükümet, geçmiş iki hükümetin, 55 ve 56 ncı hükümetlerin de devamı mahiyetindedir; politikaları itibarıyla, temel hedefleri itibarıyla her iki hükümetin devamı mahiyetindedir. Ben, bu hükümeti, yedi aylık bir hükümet olarak değerlendiremiyorum -iktidar partisine mensup milletvekili arkadaşlarımız kusura bakmasınlar- iki buçuk yıllık bir hükümet politikaları itibarıyla değerlendiriyorum.

Şimdi, 55 inci cumhuriyet hükümeti, genel bütçe içerisindeki faiz ödemelerini yüzde 28'e aldı, bir yıl sonra bunu yüzde 40'a çıkardı, yüzde 41'e çıkardı, şimdi, yüzde 45'tir. Yani, bunu kim çözecek sorusunun cevabını arıyorum; sayısal olarak bu kadar güçlü olan 57 nci hükümet bunu çözebilir mi diye düşünüyorum. İşte, getirdikleri 2000 yılı bütçesi öngörümüzde, yüzde 41'den yüzde 45'e çıkardınız. Bu ülkenin bir vatandaşı olarak umutlu olmak istiyorum, böylesine, sayısal olarak güçlü bir hükümet bunu çözer diye umut etmek istiyorum; ama, önümüze gelen tablo, bunun aksini gösteriyor.

NİDAİ SEVEN (Ağrı) – 2001 yılında rahatlayacak.

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – İnşallah. Bu ülkenin rahatlamasını temenni ederiz; ama, uygulamalarınızla bu umudu pek veremiyorsunuz değerli milletvekili arkadaşım.

Bu tasarı ne getiriyor, şimdi, oraya gelmek istiyorum. İşte, bir tasarı... Biraz önce konuşmanın başında da ifade etmiştim, 3095 sayılı Kanunun iki maddesinde değişiklik içeriyor. Maddelerden

biri, kanunî faiz oranını belirtmiş "yüzde 30" diyor, ikinci madde de, temerrüt faiz oranını belirtmiş o da "yüzde 30" diyor; ayrıca, Bakanlar Kuruluna, bu oranları yüzde 80'ine kadar artırma yetkisi veriyor.

Şimdi, yapılmak istenen ne; yapılmak istenen şu: Kanunî faiz, temerrüt faizi için uygulanan, belirlenmiş olan oran kaldırılıyor, Bakanlar Kurulunun bu oranı yüzde 80'ine kadar artırma yetkisini kaldırıyor. Peki, onun yerine ne getiriyor; bundan sonra, kanunî faiz ve temerrüt faizi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerinde uygulayacağı reeskont oranına göre hesap edilsin deniliyor.

Şimdi, böyle bir değişikliğe neden ihtiyaç hissedildi; gerekçede bunun cevabını buluyoruz. Gerekçede diyor ki: 1984 yılında bu kanun çıktı, kanunî faiz o zaman yüzde 30 olarak düşünülür ve Bakanlar Kuruluna da artırma yetkisi verildi. Daha sonra, 1.1.1998 tarihinde Bakanlar Kurulu, o yetkisini kullandı, bunu yüzde 50'ye kadar çıkardı; ama, enflasyon hızını kesmedi, enflasyonun artışı devam ediyor. Gerekçeden okuyorum: Mevduat ve devlet tahvilleri için ödenen faiz oranları yüksektir; Türk parası yabancı paralar karşısında değer kaybetmeye devam ediyor; 3095 sayılı Kanunun hazırlanmasını gerektiren nedenler daha da ağırlaşarak devam ediyor.

Şimdi, bu hükümet "evet, biz, bunu, faiz oranlarını daha da yükseltmek için sevk ettik" demek istiyor; o demektir bu. Yani, 3095 sayılı Kanunun hazırlanmasını gerektiren nedenlerin daha da ağırlaştığının başka bir açıklaması olabilir mi?!

NİDAI SEVEN (Ağrı) – Reeskont faiz oranları, Türkiye'de, her zaman...

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – Tabii, reeskont faiz oranları mı daha uygundur, yoksa enflasyon oranına göre bir oran tespit etmek mi daha uygundur? Tabii, hükümet, reeskont faiz oranlarını tespit etmiş, ona bir diyeceğimiz yok; ancak, burada ilginç bir şey daha var; kamulaştırma bedelleriyle ilgili -yani, devletin vatandaşa borçlu olduğu özellikle kamulaştırma bedelleriyle ilgili- faiz oranları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin önüne gelmiş ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bunu bir insan hakları sorunu saymıştır; o nedenle, bizim, böyle bir değişiklik yapmamız gerekirdi denilmek isteniyor.

Değerli arkadaşlarım, gerekçe bundan ibaret; ama, şuna inanıyorum ki: Bu hükümet -2000 yılıyla ilgili, Merkez Bankası Başkanı Sayın Gazi Erçel birtakım hedefler ortaya koydu ki, bunu hükümetten habersiz koyamaz- 2000 yılında, enflasyonu yüzde 20'ye indireceğiz, faiz artışlarını önleyeceğiz, günlük kur politikasını takip edeceğiz ve böylece, faizler de yüzde 20'ler seviyesine incek diye hedefler ortaya koydu. Şimdi, böyle hedefler ortaya koyan bir siyasi iktidarım, faiz oranlarını yükseltme amaçlı böyle bir tasarıyla gelmiş olmasının da bir çelişki olarak değerlendiriyorum; o nedenle, bu hükümetin, bu sorunu çözme noktasında başarılı olamayacağı şeklindeki kanaatimi pekiştiriyor.

Değerli arkadaşlarım, hükümet -biraz önce de belirttim-sayısal olarak güçlü; ama, şu ana kadar yapmış olduğu icraatlar itibarıyla bu gücü oranında başarılı değil, hatta icraatlar itibarıyla, bu hükümeti başarılı görmemiz mümkün değil, zayıf olarak değerlendirmek herhalde daha doğru olacaktır. Peki, bu badireden Türkiye mutlaka kurtulmalıdır. Türkiye, içborç kısı kacıyla sorunlarını çözemez. İçborç kısı kacı devam ettiği sürece, faiz sarmalı devam ettiği sürece iki yakamızın bir araya gelmesi de mümkün değildir. Hükümetin bu konuda acilen ciddi tedbirler alması gerekir.

Bilmiyorum Sayın Bakanımın haberi var mı. Bu tasarımı, Meclise sevk ettiniz, şimdi görüşüyoruz. Anayasa Mahkememiz, bundan 19 gün kadar önce Sayın Bakanım, 26 Kasım 1999 tarihinde, şimdi görüşmekte olduğumuz iki maddenin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verdi, herhalde bundan haberiniz vardır.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Elbette...

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – Evet...

Ama, siz, bu tasarıyı hazırladığınızda, Anayasa Mahkemesi zaten böyle bir kararı vermiş; çünkü, 15 Aralık 1998 tarihinde, Anayasa Mahkemesi bu kararı vermiş, siz, 55 inci hükümet döneminde, bu kanun değişikliğiyle ilgili tasarıyı ondan bir hafta sonra Meclise sevk etmişsiniz. Ben gerekçenizi okudum, bundan hiç bahsetmemişsiniz; yani, bu, Anayasa Mahkemesince iptal edildi, o nedenle, bunun yerini doldurmak, bu boşluğu doldurmak zorundayız diye bir beyanınızı görmedim. O nedenle -özür dilerim- deminki soruyu sordum.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Bizim ileri görüşlülüğümüzü anlayınız efendim.

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – Şimdi, o nasıl değerlendirilir, ben, onu Genel Kurulun takdirlerine bırakıyorum.

O bakımdan, son olarak -sürem dolmak üzere- şunu ifade etmek istiyorum; Anayasa Mahkemesi, şimdi görüşmekte olduğumuz iki maddeyi Anayasaya aykırı bularak iptal etti. Şimdi, tabii ki bir boşluk meydana geldi; dolayısıyla, bu boşluğun da doldurulması gerekir. Tabii, Anayasa Mahkememiz verdiği kararını hemen de yürürlüğe koymuyor, Resmî Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren altı ay sonra...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) -- Sayın Başkanım, bitiriyorum efendim; bir iki cümle daha söyleyeceğim, sürem doldu.

BAŞKAN – Peki; buyurun efendim.

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – ... yani, 26 Mayıs 2000 yılında bu iptal kararı yürürlüğe girecek; ama, hükümetin hedefi, mademki, 2000 yılında enflasyonu yüzde 20'lere düşürmek, döviz artışını frenlemek ve buna paralel olarak faiz oranlarını da düşürmekse, burada getirilen tasarı maddeleri ve de gerekçe -demin de ifade ettiğim gibi- birbiriyle çelişiyor.

Bizim gönlümüz, Türkiye'de faiz oranının mümkün olduğunca aşağıya çekilmesini, hatta sıfır noktasına getirilebilmesini arzu eder. Bu hükümetin, bu noktada, ilkem adına, insanım adına başarılı olmasını da arzu ediyorum; ama, şu andaki görüntü itibarıyla, bunu başaramayacağı şeklinde bir kanaat var. İnşallah başarılı, ilkemize hayırlı hizmetler de yaparsınız, bunu da temenni ediyorum.

Bu vesileyle, Genel Kurulu, yeniden, saygıyla, sevgiyle selamlıyorum efendim. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Gruplar adına ikinci söz, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Burdur Milletvekili Sayın Süleyman Coşkun'er'de; buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

MHP GRUBU ADINA SÜLEYMAN COŞKUNER (Burdur) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı üzerinde, Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun görüş ve düşüncelerini sunmak üzere huzurlarınızda bulunmaktayım; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi, ve televizyonları başında bizleri izleyen değerli vatandaşlarımızı saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, elim bir trafik kazasında kaybetmiş olduğumuz değerli kardeşimiz, Çanakkale Milletvekilimiz merhum Sıtkı Turan Beyi ve danışman Metin Demir Beyi rahmetle

aniyorum; Cenabı Hak'tan rahmet diliyorum, yakınlarına ve Yüce Meclisimize başsağlığı diliyorum ve Allah, bizlere bir daha böyle acılar göstermesin diye niyazda bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, temerrüt, hukuk dilinde "gecikme, direnme" gibi sözcüklerle ifade edilmektedir. Temerrütte, borçlunun borcunu zamanında ödememesi veya ödeyememesi söz konusudur. Borcun zamanında yerine getirilememesine neden olan kişi, eğer alacaklı ise, alacaklının temerrüdü, ifanın borçlu tarafından ırselenmesi, yerine getirilmeyip böylece borcun ihlaline yol açılması halinde, borçlunun temerrüdü oluşur. Alacaklının temerrüdü ile ilgili şartlar, Borçlar Kanununun 90 nci maddesinde düzenlenmiştir. Bu konuda, Borçlar Kanunumuzun aradığı bazı şartlar vardır. Borcun ödenmesine ilişkin yer ve zamanın açıkça belirlenmesi, borcun ifasının imkân dahilinde bulunması bunlardan bazılarıdır.

Borçlu, borcun konusunu oluşturan unsur, borç ilişkisinde öngörülen zamanda yerine getirmediği takdirde temerrüde düşer. Bu durumda, borçlunun temerrüdünden bahsedilir; geciken borçluya da "mütemerrüt borçlu" denir. Alım, satım, hizmet, kira ve istisna gibi tam iki taraflı bir sözleşmede temerrüt olayının gerçekleşmesinden sonra, alacaklının ek imkânlardan yararlanabilmesi için, borçluya, borcunu ifa için makul bir süre; yani, mehil verilmektedir. Temerrüt faizi ise, borçlunun borcunu ödememesi halinde, hatta, alacak, aslında, faize tabi olmasa bile parasal borçlarda ödenmesi gereken faizdir. Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu bu faize temerrüt faizi; yani, gecikme faizi, borcunu ödememekte direnen borçluya da mütemerrüt borçlu demektedir. Borcun ne zaman ödenir hale geleceği önceden bir vadeyle belirlenmeyip de, alacaklıya bunu haber verme yetkisi tanınmış ise, temerrüt, söz konusu ihbardan sonra başlamaktadır. Belirli bir vadeyi taşıyan senetlerde, borçlunun borcunu ödemediği vade tarihinden itibaren temerrüt faizi işlemeye başlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanunî faiz ise, bir ülkenin para politikası konusunda yetkili otoritelerinin kanun, kararname ve tebliğlerle tespit ettiği faizdir. 1960 yılında 18 sayılı Kanunla faiz oranlarını tespit yetkisi Bakanlar Kuruluna bırakılmıştır. Bu tarihten itibaren 1980 yılına kadar, Bakanlar Kurulu, faiz oranlarını otuzbeş ayrı kararlarla belirlemiştir. 21 Temmuz 1981 tarihinde ise, bankaların kredileri ile vadeli mevduatta uygulayacakları faiz oranları serbest bırakılmıştır. Daha sonra, 4 Aralık 1984 tarih ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun 19 Aralık 1984 tarihinde yürürlüğe girmiştir. İlgili Kanunun 1 inci maddesi kanunî faizi düzenlemekte ve şöyle demektedir: "Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanuna göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşmeyle tespit edilmemiş ise, faiz ödemesi yüzde 30 oranında yapılır. Bakanlar Kurulu ekonomik şartları dikkate alarak bu oranın yüzde 80'ine kadar artırma ve eksiltme yapabilir." Aynı Kanunun 2 nci maddesi de, temerrüt faizini düzenlemekte ve gecikme faizi olarak 1 inci maddedeki oranları aynen kabul etmektedir. Ayrıca "temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı, sözü edilen fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz" demektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 3095 sayılı Kanunun çıktığı 1984 yılından günümüze kadar geçen süre içerisinde, toptan eşya ve tüketici fiyat endekslerinde de görüldüğü gibi, yıllar itibariyle enflasyon oranında aşırı artışlar olmuştur. Mevduat ve devlet tahvilleri için ödenen faiz oranları yükselmiştir. Türk Lirasının, yabancı paralar karşısında değer kaybı sürmüştür. Her ne kadar 3095 sayılı Kanundaki yüzde 30'luk kanunî faiz ve temerrüt faiz oranları, Bakanlar Kurulunun 8 Ağustos 1997 tarih ve 97/9807 sayılı kararıyla, 1 Ocak 1998'den geçerli olmak üzere yüzde 50'ye çıkarılmış ise de, sözü edilen olumsuz faktörler nedeniyle, bu oranın dahi ihtiyaca cevap vermediği, alacaklının mal varlığındaki azalmayı önleyemediği görülmüştür. Borçluların borçlarını zamanında

ödememeleri sonucunu doğuran bu durum, alacaklıların zarara uğramasına, borç-alacak ilişkisindeki dengelerin bozulmasına, alacak davaları ve icra takiplerinin artmasına sebep olmuştur. Borçların geç ve günün şartlarına göre düşük bir temerrüt faizi üzerinden ödenmesi ise, alacaklıların mülkiyet hakkının ihlali boyutlarına ulaşabilmektedir.

Ayrıca, kamulaştırma bedelleri dolayısıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde, ülkemiz aleyhine açılan davalarda, kanunî faiz ve temerrüt faizi problemi ön plana çıkarak, aynı zamanda bir insan hakları problemi haline gelmiştir. Şu ana kadar bahsetmiş olduğum olumsuzluklar göz önüne alınarak, alacaklı ve borçlunun karşılıklı hak ve menfaatları arasında adaletli bir dengenin kurulması, iktisadî ve ticarî hayatta karşılıklı güvenin korunması ve daimî kılınması, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı ve kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı ile kanunî faiz ve temerrüt faizi arasında bağlantı kurmak suretiyle, para değerindeki değişiklikleri daha yakından izleyebilecek esnek bir sistem getirmek amacıyla bu kanun tasarısı Yüce Meclisimizin huzuruna getirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının 1 inci maddesinde 3095 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde değişiklik yapılarak, kanunî faiz için daha önceden belirlenen sabit oran ile bu konuda Bakanlar Kuruluna verilen yetki kaldırılarak, bunun yerine, kanunî faizin Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı üzerinden belirlenmesi ilkesi getirilmektedir. Buna göre, yıl içerisinde doğan bir alacaktan kaynaklanan faizin hesaplanmasında, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının, önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerine uyguladığı reeskont oranı esas alınacaktır. Karşılaştırmalı hukukta da benzeri bir sistem 11 Temmuz 1975 tarihli kanunî faize ilişkin Fransız hukukunda da yer almaktadır.

Tasarının 2 nci maddesinde ise, 3095 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmektedir. Buna göre, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının, önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranının birinci fıkrada belirtilen miktardan, yani reeskont oranından fazla olması halinde, taraflar arasında sözleşme olmasa bile, ticarî işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans, faiz oranından 5 puan veya daha çok farklı ise, yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olmaktadır.

"Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdî faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdî faiz miktarından az olmaz" denilmektedir.

Tasarının 3 üncü maddesinde yer alan geçici 1 inci maddede ise "bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da yürürlük tarihinden itibaren bu Kanun hükümleri uygulanır" denilmekle, muhtemel mağduriyetleri gidermektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının yasalaşması halinde, borç alacak ilişkilerindeki dengelerinin korunacağına, borç ödeme ahlakının daha düzgün olacağına, alacak davaları ve icra takiplerinin azalacağına, alacaklı ve borçlu arasındaki ticarî güven ve saygının artacağına inanıyor, tasarının ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyor, Yüce Heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Coşkuner.

Gruplar adına, üçüncü söz, Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini dile getirecek olan Muğla Milletvekili Sayın Hasan Özyer'e ait.

Buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

ANAP GRUBU ADINA HASAN ÖZYER (Muğla) ~ Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anavatan Partisi Grubu adına, Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısıyla ilgili görüş bildirmek üzere söz almış bulunuyorum.

Genel olarak, sözleşmeden doğan ilişkilerde, taraflar, faiz oranını serbestçe kararlaştırırlar. Bunun yanında, borcun geç ödenmesi durumunda nasıl bir gecikme faizi ödeneceğini kararlaştırabilirler; ancak, bazı hallerde faiz ödenmesi gerektiği halde, ne konuyu düzenleyen kanunda ve ne de sözleşmede, faiz oranıyla ilgili herhangi bir madde vardır. İşte, bu tür durumlarda, öntümütze yasal faiz çıkmaktadır.

Türk hukuk sisteminde, zamanındaki düzenlemeyle, Borçlar Kanununda bu oran yüzde 5 olarak belirlenmiştir. Temerrüt faizi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, bunun için de yüzde 5 olarak öngörülmüştür; fakat, ticarî işlerde kredi faizi yüksek olduğu için, ticarî işletmelerin kredi ihtiyaçlarının önemi dolayısıyla, temerrüt faizi, Türk Ticaret Kanununa göre yüzde 10 olarak kabul edilmiştir. Bu uygulama, 1984 yılında çıkan 3095 sayılı Kanuna kadar böyle devam etmiştir.

Ancak, enflasyonist ekonomisi olan bir ülke olmamız nedeniyle, ihtiyaç, ta o yıllarda belirmiş, 3095 sayılı Yasa, Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanunu hükümlerini kaldırmamış; ancak, onların yerine uygulanacak yeni hükümler getirmiştir.

Tekrar belirtmek isterim ki, bu yasa, Türkiye'de uygun ekonomik istikrar paketleri uygulandığı takdirde, paranın değerinin düşmeyeceği, istikrara kavuşacağı ve Türk parasının değer kaybının önleneyeceği varsayımıyla çıkarılmıştır.

Ülkemizde enflasyonun yüksek oranlarda seyrettiği hepimizce bilinen bir gerçektir. 1984 yılından günümüze kadar uzun bir zaman geçmiştir. Bu süre içerisinde, tüketici fiyat endekslerinde ve toptan eşya fiyat endekslerinde de görüldüğü gibi, yıllar itibarıyla, enflasyon oranında aşırı artışlar olmuş, buna paralel olarak, devlet tahvilleri ve mevduat için verilen faiz oranları yükselmiş, yabancı paralar karşısında Türk parası değerini daha da yitirmiş, görüldüğü üzere, 3095 sayılı Kanunun hazırlanmasını gerektiren sebepler, daha ağır şartlarla varlığını sürdürmüştür.

Borçluların borçlarını zamanında ödememeleri sonucunu doğuran bu durum, alacaklıların zarara uğramasına, alacak davaları ve icra takiplerinin artmasına yol açmıştır. Borçların geç ve günlün koşullarına göre düşük bir temerrüt faizi üzerinden ödenmesi ise, apayrı sıkıntılara neden olmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, düşünün bir kere, geçmişte, enflasyon, üst üste birkaç yıl yüzde 100'ün üzerinde seyretmiş, 5 Nisan kararlarıyla ülke tarihinin en kötü günlerini yaşamış, hatta, ülke ekonomisinin gelişmesinde büyük bir daralma görülmüştür. 1994 yılında toptan eşya fiyat endeksinde değişimin yüzde 125'e, tüketici fiyat endeksinin ise yüzde 149'a ulaştığını görüyoruz. Bu dönemde, borç veren bir vatandaşımızı düşünün, kanunun öngördüğü yüzde 5, yüzde 10, hatta yüzde 30 faizle, iyi niyetle verdiği parayı geri almaya çalışacak, oysa, para, bir yılın sonunda yarı değerine inecek, ikinci yılın sonunda ise tüm değerini yitirecektir. Her ne kadar 3095 sayılı Kanunda yüzde 30 olan kanunî faiz ve temerrüt faizi oranları, Bakanlar Kurulunun 8.8.1997 tarihli 97/9807 sayılı Kararıyla 1.1.1998'den geçerli olmak üzere yüzde 50'ye çıkarılmış ise de, bu da yeterli olmamış; ayrıca, Bakanlar Kuruluna bu oran yüzde 80'e kadar artırma yetkisi verilmiştir. Ancak, ticarî işlerde, burada bir fark gözetilerek, eğer ödeme yerinde, ödeme zamanındaki banka iskontosu yüzde 30'dan fazlaysa, o takdirde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredilere uyguladığı reeskont oranı temerrüt faizi oranı olarak kabul edilmiştir. Gördüğü üzere, esnek bir formül getirilmiştir. Uygulamada da, mahkemeler bu durumu göz önünde bulundurarak karar vermekteler. Bahsedilen durumlar karşısında bu oranın dahi ihtiyaca yeteri derecede cevap vermediği,

alacaklının mal varlığındaki azalmayı önleyemediği görülmüştür. Bu durum, Türkiye'de, mahkemelerde açılacak davaların sayısını ve icra takiplerini artırmakta, kararların gecikmesi karşısında, vatandaşlarımız, birtakım hukuk dışı yollarla paralarını almaya çalışmaktadır. Borçların geç ödemesi ve günün koşullarına göre düşük bir temerrüt faizi üzerinden ödenmesi, alacaklının mülkiyet hakkının ihlali boyutlarına ulaşmaktadır.

Uzun zamandır bu durum aşikâr olduğu halde, Bakanlar Kurulu, bu faiz oranlarında herhangi bir ayarlama yapmamıştır. Vatandaş da bu mülkiyet sorununu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine götürmüştür. Sorun, dönüp dolaşarak, karşımıza bir insan hakları sorunu olarak gelmiştir. Vatandaşlarımız, kamulaştırma davaları nedeniyle, konuyu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine götürmüşler, ülkemizde idare ise, kamulaştırma işlemlerinde Kamulaştırma Kanununun öngördüğü şartalara göre karar vermekle birlikte, parayı bir miktar daha kullanabilmek, o parayla iş yapabilmek için, maalesef, kamulaştırma bedellerini geç ödemektedir. Oysa, mahkemelere baktığımızda, sürekli olarak, hemen her kamulaştırma bedeli için bedel artırımı, tezyidi bedel davası görmekteyiz. Bu durum, mahkemelerimizi ağır bir yük altına sokmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, Yargıtayın konuyla ilgili dairesinin önünde, sadece bir yılda, kamulaştırma bedel artırımı davası olarak gelen dosya sayısının 15 000 civarında olduğunu belirtmeden geçemeyeceğim. İşin bir başka ilginç yanı ise, kamulaştırma bedeli yargı yoluyla artırılrsa bile, aradan geçen zaman içinde paranın değeri yine düşmektedir. Yasal faiz ödenmektedir; ama, yasal faiz 1998'e kadar yüzde 30, 1998'den bu yana ise yüzde 50'dir.

Vatandaşlarımız tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine açılan davalarda para değerinin geç ödemesi ve gecikme faizinin, arada uğranılan zararı, para değerindeki düşmeyi karşılayamaması nedeniyle bu durumun mülkiyet hakkının özünü zedelediği görüşü ortaya atılmış ve bu görüş, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince benimsenmiştir. Görüşün benimsenmesine temel olarak, bahsi geçen sözleşmenin ek 1 inci protokolüne dayanılmaktadır. Bu protokol, mülkiyet hakkının korunmasıyla ilgili hükümleri içermektedir.

Değerli arkadaşlarım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde vatandaşlarımız tarafından bu temel nedenle açılmış bulunan 455 dava bulunmaktadır. İşte bu yüzden, hükümet, bu durumu göz önünde bulundurarak, 1 Ocak 1998 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yasal faiz oranının yüzde 50'ye çıkarılmasına karar vermişti. 1998 yılından bu yana yüzde 50 faiz oranı ödenmektedir; ama, ülkemizdeki enflasyon oranını göz önüne aldığımız takdirde, bunun da yeterli olmadığı görülmektedir. Ticari işlerde ise, şu anda kısa vadeli kredilere uygulanan reeskont faizi oranı yüzde 67'dir.

Saygıdeğer arkadaşlarım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin aldığı bu kararları neden bu kadar dikkate alıyoruz diye düşünebilirsiniz. Biz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yetkisini kabul ettik. Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini 1954 yılında kabul etti, yasayla onayladı; o sözleşme, artık, bizim hukukumuzun bir parçası. Biz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini, şüphesiz, uluslararası bir mahkeme olarak görüyoruz; ama, Türk hukukunun bir parçasını oluşturan bir mahkeme olarak da görüyoruz. Halen de, bu mahkemenin verdiği kararları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uygunluğu bakımından dikkate alıyoruz. Biz, bu mahkemeye, yükümlülüklerimizi, taahhütlerimizi yerine getiriyoruz diyebilecek durumda olmalıyız, bu mahkemenin görüşüne saygı duyduğumuzu ifade etmeliyiz; bundan bir şey kaybetmeyiz.

Hemen şunu da belirteyim ki, bu işleri, sadece Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi istiyor diye de yapmıyoruz. Biz, artık, kendi vatandaşımızın mağduriyetini dikkate almamız, vatandaşımızın sorunlarını bu mahkemelere götürmeden de halledebilemeliyiz, vatandaşımızı kendi ülkesinin kanunlarına güven duyuracak bir yasal bünyemiz olmalı.

Mahkeme, mülkiyet hakkını koruma konusunda çok dikkatli hesaplar yapıyor, diyor ki : Türkiye'de şu tarihten şu tarihe kadar, şu kadar zaman geçmiştir, bu süre içerisinde yasal faiz oranı yüzde 30 veya yüzde 50'dir; ama, arada, Türkiye'deki yüksek enflasyon nedeniyle şu kadar fark kalmaktadır, bu farkın ödenmesi gerekmektedir. Gördüğünüz gibi böyle kararlar çıkıyor.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi, özellikle ve öncelikle vatandaşların mülkiyet haklarını, ekonomik haklarını sınırlayan, dolayısıyla insan haklarını ve adalet anlayışını zedeleyen yapısını dikkate alarak, 3095 sayılı Kanunun 1 inci maddesini, Anayasanın 2 nci ve 5 inci maddelerine aykırı gördüğü için oybirliğiyle iptal etmiştir. 2 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, yani temerrüt faizi bakımından 1 inci maddeye yollama yapan ve Bakanlar Kurulunun artırma yetkisini teyit eden, birinci ve ikinci fıkraları oybirliğiyle iptal edilmiştir. Buna karşılık ticarî işlerde temerrüt faizi olarak reeskont oranının uygulanmasını öngören üçüncü fıkranın iptal edilmesi talebi reddedilmiş, fakat, ilk 2 fıkra iptal edildikten sonra, bu fıkranın tek başına uygulama kabiliyeti kalmadığı için, sonuçta 2 nci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları da iptal edilmiştir. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi kararı yayınlandığı zaman, maddenin tümü iptal edilmiş olacaktır.

Yukarıda belirtilen bu nedenlerle hazırlanan bu değişiklik önergesiyle, burada, 2 nci maddenin -tasarıda öngörüldüğü şekilde- sadece ikinci fıkrasının değil, tamamının yeniden düzenlenmesi gerektiği öngörülmektedir. Hazırlanan kanun tasarısı bu tür sorunları da aşabilmek, sıkıntıları giderebilmek, vatandaşın haklarını daha iyi koruyabilmek amacıyla yeni bir düzenlemeyi öngörmüştür. Konuyu Bakanlar Kurulunun takdirine bırakmadan, ekonomik gelişmeleri daha esnek bir biçimde izleyebilecek gerçekçi bir faiz oranı getirme amacı güdülmektedir. Bugüne kadar mahkemelerimizin uyguladığı, hukukumuzda bilinen, tanınan, alışılan, ticarî işlemlerdeki temerrüt faizi oranı normal yasal faiz oranı haline getirilmektedir.

Tasarıya göre bundan böyle herhangi bir borç için faiz ödenmesi gerekiyorsa, bunun için de ne kanunda ne de sözleşmede başka bir faiz oranı öngörülmemişse, bu takdirde talep edilebilecek faiz oranı, Merkez Bankasının kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranıdır. Sistem sadece Türkiye'de değil, bazı Batılı ülkelerde uygulanmaktadır.

Değerli arkadaşların, reeskont oranının değiştiği tarihe göre devamlı olarak ayrı ayrı hesap yapmak yerine, bir yıllık dönemin önceden hesap edilebilmesi amacıyla, bu reeskont faiz oranının, yılın son günündeki Merkez Bankasının kısa vadeli kredilere uyguladığı reeskont oranı olması düşünülmüştür. Bu oran, bir sonraki yıl için de uygulanacaktır. Yıl içerisindeki değişimler bu oranın altına veya üstüne çıkabilir; ama, bu tür küçük oynamalar dikkate alınmayacaktır. Bunun yerine, eğer artı veya eksi 5 puan dolayında bir farklılık olmuşsa, bu takdirde, 30 Haziran tarihine göre dikkate alınacak olan bu miktar, yılın ikinci yarısında uygulanacaktır; faiz oranlarındaki aşırı değişimlerin olumsuz etkilemesi bu sayede önlenecektir.

Diğer yandan, kısa vadeli avans işlemlerindeki faiz oranı ise, ticarî işlerde uygulanacak temerrüt faizi olarak öngörülmektedir. Burada, ödeme yerinde veya ödeme zamanındaki banka iskontosunun daha yüksek olması koşulu aranmamaktadır. Halen yurtdışında, Merkez Bankasının kısa vadeli kredilerde uyguladığı avans faiz oranı yüzde 80'dir.

Bu düzenleme, borçları ödeme ahlakı üzerinde de olumlu etkiler yaratacak, Yargıtayın, icra dairelerinin ve ilgili mahkemelerimizin yükünü hafifletecektir. Vatandaşlarımız, haklarını alabilmek için, maalesef ve maalesef, hukuk dışı yollara başvuruyorlardı ki, belki bu da önlenecek, tasarı, çek-senet mafyası da denilen mafyayı çökecektir.

Bir başka olumlu tarafı, konuyla ilgili esneklik sağlayan bir sistem getirecek olmasıdır. Tasarırı kanunlaştığı takdirde, borçlular, aldıkları alacakları geç ödemekte bir avantaj elde edemeyecekler, alacaklı, alacağına zamanında kavuşacak, vatandaşın hukuka güveni artacak, haklarını hukuk yoluyla talep edecekler.

Türkiye'de enflasyon tek haneli rakamlara indiği takdirde, özellikle ve öncelikle de paramızdaki değer düşmesi önlenmesi takdirde, otomatikman bu faiz oranları da, enflasyonun inmesine paralel o noktaya inecektir. Umudumuz odur ki, faiz oranlarıyla ilgili işlemler, yapılan bu çalışmalar sayesinde, Ticaret Kanunundaki yüzde 10'luk faiz oranına ve Borçlar Kanunundaki yüzde 5'lik faiz oranına dönülmesini sağlayacaktır.

Değerli arkadaşlarım, konu, Türkiye'de kamu alacaklarıyla ilgili ödenen temerrüt faizlerini ve ya istimlak bedelleriyle ilgili olarak açılmış olan tezyidi bedel davalarından sonra alacaklarını alamamış vatandaşlarımız açısından ve ülkenin ticarî şartları açısından son derece önemli bir konudur; güncelleştirilmesi gerekmektedir. Temerrüt faizi ve yasal faiz, günün şartlarına uymalıdır. Vatandaş açısından kamu alanında ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları açısından konu bizlere büyük sıkıntı yaşatmaktadır.

Konuyu bir de vatandaş-devlet ilişkisi açısından düşünmenizi isterim; özellikle kamulaştırma davaları, istimlak bedelleri ve diğer yandan da devletin amme alacakları açısından.

Devlet, alacağına aslan kesiliyor; bunu, hepimiz biliyoruz. 1998'in ağustosuna kadar, amme alacaklarına dair faiz oranı, yıllık yüzde 185'tir. Bu oran, şu anda yüzde 144'tür. Yani, vatandaşın vergi borcu ve diğer kamu borçları varsa, kurumlar ve kişiler, borçlarına karşılık yüzde 144 faiz ödemektedirler. Anlaşıyor ki, devlet, kendi alacağını enflasyona ezdirmiyor; çatur çatur yüzde 144 faizini uyguluyor. Ancak, alacaklı vatandaş olduğunda, örneğin bir kamulaştırmada, yüzde 30'luk, yüzde 50'lik bir faiz oranı uyguluyor. Hem de vatandaş, bu arada, bir de bedel artırımı davası açmak zorunda. Bu dava sonuçlanacak, kanunî faizi eklenecek, vatandaşa ödenecek. Bu süre zarfında, arkadaşlarım, maalesef, paramız pula dönüyor; dava sonuçlanana kadar iki üç yıl geçiyor.

Değerli arkadaşlarım, şu anki ekonomik gelişmeleri de göz önüne aldığımızda, tasarının kanunlaşmasının -hangi taraf olursa olsun, hepsi için- ekonomik bir zaruret olduğunu belirtmek istiyorum. Hükümetin enflasyonla mücadeledeki kararlılığını, bu vesileyle, bir kez daha takdirle karşıladığımızı hatırlatmakta fayda görüyorum.

Tasarımın, Anavatan Partisi Grubumuz olarak, ülkemize yararlı olacağına inanıyoruz; destekliyoruz. Tekrar, hayırlı olması dileğiyle, saygılarımı sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Özyer.

Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini, Kayseri Milletvekili Sayın Sevgi Esen ifade edecekler.

Buyurun Sayın Esen. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakika efendim.

DYP GRUBU ADINA SEVGİ ESEN (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı, ekonomimize, toplumsal ve siyasi hayatımıza neler getirecek; bunları, konunun özüne uygun olarak ve zamanımı iyi kullanarak, sizlere, Grubum ve şahsım adına arz etmeye çalışacağım; bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ayrıca, bu zaman ayarlayıcısının konulmasından dolayı da hem Başkanma teşekkür ediyorum hem de -zamanımı israf etmemek için- çalışacağımı ifade ediyorum.

Değerli milletvekilleri, tasarrufların konusu kanunî faiz ve temerrüt faizi; diğer bir adıyla da gecikme ve direnme faizi, hukukumuzda, 3095 sayılı Kanunda, Ticaret Kanununda, Borçlar Kanunu içinde düzenleme yapılmış. Tasarı, Plan ve Bütçe Komisyonunda, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda ve nihayet de Adalet Komisyonunda görüşülerek, geldiği haliyle -çok ufak değişikliklerle- karşımıza çıkmıştır.

Öncelikle şunu belirtmekte fayda vardır: Faiz, toplumun tümünü ilgilendiren bir konudur. Şimdilerde, 2000'lere bir kala, toplum düzenine bir baktığımızda, herkesin, alıcı veya verici olarak, faiz kavramıyla tanıştığını görüyoruz; tasarrufunu korumak için faizle tanışıyor, üretim yapabilmek için faizle tanışıyor, SSK borcunu ödeyebilmek için faizle tanışıyor, araba alabilmek için faizle tanışıyor ve nihayet, faiz, bir reklam konusu oluyor.

Faiz, gerçekten çok geniş bir konu; hem hukuk hem iktisat hem muhasebe ve daha bir çok açıdan incelenmesi mümkün; ancak, burada, faiz, para, sermaye nedir, bunların karşılıklı ilişkileri ve açıklanabilen kavramları üzerinde durmak istiyorum.

İnsanlık tarihinde bu kavramlarla tanışmak gelişme çizgisinde oluşmuş ve hayatın, maalesef, tamamını kapsamıştır. Para, kanunî faiz veya faiz, her zaman için gündemini korumuş, gündümlüde de halen "ortak para" kavramı içerisinde de güncelliğini devam ettirmiştir. Aristo, paranın, aynı bir mübadeleden doğduğunu, bu güçlüklerden doğduğunu söylemiştir. Bu nedenle para, ilk anlamda mal paralarıdır; ancak, para kavramı, insanları sermayeyle tanıştırmış ve sahibine gelir sağlayan bir varlık olarak toplum hayatımıza geçmiştir; ancak, şunu net olarak söyleyebiliriz ki, para ve sermaye ayrı şeylerdir; para paradır, sermaye de sermayedir; ancak, faiz, zamanla artan borç, zarara katılmayan kâr, mülkiyetten alınan kira, başkasının zararına doğan kazançtır.

Tarih sayfalarını karıştırırsak, faiz, bütün dinlerde, eski ve yeni bütün hukuk düzenlerinde, müdahaleye gerek görülmüş bir konudur ve her zaman, ahlakî ve toplumsal yönü tartışılmıştır. Bireyin toplum içerisinde yaşaması, sosyal bir varlık olması, karşılıklı yardımlaşma gereği, kişiler arasında alacak-borç ilişkilerinin başlaması, faizi ön plana çıkarmış ve ilk çağlardan itibaren de adından söz ettirmiştir.

Toplum hayatında ekonominin ön plana çıkması, başlangıçta, tarafların özgür iradelerine terk edilen faiz, ilk çağlarda, tüketim için alınan malın karşılığı olarak, tüketiciyi koruyan önlemler olarak karşımıza çıkmıştır. Diğer taraftan da, faiz, günlük yaşamı derinden etkilemiş, kurumları, devleti, bireyi vicdan muhasebesine götürmüştü, belki de vicdan muhasebesi, bütün bu düzenlemeyi gündemimize getirmiştir.

Ülkemizde, devlet eliyle faize müdahale etme zorunluluğu, her zaman ciddi bir şekilde duyulmuş ve bu maksatla, zamanın akışı içerisinde çeşitli yaptırımlar içeren önlemler alınmıştır.

1980 senesinde alınan "24 Ocak Kararları" olarak adlandırılan bir dizi karardan sonra, faiz, maalesef, ülkemizin ekonomik yaşantısında en ön sırayı almıştır; hem öyle ön sırayı almıştır ki, ekonomik darboğazdan çıkışın bir cankurtaran simidi olarak görülmüştür. Ekonomide boğuluyorsun; at bir cankurtaran simidi; ancak, öyle bir simit ki, her tarafı su alıyor ve bitmeyen bir hikâye, sonu bilinmeyen bir hikâye...

Kurumların, kişilerin gündelik merak konusu olan faiz ve bunun politikaları, maalesef, gündümüzde "faiz politikası" diye yeni bir politika çeşidi üretmiştir. Belki de faiz politikası, hayatımıza öyle girmiştir ki, başka bir politika üretilemez olmuştur.

Ben, bir ekonomist değilim; gördüklerimi ve tespitlerimi böylece ifade ediyorum; ancak, konunun hukukî boyutuna gelmek, hukuk sistemimizde faize ilişkin düzenlemeleri, kayıtlamaları ve yasakları arz etmek istiyorum.

Maddî hukukumuz kadar usul hukukumuzda da düzenlenen faiz, esas itibarıyla, 3095 sayılı Kanunda, Borçlar Kanununda, Ticaret Kanununda düzenlenmiş, akit, kanun ve bunların kaynağı olmuştur.

Faizde düzenleme getiren ve 1984 tarihli 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hakkında Anayasaya aykırılık iddiasıyla açılan dava sonuçlanmış, Anayasa Mahkemesi tarafından karara bağlanarak 26 Kasım 1999 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanmıştır; ancak, yürürlüğe yayımından altı ay sonraya bırakılmıştır.

Nedir bu 3095 sayılı Kanun?.. Öncelikle, bu Kanunun Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanunu maddelerindeki kanunî ve temerrüt faizlerini düzenleyen hükümlerini ortadan kaldırdığını ve diğer yasalardaki bu yasada öngörülen orandan temerrüt faizi ödenmesine ilişkin hususları saklı tuttuğunu ifade etmek istiyorum. Görülüyor ki, bu kanun, iptaliyle, henüz yürürlüğe girmese de hukukumuzda bir boşluk doğmuş bulunmaktadır.

Bu arada, Anayasa Mahkemesinin kararının isabetliliğini ifade ediyorum.

3095 sayılı Yasanın, adalete sığınan, uğradığı kayıpları alabileceğine inanan ve güvenen kişilere, bu güveni vermekten çok uzak bir düzenleme olduğunu, sosyal hukuk devleti anlayışıyla, adalet ilkeleriyle bağdaşmadığını, Anayasamızın 5 inci maddesi ve ruhuyla bağdaşmadığını hemen söyleyebiliriz. En önemlisi, 3095 sayılı Yasanın temel amacı, kişi veya tüzelkişilerin kaybettikleri haklarını yargı yoluyla veya yargı dışı yasal yollarla gecikerek geri alımlarda uğrayabilecekleri kâr yoksunluğunu güvenceye almak ise de, ticarî işlerde farklı bir faiz oranı benimseyerek bir kısım kişi ve kişilere ayrıcalık tanıyan bir tasarıdır. Bu haliyle de, Anayasamızın 2, 5 ve 10 uncu maddelerine, kanun önünde eşitlik ilkesine tamamen aykırıdır.

3095 sayılı Kanunla ilgili tasarının, benden evvelki konuşmacı arkadaşlarım, neler içerdiğini, neler getirdiğini burada ifade ettiler. Ben, bunları yeniden ifade etmek istemiyorum; ancak, şu keskin olarak gözlenmiştir ki, 3095 sayılı Kanunun çıktığı 1984 yılından bugüne kadar geçen onaltı sene içerisinde, ülkemizde ekonomik ve sosyal hayatımızda çok önemli değişiklikler olmuş, hatta, dünyada birçok değer değişmiş, globalleşme sözcüğü hem lügatımıza girmiş hem de ciddiye alınması gereken bir sistem olarak karşımıza çıkmıştır.

Yine onaltı sene içerisinde birçok canavar çeşidi üremiş, trafik canavarı, enflasyon canavarı gibi canavarlar toplumu haline gelen, ortadireği çiren, batıran, yoksul halkın emeğine kadar el uzatan bir canavarlık olayı doğmuştur.

Bu süre içerisinde, toptan eşya ve tüketici fiyatları endekslerinde çok ciddi, çok aşırı artışlar olmuş, Türk parasının yabancı paralar karşısında değer kaybı devam ederken, devlet tahvilleri için ödenen faiz oranı dünya piyasalarında rekor yaparak, hak, adalet, eşitlik kavramlarını yok etmiştir; öyle ki, borcun ödenmemesi borçlu lehine işleyen bir krediye dönüşmüş, alacaklı, dava ve icra yollarına zorlanarak zaman kazanılma metodlarının geliştirilmesi bir yana, adaletin yükü artmıştır, kanunî faiz oranının yüzde 50'ye çıkarılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı da ihtiyaca cevap vermekten çok uzak kalmıştır. Keza, borçların geç ve günün koşullarına göre çok düşük bir temerrüt faizi üzerinden ödenmesi ise, alacaklının, Anayasamızda teminat altına alınmış bulunan mülkiyet hakkının ihlaline neden olmuştur.

Değerli milletvekilleri, bir de, 3095 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle düzenlenen temerrüt faizinin, tasarıdaki konumuna gelinceye kadar, yasal konumuna bir bakmak istiyorum. Temerrüt faizi, adından da anlaşılacağı üzere bir gecikme faizidir; bir nevi, direnmeye karşı oluşan bir faizdir. Açık bir şekilde kararlaştırılan, belirli bir zaman tayin edilen hallerde, borcun gecikmesi karşılığında

doğan haksızlığa karşı bir çözüm yolu olarak üretilmiştir ve 1 inci maddede olduğu gibi, 3095 sayılı Kanunda, yüzde 30 olarak belirlenmiştir. Her ne kadar, temerrüt faizindeki oran, kanunî faizde olduğu gibi Bakanlar Kurulu kararıyla artırılmış ise de, Anayasaya aykırılık giderilememiş ve nihayet Anayasa Mahkemesinde birinci ve ikinci fıkraları iptal edilmiş, üçüncü ve dördüncü fıkraların ise, artık kullanma olanağı kalmadığından, iptaline karar verilmiştir.

Görülüyor ki değerli milletvekilleri, 3095 sayılı Kanunun iptali ve yine Kanunun hazırlanmasına neden olan haklı gerekçeler öncelliğini koruduğundan ve en önemlisi, Anayasal aykırılık nedeniyle sosyal barışın bozulması noktasına gelindiğinden, kanunî faiz ve temerrüt faizini yeniden düzenlemek, hakkaniyet ilkelerini gözetmek bizlerin ve sizlerin görevi olmuştur. Hakkaniyet, belki bulmamız çok zor bir kavram; yine de, gerekli müdahale yapılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Anayasamızın 2, 5 ve 10 uncu maddelerinde ruhunu bulan, toplum huzuru, millî dayanışma, adalet anlayışı, insan hakları, kişilerin ve toplumun refahı, huzur ve mutluluğu, kişinin temel hak ve hürriyetleri, sosyal hukuk devleti, kanun önünde eşitlik, devlet organları ve idarî makamların bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun hareket etme zorunluluğu ilkeleri, kanun koyucuların, bizlerin, her zaman rehberi olmuştur.

Avrupa Birliğine aday üye olduğumuz bugünlerde, şunu açık yüreklilikle ve sevinerek ifade etmek istiyorum: Bu kavramlar, yıllar öncesinde Anayasamıza girmiş olup, bu ilkeler hepimizin hedefi olduğundan, bu Yüce Meclis, Türk Milletinin hak ettiği bu değerlere sadık kalarak, gerekli düzenlemeyi zaten yapacak bir güçtedir; eğer bu ilkelere aykırılık olursa, gerek toplum vicdanından ve gerekse kontrol mekanizmalarından cevabını her zaman almıştır. Toplumla örtüşmeyen yasaların da, bugün yaptığımız gibi, yeniden düzenlenmesi, işte bu ilkelerin gereği olmuştur. Türk parasının değerini önemli ölçüde azaltmadığı, enflasyonun çok düştük rakamlarda kaldığı ve bizim için artık bir hikâyeden bahseder gibi olduğu günlerdeki yüzde 5 gibi kanunî faiz ve temerrüt faizi noktasına gelmek ve bunu beklemek, toplum adına, hepimizin hak ettiği bir kavramdır; ancak, zamanla oluşan ekonomik sarsıntılar, faizin, hukuk sisteminde, Borçlar ve Ticaret Kanunu dışında birçok konularda bulunması, bu kanunda bir değişiklik yapılmasını gerekli kılmıştır. Usul yönünden de bu haliyle yapılan değişikliği olumlu karşıladığımızı ifade etmek istiyorum.

Hukuk devleti olmanın bilincinde olarak, kişilerin, kurumların mağduriyetinin en aza indirilmesi prensibi, toplumun büyük bir bölümünü içine alan faiz konusunda da hakkaniyete uygun bir düzenlemeyi gerekli kılmaktadır. Bu tabii ki, önemli bir olaydır. Bu bakımdan, görüşülmekte olan 116 sayılı tasarıyla yapılmak istenilen oluşumu -faiz politikasına söyleyecek çok şeyimiz olmasına rağmen- uygun gördüğümüzü, Grubum adına ifade etmek istiyorum; ancak, darboğazlarını yaşıyan ekonomimize yazılan bu reçete, kısmî bir reçetedir. Hepimizin de kabul edeceği üzere, ticarî hayatta ve sosyal hayatta güven, en yüksek bir değerdir. Ticarî hayattaki güveni korumak, para politikalarında izlenebilecek esnek bir sistemle mümkündür; çünkü, neticede istenen, sosyal refah seviyesidir. Bu bakımdan, tasarıdaki müdahaleci ve Merkez Bankasının uyguladığı reeskont faizi yerine, gerçek hayattan bir kesit olan toptan eşya fiyatları endeksinin bir oran olarak alınmasının daha doğru olacağını ifade etmek istiyorum.

Dünyada oluşan hızlı rekabet, globalleşme, toplum düzeninin çok çabuk etkileşimi karşısında sabit rakamların çözüm üretmediği yaşanan bir gerçek olduğundan, günlük gerçek kesitlerin tespiti her zaman hakkaniyetli olacaktır.

Değerli milletvekilleri, bütçeden bahsetmek, belki, konumuz dışı gibi görülebilir; ancak, ülkemizdeki ekonomik darboğaz, bütçedeki dengeler ve faize ayrılan kesit, gelinen noktada hiç de sağlıklı görülmemektedir. Büyümeyi durduran, yatırımları yutan, sosyal adaletsizliğe kapı açan faiz

politikası ve yaratılan dengesizlik hepimizi etkilemektedir. Bu bakımdan, alınacak ekonomik kararların isabetli olması ve devlet politikalarının süreklilik arz etmesi esası, hepimizin bekleme hakkı olduğu bir politika tarzıdır.

Yeni bir çağa adım atarken, bireylerin refahının ve hukukun üstünlüğünün en yüksek düzeyde olması dilekleriyle hepimizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Esen.

Gruplar adına son konuşma, Demokratik Sol Parti Grubu adına, İçel Milletvekili Sayın Akif Serin'in. Buyurun. (DSP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

DSP GRUBU ADINA AKIF SERİN (İçel) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan evvel, elim bir trafik kazasında kaybettiğimiz Parlamento üyemiz Çanakkale Milletvekili Sıtkı Turan'a Allah'tan rahmet, kederli ailesine başsağlığı diliyorum.

Yüce Heyetinizde görüşülmekte olan 116 sıra sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısına ilişkin olarak, Demokratik Sol Parti Grubunun görüşlerini arz etmek üzere söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Grubum ve şahsım adına hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Faiz ve temerrüt faizine ilişkin açıklamalara girmeden önce bu kavramların tanımlarını yapmakta fayda görüyorum. Faiz, alacaklının, verdiği borca karşılık, kazanç sağlamak veya enflasyon gibi nedenlerle verdiği borçtan dolayı zarara uğramamak amacıyla borçlusundan istemeye hakkı olduğu karşılıktır. Faiz, asıl alacağı bağlı ikincil; yani, ferî bir haktır. Temerrüt faizi; yani, diğer adıyla gecikme faizi, borçlunun borcunu yerine getirmemekte gecikmesi durumunda ödemesi gereken faize denir.

Bilindiği üzere, gerek Borçlar Kanunu gerekse Türk Ticaret Kanunundaki kanunî faiz ve temerrüt faizin günün sosyoekonomik koşulları karşısında yetersiz kalması, yeniden düzenleme gereksinimi nedeniyle, 4 Şubat 1984 kabul tarihli ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

3095 sayılı Kanunun yürürlüğe konulmasındaki temel amaçlardan birisi, gerçek ve tüzelkişilerin kaybettikleri haklarını yargı yoluyla veya yargı yolu dışındaki yasal yollardan gecikerek geri almalarında uğrayabilecekleri kâr kaybı ve haklarını güvenceye almaktır.

Borçluların borçlarını zamanında ödememeleri sonucunda, toptan eşya ve tüketici fiyat endekslerinde görüleceği üzere, yıllar itibariyle enflasyon oranlarında paranın değer yitirmesinde aşırı artışlar meydana gelmekte, buna bağlı olarak da, mevduat ve devlet tahvilleri için ödenen faiz oranları yükselmektedir.

Türk Lirasının yabancı ülke paraları karşısında değer kaybı; yani, erozyonu devam etmektedir. Uygulamalar ve kronik hale gelen enflasyon nedeniyle de alacaklıların almak amacıyla mahkemelerimize başvurulmasında, hiçbir şekilde, alacaklıların hakları ve borçlunun çıkarları arasında gerçek bir dengenin kurulamaması, gerçek ve tüzelkişilerin giderek artan bir şekilde inanç ve güvenlerinin kaybına, yargı dışındaki yasal olmayan yollara başvurarak hak arama yöntemine gidildiği görülmektedir.

İşte, bütün bu sonuçları gidermek düşüncesiyle yürürlüğe konulan 3095 sayılı Kanunun çıktığı 1984 yılından bu yana, epey uzun bir zaman geçtiği görülmektedir. 1984 yılından bu yana geçen ağır ekonomik koşullar nedeniyle, biraz önce belirttiğim şekilde, alacaklıların zarara uğraması, alacak davalarının ve icra takiplerinin artmasına yol açmakta olup, borçluların ödeme tarihinden

uzun bir süre sonra ödenmesi, günün ekonomik koşulları ve enflasyon oranlarının göz önünde tutulmaması sonucunda, borçların da düşük bir temerrüt faizi üzerinde hesaplanarak ödenmesiyle, alacaklıların mülkiyet haklarının ihlaline yol açmaktadır. Bu sorun, kamulaştırma bedellerinin zamanında ve yeterli oranda ödenmemesi sonucunu doğurmaktadır; yani, kanunun bu boyutu, insan hakları sorunu haline gelmektedir.

Değerli milletvekilleri, Anayasamızın 5 inci maddesinde "Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır" olarak belirtilmiştir. Aynı zamanda "Cumhuriyetin nitelikleri" başlıklı 2 nci maddesinde de, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal bir hukuk devleti olduğu vurgulanmıştır. Sosyal hukuk devleti, yargı yoluna giden kişilerin yitirdikleri haklarını ve gecikmeden kaynaklanan kayıplarını eksiksiz geri almalarını sağlamak yükümlülüğünü taşımaktadır. Toplumun huzur ve mutluluğu da bu yolla sağlanmalıdır. Alacaklı ve borçluların çıkarları ve hakları arasındaki adil dengenin kurulması ve ticarî hayatta güvenin korunması açısından Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı "bir bankanın bedelini ödeyerek iskonto ettiği bir senedi, diğer bir bankaya iskonto ettirip bedelini alması" olarak tanımlayabileceğimiz reeskont oranı ve kısa vadeli avansları için uyguladığı faiz oranı ile kanunî faiz ve temerrüt faizi arasında bağlantı kurmak suretiyle para değerindeki değişiklikleri daha yakından izleyebilecek esnek bir sistem geliştirmek amacıyla bu tasarının hazırlandığı, tasarının genel gerekçesinde de ifade edilmektedir.

Hükümetimizin bu çalışma ve gayretini takdirler karşılıyoruz. Tasarının, Meclis komisyonlarının da fevkalade katkılarıyla olgunlaştığını ve parti gruplarında da destek gördüğü yüksek mahlumunuzdur.

Değerli milletvekilleri, 4 Şubat 1999 tarihli ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunla ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin yeni yayımlanmış bir kararını bilgilerinize arz etmek istiyorum : Yüksek Mahkemenin 26 Kasım 1999 tarihli ve 23888 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan esas (1997/34), karar (1998/79) sayılı, 15 Aralık 1998 tarihli kararı bulunmaktadır. Yüksek Mahkeme, ticarî iş ve işlemler ile ticarî olmayanlar aynı nitelikte olmadığı gibi, tacir ile tacir olmayanların da aynı hukuksal konumda olmadıklarını; bu nedenle, ticarî işler için farklı temerrüt faizi öngörülmesinin eşitlik ilkesine aykırı olmadığını, enflasyon ve buna bağlı olarak oluşan döviz kuru, mevduat faizi, hazine bonusu, devlet tahvili ve faiz oranlarının çok üstünde gerçekleşmesinin, borçlunun yararlanması, alacaklının zarara uğraması sonucunu doğurduğu düşüncesindedir. Ayrıca, Yüksek Mahkeme, kuralların, borçlu yararına, alacaklı zararına sonuçlar doğurmasının ekonomik ve sosyal yaşamı olumsuz yönde etkilediği gibi, hukuk devleti ilkesini de zedelediği düşünceleriyle 3095 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin tümünün, 2 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline; aynı zamanda, aynı maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarının da uygulanma olanağı kalmadığından iptallerine; iptal hükmünün, kararın, Resmî Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun tasarısı, bu hukukî boşluğu dolduracak mahiyettedir. Bu tasarının, uzun bir süredir beklenen bir ihtiyacı gidereceğine olan inancımla, kanunun hayırlı olmasını diliyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Serin.

Böylece, grupları adına konuşmalar tamamlanmış oldu.

Şimdi, şahsı adına ilk söz, Balıkesir Milletvekili Sayın İlyas Yılmazyıldız'ın; buyurun efendim. Konuşma süreniz 10 dakika.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe ve Adalet Komisyonları raporları hakkında, kişisel söz almış bulunmaktayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten, bu kanun tasarısı, önemli bir eksikliği doldurmaktadır; bu haliyle bile yetersizdir. Temerrüt faizlerinin, tüketici fiyat endekslerine göre belirlenmesi daha doğru olmasına rağmen, kanun tasarısı, bu haliyle, Merkez Bankasının kısa vadeli reeskont oranlarına endekslenmiştir.

Öncelikle şunu söylemek istiyorum; Bendi seçim bölgem olan Balıkesir'den örnek vereyim : Balıkesir-Bursa-İstanbul karayolu, hatta, hatta yine aynı şekilde, Bandırma-Erdek karayoluyla ilgili olarak bundan bir yıl öncesine kadar şikâyetler geliyordu; şu andaki son durumu bilemiyorum. İstanbul-Ankara otoyolundaki pek çok arazinin kamulaştırılması ve bedellerinin ödenmemesi sonucunda, devletin, borçlarını, yüzde 30 faizle veya yüzde 50 faizle ödemesi, gerçekten, vatandaşlarına karşı yapılmış çok büyük bir haksızlıktır. İşte, bu kanun tasarısıyla, nispeten bu haksızlıkların önüne geçilmiş olacaktır.

Bu bahsettiğim Balıkesir-Bursa-Bandırma-Erdek karayolunun bir kısmında çalışmalar, tamamlanmış, bir kısmı daha hâlâ devam ediyor. Örneğin, Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilimizin vefat ettiği Havran-Edremit-Akçay-Ayvacık-Küçükkuyu karayolunda da pek çok istimlaklar olacaktır. Bu istimlakların, hiç olmazsa, bu faizler karşısında devlet tarafından zamanında ödenmesi sağlanacaktır.

Az önce Doğru Yol Partisi Grubu adına konuşan Sayın Esen dedi ki "Temerrüt faizi, bir yerde, direnmeye karşı konulan bir faizdir; alacakların bir an önce ödenmesi için konulmuş bir faizdir." Doğrudur; devlet de, nasıl olsa bu yüzde 30 faizle borcumu öderim, yüzde 120 faizle devlet bonusu veya tahvilini satın aşırı borçlanmaktansa, vatandaşına karşı olan borçlarını ödemeyerek, bu şekilde dolaylı kaynak sağlamış olurum diyerek, vatandaşlarını mağdur etmiştir. İnşallah, bu kanunla, vatandaşların mağduriyetleri belli oranlarda giderilmiş olacaktır. Zaten, bu kanunun gerekçelerinden biri de; vatandaşların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine davalar açarak, haklarını alamadıkları, mülkiyet haklarının ihlal edildiği gibi davalar sonucunda, Türkiye'nin suçlu duruma düşürülmesi gibi durumlar da doğmaktadır.

Avrupa Birliğine adaylığımızın kabul edildiği bugünlüklerde, bu yasayı, belli oranda, Türkiye'nin Avrupa Birliğine uyumu konusunda çıkarılmış bir yasa olarak görmekteyim; hayırlı olmasını diliyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yılmazyıldız.

Hükümet adına, Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk; buyurun efendim.

Süreniz 20 dakika efendim.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun tasarısı, hukukumuzda, Anayasa Mahkemesi kararından sonra açıla-

cak olan önemli bir boşluğu dolduracaktır; ancak, bu tasarı, Anayasa Mahkemesi kararı henüz yayımlanmadan, 55 inci Hükümet zamanında hazırlanmış ve Yüce Meclise sunulmuş olan bir tasarıdır. Geçen dönemde Genel Kurulda görüşülemediği için kadük olan bu tasarı, 57 nci hükümet tarafından yenilenmiştir.

Bu tasarı, aslında, hukukumuzda uzun bir evrimin sonucudur. Bilindiği gibi, Borçlar Kanunu, 72 nci maddesinde, yasal faiz oranını yüzde 5 olarak belirlemiştir; 103 üncü maddeye göre, aynı faiz oranı gecikme faizinde de geçerlidir.

1956 yılında, Türk Ticaret Kanunu çıkarılırken, aradan geçen bu otuz yılın; yani, Borçlar Kanununun 1926'da kabulünden itibaren geçen otuz yılın ekonomik hayattaki etkileri de Ticaret Kanunuyla getirilen hükümlere yansımıştır. Gerçekten, Ticaret Kanununun 9 uncu maddesine göre, Borçlar Kanununun 72 nci maddesi, ticarî işler bakımından da geçerlidir; yani, ticarî işlerde de kural olarak yasal faiz yüzde 5'tir; ancak, ona bir hüküm ekleniyor "ödeme yerinde benzer işlemler için daha yüksek bir faiz ödenmekteyse, o faiz oranı uygulanır" denilmektedir.

Öte yandan, ticarî işlerde gecikme faizinin, temerrüt faizinin Türk Ticaret Kanununda yüzde 10'a yükseltildiğini görüyoruz; fakat, 1461 inci maddede bu da yeterli olmayabilir düşüncesiyle bir ikinci seçenek getirilmiş ve ödeme yerinde banka iskontosu yüzde 10'dan çok olduğu takdirde, gecikme faizinin banka iskonto oranı üzerinden istenebileceği hükme bağlanmıştır. Böylece, 1984'e kadar geliyoruz. Bu oranlar, o yıllardaki enflasyonun çok altındaydı. Bu oranlar, ödeme ahlakının bozulmasını, alacaklıların borçlarını ödememelerini ve alacaklılarından aldıkları parayı bir çeşit ucuz, zoraki kredi olarak kullanmalarına yol açmıştır. Bunun sonucunda, mahkemelerde alacak davaları ve icra takipleri çoğalmıştır. Bu oranların çok yetersiz kalması, yargıdışı birtakım yollara başvurulmasına da neden olmuştur. Öte yandan, devletin de borçlu olduğu bazı durumlarda, örneğin, kamulaştırma davalarında, yasal faizin düşük olması, taşınmazları kamulaştırılan vatandaşlarımızın mağdur edilmelerine neden olmuştur.

1984 yılında çıkarılan 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunla, yasal faiz oranı, genel olarak yüzde 30'a yükseltilmiştir. Bakanlar Kuruluna da, bu oranı yüzde 80 kadar artırma veya eksiltme yetkisi tanınmıştır. Böylece, yasal faiz oranı yüzde 54'e kadar yükseltilebilecek, yüzde 6'ya kadar düşürülebilecekti.

Ticarî işler bakımından ise, kural olarak aynı oran geçerli olmakla birlikte, bir ikinci seçenek de tanınmıştır. Eğer, ödeme yerinde, banka iskontosu bu orandan yüksek ise, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli krediler için öngördüğü reeskont oranı üzerinden gecikme faizinin istenebileceği belirtilmiştir.

O günün koşullarında, bu oranlar, belli bir ölçüde soruna çözüm getirmiştir; fakat, aradan geçen süre içerisinde, enflasyonun, bir türlü, istenen düzeye çekilemeyişi sonunda, yine mağduriyetler devam etmiştir. O arada, devletin kendi alacaklarına uyguladığı gecikme zammı oranının gözü önüne alınması, bu yasal faiz oranlarının ve yasal gecikme faiz oranlarının ne kadar düşük olduğunu gösterebilecek niteliktedir.

İşte, bu gelişme sonucunda, ülkemizde, özellikle kamulaştırma bedelleri dolayısıyla mağdur olan vatandaşlarımızın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurduğunu görüyoruz. Avrupa İn-

san Hakları Mahkemesi, şimdiye kadar verdiği iki kararda -Sariye Akkuş ve Mevlüt Aka ile ilgili kararlarında- yasal faiz oranının düşük olmasının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek Birinci Protokolün 1 inci maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkının ihlali olduğu sonucuna varmıştır. Halen, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde, kamulaştırma bedellerinin geç ödenmesi nedeniyle açılmış 455 dava bulunmaktadır.

Bu arada, kanundaki sabit faiz oranının Anayasaya aykırı olduğu öne sürülmüş ve konu Anayasa Mahkememizce de incelenerek karara bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 15.12.1998 tarihli kararına göre, 3095 sayılı Kanunun 1 maddesi, Anayasanın 2 nci ve 5 inci maddelerine aykırıdır; o nedenle iptalleri gerekir, özellikle sosyal hukuk devleti ilkesine ve devletin temel amaçlarını gösteren 5 inci maddesine aykırılığı vurgulanmıştır.

Bu arada, Anayasa Mahkemesi, ticarî işlerde reeskont faizi oranının uygulanmasını öngören 2 nci maddenin Anayasaya aykırı olmadığını da belirtmiştir; ancak, o maddedeki ilk iki fıkra, 1 inci maddeyle bağlantılı olduğu için, onlar, Anayasaya aykırıdır. O iki fıkranın iptali sonucunda geri kalan üçüncü ve dördüncü fıkraların uygulanması olanağı kalmayacağı için, Anayasa Mahkemesi, sonuç itibarıyla, 2 nci maddeyi de iptal etmiştir. Böylelikle, 3095 sayılı Kanunun 1 inci ve 2 nci maddelerinin iptali sonucunda, hukukumuzda önemli bir boşluk ortaya çıkacaktır. Gerçi, Anayasa Mahkemesi bu konuda altı aylık bir süre tanımıştır; ama, daha önce 55 inci hükümet zamanında yapılan çalışma, bu sürenin dolmasının beklenmesine gerek kalmaksızın hazırlanmış bulunmaktadır. Şimdi getirilen sistem, Anayasa Mahkemesinin Anayasaya aykırı olmadığını belirttiği esnek sistemin basitleştirilmiş bir biçimidir.

Gerçekten, bugün ticarî işlerde uygulanan reeskont oranının uygulanması, önce, ödeme yerinde ve zamanında banka istonto oranının tespit edilmesine ve bunun, yasal faiz oranından yüksek olması durumunda, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredilerdeki reeskont oranının uygulanmasına olanak tanımaktadır. Şimdi, bu iki aşamaya gerek kalmaksızın, doğrudan doğruya, genel olarak, yasal faiz oranı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredilerdeki reeskont oranına bağlanmış bulunmaktadır. Ticarî işlerdeki temerrüt faizi oranı ise, Merkez Bankasının kısa vadeli avans işlemlerindeki faiz oranı olarak benimsenmiştir.

Demek ki, genel olarak, hem yasal faiz oranı hem yasal gecikme, temerrüt faizi oranı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredilerdeki reeskont oranıdır. Şu anda uygulanan oran yüzde 67'dir. Buna karşılık, ticarî işlerdeki reeskont faizi oranı değil, bugünkü sistemin yerine, avans oranı esas alınmaktadır; bu ise, şu anda yüzde 80'dir. Daha önce konuşan bazı arkadaşlarımız, değişik öneriler getirdiler, onlar üzerinde de durulabileceğini ifade ettiler.

Şimdi, Merkez Bankasının reeskont oranını belirlerken göz önünde bulundurduğu unsurları dikkatlerinize sunmak isterim. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Yönetim Kurulu ve Merkez İskonto Komitesi kararları çerçevesinde, Banka Yönetim Kurulu eliyle reeskont faiz oranlarını belirlerken, her şeyden önce, ülkedeki ekonomik konjonktürü göz önünde bulundurmaktadır. Belirli dönemler itibarıyla yapılan değerlendirmede, şu unsurlar reeskont oranının belirlenmesinde dikkate alınmaktadır: Üç ay vadeli Hazine bonosu faiz oranları; bankalarca bildirilen mevduat miktarları ve faiz oranlarına ilişkin veriler esas alınarak hesaplanan üç ay vadeli ağırlıklı mevduat faiz oranları; devlet İstatistik Enstitüsünün yayımladığı toptan eşya fiyat endeksleri; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının döviz alış kurları esas alınarak hesaplanan döviz kuru satış artış hızı ve bankalarca bildirilen kredi miktar ve faiz oranlarına ilişkin veriler esas alınarak hesaplanan kısa vadeli ağırlıklı kredi faiz oranları. Bu faktörler göz önünde bulundurulmak suretiyle, reeskont oranları be-

lirilenmektedir. Reeskont oranları ile avans faiz oranları arasındaki fark, iskonto işleminde faizin peşin olarak alınması; buna karşılık, avans işleminde, faizin vade sonunda tahakkuk ettirilmesidir.

Böylece, ekonomik konjonktür dikkate alınmak suretiyle belirlenen faiz ve avans oranları, bundan sonra, ülkemizde yasal faiz ve gecikme faizi olarak kullanılacaktır. Ticarî işlerde gecikme faizi olarak da avans faizi kullanılacaktır.

Yeni sistemin bugüne kadarki sistemden ayrılan önemli bir farkı da, bunun, yıllık dönemler itibariyle uygulanmasıdır. Gerçekten, tasarıya göre, her yılın 31 Aralık gününde yürürlükte olan Merkez Bankasının kısa vadeli kredilerde uyguladığı reeskont ve avans oranları, izleyen yılın yasal faiz ve gecikme faizi oranlarını belirleyecektir. Eğer, yıl ortasında 30 Haziran tarihi itibariyle altı ay önceki oranlarda 5 puanlık bir fark varsa veya daha çok bir fark varsa -bu, daha çok da olabilir, daha az da olabilir- yılın ikinci yarısında bu oran uygulanacaktır. Böylece, mahkemelerimiz, her defasında, artık, Merkez Bankasına yürürlükteki reeskont oranını sormak zorunda kalmayacaktır; çünkü, bu reeskont oranları, zaten, Merkez Bankasıca da her zaman ilan edilmektedir. Resmî Gazetede yayımlanan haftalık Merkez Bankası bilançolarının altında, reeskont ve avans işlemlerinde uygulanan iskonto ve faiz oranları, vadelerine en çok üç ay kalan senetler karşılığında yapılacak reeskont işlemlerinde yüzde 60'ıyla avans işlemlerinde yüzde 80 olarak ilan edilmiştir; bu, değişebilir; ekonomik konjonktüre göre bu oranlar yükseltilir, düşülebilir de. Tabii, enflasyon oranının düşmesi ölçüsünde bu oranların aşağıya çekilmesi doğaldır; ama, her durumda, bu oranlarla ekonomik konjonktür arasındaki bağlantı, artık, bundan böyle, borçlar bakımından, borçları geç ödemeyi bir avantaj olmaktan çıkaracaktır. Dolayısıyla, alacak davaları, icra takipleri ve sonuç itibariyle mahkemelerimizin bu dava ve takipler yüzünden karşılaştıkları iş yükü hafifleyecektir.

İcra daireleri bakımından da aynı şey söz konusudur. Bu düzenleme, bundan böyle, borçluların alacaklarından aldıkları kredileri ucuz kredi olarak kullanma olanağını da ortadan kaldıracaktır.

Sonuç itibariyle, bu düzenlemenin, ekonomimizde ödemeleri hızlandırıcı bir işlev yapabileceğini söyleyebiliriz. Bu arada, özellikle kamulaştırma bedelleri dolayısıyla mağdur olan vatandaşlarımızın da bundan sonra bu duruma düşmemeleri sağlanmış olacaktır ve onların, artık, kamulaştırma bedelinin geç ödenmesi nedeniyle, kendilerine düşük yasal faiz oranı ödendiği şeklinde bir iddiayla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmalarına gerek kalmayacaktır.

Tasarı, böylece, hem, bir yönden, önümlüze insan hakları sorunu olarak gelen bir konuyu çözmekte hem de ekonominin, iş hayatının beklediği bir düzenlemeyi milletimize sunmaktadır.

Yüce Meclisin tasarını onaylayacağı umuduyla, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Adalet Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Tasarının tümü üzerindeki son söz, Ağrı Milletvekili Sayın Nidai Seven'e ait.

Buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

NİDAİ SEVEN (Ağrı) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; konuşmama başlamadan evvel, Çanakkale Milletvekilimiz Sayın Sıtkı Turan'ın ve İstanbul Milletvekilimiz Sayın Bozkurt Yaşar Öztürk'ün danışmanı Metin Demir'in rahmetli olması sebebiyle, Cenabı Allah'tan rahmet, ailesine de başsağlığı diliyorum.

Şimdi, kanunî faiz ve temerrüt faizine ilişkin 116 sıra sayılı yasa tasarısıyla ilgili, arkadaşlarımızın değerlendirmelerini dinledim; gerçekten, güzel şeyler söylediler; kendilerine teşekkür ederim.

Şimdi, bu temerrüt faizi, kanunî faiz, gerçekten, borçluların, borçlarını zamanında ödememe-

leri sonucu alacaklıların çok zarara uğradığı ve böylece, icra takiplerinin çoğaldığı, izalei şüyu davalarının, gerçekten, çıkılmaz bir duruma geldiği, adliye koridorlarının dosyalarla dolduğu bir dönem Türkiye'de yaşanmıştır; bunu kabul etmek gerekir.

Şimdi, 1984 yılında başlayan bu 3095 sayılı Kanun, özellikle, onbeş yıllık bir süre içerisinde, hatta, diyelim, 1997'nin Ağustos ayına kadar yüzde 30 devam etmiş, 8.8.1997 tarihinden itibaren de yüzde 50 artırılmıştır. Ama, onbeş yıllık bir dönem içerisinde, gerçekten, çok büyük olaylar olmuş, aracı kuruluşların iflasları gündeme gelmiş, dövizzedeler, bankaların battığı bir ortam, 1994 yılına ait mali kriz ve o tarihlerde "overnight" dediğimiz günlük faizlerin yüzde 1 000'lere ulaştığı bir ortam ve bankerzedeler olayında... Gerçi, 1982-1983 yıllarına denk gelmekle birlikte, o günlük tarihlerde, onbeş yıllık süre içerisinde alacaklarını alamayan insanlar, âdeta, mağdur olmuş ve perişan hale getirilmiştir.

Şimdi, bu kanun tasarısının en mühim maddelerinden birinin en önemli ruhu, mülkiyet hakkının ihlali, yani, bir bakıma, Anayasanın ihlali söz konusu olmuş ve bugün, bu tasarının getirilmesiyle, Anayasanın Türkiye'de dört dörtlük uygulanmasına yol açılmıştır.

Şimdi, ben, temerrüt faizin, kanunî faizin ansiklopedideki manalarına girecek değilim; arkadaşlarım, bu konulara, gerçekten, girdiler. Türkiye'de, yıllardır, gerçekten, yanlış faiz politikaları uygulanmış, yanlış özelleştirmeler yapılmıştır. Eğer Türkiye bugünlere geldiyse, 14,5 katrilyonluk bir açık verildiyse, 20 katrilyon civarında bir faiz ödemesi söz konusuysa, herkesin geriye bakıp düşünmesi gerekmektedir. İşte, bugünkü tasarıyla getirilmek istenilen şey, gerek kanunî faiz gerekse temerrüt faizi arasında bir denge bağı kurmak açısından değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu yapılırken de, sadece ve sadece Türkiye'de onbeş yıldır değişen dengeler açısından da ele alınması gerekir; ekonomik dengeleri ilgilendiren bir konudur; yine, ülkelerarası para piyasalarını doğrudan ilgilendiren bir konudur; yine, sermaye piyasalarına ait fon akışı tablolarını doğrudan ilgilendiren bir konudur; yine, dünya merkez bankalarına ait politikaları yakinen ilgilendiren bir konudur; yine, kur politikalarını yakinen ilgilendiren bir konudur; yine, enflasyonu ve en önemlisi de, gerçek manada reel satın alma gücü dediğimiz, enflasyondan arındırılmış durum olarak değerlendirdiğimizde, getirilen bu tasarıdaki temerrüt ve kanunî faiz oranında niçin kısa vadeli kredi işlemlerine uygulanan reeskont oranının esas alındığı ortaya çıkmaktadır. İşte, demin belirtmiş olduğum dengeler göz önüne alınarak, Sayın Bakanımız da reeskontların nasıl tespit edildiğini belirttiler; işte, bu reeskont oranı, bütün dünya dengeleri, ekonomik dengeler, politikalar göz önüne alınarak tespit edildiğinden dolayı, bu tasarıyla, kısa vadeli kredi işlemlerine uygulanan reeskont oranı ile avans oranının, kanunî faiz olsun, temerrüt faizi olsun, bunlara uygulanması gerçekten kayda değer.

Milliyetçi Hareket Partisi milletvekili olarak, ben, bu kanun tasarısına lehte oy kullanacağımı belirtiyor; hepinize saygılar sunuyorum. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Seven.

Sayın milletvekilleri, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Soru var mı?

Buyurun Sayın İyimaya.

AHMET İYİMAYA (Amasya) – Sayın Başkan, aracılığınızla, Değerli Bakanım, bilhassa tasarının uygulamada yararlı sonuçlar sağlaması bakımından iki teknik suali tevcih etmek istiyorum.

Sayın Bakan, Yargıtayca, Borçlar Kanununun 105 inci maddesinde düzenlenen faizi aşan zararlar veya aşkın zararlar, münzam zararlar faizlerin uygulanamayacağı yönünde veya uygulanacağı yönünde çelişkili uygulamalar yapıyor. Acaba, bu tasarıya faizlerin münzam zararlar da uygulanacağı yönünde bir hükümün sevki düşünülebilir mi? Sualimin birisi bu.

İkincisi, bu tasarı, muhtelif alacaklarda meydana gelen zararları, enflasyon zararlarını gidermek için sevk ediliyor. Milyonlarca dava var; taleplerin değiştirilmesi mümkün değil; ama, Yargıtama Kanununun 74 üncü maddesine göre, talebin değiştirilebilmesinin yegâne istisnalarından birisi de yasa hükmünün var olmasıdır. Düşünülebilir mi acaba, bu yasadaki hükümlerin halen yürürlükte olan davalara, davalardaki taleplere, kanun hükmü yoluyla uygulanacağı noktada bir düzenlemeye gidilebilir mi? Bu konuda nasıl düşünlüyorlar?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın İyimaya.

Sayın Yilmazyıldız, buyurun efendim.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, aracılığınızla, Sayın Bakana seçim bölümüyle ilgili bir soru sormak istiyorum.

Uzun süredir davalar sonuçlandığı halde, faizler düşük olduğu için, belki bütçe zorlamalarıyla, Bandırma-Erdök, Balıkesir-Susurluk-Karacabey yollarında yapılan kamulaştırmalar ödenmemiştir. Vatandaşlarımız çok büyük derecede mağdur olmaktadır. Bu arada yeni yollar vardır; örneğin, Bandırma-Karacabey, Havran-Edremit-Akçay-Altınoluk gibi. Yine organize sanayi bölgesindeki kamulaştırmalardan hâfâ alacaklı olanlar vardır. Bu alacaklılara ödemeleri ne zaman yapılacaktır ve –az önce Sayın İyimaya'nın belirttiği gibi– yeni kanun otomatik olarak uygulanacak mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yilmazyıldız.

Sayın Pak, buyurun efendim.

MEHMET PAK (İstanbul) – Sayın Başkan, delaletinizle, aşağıdaki sorumu Sayın Bakanımızın cevaplandırmasını arz ediyorum.

Karz aktinden doğan alacaklarda, acaba reeskont faizi uygulaması nasıl yapılacaktır? Bu hususun açıklanmasını talep ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Pak.

Başka sorusu olan var mı? Yok.

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği gibi Borçlar Kanununun 105 inci maddesi, alacaklının uğradığı zarar, geçmiş günler faizinden, yani gecikme faizinden fazla olduğu takdirde, borçlu, kendisine hiçbir kusur isnat edilemeyeceğini ispat etmedikçe, bu zararı dahi tazminle yükümlüdür hükmünü içermektedir. Bu çerçevede içerisinde, geçmiş günler zararının, gecikme faizini aşan zararın tazmin edilmesi olanağı vardır; ama, bu, tabii, Borçlar Kanununun 105 inci maddesinin koşulları içerisinde gerçekleşecektir. O bakımdan, munzam ek zararlarla ilgili düzenleme, tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır; ama, bu, gecikme zararının gecikme faiziyle karşılanmasını yerini tutmaz. Nitekim, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bunu, kamulaştırma bedelleriyle ilgili verdiği kararlarda da belirtmiştir. Sariye Akkuş ve Mevlüt

Aka davalarında, Borçlar Kanununun 105 inci maddesine dayalı savunmanın, düşük yasal faiz oranının yol açtığı mülkiyet ihlalini ortadan kaldırmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla, bunlar, aslında ayrı; ama, munzam zararla ilgili Borçlar Kanununun 105 inci maddesi, gecikme faizinin yetersiz kaldığı durumlarda tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır.

Halen görülmekte olan davalar, bu kanunun yürürlüğünden önce doğmuş olan ilişkilerle ilgili olmak kaydıyla, tasarının geçici maddesinde, zaten, yeni düzenleme kapsamına alınmaktadır. O bakımdan, sanıyorum ki, bu yeni düzenleme, onlar hakkında da geçerli olacaktır.

Kamulaştırma bedellerinin en kısa zamanda ödenmesi gerekir; ancak, ülkemizde, maalesef, bu bedellerin ödenmesinde arzu edilen sürat her zaman sağlanamamaktadır. 55 inci hükümet zamanında, 1997 yılı sonuna kadar tahakkuk eden bütün kamulaştırma bedellerinin ödenmesi taahhüt edilmişti ve onlar ödenmişti. Bundan sonra tahakkuk eden kamulaştırma bedellerinin de, vatandaşların mağdur edilmesine yol açmadan ödenmesi gerekir; dürüst yönetimin gereği budur. Bütün kamu kuruluşlarının, yaptıkları kamulaştırmaların bedellerini, gecikmeksizin, vatandaşları mağdur etmeksizin ödemeleri şarttır.

Tabii, kamulaştırma konusunda, bedel takdirinden başlayıp ödemeye kadar giden bir süreç içerisinde, vatandaş mağdur eden çeşitli yanlış uygulamalar yapılmaktadır. Bu uygulamaların sürdürülmemesi gerekir. Vatandaşların hakkının en kısa zamanda ödenmesi şarttır.

Ödünç sözleşmesinden doğan alacaklarda da, elbette, bu yeni düzenleme uygulanacaktır; çünkü, yasal faiz oranı, gecikme faizi oranı, öncelikle, para borçlarında söz konusudur. Eğer, ödünç sözleşmesinin konusu para ise, burada da, yeni getirilen düzenlemedeki reeskont oranının ve ticarî iş söz konusu ise, avans oranının uygulanması doğaldır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sayın milletvekilleri, böylece, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmış oldu.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Şimdi, 1 inci maddeyi okutuyorum :

KANUNÎ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZİNE İLİŞKİN KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1.— 4.12.1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 1. – Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme, yıllık, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı üzerinden yapılır. Söz konusu reeskont oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan reeskont oranından 5 puan veya daha çok farklı ise, yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur.”

BAŞKAN – 1 inci madde üzerinde, gruplar adına ilk söz, Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini ifade edecek olan, Eskişehir Milletvekili Sayın Sadri Yıldırım'a ait.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika.

DYP GRUBU ADINA MEHMET SADRI YILDIRIM (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan evvel, Yüce Heyetinizi, bizi izleyen aziz halkımızı, Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına, saygularıyla selamlıyorum; halkımızın mübarek ramazanını da kutluyorum; kazada ölen Çanakkale Milletvekili Sıtkı Turan ve danışmanına Allah'tan rahmet, Milliyetçi Hareket Partisi camiasına ve ailesine başsağlığı diliyorum.

Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının 1 inci maddesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, faiz, alacağımın, verdiği borca karşılık kazanç sağlamak veya enflasyon gibi nedenlerle, verdiği borçtan dolayı zarara uğramamak amacıyla borçlusundan istemeye hakkı olduğu karşılık, asıl alacağına bağlı ikinci bir haktır.

Faiz çeşitleri :

1. Gecikme (temerrüt) faizi : Bu faiz, borçlunun, borcunu yerine getirmekte gecikmesi, temerrüt durumunda ödemesi gereken faizdir.

2. Sözleşmeye bağlı akdi faiz : Tarafların aralarında kararlaştırdıkları faizdir.

3. Yasal (kanunî) faiz : 3095 sayılı Kanuna göre, Bakanlar Kurulunca, ekonomik şartlara göre tayin edilen resmî faiz oranıdır. Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanununa göre, faiz ödenmesi gereken hallerde, miktan sözleşmeyle tespit edilmişse, faiz ödemesinin senelik yüzde 50 oranında yapılması hükme bağlanmıştır. Bakanlar Kurulu, ekonomik şartları dikkate alarak, bu oranı yüzde 80 artırabilir veya eksiltebilir.

4. Reeskont (ticarî) faiz : Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası reeskont ve avans işlemlerinde uygulanan faiz oranlarıdır. Bugün için, kısa vadeli reeskont ve avans kredilerinde, Merkez Bankasıca yüzde 80 oran uygulanmaktadır; ancak, tatbikatta bu değişmekte ve yüzde 98'e kadar çıkmaktadır.

Temerrüt faizini biraz açıklamak istiyorum. Borcunu ödemekte temerrüde düşen borçlulardan alınan faizdir. Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşmeyle aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için, 1 inci maddede belirlenen oranlara göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur. Bakanlar Kurulu kararıyla, bu oran, 1 inci maddedeki oran dahilinde artırılabilir veya eksiltilir.

Uygulamada, bankalar, temerrüt faizini ticarî koşullara göre serbestçe tayin ve tespit etmektedirler. Bugün için, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında temerrüt faizi yüzde 80 oranında uygulanmaktadır; yani, 30 puan kanunî faize ilaveyle.

Faize faiz yürütülmesi: Borçlu üzerinde bulunan borç açısından, bu borca tahakkuk etmiş olan faize faiz yürütülmesi demektir. Hukukumuzda faize faiz yürütülmesi kural olarak yasaktır; ancak, Ziraat Bankasıca çiftçiye verilen kredilerde faize faiz yürütülmekte iken, kaldırılmıştır.

Tarım sektörünün, yani çiftçinin kullandığı kredi faizlerine bakalım. Tarımsal krediler, yatırım veya işletme sermayesi unsurlarını tamamlamak, üretimi ve verimi artırmak, iyileştirmek, bir tarımsal işletmeye sahip kılmak veya bir tarımsal işletmeyi genişletecek arazi edindirmek, tarımsal ürünleri işlemek, pazar bulmak ve kolaylaştırmak ve artırmak amacıyla verilmektedir.

Ülkemiz için önemli olan tarıma verilen kredi faizleri şöyledir: Bitkisel üretim faizleri, yüzde 65, kimyevî gübre faizi yüzde 65, hayvancılık kredi faizi yüzde 54, su ürünleri ve yatırım faizi yüzde 54, tarım sulama faizi yüzde 65, traktör alım faizi yüzde 71, hayvansal yatırım faizi yüzde 54, biçerdöver alım faizi yüzde 71, zirai ekipman (pulluk, mibzer, kredi gibi) faizi yüzde 65 olup, bu faizler, bir yıllıktır. Şayet gününde yatırılmazsa, temerrüt faizi olarak 30 puan artırılarak alınır.

Değerli milletvekilleri, bir de, esnafın, tüccarın ve sanayicinin kullandığı Halk Bankası faizlerine bakalım... Ülkenin ticaretini elinde bulunduran, verginin ve gelirin yüzde 70'ini veren, devletin temeli olan ve devleti ayakta tutan esnafa, tüccara ve sanayiciye Halk Bankası'na verilen faiz oranları şöyledir: Çevirme iskonto kredileri, 6-9 aylık, yüzde 42; işletme kredileri, 2 yıl vadeli, yüzde 52; tesis, makine, alet, edevat kredileri, 3 yıl vadeli, yüzde 55. Bu krediden yüzde 10 bloke kesilir; ancak, sonunda mahsup edilir; yüzde 6 masraf alınır; böylece yüzde 75'e mal olur. İşte, hükümetin ucuz kredisi! Biz, yüzde 10 blokenin iadesini veya tamamının kaldırılmasını istiyoruz; öyle de olması gerekir.

Esnaf Kefalet Kooperatifinden esnafa verilen kredinin faizi yüzde 52 olup, yüzde 10 bloke ve diğer masraflarla yüzde 68'e gelmektedir.

Halk Bankasının temerrüt faizine gelince... Esnaf Kefalet Kooperatifin yüzde 70 olup, şayet, banka tarafından, daha doğrusu, banka, kendi kaynağından verdiği takdirde, yüzde 100'den fazla temerrüt faizi uygulanmaktadır. Böylece, kredi alan esnaf, müddetinde ödeyemediği takdirde, yüzde 200'ün, hatta yüzde 350'nin, yüzde 500'ün üzerinde faiz de ödemek mecburiyetinde kalacaktır.

Eskişehir Esnaf Birtiklerinin beyanına göre, esnaf bitmiştir. Normal vergisini ödeyemeyen esnafa, ikinci vergi ölümlerini getirmiştir. Her gün icra memurları geliyor. Böylece, esnaf itibarını kaybetmiştir. Esnaf ve Sanatkârlar Kooperatifi Başkanına göre, 4 000 esnaftan 1 300'ü icralık olup, 2 kişi kefil olduğu takdirde, tüm esnaf icraya düşmüş demektir.

Değerli milletvekilleri, Borçlar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre izah etmeye çalıştığım faiz ve temerrüt faizi ve oranlarını dinlediniz.

Ülkemizde, ekonomik kriz nedeniyle, ek vergi kanunlarıyla, bu faiz oranlarıyla çiftçimizin, esnafımızın, sanayicimizin içerisinde bulunduğu darboğazdan, perişanlıktan, hacizden ve iflastan kurtulması mümkün mü; hayır, mümkün değil. Neden; çünkü, iktidar ve hükümetin, bugüne kadar (altı aydır) bu Meclisten vatandaşın lehine çıkardığı hiçbir kanun yoktur. Ayrıca, takip ettiğiniz ekonomik modeliniz de yanlış. Çıkarılan kanunlar da yeniden Meclis gündemine gelmektedir. Sebep; kanunlar yeteri kadar incelenmiyor, memleket gerçeklerine uymuyor. Zaten, çıkarılan kanunlarla hep vatandaştan alınıyor. Bugüne kadar, vatandaşta bir şey verilmemiştir.

Peki, ben sayın hükümetten soruyorum; bu vergilerle, bu zamlarla, bu ekonomik krizle, bu enflasyonla, bu hayat pahalılığıyla, bu ülkeyi nereye götüreceksiniz? Bu milletin, halkın, fakir-fukaranın hali ne olacak? Sayın hükümet, faizle, ek vergiyle, zamlarla ülke kalkınmaz; çünkü, üretim yok. Dünyada bu şekilde kalkınmış hiçbir ülke gösteremezsiniz.

Halkın üstüne varmayın; milletin dayanacak gücü kalmadı. Sanayici isyan ediyor. Ege'den 600 sanayici, demokratik hakkı olarak Ankara'ya geldi, isyanını ve protestosunu hükümete ve Cumhurbaşkanı'na anlattı. Zaten memur, işçi, emekli meydanlarda. Gelin, daha fazla milletin üstüne varmayın. Şayet varırsanız, tüm toplumu isyan ettirirsiniz, memlekete ve millete yazık edersiniz.

Halkımız her şeyin farkında; ama, vatanını, milletini çok sevdiği için, millî ve manevî değerlerine bağlı olduğu için, her türlü eziyete ve maddî sıkıntıya katlanıyor. Biz, muhalefet ve Doğru Yol Partisi olarak, toplumun dert ve sıkıntılarını dile getiriyoruz; ancak, hükümet, bizim sözlerimizi hiç nazara almıyor.

Sayın hükümet, gelin, temerrüt faizlerini indirelim; toplayamadığımız 5 katrilyon lira vergiyi toplamak istiyorsanız, vergilerden gecikme faizini kaldırın ve vergiyi toplayın.

Sayın milletvekilleri, faizle, vergiyle, zamlarla halkın ekonomik şartlarını ağırlaştırarak, millet ile devlet arasında kırgınlık, küskünlük ve güvensizlik yaratarak, millet ile devleti karşı karşıya getirmeyin; bu millete ve memlekete yazık etmeyin diyor, Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına Yüce Heyetinize saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yıldırım.

Gruplar adına ikinci söz, Fazilet Partisi Grubu adına, Balıkesir Milletvekili Sayın İsmail Özgün'ün.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika.

FP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZGÜN (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 116 sıra sayılı kanun tasarısının 1 inci maddesi üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; bu vesileyle, Muhterem Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Ne zaman geldin İsmail?..

İSMAİL ÖZGÜN (Devamla) – Sayın Bakanım, bir şey söyleyecekseniz; kırsı burada; gelirsiniz, ne düşünüyorsanız, ne konuşmak istiyorsanız, buradan söylersiniz, biz de dinleriz.

Değerli milletvekilleri, biraz önce, değerli, sevgili milletvekilimiz Nidai Seven burada konuşurken "bu getirilen düzenleme, Anayasamın dört dörtlük uygulanmasını sağlayacak bir düzenlemedir, böyle bir tasarıdır" dediler. Tabii, bu söz, abartılı bir söz; bu tasarı, olsa olsa, Anayasamın 2 nci ve 5 inci maddelerini ilgilendiren bir tasarıdır. Buradan, bu haliyle çıktığı takdirde, Anayasamın 2 nci ve 5 inci maddelerine uygun bir düzenleme gerçekleştirilmiş olacaktır; çünkü, 3095 sayılı Kanun, daha önce Anayasa Mahkemesine götürülmüş ve Anayasa Mahkemesi de, enflasyonun uzun yıllardan beri çok yüksek seyrettiği, Türk Lirasının değer kaybettiği, mevduat faizlerinin ve devlet hisse senetlerinin, tahvillerinin faiz oranlarının çok yüksek olduğu bir ekonomik ortamda, yüzde 30 gibi, hatta, daha sonra Bakanlar Kurulu kararıyla yüzde 50'ye çıkarılmış olmasına rağmen, bu faiz nispetlerinin düşük olacağı düşüncesiyle, Anayasamın 2 ve 5 inci maddelerine de dayanarak, 3095 sayılı Kanunu iptal etmiştir.

Şimdi, bu getirilen düzenlemeyle, bu boşluk doldurulmak istenmektedir; çünkü, böyle bir düzenleme yapılmadığı takdirde de, Borçlar Kanunundaki yüzde 5'ler nispetine dönmek gibi bir durum da orta yere çıkacaktır. Bu da, tabii, arzu edilen bir husus değildir. Kaldı ki, yüzde 30'lar, yüzde 50'ler bile, bugünkü gibi yüksek enflasyon yaşanan bir ekonomik ortamda, hakikaten, kabul edilebilir bir husus değildir.

Biz, Fazilet Partisi olarak şunu söylüyoruz: Keşke, enflasyon oranları yüzde 5 olsa, yüzde 10 olsa, hatta, yüzde sıfır olsa; keşke, mevduat faizleri, devletin sattığı kâğıtların faizleri daha düşük nispetlerde olsa da, bahsettiğimiz bu kanunî faizler, temerrüt faizleri de yüzde 5'ler seviyesinde olsa, yüzde sıfır noktasında olsa. Bu, bizim arzu ettiğimiz bir husustur ve ekonomi de esasen o noktada sıhhatli olur. Enflasyonun düşük olduğu, faizlerin düşük olduğu bir yerde üretim olacaktır, ekonomi reel anlamda güçlenecektir ve üretimin olduğu yerde de, bugün şikâyetçi olduğumuz işsizlik meselesi hallolmuş olacaktır, istihdam gelişmiş olacaktır ve ihracat yapan bir ülke noktasına gelinmiş olunacaktır. Esasında, bugünkü sıkıntılarımızın temelinde de bu vardır. Üretemeyen bir ekonomiyiz. Hangi sektöre bakarsanız bakınız, geçtiğimiz birkaç yıl, bütün sektörlerde daralmanın, gerilemenin, üretim azlığının yaşandığı yıllardır. O bakımdan, bizim, mutlaka, üretimi artırmamız, istihdamı geliştirmemiz ve ihracat yapan bir ülke noktasına gelmemiz lazım; çözüm de oradadır zaten. Ama, görüyoruz ki, hükümet, şimdi, bir taraftan... Sayın Erçel geçtiğimiz günlerde bir basın toplantısı yaptı; bu, basına da yansıdı, tarihî kararlar şeklinde. Burada ne deniliyor: "Hedef, enflasyon... Enflasyonu aşağıya çekeceğiz, enflasyonun işini bitireceğiz; reel faizler düşecek, üretim artacak, Türk Lirasına rağbet artacak ve dolayısıyla, ekonomi rayına oturtulacak." Bunlar, tabii, bizim arzu ettiğimiz şeyler; keşke, böyle olsa; keşke, enflasyon düşse, üretim artsa, işsizlik azalsa; biz, ihracat yapabilen, üretebilen ve büyüyen bir ekonomiye sahip olabilsek. Bunlar, arzu ettiğimiz

hususlardır; ama, şimdi, hükümet, bir taraftan bunu söylerken "enflasyonu aşağıya çekeceğiz, faizleri düşüreceğiz" derken, bir taraftan da mevcut şartları orta yere koyarak; yani, enflasyonun yüksekliliğini, faizlerin yüksekliğini, dolayısıyla, temerrüte düşen bu alacak-borç hadiselerinde alacaklıların sürekli mağdur olduklarını söyleyerek bu tasarıyı buraya getiriyor. Bir çelişki var veya hükümet, kısa sürede bu söylenenlerin altından kalkma noktasında bir tereddüt içerisinde veya bir endişe içerisinde veya bunu, bu sorunları çok uzun vadede çözebileceğini düşünüyor ki, bu geçecek süre içerisinde temerrüt faizi konusunda bu düzenlemeyi buraya getiriyor.

Değerli milletvekilleri, ben, burada, tabii, Fazilet Partisinin sözcüsü olarak konuşuyorum. Bu söylenen hususlar; yani, enflasyonda iki üç senelik gibi bir süre içerisinde yüzde 20'lere kadar inmek, faizleri aşağıya çekmek, üretimi artırmak... Tabii, bunlar, bu hükümetin, bu yapıyla, bu anlayışıyla kısa sürede gerçekleşecek hususlar değildir. Bana göre, hükümet, bu konuda hayal görüyor; çünkü, bir taraftan da bu tasarıyı buraya getiriyor.

Değerli milletvekilleri, şimdi, söz enflasyondan açılmışken şunu da söylemeden geçemeyeceğim. Bu memlekette bu kadar yüksek enflasyon yıllardan beri yaşanıyor; ama, bu memlekette yıllardan beri de enflasyondan haksız bir yere bir şekilde vergi almıyor. Devlet, alacağına şahin, yüksek faizlerle alacağını istiyor; ama, bir taraftan da, enflasyondan dolayı, reel olarak kazanılmamış olan paralardan; yani, enflasyonun vergisini istiyor. Bunun mutlaka düzeltilmesi lazım, bu haksızlığın önüne geçilmesi lazım. Hazır, hükümet böyle bir tasarı getirmişken, kısa bir süre içerisinde enflasyon vergisini de ortadan kaldıracak adil bir vergilendirme sistemini de buraya getirsin diye arzu ediyoruz.

Tabii, yine, öbür taraftan söylemek istediğim bir husus; bugün için esnaf ve sanatkârimızın kullandığı kredilere ödediği faizler gerçekten çok yüksektir. 54 üncü hükümetten sonra gelen 55 inci hükümet döneminde bu faizler yüzde 10 artırıldı. O zaman, tekrar yüzde 10 aşağı çekileceği söylenmişti; yüzde 5 aşağıya çekildi. Şu anda 55 seviyesinde. Bunun, mutlaka 50'nin altına, 40'lar seviyesine getirilmesi lazım. Gerçekten, esnaf ve sanatkârimız, bugün, çok büyük sıkıntı içerisinde; sifatah yapmadan dükkânını kapatıyor ve normal vergilerini ödeyemez noktada. Balıkesir'de, benim tespitlerime göre, bir yıl içerisinde aşağı yukarı 1 000'in üzerinde esnaf dükkânını kapatmış vaziyettedir. Keza, çiftçilerin aynı şekilde, kredi faiz oranları çok yüksektir. Bunların da makul bir seviyeye indirilmesi, aşağı indirilmesi lazım. Çiftçiler, bugün, tarlaya giremez, tarlasını ekemez bir noktaya gelmiş bulunmaktadır. Bunların dikkate alınması lazım.

Tabii, burada, biraz önce sözü edildi. Ben hatırlıyorum, Balıkesir Organize Sanayi Bölgesi kurulurken yapılan kamulaştırmalarda, hakikaten, tarlaları kamulaştırılmış olan çiftçilerimiz, köylülerimiz geçmişte fevkalade zarara uğradılar. Şimdi, öntümüzde, yapılacak olan bazı yatırımlar var; mesela Havran-Edremit-Ayvacık yolu var. Bununla ilgili yapılacak kamulaştırmalarda, temennimiz odur ki, vatandaşlarımız mağdur olmasınlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özgün, lütfen toparlar mısınız.

Buyurun efendim.

İSMAIL ÖZGÜN (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Aynı şekilde, Balıkesir-Susurluk-Karacabey yolunun yapılmasında yapılan kamulaştırmalardan da yine vatandaşlarımız geçmişte mağdur olmuşlardır. Bunların giderilmesi ve bundan sonra da yapılacak olan kamulaştırmalarda, vatandaşlarımızın mağdur olmamasını temenni ediyoruz; bu düşüncelerle, hepinizi saygıyla selamlıyor ve bu kanunun hayırlı, uğurlu olmasını temenni ediyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Özgün.

Görüşmekte olduğumuz 1 inci madde üzerinde, gruplardan, başka söz talebi?.. Yok.

Şahsı adına söz talebi?.. Yok.

Önerge yok.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN – Hay hay, buyurun efendim.

Konuşma süreniz 10 dakika.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Bakan açıklama yaptığında, milletvekiline söz hakkı doğar.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, söz alan bazı arkadaşlarımız, getirilen tasarrımın, enflasyonla mücadele hedefiyle ters düştüğünü ifade ettiler; ayrıca, bu arada, faizlerin yükseltildiğini dile getirdiler.

Hemen şunu söylemek isterim ki, hükümet, enflasyonla mücadele politikasında kararlıdır; o politikadan vazgeçmemiz, sapmamız söz konusu değildir. Öte yandan, bu kanun tasarısıyla, faizlerin yükseltilmesi de söz konusu değildir. Bu kanun tasarısıyla düzenlenen, yasal faiz ve yasal temerrüt faizleridir. Bilindiği gibi, bir kimse faiz ödemek zorunda olup da bunun miktarı, ne sözleşmeyle ne kanunla ne örf ve âdetle belirlenmemişse, o takdirde, kanunun gösterdiği faiz, yani, yasal faiz, kanunî faiz uygulanır. İşte bu tasarı, bunu belirlemektedir. Eğer, enflasyon yüksek olursa, Merkez Bankasının, reeskont oranının, avans oranının da yüksek olması doğaldır. Eğer enflasyon düşerse, bu oranların da düşmesi yine doğal bir sonuçtur; çünkü, reeskont oranları, bütün dünyada merkez bankalarının, para arz ve talebini ayarladığı, para ve kredi politikasını uyguladığı başlıca araçtır. Bu kanun da, bu aracı, yasal faiz oranının ve yasal gecikme faizi oranının belirleyici faktörü olarak benimsemiştir. Dolayısıyla, kanun tasarısıyla bu kanun tasarısıyla, enflasyonla mücadele hedefinden sapma veya faizlerin yükseltilmesi söz konusu değildir. Bu bakımdan, arkadaşlarımızın tasarıyı başka yönlerde yorumlamamaları gerekir.

Bu tasarı, Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra da, hukukumuzda ortaya çıkacak olan bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının gereği olarak da, yasal faiz oranı konusunun ele alınması zorunluluğu doğmuştur. Konu, bu çerçevede içerisinde değerlendirilmelidir.

Yüce Meclisi, saygıyla selamlıyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet Bakanımıza teşekkür ediyorum.

Şahısları adına söz talebi var mı efendim?

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yılmazyıldız. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 5 dakika efendim.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, az önce konuşan değerli bir parlamenterimizin konuşmalarından alındılar galiba. Hiç alınmasınlar. Sayın Bakandan, söylediklerini sözde değil, uygulamada görmek istiyoruz. Evet, esnafın faizi bugün, yüzde 70'tir; çiftçinin kullandığı kredinin faizi yüzde 80 ve üzerindedir.

Sayın Bakan, 2000 yılı bütçesinde, memura, ilk altı ayda sadece yüzde 15 zam, ikinci altı ayda yüzde 10 zam, toplam yüzde 25 zam öngörürken, hâlâ ne bekliyorsunuz, esnafın kullandığı kredinin faizlerini indirmek için; hâlâ ne bekliyorsunuz, çiftçinin kullandığı kredilerin faizlerini düşürmek için. Çiftçi, aldığı traktörü satmak zorunda kalıyor; çiftçi, üretmek için kullandığı tarlasını satmak zorunda kalıyor; ama, bunun yanında, 57 inci hükümet, hâlâ bu faizleri indirmek konusunda ısrarla bekliyor.

Çiftçinin sattığı pancarın, tütünün, patatesin, buğdayın, pamuğun, incirin, zeytinin velhâsıl bütün ürünlerinin parasını, hükümetin bakanları, yazılı olarak, 45 günde ödeyeceğim dedikleri halde, 100 günde, 150 günde zor ödemektedirler, bunlara bir kuruş faiz işletilmemektedir; ama, çiftçinin aldığı krediye geç ödemediği her gün için faiz işletilmektedir. Özellikle, Sayın Bakandan, bu dediklerinin... Madem faizler inecek, gelin, önce, bu topluma alınteriyle, emeğiyle üreterek katkıda bulunan, gerçek anlamda üreten çiftçiye, esnafa sahip çıkalım.

Bakınız, Balıkesir Merkez İlçede, 1 000'in üzerinde esnaf dükkânını kaybetmiştir. Yine, Balıkesir'in Gönen İlçesinde, küçük ve orta boy işletmelerden oluşan bir deri sanayii var; tam 3 000 kişi işini kaybetmiş. Değerli arkadaşlarım, zaten, Gönen İlçesinin nüfusu 30 000; 3 000 kişi işini kaybederse, o zaman sormak isterim size, burada, her ailede en azından birkaç kişi işsiz kalmaz mı? İnanın, bu yıl, çiftçi, tarlasını ekmekte zorlanıyor; çünkü, gübre alamıyor, hatta gübre atmadan ekliyor. Gelecek yıl, eğer buğday rekoltesinde, eğer değişik ürünlerdeki rekoltelerde bir düşüklük olursa, işte bu, hükümetin, çiftçiye ve esnafa karşı uyguladığı yüksek faiz politikasından kaynaklanacaktır.

Yani, milletimiz, laf değil, iş görmek istiyor, uygulamada görmek istiyor. Memura verirken davrandığınız gibi... Madem memura yüzde 25 zam verdiniz, gelin, şu tarım kredi faizlerini de, esnaf kredi faizlerini de yüzde 25'e indirin, hep birlikte inanalım. O zaman, diyelim ki, hakikaten, bu hükümet niyetinde samimimdir.

Saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum. (DYP, sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yılmazyıldız.

ASLAN POLAT (Erzurum) – Sayın Başkan, Sayın Bakana bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Polat.

ASLAN POLAT (Erzurum) – Sayın Başkanım, delaletinizle Sayın Bakanıma şunu sormak istiyorum:

Kendileri, biraz önce "getirdiğimiz bu kanun tasarısı, enflasyonun düşürüleceğine inanmama-mızla alakalı değildir; bunu normal olarak getirdik" dediler. Şimdi, genel gerçekçeye bakalım; getirdikleri kanun tasarısının genel gerekçesinin birinci sayfasında "Türk Ticaret Kanunundaki kanunî faiz ve temerrüt faizi oranlarının, değişen sosyoekonomik koşullar karşısında yetersiz kalması sebebiyle..." deniliyor.

Şimdi, Sayın Bakanım, getirdiğiniz kanun tasarısının gerekçesinin birinci cümlesi maddesi, şu anda uygulanan yüzde 50 kanunî faizin Türkiye gerçeklerine uymadığı yönünde; fakat, bir haftadan beri, Avrupa Birliğine giriyoruz diye piyasada yapılan iyilik rüzgârlarıyla, bütün bankalara yüzde 50 civarında ve 50'nin altında faiz oranı uygulamaya başladınız ve enflasyonun düşeceğini, doların da günlere, takvimlere bağlanarak bir yılda ancak yüzde 20 artacağını belirttiniz, taahhüt ettiniz. Şimdi, o taahhüdü yaptığınız an, bu gerçekçyle, bugünlerde, bu kanun tasarısını buraya getirmenizde biz bir tezat görüyoruz, siz görmüyorsunuz? Görmüyorsanız, bu gerçekçeyi bunu niçin yazıyorsunuz? Bütün kanunlarınızda bu var. Getirdiğiniz kanunlar ile gerçekçeleri birbirini tekzip ediyor. O zaman, bu gerçekçeyi buradan çıkarıp, biraz önce bahsettiğiniz gerçekçeyi buraya koyarak kanun tasarısını getirmenizi arz eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Polat.

Başka soru var mı efendim?.. Yok.

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; elbette, enflasyonun altında kalacak yasal faiz ve yasal gecikme faizi oranları, atacaklıların mağdur olmasına yol açar. O bakımdan, gerekçede, haklı olarak, bu mağduriyetlere yol açılmaması ve düşük yasal faiz oranlarının olumsuz sonuçlar doğurmaması için böyle bir tasarı hazırlandığı belirtilmiştir; ama, bu tasarrının getirilmesinin başka nedenleri de burada açıklanmıştır, onları tekrarlamaya gerek görmüyorum; fakat, önerilen sistem, doğrudan doğruya ekonomik konjonktürle bağlı olan, Merkez Bankasının, ekonomik gelişmeleri dikkate alarak, para ve kredi politikasını uygularken kullandığı bir enstrümanla bağlantılı olarak getirilmiştir. Dolayısıyla, enflasyon yükselecek olursa, bu oranlar yükselir; ama, enflasyon düştüğü ölçüde o oranların da aşağı çekilmesi doğaldır. Esnek bir sistem getirilmiştir. O bakımdan, bu sistem, ekonomik gelişmeleri yansıtacak olan bir sistemdir ve enflasyon yükseldiği zaman da uygulama kabiliyeti olan, düştüğü zaman da uygulama kabiliyeti olan bir sistemdir. Bu anlamda, bu sistemin, hükümetin enflasyonla mücadele hedefinden bir sapma anlamına gelmediği çok açıktır, o mücadele devam etmektedir; ama, bu arada, enflasyonun vatandaşları mağdur edecek bir düzeyde olmasının sonuçları da, yasal gecikme faiziyle ilgili olduğu ölçüde ortadan kaldırılmaktadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – 1 inci maddeyi...

MEHMET BATUK (Kocaeli) – Sayın Başkan, karar yetersayısının aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN – Oylamada karar yetersayısının aranılmasını istiyorsunuz.

SALİH ERBEYİN (Denizli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Efendim, soru mu soracaktınız; belki göremedim.

Buyurun.

SALİH ERBEYİN (Denizli) – Yerimden mi, kürsüden mi?..

BAŞKAN – Hayır, hayır; ben göremedim mi acaba diye sordum.

Soru mu soracaktınız?

SALİH ERBEYİN (Denizli) – Şahsım adına söz istiyorum.

BAŞKAN – Yok; geçti efendim; sorulara geçince imkân kalmıyor.

ÖMER İZGİ (Konya) – Daha evvel istemişti, görmemişsiniz.

BAŞKAN – Bir dahaki maddede inşallah.

1 inci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunacağım ve karar yetersayısını arayacağım.

1 inci maddeyi kabul edenler lütfen işaret etsinler... Kabul etmeyenler... Karar yetersayısı vardır, madde kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. – 3095 sayılı Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 2. – Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısı vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından 5 puan veya daha çok farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur.

Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.

BAŞKAN – Madde üzerinde ilk söz, Doğru Yol Partisi Grubunu temsilen, Aksaray Milletvekili Sayın Murat Akın'ın.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika.

DYP GRUBU ADINA MURAT AKIN (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2 nci madde üzerinde Grubum adına söz almış bulunmaktayım; bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2 nci madde, bir miktar paranın ödenmesinde temerrüt düşen borçlu, sözleşmeyle aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için, 2 nci madde 1 inci maddeye atıf yapmak suretiyle, 31 Aralık günü itibarıyla söz konusu avans faizleri için Merkez Bankasının belirlediği faizler için tespit edilen faizden 30 Hazirandaki faiz arasında yüzde 5'e kadar bir fark olursa, aksi kararlaştırılmamışsa, 31 Aralıktaki; ancak, yüzde 5'ten fazla bir fark olursa, 30 Hazirandaki nispetin uygulanacağını hüküm altına almaktadır.

Değerli milletvekilleri, temerrüt faizi, bilindiği üzere, vadesinde ödeme imkanı olmayan borçlunun, ileriki bir tarihte ödediğinde geçen süre için ödeyeceği faizi kapsamaktadır. Bilindiği üzere, alacaklı ve borçlunun çıkarları arasında adil bir dengenin kurulması ve ticari hayatta güvenin korunması açısından, Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlerinde uyguladığı reeskont oranı ve kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranları ile kanunî faiz, temerrüt faizi arasında bir bağlantı kurmak suretiyle para değerindeki değişiklikleri daha yakından izleyebilecek esnek bir sistem getirmek amacıyla bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Yine, devletin, kamulaştırma bedelleri dolayısıyla ödediği düşük temerrüt faizlerinden dolayı, alacaklıların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye aleyhine açmış oldukları davalarda bu nokta ön plana çıkmış, böylece, kanunî faiz ve temerrüt faizi sorunu aynı zamanda bir insan hakları meselesi haline getirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde enflasyonun yüksek oranlarda seyrettiği bir gerçektir. 3095 sayılı Kanun, 19.12.1984 tarihinde yürürlüğe girmiş, bilahare, 1997 tarihinde bir değişikliğe uğramıştır; ancak, enflasyon oranında aşırı artışlar olmuş, mevduata ve devlet tahvillerine ödenen faizler yükselmiş, Türk Lirası, yabancı paralar karşısında değerini yitirmeye devam etmiş, bu durum ise, zamanla, borçluların lehine, alacaklıların aleyhine bir ortam oluşturmuş, alacaklıların mülkiyet hakkının ihlaline kadar varan durumlar ortaya çıkmıştır.

Değerli milletvekilleri, Hazine borçlarına uygulanan faiz oranları kanun tasarısında sık sık yer almaktadır. Şimdi, 1999 Temmuz-Eylül döneminde Hazinenin nakit yöntemi ve borçlanma programı çerçevesinde 3,7 katrilyon lirası anapara ve 2,5 katrilyon lirası da faiz ödemesi olmak üzere, devletçe toplam 6,2 katrilyon tutarında borç ödemesi yapılmıştır. Hazine, temmuz-ağustos döneminde gerçekleştirmiş olduğu ihalelerde de vade yapısını uzatmayı hedeflemiştir. Bunu gerçekleştirebilmek için de yeni borçlanma yöntemleri uygulamaya başlamıştır.

Değerli milletvekilleri, ekonomideki bozukluk, devlet borçlanmasındaki faiz oranlarında ve faiz miktarında açıkça ortaya çıkmaktadır. 1998 yılını baz aldığımızda, şubatta 1,2 katrilyon lira tutarında ihale miktarı çıkarılan Hazine borçlanmaları, 905 trilyon olarak net ihale edilmiştir. Yine, martta 1,5 katrilyon olarak ihale miktarı, net ihale olarak 1,148 trilyon olarak gerçekleşmiştir. 1998 yılının 12 ayının ortalama ihaleye çıkarılan Hazine borçlanması tutarı 15,7 katrilyondur; gerçekleşen ise 10,2 katrilyondur. Basit faize göre yüzde 102, bileşik faize göre yüzde 122,5.

Yine, 1999 yılının, içinde bulunduğumuz yılın Ocak-Ağustos ayı ihaleye çıkarılan Hazine borçlanması kâğıdı toplamı 25 katrilyon 243 trilyon, gerçekleşen 14 katrilyon 664 trilyon; uygulanan faiz oranı yüzde 110,8. Halbuki, bugüne kadar uygulanan temerrüt faizi en fazla yüzde 50'ler civarındaydı. Görüldüğü üzere, nasıl bir istikrarsızlık, nasıl bir haksızlık olduğu temerrüt faiziyle, devletin borçlanması karşısında ödemiş olduğu faizde ortaya çıkmaktadır.

Değerli milletvekilleri, kılavuzu faiz olanın ekonomisi de batacak olur. Osmanlı Devletinin yıkılış döneminde maliyesi zayıflamıştı; Hazine, Galata bankerlerinden borç para almıştı. Ardından, borçlar borç olarak ertelendi, ertelendi, ertelendi, Hazine gelirleri borçların faizlerini ödeyemez duruma gelince de, kapitülasyon devrine gelindi. Sonunda, Türk Milleti, Kurtuluş Savaşını yaptı, ödenmez denen borçlar ödendi, kapitülasyonlar kalktı, ekonomi düzeldi, bir daha üst üste iki yıl, 1998 ve 1999 yıllarındaki gibi, ekonomide, eksi veren bir gösterge olmadı.

Hükümetlerimiz şimdi ise Galata bankerleri yerine, Mecidiyeköy bankalarını peydah ettiler. Hükümetler, peydahlanan bu bankalardan borç aldı, adına kamu borçlanması dendi. Tıpkı Osmanlı Hazinesi gibi, bu borçlar borç olarak ertelendi; ama, sonunda, borçlar ertelene ertelene, ertelenmez oldu; devletin Hazinesi borçlarını karşılayamaz oldu; Mecidiyeköy'de peydahlanan bu bankalar, senin kurduğun adalete güvenmedi; sonunda, Tahkim Yasasını çıkardılar; yetmedi, şimdi ise, tıpkı Kurtuluş Savaşı öncesi gibi, devlete borç verebilmek için yabancı garantör, yani, IMF vasıtasıyla, kapitülasyonları geri getirme gibi bir teşebbüsün içine girildi.

Bu nasıl sosyal adalet?! Üç banka sahibimizin dünyanın 100 büyük zengini arasına girdiği ülkemizde kişi başına düşen gelir, ortalama 3 000 dolar seviyesinde iken, nüfusun yaklaşık yüzde 50'sini teşkil eden çiftçinin gelir seviyesi ise 92 dolarda kalmıştır; bu nasıl sosyal adalet, nasıl sosyal devlet?!

Efendi dediğin üreticilerin 600 trilyon liralık alacakları altı aydır ödenmemesine rağmen, Mecidiyeköy'de peydahlanan bankalara ayda 2 katrilyon lira faiz ödenmektedir; bu nasıl ticaret işi, anlamak mümkün değil. Malımızı alan belli, borcun sahibi ise belli değil!.

2000 yılı için, ekonomide enflasyon hedefi yüzde 25, kamu borç faizi ise yüzde 125; enflasyon hedefi yüzde 25, üreticiye destek faizi yüzde 100; kamu borçlanma faizi yüzde 25, memur ve emekli zammı yüzde 15; bu nasıl ekonomik istikrar, nasıl 2000 yılı bütçesi, büyümeyi artı yüzde 5,5'lere çıkaracak?!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akın, lütfen toparlayınız.

MURAT AKIN (Devamla) – Sayın Bakan, biraz önce ifade ettiğiniz üzere "bu büyümeyi gerçekleştirecek" diyorsunuz. Siz, Adalet Bakanısınız, adalete göre, söz ifade etmek, ilk önce size düşer. Ben, bu rakamlar çerçevesinde, sizin ifadelerinizi vatandaşlarımızın vicdanına bırakıyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Akın.

İkinci söz, Fazilet Partisi Grubu adına, Tokat Milletvekili Sayın Ergün Dağcıoğlu'nun; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika.

FP GRUBU ADINA MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 116 sıra sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının 2 nci maddesi üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; Yüce Heyetinizi saygıyla selamliyorum.

Sayın arkadaşlar, tasarının 2 nci maddesiyle, 3095 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmektedir. Bu değişikliğe göre, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı -ki, bugün için bu oran yüzde 80'dir- birinci fıkrada belirtilen miktardan, yani, bugün için yüzde 67 olan reeskont oranından fazla ise, arada sözleşme olmasa bile, ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilecektir.

Ayrıca, söz konusu avans faiz oranı 30 Haziran günü, önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından 5 puan veya daha çok farklı ise, yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olacaktır.

Böylelikle, tasarı kanunlaştığı takdirde, örneğin, bugün için, aksine bir hüküm yoksa, ticari işlerde uygulanacak temerrüt oranı yüzde 80 olarak hesap edilecektir.

Yine, getirilen bu düzenlemeyle, sözgelimi, 30 Haziran 2000 tarihinde avans faiz oranı yüzde 120 olsa, 2000 yılının ikinci yarısında ticari işler için uygulanacak olan temerrüt faizi de yüzde 120 olacaktır. Böylece, ülkemizin yüksek enflasyon ortamında giderek yaygınlaşan ticari işlerde, daha yüksek temerrüt faizi uygulanması, yeni düzenlemede, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerindeki reeskont oranı ile kısa vadeli avans işlemlerindeki faiz oranı arasındaki bağlantıyla ilişkilendirilmiştir.

Sayın milletvekilleri, temel kanunların mutfağı mesabesinde olan Adalet Komisyonumuzda, madde bütünlüğünün sağlanması ve fıkralar arasındaki birliğin korunması amacıyla, maddenin tamamı üç fıkra olarak düzenlenmiş ve çerçeve 2 nci madde bu düzenlemeye uygun olarak tanzim edilmiştir. Bakın, Komisyonunda, hükümet tasarısıyla teklif edilen fıkradan önce gelecek şekilde "bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşmeyle aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur" cümlesi ilave edilmiş. Yine aynı Komisyonunda, -yani, Adalet Komisyonumuzda- hükümet tarafından ilave edilen fıkradan sonra gelmek üzere "Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdî faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üzerinde ise, temerrüt faizi, akdî faiz miktarından az olamaz" cümlesi getirilmiş bulunmaktadır.

Bilindiği gibi, 3095 sayılı kanunî faiz ve temerrüt faizine ilişkin kanun 19.12.1984 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yasa, gerek Borçlar Kanunu gerek Türk Ticaret Kanunundaki kanunî faiz ve temerrüt faizi oranlarının değişen ekonomik şartlar karşısında yetersiz kalması nedeniyle, konunun ayrı bir yasayla düzenlenmesi zorunluluğundan doğmuş ve bu düşüncüyle çıkarılmış idi. Bu ne demektir sayın arkadaşlar; bu, şu demektir: Türkiye Cumhuriyetinde meri olan bütün kanunlar -yani, Medenî Kanun, Vergi Kanunu, Sosyal Güvenlik Kanunu, şimdi de Borçlar ve Türk Ticaret Kanunu- yani, birçok kanun, maalesef, yetersiz kalmaktadır. Biz, bunları, buralarda, hep, pansuman tedbirlerle tedavi edeceğiz demektir. Arkadaşlar, artık, pansuman tedbirlere değil, ciddi bir tedaviye ihtiyaç olduğunu, bu çalışmalarımız, çok net bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Aynı kanunun 1 inci maddesiyle, kanunî faiz oranı yüzde 30 olarak belirlenmiş, ayrıca, Bakanlar Kuruluna, bu oranı yüzde 80'e kadar artırma veya eksiltme yetkisi tanınmıştı. Nitelikim, söz konusu oran, daha sonra, 1.1.1998'den geçerli olmak üzere, Bakanlar Kurulunca yüzde 50'ye çıkarılmıştır. Yine aynı kanunda, söz konusu faizin aynı zamanda temerrüt faizi olarak da uygulanması;

ancak, ticarî işlerde temerrüt faizinin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli krediler için öngördüğü reeskont faiz oranına göre istenilebilmesi, 1.1.1998'de hükme bağlanmıştır.

Kanunun çıktığı 1984 yılından günümüze kadar onbeş yıl geçmiş. Bu süre içinde toptan eşya ve tüketici fiyat endeksleri çığına dönmüş, ülkemizde enflasyon daima yüksek oranlarda seyretmiştir; hatta, o kadar ki, biliyorsunuz, zaman zaman, yüzde 100'un üzerinde, iki değil, üç haneli rakamları bile telaffuz ettiğimiz olmuştur. Tabii olarak da, bu süreç içinde mevduata ve devlet tahvillerine ödenen faizler yükselmiş ve Türk Lirası yabancı paralar karşısında aşırı ölçüde değer kaybetmeye devam etmiştir.

Değerli milletvekilleri, değer kaybeden sadece Türk Lirası mıdır; maalesef, hayır. Enflasyon, bu ülkede ticarî ahlakı da zayıflatmış ve değer kaybına müncer olmuştur. Deniliyor ki, kanunî faiz oranının düşük olması, borçluların borç ödeme ahlakını da, maalesef, olumsuz yönde etkilemektedir. İşin aslı şudur: Yüksek enflasyon ve rant ekonomisi, maalesef, zaman içinde ekonomik ve sosyal dengeleri de bozmuştur. Ticarî hayatımızda, borçluların lehine, alacaklıların aleyhine bir ortam meydana gelmiş; bu durum, nihayet, alacaklının ta mülkiyet hakkının ihlaline kadar varan vahim durumlar ortaya çıkarmıştır. Gerçekten, borçların geç ve günün koşullarına göre düşük bir temerrüt faizi üzerinden ödenmesi, zaman zaman alacaklıların mülkiyet haklarının ihlali boyutlarına da ulaşabilmiştir; bunu hepimiz takip ediyoruz. Ayrıca, borçların zamanında ödenmemesi, aynı zamanda alacaklıların zarara uğramasına, alacak davaları ve icra takiplerinin de artmasına yol açmıştır. Hatta, kamulaştırma bedelleri dolayısıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye aleyhine açılan davalarda bir yoğunluk yaşanmaya başlamış. Böylece, kanunî faiz ve temerrüt faizi sorunu, aynı zamanda bir insan hakları sorunu haline gelmiştir; yani, uluslararası platformlara sıçramıştır bu problemlerimiz; çünkü, ülkemizde, özellikle kamulaşturmalara yapılan itirazlar sonucunda, mahkemelerin işgücü artmış, işyükü artmış, davayı kazansalar bile, elde edilen sonuç, vatandaşların mağduriyetini giderememiştir.

Bu nedenle, yoğun olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurulmakta ve bu mahkeme tarafından yüzde 30'luk faiz oranı düşük bulunmaktadır. Sonuçta, ülkemiz, milyonlarca dolarlık tazminat ödemek zorunda kalmaktadır.

Her ne kadar yüzde 30 kanunî faiz ve temerrüt faiz oranları Bakanlar Kurulu kararıyla 1.1.1998'den geçerli olmak üzere yüzde 50'ye çıkarılmış ise de, seyreden yüksek enflasyon karşısında bu oran dahi ihtiyaca yeterli olamamış ve alacaklının mal varlığındaki azalma, maalesef, önlenememiştir.

Sayın milletvekilleri, neticede, Türkiyemizde, kanunlara konulan sabit rakamların enflasyon karşısında ihtiyacı karşılayamadığı bir kere daha bu kanunla da görülmüş bulunmaktadır. Bu nedenle, alacaklı ve borçlu arasındaki adaletili bir dengenin kurulması ve ticarî hayatta güvenin korunması açısından, para değerindeki değişiklikleri yakından izleyebilecek esnek bir sistem getirilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir.

Evet, bu tasarı esnek bir sistem getirmek amacıyla hazırlanmış. Bu bakımdan, tasarı, amacı itibariyle elbette olumlu karşılanmalıdır; ancak, getirilen düzenlemenin ihtiyaca cevap verip veremeyeceği konusunda maalesef, tereddütlerimiz bulunmaktadır. Yüksek enflasyon ve yüksek faiz ateşinin olanca hararetiyle toplumumuzu kasıp kavurduğu bir ortamda, âdeta ateşin üzerine benzinle gider gibi, daha yüksek kanunî faizlerle gitmek ne derece doğrudur, bilemiyorum. Örneğin, Merkez Bankası reeskont oranı yerine, enflasyon göstergesi sayılan toptan eşya fiyatları endeksinin esas alınmasının daha gerçekçi bir yaklaşım olabileceğini Sayın Bakana arz ediyorum. Çünkü, bu gidişin sonu yoktur arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Dağcıoğlu, lütfen toparlayınız efendim.

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Devamla) – Adı ne olursa olsun, daha çok borçlanma, daha çok faiz ve neticede daha çok enflasyon. Bu çember kırılmadıkça, ekonomik sorunlarımız şifa bulmaz bir kanser mikrobi gibi ülkemizi kemirmeye devam edecek gibi görünüyor.

Cenabı Hak'tan, bu problemlerimizin hep birlikte, dostane bir edayla, şu Parlamento çatısı altında çözümlenmesini niyaz ediyor; hepinize, şu mübarek ramazan gecesinde, teşekkürlerle saygılarımı sunuyorum efendim. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dağcıoğlu.

Gruplar adına konuşmalar tamamlanmış oldu.

Şahıslar adına ilk söz, Denizli Milletvekili Sayın Salih Erbeyin'in.

Süreniz 5 dakikadır efendim.

SALİH ERBEYİN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şahsım adına, kanun tasarsının lehinde olmak üzere söz almış bulunmaktayım.

Bizden önce konuşan değerli hatipler, kendi görüşlerini ve tecrübelerini bu kürsüde ifade ettiler; fakat, bu arkadaşların pratikle birazcak alakalarının ve irtibatlarının kopuk olduğu kanaati ben de hakimdir. Şöyle ki: Günümüzde, yüksek enflasyonla 15 yıldır giden Türkiyemizde her şey dövize endekslenmiştir. Hukukta da bugün itibariyle gelinen nokta şudur ki, alacaklı her zaman zardadır. Genelde avukatların pratik bir hesabı vardır. Bu hesap şudur: Bir davada veya borç-alacak ilişkisinde, işleme girdiği noktada, Merkez Bankasının o anki resmî kuru, dosyaya konulur. Davanın bitiminde alacak-borç hesabı yapıldığında, 1 birim değer -Türk Lirası bazında- faizle -1984'ten 1.1.1998'e kadar olan faizle- yüzde 30'la 2 yaptığı noktada, döviz bazında, alacaklımın 2 değer; yani, 4'e giden değerden 2 oranında aldığı, pratiğin getirdiği bir tespittir. Bu noktada, yıllardır davalar artmış, özellikle -insan hakları mahkemesinde de ifade edildiği gibi- kamulaştırma davaları kanayan bir yaraya çevrilmiş, adalet mekanizması ve mahkemeler de bu noktada tıkanmıştır.

Burada getirilen -2 nci madde 1 inci maddeyle alakalı olduğu için- şudur: Alacaklı ve borçlu, davalı ve davacı, günlük hayatta, piyasa şartlarında, geleceğe göre kendisini ayarlayacak; ayarlamayanlar da, Merkez Bankasının yıllık ya da dönem sonu itibariyle altı aylık durumuna göre hesaplarını kontrol edeceklerdir. Yani, enflasyonun yüzde 70, yüzde 80 olduğu önceki yıllarda, yüzde 30'luk bir faiz alacaklıya ne kadar zarar ise -inşallah, hükümetimizin işbaşına gelmesiyle, enflasyon aşağıya çekilmeye başlanmıştır- yasal olarak bir oran koymanın, mesela, afakî olarak, yüzde 50, yüzde 60 şeklinde kanuna bir madde koymanın, dışen enflasyon şartlarında, tam tersine, bu sefer borçlunun aleyhine çalışacağı, pratiğin getirdiği bir gösterege olacaktır.

Burada söz alan değerli milletvekillerinin, kanunun sadece lafzında kaldıkları kanaatiyle konuşma yaptıklarını düşünüyorum. Reel hayatta, pratik hayatta, bu yasanın, alacaklı ile borçlu arasındaki kavgayı, davalı ile davacı arasındaki kavgayı, adaletin tozlu raflarında biriken tozlu dosyaları indireceği kanaatindeyim.

Bu haliyle, yasanın hayırlı uğurlu olmasını diliyorum; lehinde oy vereceğimi belirtmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum. (MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Erbeyin.

Şahıslar adına başka söz talebi?.. Yok.

Soru?.. Yok.

Böylece, madde üzerindeki müzakereler tamamlanmıştır.

Maddeyi komisyondan geldiği şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3 üncül maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — 3095 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da yürürlük tarihinden itibaren bu Kanun hükümleri uygulanır.

Ancak, alacaklı ve borçlunun anlaşmaları ile bir ödeme planına bağlanan alacağın faizleri hakkında anlaşma tarihindeki kanun hükümleri uygulanır. Şu kadar ki, borçlu ödeme planına uymadığı takdirde alacaklı ödeme planı ile bağlı kalmaksızın bu Kanun hükümlerine göre alacağını tahsil eder."

BAŞKAN – Madde üzerinde gruplar adına ilk söz, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Eskişehir Milletvekili Sayın Sadri Yıldırım'ın.

Buyurun efendim.

Süreniz 10 dakikadır.

DYP GRUBU ADINA MEHMET SADRİ YILDIRIM (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Heyetinize, Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına saygılarımı sunuyorum.

116 sıra sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının 3 üncü maddesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Kanunî faizi, yukarıda, 1 inci maddede etraflı olarak açıklamıştık; 3095 sayılı Kanuna göre, Bakanlar Kurulunca ekonomik şartlara göre tayin edilen resmî faiz oranıdır. Borçlar Kanununa ve Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde miktarı sözleşmeyle tespit edilmemişse, faiz ödemesinin senelik yüzde 50 oranında yapılması hükmüne bağlanmıştır; Bakanlar Kurulu, bu oranı yüzde 80'e kadar artırabilir veya eksiltebilir.

Temerrüt faizi, borcunu ödemede temerrüde düşen borçlulardan alınan faizdir. Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşmeyle aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur. Bakanlar Kurulu kararıyla, bu oran, 1 inci maddedeki oran dahilinde artırılabilir veya eksiltebilir.

Uygulamada, bankalar, temerrüt faizini ticarî koşullara göre serbestçe tayin ve tespit etmektedirler. "Ticarî işlerde faiz, Türk Ticaret Kanununun 8 inci maddesindeki hükme göre, ticarî işlerde faiz miktarı serbestçe tayin olunabilir. Üç aydan aşağı olmamak üzere, faizin anaparaya eklenerek, birlikte tekrar faiz yürütülmesi şartı, yalnız carî hesaplarla, borçlu bakımından ticarî iş mahiyetini haiz olan karz akıtlarında muteberdir. Ödünç para verme işleri, bankalar, tasarruf sandıkları ve tarım kredi kooperatifleri hakkındaki hususi hükümler mahfuzdur" denilmektedir.

Temerrüt faizini, her ne kadar, taraflar serbestçe tayin edebilmekte iseler de, kanaatimce temerrüt faizi oranı, hakkaniyete, hukuka, carî ve ekonomik koşullara uygun olmalıdır. Temerrüt faizine de bir sınırlama getirilmesi, esnafın, sanayicinin, ülkenin lehine olacaktır.

Zorda kalan ihtiyaç sahiplerine istediği oranı kabul ettirebilecek olan bankaların, fahiş temerrüt faizi koyarak üretici ve tüketiciyi ezmeleri, ahlaken de doğru değildir.

Küçük çiftçinin ve esnafın kalkınması, kendi kendilerine yeterli hale gelmeleri için, özel kanunlarında koruma ve kollama görevi verilen ve ihtisas kredileri açan devlet bankalarının, fahiş

temerrüt faizleriyle zorda kalan insanları ezmemeleri gerektiği düşüncesindeyim. Ancak, cari hesaplarda faize faiz yürütme durumu vardır. Devletin, bu durumun da önüne geçerek, nerede olursa olsun, faize faiz uygulamasına mani olması gerekir.

Yine, Eskişehir Sanayi Odasının görüşüne ve beyanına göre, bu, 9 Aralık 1999 tarihinde açıklanan 2000 yılı enflasyonunu düşürme programıyla tezat teşkil etmektedir. Bu program uygulandığında, faiz oranlarının artışı değil, düşürülmesi gündeme gelmelidir.

Diğer bir husus da şudur : Bu olay, özellikle Arsa Ofisi Kanunu hükümlerine de etki edeceği için, sanayi tesislerine tahsis edilecek arazi maliyetleri artacaktır. Son bir yıl içinde durma noktasına gelen yatırımlar için, bu, yeni bir caydırıcı nitelik olacaktır.

Basında birkaç gündür okuduğumuz "faizler düşüyor" beyanları ve yazıları, mevduat faizleri içindir, yoksa, kanunî faiz veya temerrüt faizleri için herhangi bir düşme yoktur; aksine, artma vardır.

Reeskont faizi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası reeskont ve avans işlemlerinde uygulanan faiz oranlarıdır. Bugün için, kısa vadeli reeskont ve avans kredilerinde Merkez Bankasıncı yüzde 80 ve bazı durumlarda yüzde 98 faiz oranı uygulanmaktadır.

Bankaların ödünç para verme, kredi işlemleri, Borçlar Kanununun 306 ncı maddesinde tanımlanan karz akdine göre yapılmaktadır.

Karz bir sözleşmedir ki, onunla ödünç veren, bir miktar paranın yahut diğer misli şeyin mülkiyetini ödünç alan kimseye nakil ve bu kimse dahi buna karşı miktar ve vasıfta müsbet aynı neviden şeyleri vermekte mükellef olur. Para borçlarında borcun zamanında ödenmemesi halinde, mütemerrit borçlu, karşı tarafın geç ifadan dolayı bir zararı olmasa bile, yıllık kanunî faizi ödemek zorundadır. Kanun koyucu, bunu "geçmiş günler faizi" olarak tarif etmektedir.

Borçlar Kanununun 72, 83/2, 104/3 maddeleri gereğince, temerrüt faizine -geçmiş günler faizine- faiz yürütülemez.

Bu konuda Yargıtayın içtihat kararları da mevcuttur. Yargıtay Ticaret Dairesinin 2.11.1970 tarihli kararına göre, akdin konusu bir miktar para olup da borçlu temerrüt etmişse, akitte daha az bir faiz tayin edilmiş olsa bile, geçmiş günler için kanunî faizi ödemek zorundadır. Gecikme halinde kanunî faizin ödenmesine dair hüküm, kanunun amir bir hükmü olup, taraflar arasındaki akitte gecikme için hiçbir faiz konulmamış, hatta faiz alınmayacağı belirtilmiş olsa veya kanunî faizden daha az bir faiz konulmuş olsa bile, borçlu, yine bu gecikme faizini ödemek zorundadır.

Buna mukabil, gecikme faizinin, kanundaki senevî yüzde 50 oranından daha yukarı tespitine bir engel yoktur. Taraflar, akitte, isterlerse bu gecikme faizini artırabilirler.

Temerrüt faizini, her ne kadar, taraflar serbestçe tayin edebilmekteyseler de, kanaatimce, temerrüt faizi oranı, hakkaniyete, hukuka, cari ekonomik koşullara uygun olmalıdır.

Küçük çiftçinin ve esnafın kalkınması, kendi kendilerine yeterli hale gelmeleri için, özel kanunlarında koruma ve kollama görevi verilen ve ihtisas kredileri açan devlet bankalarının fahiş temerrüt faiziyle zorda kalan insanları ezmemeleri gerektiği düşüncesindeyim.

Değerli milletvekilleri, görüyorsunuz, faiz oranları çok yüksektir; hele hele temerrüt faizi daha da yüksektir. Hatta, temerrüt faizini serbestçe bankaların takdir etmeleri, ekonomiye, krediyi kullanana, esnafa ve piyasaya büyük zarar vermektedir; çünkü, kredi kullananı tamamen ortadan kaldırmaktadır. Yani, kredi alanı kalkındırma değil, tamamen ortadan kaldırma politikası uygulanmaktadır. Faiz oranları yüksektir; faizleri düşürmek gerekirken artırma, borç içerisinde olan esnafı, tüccarı ve halkı perişan edecektir.

Sayın Bakanın biraz evvel yaptığı konuşmasında, faiz oranlarının düşeceği umudunu taşımasına şahsen inanmıyorum; çünkü, düşen faizler mevduat faizleridir, yasal faiz veya temerrüt faizlerinin düşmesi mümkün değildir. Eğer düşmesi gerekiyor veya hükümet düşürmeyi düşünüyorsa, Sayın Bakanım, gelin, burada, milletin huzurunda, kanunî faizi ve temerrüt faizini düşürüyoruz der.

Sayın hükümet tarafından kredi faizlerinin düşürülmesi, zamlara son verilmesi; devletimizin sosyal hukuk devleti olduğu düşünülerek, halkımıza insanca yaşama hakkı verilmesi için memurumuza, işçimize, emeklimize ve tüm çalışanlarımıza hakkı olan yüzde 50 ücret artışı verilmesi; der ve sıkıntılarının dinlenerek halkımızın lehine icraat yapılması dileğiyle Yüce Heyetinize saygılarımı sunarım. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yıldırım.

Gruplar adına ikinci söz, Fazilet Partisi Grubu adına, Karaman Milletvekili Sayın Zeki Ünal'ın.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika.

FP GRUBU ADINA ZEKİ ÜNAL (Karaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olan 116 sıra sayılı yasa tasarısının 3 üncü maddesi üzerindeki görüşlerimi arz etmek üzere, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, hepinize saygılar sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, tasarının bu maddesiyle, 1984 yılında çıkarılmış bulunan 3095 sayılı kanuna geçici madde 1 eklenmektedir. Bu maddenin birinci fıkrasına göre "Bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da yürürlük tarihinden itibaren bu Kanun hükümleri uygulanır" denilmektedir. İkinci fıkrayla ise "Ancak, alacaklı ve borçlunun anlaşmaları ile bir ödeme planına bağlanan alacağın faizleri hakkında anlaşma tarihindeki kanun hükümleri uygulanır. Şu kadar ki, borçlu ödeme planına uymadığı takdirde alacaklı ödeme planıyla bağlı kalmaksızın bu kanun hükümlerine göre alacağını tahsil eder" hükmü getirilmektedir.

Değerli milletvekilleri, ticarî hayatta, her zaman, borçlu-alacaklı davası olmuştur. Her iki tarafın menfaatlarının korunması için zaman zaman yasalar çıkarılmıştır; ancak, bugüne kadar adil bir çözüm bulunamamıştır. Yasa tasarısının adil bir çözüm bulma amacına yönelik olarak hazırlandığı anlaşılmaktadır. Gerek Borçlar Kanunu gerekse Türk Ticaret Kanunundaki faiz, temerrüt faizi oranlarının, değişen sosyoekonomik şartlar karşısında yetersiz kaldığı için, ayrı bir yasayla düzenlenmesi ihtiyacı hâsıl olmuştur. Bu amaçla, ilk defa olarak, 4.12.1984 tarihli, 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun, 19.12.1984 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla, kanunî faiz oranı yıllık yüzde 30'a çıkarılmış, ayrıca, Bakanlar Kuruluna, bu oranı yüzde 80'e kadar artırma ve eksiltme yetkisi verilmiştir. O tarihten sonra, değişen ekonomik, sosyal ve siyasal şartlar, tüketici ve toptan eşya fiyatlarında görülen aşırı dalgalanmalar, konunun tekrar gündeme gelmesine sebep olmuştur.

Borçluların borçlarını zamanında ödememeleri, alacaklıların mağduriyetine, alacak davaları ve icra takiplerinin artmasına yol açmıştır. Öyle ki, borçların geç ve günün şartlarına göre düşük bir temerrüt faizi üzerinden ödenmesi ise, alacaklının mülkiyet hakkının ihlali şeklinde yorumlanmıştır. Nitekim, kamulaştırma bedeli dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine açılan davalarda bu konu önplana çıkarılmıştır. İnsan hakları hususunda da, Sayın Bakanın, buradaki beyanından anladığımız kadarıyla, oldukça hassas olduğu görülmektedir ve Sayın Bakanın, yine, aynı şekilde, Türkiye'de insan haklarının ihlal edildiği konularda da aynı hassasiyeti göstereceğini, ben, şahsen temenni ediyorum.

Değerli arkadaşlar, netice itibariyle, alacaklı-borçlu arasındaki dengeyi sağlamak düşüncesiyle, yine, 1997 yılında, 3095 sayılı Yasada bir değişiklik yapma ihtiyacı bâsıl olmuştur. Nitekim, Bakanlar Kurulunun 8.8.1997 tarihli 97/9807 sayılı kararıyla, 1.1.1998 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, yüzde 30'luk faiz yüzde 50'ye çıkarılmıştır. Gelişen ve değişen şartlar nedeniyle bu oran da adil bir dengenin kurulmasına yetmediği ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bu tasarıyla da, Merkez Bankasının vadeli kredi işlemlerine uyguladığı reeskont faiz oranı esas alınarak, bir düzenleme getirilmek istenmektedir.

Değerli milletvekilleri, benim tahminim odur ki, bu da ileride değiştirilecektir; çünkü, ülkemizde, özlemi duyulan ekonomik, sosyal ve siyasal istikrar, maalesef, sağlanamamıştır. 75 yıllık Türkiye Cumhuriyeti tarihinde her onaltı ayda bir hükümet değişikliği olmuştur. Özellikle, 1960-1970'li yıllardan sonra, özellikle darbelerden sonraki dönemlerde sık sık hükümetler değişmiştir ve bu değişiklik dolayısıyla da ekonomik istikrar sağlanamamıştır, ekonomik dengeler altüst olmuştur. Ta 1970'li yıllarda Almanya'da tedavülde bulunan madeni paralar, hâlâ, şu anda, tedavülde bulunmaktadır ve bizim, maalesef, paramız pul olmuştur; dünyadaki 238 tane ülkenin parası arasında şu anda en değersiz para olarak görülmektedir. Hatta, geçenlerde Amerika'da bir televizyon kanalında dünyada çok sıfırlı paralarla ilgili yapılan bir yarışmada oradaki yarışmacıya bir sorulmuş, o da dünyada bol sıfırlı bir para olarak Türk Lirasını söyleyince yarışmayı kazanmış ve kendisine 1 000 000 lira ödül verilmiştir ve 1 000 000 lira verilirken de sunucu aynen "zannetme ki, bu 1 000 000, dolar değil; bu, Türk Lirasıdır" diyerek de istihza etmişlerdir. Dolayısıyla, tabii ki, siyasal istikrar olmayınca, ekonomik istikrar da, maalesef sağlanamamaktadır.

Sayın milletvekilleri, mademki, günümüzde ekonomik, sosyal, siyasal şartlar sürekli değişmektedir ve bu değişmeye paralel olarak yasaları da sık sık değiştirmek zarureti doğmaktadır; öyleyse, sık sık yasa değişikliği yapmaktansa, enflasyon oranları dikkate alınmak suretiyle, daha adil ve daha kalıcı bir çözüm bulmak mümkündür. Halen yürürlükte olan kanunî ve temerrüt faizi yüzde 50; bu düzenlemeyle de reeskont faiz oranları dikkate alınacaktır; ama, yine, kalıcı bir çözüm, maalesef bulunamayacaktır. Onun için, geliniz, faiz oranları yerine, enflasyon oranlarını dikkate alalım ve ona göre hesabımızı yapalım.

2000 programında hedeflenen enflasyon oranlarının gerçekleşip gerçekleşmemesi ayrı bir tartışma konusudur; ama, hükümet bir hedef koymuştur, bu hedefin de arkasında durması lazımdır.

Tüketici fiyatları endeksi yıl sonu itibariyle yüzde 25; tüketici fiyatları endeksi ortalama yüzde 44,3 olarak hedef alınmıştır. Toptan eşya fiyatlarında da yine yüzde 20 olarak yıl sonu enflasyonu hedef alınmıştır; ortalaması da yüzde 38,5 olarak alınmıştır. Burada, şüphesiz, yıl sonu enflasyonu kandırıcıdır ve yanıltıcıdır; çünkü, yıl sonundaki enflasyonda iki aralık ayı arasındaki ve iki ay arasındaki endeks farkı dolayısıyla yanıltıcı olabilmektedir. Diğeri ise, oniki ayın ortalamasıdır ki, bu daha gerçekçidir. Şunu, hemen burada parantez içerisinde ifade etmek istiyorum: Memur maaşlarına, maalesef, yıl sonu enflasyon oranı olan yüzde 25'e göre bir zam takdir edilmiştir. Halbuki, gerçekten, eğer memur mağdur edilmek istenmiyorsa, ortalama endekse göre, yüzde 44,3'e göre ayarlanması gerekirdi. Geçen yıldan da yüzde 9'luk bir alacağı vardır ve dolayısıyla topladığım zaman yüzde 53,3; yani, 2000 yılında memura verilmesi gereken zammın, yüzde 25 değil, yüzde 53,3 olması gerekmektedir.

Merkez Bankası Başkanının 9 Aralıkta açıkladığı sıkı maliye politikasıyla enflasyonun düşürülmesine odaklanmış para-kur politikaları gereği, enflasyon oranlarıyla ilgili bir projeksiyon ortaya konulmuştur. Buna göre, TÜFE'de 2000 yılı sonunda yüzde 20; 2001 yılında yüzde 12; 2002 yılında ise yüzde 7 hedeflenmiştir. TEFEDe ise 2000'de yüzde 20; 2001 yılında yüzde 10; 2002'de

yüzde 5 olarak hedeflenmiştir. Uygulanan ekonomik politikalarla bu hedeflerin gerçekleştirilmesi zor, hatta imkânsız görülmektedir; çünkü, bütçenin yapısına baktığımız zaman, maalesef pek iç açıcı değildir. 47 katrilyonluk bir harcama bütçemiz vardır; gelirimiz 32,5 katrilyondur; açık 14,5 katrilyondur. Reel kaynak olmadığına göre, hükümet, 14,5 katrilyonu, elbette ki borçlanmak yoluyla karşılayacaktır. Şu andaki rakam budur...

BAŞKAN – Sayın Ünal, lütfen toparlayınız.

ZEKİ ÜNAL (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, toparlıyorum.

24 katrilyonluk vergi gelirinin 21 katrilyonu da faize gidecektir ki, yüzde 88'ini oluşturmaktadır; dolayısıyla, 2000 yılında her gün 58 trilyonluk bir borç faizi ödenecektir. Dolayısıyla, bu şartlar altında, yani, rant ekonomisinde ısrar edilmesi halinde, gerekli ciddi, kalıcı, tutarlı tedbirler alınmadığı takdirde, bu ekonomik politikayla, kesinlikle, hükümet, hiçbir hedefini tutturamadığı gibi şu anda görüşülen yasayla ilgili olarak ortaya koymuş olduğu taahhütleri de yerine getiremeyecektir.

Bizim bu sözlerimizi, bizim bu tavsiyelerimizi tutarlar ümit ve temennisiyle, hepinize saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ünal.

Şahsı adına söz talebi?..

Buyurun Sayın Polat.

Konuşma süreniz 5 dakika.

ASLAN POLAT (Erzurum) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi, saygıyla selamlarım.

Sayın Başkanım, bu kanun münasebetiyle bir şey söylemek istiyorum; o da şu, hükümet, Genel Kurula sürekli olarak çok fazla kanun tasarısı getirdiğinden, Meclisi sürekli çalıştırdığından bahsetmektedir. Şahsen şunu açıkça söyleyeyim ki; biz ne çok kanun çıkarılmasından ne de Meclisin çok çalıştırılmasından, rahatsız değiliz. Bizim rahatsız olduğumuz, kanun tasarılarının, burada, bir kanunun gerektirdiği ciddiyetle müzakeredilmemesi, üzerinde tartışılmaması ve bir uyum sağlanmamasıdır. Şimdi, sürekli olarak bu son günlerde getirilen kanun tasarılarında büyük bir uyumsuzluk var; o da şu : Getirilen gerekçeler, kanunun aslına uymuyor. Kanun içerisinde, mesele, Sanayi Komisyonundaki değerler, Plan ve Bütçe Komisyonundaki değerleri tekzip ediyor; Plan ve Bütçe Komisyonundaki değerler, Sağlık Komisyonundaki değerleri tekzip ediyor; aynı kanunun metnini açarsınız...

Biraz sonra görüşeceğimiz Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısında da ben bunları tek tek göstereceğim, o kanun için; yani, gemi sicili konusunda getirilen kanunda, Sanayi Bakanlığındaki raporun, Plan ve Bütçe Komisyonuyla nasıl çeliştiğini, rakamların nasıl çeliştiğini ve bunların Deniz Müsteşarlığı raporuyla nasıl çeliştiğini hep göstereceğim.

Şimdi burada da aynı konu var. Şimdi, bir kanun tasarısı gelmiş öntümüze, Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı. Bunun gerekçesinin birinci sayfasını açıyoruz; gerekçede diyor ki: "kanunî faiz ve temerrüt faizi oranlarının değişen sosyoekonomik koşullar karşısında yetersiz kalması nedeniyle..." Şimdi, bu kanun tasarısı Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülürken de aynı konu vardı; fakat, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüldüğü ay, temmuz ayıydı; temmuz ayında doğrudu; temmuz ayında, o dönemlerde, piyasaya yüzde 100'ün üzerinde borçlanılırken, kanunî faizlerin yüzde 50'lerde olması, piyasadaki bu dengesizlik yüzünden haksızlığa sebep oluyordu. Aradan zaman geçti ve bu kanun tasarısı şu anda getiriliyor. Bu kanun tasarısının getirildiği gün, açın bakın, bütün bankalar -Ziraat Bankası başta olmak

üzere- bir yıllık faizleri yüzde 50'nin altına çekti. Tutar tutmaz, buna birşey söyleyemiyorum; ama, bugün getirdiğiniz kanun tasarısında, Ziraat Bankası dahil, devlet bankalarında bir yıllık faizin yüzde 50'nin altında olması lazım; ama, bu, kanunî faizde de yüzde 50!

Ben, şimdi, bu değiştirilmesin demiyorum. Sayın Bakan bize cevap verirken diyor ki "piyasa koşullarında artar da eksilir de." Ha, o şartla getirin, kabul edelim; ama, siz, şu kanun tasarısını getirdiğiniz zaman, gerekçenin başına "bu, yüzde 50 faiz piyasaya uymuyor, piyasanın altında kaldı, onun için getiriyorum" dersiniz, o zaman, ben, sizin getirdiğiniz ile Ziraat Bankasının öncüllük ettiği bankalardaki faiz düşüşü de sunudur, sanaldır, birtakım insanları yanıltmaya matuftur derim Bu, piyasada birtakım olumsuzluklara sebep olur, piyasada vatandaşın kafasının karışmasına sebep olur.

Niye bunu söylüyorsunuz; şunun için söylüyorsunuz: Bu kadar çok kanun getirmekle övünen hükümet, getirdiği kanun gerekçelerini ve kanun metinlerini ciddi ciddi incelesin, Yüce Meclise getirildiğinin ciddiyetiyle getirsin ve verdiği değerler de birbirini tekzip etmesin. Bizim istediğimiz, burada bu konuda belirtmek istediğimiz konunun aslı budur. (DSP sıralarından gürültüler)

Önündeki tasarı metninin 1 inci sayfasının ilk metnine bakar okursunuz; gayet net.

Sayın Bakanım, ikincisi, şunu söylüyorum: Şimdi, sizin bu kanunlarda, bu faizlerin düşmesi için, gerçekten, döviz fiyatlarını bir sene içinde yüzde 20 artıracamız diyorsanız ve onu uygulayacağınızı inanıyorsanız, yasadaki bu maddeleri uygulayan Başbakan mı olur, Hazine'den sorumlu bakan mı olur, çıksın, aynen 24 Ocak kararlarında Turgut Özal'ın yaptığı gibi bütün riski üzerine alsın "bu işin yürütücüsü benim, bu işin mesulü benim" desin; çıksın, bütün gazetelerde, bütün televizyonlarda, bunu gerçekçe savunsun.

Şu anda, size çok açık söylüyorum, hepimiz samimi olalım: 24 Ocak kararlarını alın, beğenin beğenmeyin, kabul ettiğimiz yönü var, tekzip ettiğimiz yönü var; ama, 24 Ocak kararlarını açtığınız zaman, Turgut Özal, sürekli olarak, o kanunların arkasında olduğunu, onu uygulayacağını, yürüteceğini söylemiş, hem Türkiye'de hem de dünyada, kendisi buna garanti vermişir.

Şimdi, sizin yapmış olduğunuz bu döviz garantilerinde, devletin hangi mekanizması bunun peşindedir; devletin hiçbir siyasî mekanizması yok, bütün konu, Merkez Bankası Başkanının sorumluluğu altında kaldı. Merkez Bankası Başkanı, yarın "ben siyasî değilim, bir devlet memuruyum; hükümet, benim dediğim siyasî riski kabul etmedi, bu iş uygulanmadı" dediği zaman da, sizin bu konular tepetakla gider.

İkincisi de, şunu söylemek istiyorum. Yine, sizin, burada, bu işlerde muvaffak olabilmeniz için bir tek sebep vardır; o da şudur: İsteddiğiniz döviz bulabilmeniz lazım. Eğer, bu döviz hesaplarını iyi yapamazsanız, döviz fiyatlarını aşırı değerlendirseniz, Türkiye'de ihracatı durdurur, ithalatı artırırsanız, zaten açık olan makas iyice açılmaya başlar. O zaman, ihracatın durması karşısında, bütün fabrikalar işsiz kalmaya başladığı zaman, bugünkünden çok daha kötü bir duruma düşeriz ve bu işsizliğin siyasî riskini de hiçbir demokrat hükümet karşılayamaz. O zaman, 1980 öncesinde, Sayın Ecevit'in Özal için söylediği "Güney Amerika modeli mi geliyor" dediği lafları herkes yüksek sesle konuşmaya başlar ve bu da, piyasaların bozulmasına sebep olur.

Son olarak şunu söyleyeceğim: Sayın Bakanım, lütfen, hükümetin getirdiği bu kanun tasarılarını güncelleştirin; öyle, altı ay evvelki, bir sene evvelki, iki sene evvelki, raflarda duran tasarıları alıp da, aynı gerekçelerle Meclisin huzuruna getirmeyin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen, toparlayın.

ASLAN POLAT (Devamla) – Sayın Başkan, bitiriyorum.

Hükümet kanadı olarak "zaten bunları dinlemiyoruz, dışarıda maç seyrediyoruz; karar yeter-sayısının aranılması istendiği zaman içeriye gelip elimizi kaldırıp gidiyoruz" dersiniz; ama, yarın, bunlar tutanaklara geçer, bu tutanaklardan dolayı da sizi mesul tutar birileri, hata ettiğinizi anlarsınız, üzülürsünüz. Ben sadece ikaz ettim.

Saygılar sunarım. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Polat.

Şahsı adına, Aksaray Milletvekili Sayın Murat Akın; buyurun efendim.

Süreniz 5 dakika.

MURAT AKIN (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şahsım adına söz almış bulunmaktayım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, faiz oranlarının yüksek olması, bilhassa, işsizliğin artmasına ve imalat kapasitesinin daralmasına, aynı zamanda ziraî sektörün yok olmasına sebep olmaktadır. Bilhassa, işletmeler, bilançolarındaki paraları üretime yönelik değil, daha ziyade reponya yatırmak suretiyle, faaliyet dışı kazançlarının faaliyet içi gelirlerinden fazla olması nedeniyle, hiçbir zaman üretimi genişletmeyi, istihdamı artırmayı düşünmemekte, daha kolay kazanç olan, riski daha az olan devlet tahvili ve hazine bonosuna yatırmak suretiyle yüksek oranlarda gelir elde etmektedirler.

Değerli milletvekilleri Anadolu'da çiftçi ağılıyor. Atatürk'ün "milletin efendisi" dediği çiftçi, toprağını zorunlu olarak nadasa bırakmaya hazırlanıyor. Maliyet artışı karşısında, geçtiğimiz hasat döneminde aldığı parayla, bu yıl ekim yapması imkânsız hale gelmiştir. Çiftçiler, ekim yapmaktan- sa, yapmamanın daha mantıklı olduğunu söylüyorlar.

Değerli milletvekilleri, 1 kilogram buğday tohumunun maliyetinin 1999 yılında 81 000 liraya ulaştığını söyleyen Aksaray Ziraat Odası Başkanı Selahattin Koyuncu "devlet, 82 000 lira taban fiyaty açıkladı, aldığımız parayla topladığımız ekimi yapamıyoruz" diye konuştu.

Değerli milletvekilleri, ayçiçek üreticisinin dekar başına 150 000 liraya yakın masraf yaptığını söyleyen aynı Oda Başkanı "devletin açıkladığı taban fiyat ise 130 000 lira; çiftçi ne yapacağını, ne ekeceğini şaşırılmış durumda" diye konuştu. Tarım arazilerini ekmektense, boş bırakılmasının daha mantıklı hale geleceğini belirten ilimin Ziraat Odası Başkanı "masraflar ortalama yüzde 100 arttı" diyerek feryat ediyor. "Taban fiyatlar ise yüzde 33; ortada bir hesap yanlışlığı var; bu tablo karşısında çiftçi ne yapsın" diyor. Süt fiyatı 18 000 lirayken, desteklemenin 5 000 lira olduğunu söyleyen Sayın Selahattin Koyuncu, süt fiyatının 104 000 liraya yükselmesine karşın, destekleme ücretinin 5 000 lira civarında kaldığını belirtmektedir.

BEYHAN ASLAN (Denizli) – Ne alakası var... Kanuna gel yahu!

MURAT AKIN (Devamla) – Değerli milletvekilleri, işte, faiz oranları, sadece temerrüt olarak, borçlu-alacaklı arasındaki haksızlığa neden olmamakta, aynı zamanda, sınaî, ticarî ve ziraî faaliyetleri de etkilemektedir.

Dolayısıyla, ekonomideki istikrarın sağlanması için, sadece temerrüt faizlerinin değil, mutlak ticarî faizlerin de düşük olması gerekir. Temerrüt faizlerini günün rayicine yükseltmek bir çözüm değildir; esas olan -Keynes'in faiz teorisinde de belirtildiği gibi- sıfır olan faiz, ticarî ahlaktı, sınaî ahlaktı tam manasıyla getirir.

Bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Akın.

Madde üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Sorulara geçiyoruz.

Sayın Hikmet Uluğbay'ın bir sorusu var.

HİKMET ULUĞBAY (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sizin izninizle ve sizin aracılığınızla, Sayın Bakandan bir hususu aydınlatmalarını istirham edeceğim.

İzlediğim kadarıyla, konuşmalarda, yaygın biçimde, temerrüt faizi ile normal faizler arasında bir kavram kargaşası olduğu izlenimindeyim. Temerrüt faizi, borcunu -kamu veya özel kişi- zamanında ödemediği için, akitteki yükümlülüğünü yerine getirmeyen insanın, zamanında borcunu ödemesini özendirir bir faiz değil midir ve bu niteliği dolayısıyla da, normal faizin çok daha üzerinde olmak suretiyle, mukavelede öngörülen zamanda devlet veya özel kişinin, borcunu zamanında ödemesini özendirir bir faiz değil midir? Bu konuda sizin yapacağınız açıklama, Mecliste yapılan tartışmaların vatandaşlar tarafından daha iyi anlaşılabilmesine yardımcı olacaktır. Bu nedenle bu suali sorma ihtiyacını hissettim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Başka soru var mı? Yok.

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Uluğbay'ın belirttiği gibi, temerrüt faizi, borcunu zamanında ödemeyen borçlunun ödemesini sağlayıcı bir unsurdur. Temerrüt faizi, bir maktu tazminat niteliğindedir. Borçlu, eğer borcunu ödemeyi zamanında yerine getirirse, böyle bir faizin ödenmesi söz konusu değildir; ama, borcun geç ödenmesi nedeniyle, alacaktır, bir zarara uğramaktadır. Temerrüt faizinin amacı, bu zararı bir maktu tazminat olarak karşılamaktır. Ama, bilindiği gibi, Borçlar Kanunumuzda, temerrüt faiziyle karşılanmayan zararın dahi, aynı bir dava konusu yapılarak, ek zarar biçiminde, munzam zarar biçiminde karşılanması söz konusudur. Eğer temerrüt faizi düşük olacak olursa, borçlu, borcunu geç ödemeye özendirilmiş olur.

Bugünkü durumda, temerrüt faizi, ticarî işler bir yana bırakılacak olursa, düşüktür; çünkü, yasal temerrüt faizi, ülkemizde yüzde 50'dir. Şüphesiz, taraflar, sözleşmeyle, daha yüksek faiz oranı kararlaştırabilirler; ama, enflasyonun yüzde 50'nin üzerinde seyrettiği bir dönemde, temerrüt faizinin yüzde 50 olarak kalması, borçluyu, borcunu geç ödemeye özendirici bir unsurdur; dolayısıyla, ödeme ahlakını olumsuz etkileyen bir faktördür. Eğer, temerrüt faizi, gerçekçi olarak enflasyon oranı düzeyine veya onun üzerine yükseltirse, bu, borçluyu, borcunu geç ödemekten caydırıcı bir etken etkisi gösterecektir. O bakımdan, getirilen düzenleme, ekonomik konjonktürle bağlantısı dolayısıyla, borçluların borçlarını zamanında ödemelerini sağlayacaktır; onlara borçlarını geç ödemekten dolayı hiçbir yarar sağlamayacak; dolayısıyla, onları bundan caydıracak bir işlev görecektir. Temerrüt faizinin niteliği, işlevi kısaca budur.

Sayın Uluğbay'a, sorusundan dolayı, bana açıklama yapma fırsatı verdiği için teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Madde üzerinde 1 adet değişiklik önergesi vardır; önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

116 sıra sayılı kanun tasarisının 3 üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini saygıyla arz ederiz.

Aydın Tümen
Ankara

İsmail Köse
Erzurum

Beyhan Aslan
Denizli

A. Sancar Sayın
Antalya

A. Ahmet Ertürk
Edirne

Madde 3. - 3095 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Geçici Madde 2. - Geçici 1 inci madde, bu Kanunun yürürlüğünden önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da uygulanır.

BAŞKAN - Sayın Komisyon, katılıyor mu efendim?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI EMİN KARAA (Kütahya) - Sayın Başkan, çoğunluğumuz olmadığı için katılamıyoruz; ama, önergeyi benimsediğimizi belirtmek isterim; takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANİ HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Katılıyoruz.

BAŞKAN - Katılıyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, Hükümetin katıldığı, Komisyonun benimseyerek takdire bıraktığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Görüşmekte olduğumuz 3 üncü maddeyi kabul edilen önerge istikametindeki bu değişikliğiyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - Madde üzerinde gruplar adına ilk söz, Doğru Yol Partisi Grubu adına Aksaray Milletvekili Sayın Murat Akın'a aittir.

MURAT AKIN (Aksaray) - Vazgeçtim Sayın Başkan.

Şahıslar adına söz talebi?.. Yok.

Madde üzerinde bir önerge vardır; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 116 sıra sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarisının 4 üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederiz.

Aydın Tümen
Ankara

Ömer İzgi
Konya

Beyhan Aslan
Denizli

Ahmet Gülzel
İstanbul

Hasan Suna
Yalova

"MADDE 4. - Bu Kanun 1 Ocak 2000 tarihinde yürürlüğe girer."

BAŞKAN - Sayın Komisyon katılıyor mu efendim?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI EMİN KARAA (Kütahya) – Çoğunluğumuz olmadığı için katılamıyoruz; ancak, önergeyi benimsediğimizi belirtmek isterim.

BAŞKAN – Sayın hükümet katılıyor mu?

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Katılıyor.

BAŞKAN – Komisyonun çoğunluğu olmadığı için katılamayıp, ancak benimsediği, hükümetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Görüşmekte olduğumuz 4 üncü maddeyi, kabul edilen önergeyle yapılan değişiklikle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde yapılan değişiklikle kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Gruplardan söz talebi?.. Yok.

Şahısları adına söz talebi?.. Yok.

Önerge?.. Yok.

Maddeyi Komisyondan geldiği şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, lehte, aleyhte görüş beyan eden arkadaşımız?.. Yok.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarının tümü kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

Sayın Bakana söz veriyorum.

Buyurun efendim.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hem hukukun gereği olan hem ekonomimizin ihtiyacı olan önemli bir kanun tasarısı oylarınızla yasalaşmıştır. Söz alan, soru soran ve katkıda bulunan bütün milletvekillerine teşekkür eder, Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakan.

Sayın milletvekilleri, Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları raporlarının müzakeresine başlıyoruz.

3. – *Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (11507) (S. Sayısı: 217) (1)*

BAŞKAN – Komisyon?.. Mevcut.

Hükümet?.. Mevcut.

Sayın milletvekilleri, komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım : Raporun okunmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmiştir.

(1) 217 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Tasarının tümü üzerinde, Demokratik Sol Parti Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Cahit Savaş Yazıcı; buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

DSP GRUBU ADINA CAHİT SAVAŞ YAZICI (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı üzerinde, Demokratik Sol Parti Grubunun görüşlerini sunmak üzere söz almış bulunuyorum; şahsım ve Grubum adına, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan evvel, Sayın Sıtkı Turan ve danışmanı için Allah'tan rahmet, yakınlarına, Milliyetçi Hareket Partisine ve Meclisimize başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, Türk denizciliğinin sorunları, bugünün yahut dünün sorunları değildir; kaynağı çok eski yıllara kadar dayanan birtakım köklü sorunlar söz konusudur.

Cumhuriyet tarihimizin hiçbir döneminde, üzerinde yaşadığımız coğrafyanın bizlere sunduğu denizcilik imkânlarından yeterince faydalandığımızı söyleyemeyiz. Oysa, bizimle aynı coğrafyayı paylaşan bazı ülkeler, millî gelirlerinin önemli bir bölümünü denizcilikten sağlamaktadırlar. Türkiye'nin aynı gelişmeyi göstermemesi için hiçbir rasyonel neden mevcut değildir.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarında denizcilik sektörü, lokomotif görevini üstlenebilir. Özellikle dışticaret dengesinde dönem dönem sıkıntılar yaşanan ülkemiz açısından bu sektörün desteklenmesi durumunda, kalkınmayı sırtlayacak bir açılımın yakalanması sağlanabilir. Örnek olarak, gemi yapım sanayiinin ürünü olan gemi, ihraç amacıyla üretildiğinde, doğrudan döviz girdisi sağlar; içpiyasa için üretildiğinde ise, dışarıya ödenen dövizlerin tasarrufu, aynı zamanda, yabancı bayraklı gemilere döviz olarak ödenecek navlundan, yani, taşıma ücretinden tasarruf sağlar.

En ucuz ve en güvenilir taşımacılığın denizyolu taşımacılığı olduğu bilimsel bir gerçektir. Ortalama olarak denizyoluyla yapılan taşıma maliyetinden, demiryolu 2,5 kat, karayolu 4 kat, havayolu ise tam 12 kat daha pahalıdır. Almanya'dan İstanbul'a bir konteyner yükü denizyoluyla sadece 300 dolara gelirken, aynı yük, karayoluyla, İstanbul'dan Kayseri'ye 1 000 dolara taşınabilmektedir.

Bu verilere rağmen, denizyolunun yurtiçi yük taşımacılığındaki payı, 1996'da yüzde 8,2, 1997'de yüzde 9,1 ve 1998 yılında ise sadece yüzde 7,9'dur. 1998 yılında toplam yük taşımalarının yüzde 89,1'i karayoluyla gerçekleştirilmiştir.

Dışticaret taşımalarında ise farklı bir durumla karşılaşmaktayız. Ülkemizin dışticaret hacminin yüzde 91'i denizyoluyla gerçekleştirilmektedir; ancak, denizcilikte gerekli ilerleme sağlanamadığı için, 1998 yılında 105 milyon tonluk dışticaret yükünün sadece yüzde 32,5'i Türk Bayraklı gemilerle taşınabilmektedir. Bu oran, yaklaşık 2 milyar dolar navlun bedelinin yurt dışına ödenmesi anlamına gelmektedir.

Dünyada ve ülkemizde deniz taşımacılığının genel durumu ise şöyledir: Günümüzde, dünya deniz ticaret hacmi 5 trilyon tona ulaşmıştır ve ne yazık ki, ülkemiz, bundan çok az bir pay almaktadır. Dünya deniz ticaret filosu 300 grostonun üzerinde, 38 500 gemiyle, 750 milyon dwt'ye ulaşmıştır. Bayraklara göre yapılan sıralamada; deniz ticaret filosu içerisinde en büyük pay Panama'ya aittir; ikinci sırada Liberya, üçüncü sırada ise komşumuz Yunanistan vardır; Türkiye ise, yüzde 1,4'lük payıyla 18 inci sırada yer almaktadır. Türk denizcilik filosu 150 grostonun üzerinde 1 204 gemiden oluşmaktadır, bunlar, toplam 9 milyon 750 bin dwt'ye ulaşmaktadır.

Gemi sahiplerinin milliyetlerine göre yapılan sıralamada ise, komşumuz Yunanistan Panama'yı bile geçmekte ve birinci sıraya gelmektedir. Yunanistan'la aynı coğrafyayı paylaştığımız ve aynı doğal potansiyele sahip olduğumuz düşüldüğünde, ülke olanaklarımızın bu konuda rasyonel olarak kullanıldığını söyleyemeyiz.

Bununla birlikte, dünya deniz ticaret filosunun yaş ortalaması 18 olarak belirlenmiştir. Ülkemizdeki 150 groston ve bunun üzeri 1 204 gemimizin yaş ortalaması tonajlarına göre 19,4, sayılarına göre 22,4'tür. Görüldüğü gibi, filomuzun yaş ortalaması da dünya ortalamalarının üzerindedir. Ağustos 1998 tarihinden itibaren ISM kodu uygulamasına geçildiğinden, gemilerimizin yaş ortalamalarını düşürmemiz zorunluluk haline gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, tanker taşımacılığında ise bir başka düşündürücü gerçekle karşılaşmaktayız. Ülkemizin her yıl 20-25 milyon ton hampetrol ithal etmek zorunda olduğu dikkate alındığında, Türk Bayrağı taşıyan 10 yaşından küçük, her biri 150 000 dwt'lik en az 10 adet tankerin sürekli bir şekilde çalışır halde bulundurulması gereklidir; oysaki, elimizde yoktur. Böylelikle, petrol navlunlarının ülkemizde kalması sağlandığı gibi, 10 adet 150 000 dwt'lik tankerlerle 1,5 milyon ton hampetrolün, yüzer depolarda ülkenin emrine daima hazır bulundurulması sağlanabilecektir.

1998 yılında ihracat ve ithalat olarak toplam 37 milyon 500 bin ton arakyakıt taşınmış olup, bunun sadece yüzde 27,4'ü Türk bayraklı gemiler, yüzde 72,6'sı ise yabancı bayraklı gemilerce taşınmıştır. Bu durumda, akaryakıt taşımalarında, Yunanistan'ın da içerisinde bulunduğu devletlerin payının büyüklüğü ortaya çıkmaktadır. Bu tabloya bakarak, Ege ya da Kıbrıs'ta meydana gelebilecek bir gerginlik durumunda kalacağımız çaresizlik açıkça görülebilecektir.

Denizciliğimizin bir başka sorunlu sektörü ise, gemi inşa sanayimizdir. Türkiye'de gemi inşa ve bakım onarım faaliyetleri, kamu ve özel tersaneler ile askerî tersanelerce gerçekleştirilmektedir. 1997 yılı itibarıyla, Türkiye gemi inşa kapasitesi 528 000 dwt/yıldır. Bu kapasitenin yüzde 59'u özel sektöre aittir.

17 Ağustos Marmara depremi, bizi, denizcilik sektöründeki bir başka gerçekle de karşı karşıya bırakmıştır; bu da, tersanelerimizin neredeyse tamamının deprem riskinin yüksek olduğu bölgelerde yer alıyor olmasıdır. Tersanelerimizin coğrafi konumları deprem riski yönünden incelendiğinde, tersane sayısı olarak yüzde 92,8'inin, gemi inşa kapasitesi olarak yüzde 95'inin Kuzey Anadolu fay hattından etkilenecek bölgelerde kurulu olduğu görülebilir.

Deprem riskinin yanı sıra, gerek kamu sektörü gerekse özel sektöre ait tersanelerimizde bir yerleşim ve dağılım sorunu olduğunun ve bu sorunun ulusal güvenliğimizi dahi etkileyecek bir noktada olduğunun altını çizmek istiyorum. Karadeniz ve Akdeniz'de tersanelerin kurulması öncelikle gündeme alınmalıdır. Bu, hem ekonomimiz hem de ulusal güvenliğimiz açısından son derece önemlidir; çünkü, bir gerginlik çıkması durumunda, Akdeniz ve Karadeniz'de onarım faaliyetini idame edecek tersanemiz, ne yazık ki, bulunmamaktadır.

Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) tarafından uygulamaya konulan güvenlik yönetim sistemi kodu uygulamaları sonucunda, dünya filusunda standart dışı gemilerin yenilenmesi nedeniyle, dünyadaki yeni gemi inşa taleplerinin 2005 yılına kadar önemli artışlar göstermesi beklenmektedir. Gemi sanayii sektörümüzün bu dönemde önemli siparişler alması için, hem kamu hem de özel sektör tersanelerinin acilen desteklenmesi, gerek katmadeger yaratılması gerek döviz kazanımı ve özellikle sahil bölgelerimizdeki istihdamın ve yan sanayinin gelişmesi açısından önem arz etmektedir.

OECD verilerine göre, 1997 yılı dünya yeni gemi inşa sanayii hacmi 135 milyar dolar olup, Türkiye 741 milyon dolarla son sıralarda yer almaktadır. Kapasitenin tam kullanılması durumunda, bu payın 3,5 milyar dolara çıkması işten bile değildir.

ISM kodu uygulamasına geçilmesi ve dünya yeni gemi inşa talebinde artışlar meydana gelmesi tespitleri, tersanelerimizde 1993-1998 yılları arasında yüzde 20 kapasite kullanımıyla çalışıldığı gerçeğiyle birlikte düşünülürse, akıllı politikalar uygulanması durumunda, Türkiye için başlıbaşına bir ekonomik açılım şansının elde edilebileceği görülecektir. Bu ise, ülkeden döviz çıkışını azaltacak, katma değer artışı sağlayacaktır. Bundan çok daha önemlisi, gemi inşa sanayiinin emek yoğun bir sektör olması nedeniyle, bu durumun, istihdamı otumlu yönde etkileyeceğidir.

Gemi inşa sanayiinden bahsederken, tersane sahiplerinin yabancı ülkelere gemi siparişi almalarını zorlaştıran bir duruma da değinmek istiyorum. Tersanelerimizin yer aldığı alanların devletten kiralanması, yurt dışından gemi siparişi verenlerin istedikleri teminatı tersanelerimizin vermemesine neden olmakta, bu ise, ülkemizin döviz kaybetmesine ve sektörde daralmaya yol açmaktadır. Tersanelere buldukları alanların satılmasının bir çözüm olabileceği kanısındayım.

Değerli milletvekilleri, bir de liman kontrolü konusuna değinmek istiyorum. Türkiye'nin ticaretinin daha çok Avrupa ülkeleriyle olması nedeniyle, Türk bayraklı gemiler en çok bu limanlara sefer yapmaktadırlar. 1992, 1993 ve 1994 yıllarında Avrupa limanlarında denetime tabi tutulan 623 Türk Bayraklı geminin, önemli bir kısmı seferden alıkonulmuştur. Bu nedenle kendi limanlarımızdaki Türk ve yabancı bandıralı gemilerin denetiminin artırılması gerekmektedir.

Deniz taşımacılık sektörünün bir diğer sorunu da kredi bulmakta yaşanan sorunlardır. Yeni gemi siparişi verebilmek ve işletme sermayesi için gerekli olan kredilerin sağlanmasında, sektöre ilişkin bir ihtisas bankasının bulunmaması nedeniyle zorluklar yaşanmaktadır.

Uluslararası ekonomik konjoktüre bağlı olarak ortaya çıkan darboğazlardan, en çabuk etkilenen sektörlerin başında gelmesi nedeniyle, ödeme güçlüğü çeken taşımacılarımıza, devletimizin kolaylık sağlaması gerekmektedir. Bununla birlikte armatörlerimizin de kullanacakları kredilerin ödemelerinde daha dikkatli davranmaları, desteğin sürekliliği için şarttır.

Değerli milletvekilleri, denizcilik sektörümüze ilişkin bu genel tespitleri yaptıktan sonra, tasarrufların bu tabloyu ne yönde değiştireceğine dair bilgiler vermek istiyorum.

Görüşmekte olduğumuz tasarıyla, ulusal deniz ticaret filomuzun ülke ihtiyaçlarını karşılayacak sayısal seviyeye çıkarılması sağlanırken, dünya taşımacılık talebinden, ülkemizin daha çok pay alması hedeflenmiştir.

Deniz taşımacılık sektörü, uluslararası rekabete en açık sektörlerin başında gelmektedir. Bu nedenle ekonomik konjoktüre bağlı olarak ortaya çıkan daralma ve olanak yetersizlikleri, gemi sahiplerini daha ucuz çözümlere yönleltebilmektedir. Bayraktan kaçış, günümüz dünya denizciliğinde en çok yaşanan olaylardan bir tanesidir.

Kolay bayrak ülkelerinin yanında, Avrupa ülkeleri de deniz ticaret filolarını korumak ve geliştirmek için ikinci gemi sicili uygulamasına geçmişlerdir. Almanya, Danimarka, Norveç, Portekiz, Fransa, Lüksemburg, İngiltere ikinci gemi sicili uygulamasına geçen ülkeler arasındadır.

İkinci gemi sicilinin oluşturulması, ikinci sicil uygulayan ülkelerin sağladığı avantajlardan yararlanmak için gemilerimizin bayraktan kaçmasını ve filomuzun küçülmesini önleyecektir. Tasarıyla donatanlar, yani armatörler, kurum ve gelir vergilerinden muaf tutulmuş, ancak ilk kayıt ve yıllık tonaj harçlarıyla devletin kazancı da gözetilmiştir. Bu düzenlemeyle armatörlerimizin uluslararası rekabette güç kazanmaları sağlanmıştır.

Ayrıca, turizm amaçlı ticarî yatlar da bu kanundan faydalanacağı için, yat turizmi gelirlerinin de önemli oranda artacağını söyleyebiliriz.

Tasarının 4 üncü maddesiyle, Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıt olabilmek için, yurt için-
de inşa edilen gemiler için hiçbir kısıtlama getirilmezken, yurt dışından ithal edilecek gemilerin 12
bin dwt'nin üzerinde olması şartı getirilmiştir.

Yine, tasarının "Mali Hükümler" başlıklı 12 nci maddesinin (c) bendiyle de, Türk Loydu'na
kayıtlı gemilerin kayıt harcı ve yıllık tonaj harçlarından yüzde 50 indirim yapılacağı belirtilmiştir.

Bu iki hüküm, esasen, deniz ticaret filomuzun geliştirilmesine ilişkin olan bu tasarının, ülke-
mizdeki gemi inşa sanayiini de gözetmekte olduğunu göstermektedir.

Denizcilik, esasen, birçok değişik sektörü içerisinde barındıran entegre bir yapıdadır. Bu ne-
denle, sektörün içerisindeki dengelerin korunması gereklidir.

Tasarının, belirtilen bu iki maddesiyle, deniz taşımacılığıyla, gemi inşa sanayii arasındaki den-
geler gözetilmeye çalışılmıştır. Şöyle ki: Kayıt harcı ve yıllık tonaj harcının, Türkiye'de inşa edi-
len gemiler için yüzde 50 indirimli olarak uygulanması, gemi inşa sanayimiz ve dolayısıyla, bunun
alt sektörlerini de olumlu yönde etkileyecektir.

1993-1998 yılları arasında mevcut tersanelerimizin ortalama yüzde 20 kapasiteyle çalıştıkları
ve bunun, 1999 yılında yüzde 10'lar seviyesinde olduğu düşünülürse, bu maddenin önemi daha iyi
anlaşılacaktır. Bununla birlikte, 12 000 dwt'lik sınırlama da, zaten, ülkemizde bu tonajda gemiler
çok rahat yapıldığından, gemi sanayimizin gelişmesi için olumludur.

Ancak, tasarıda bulunan bir madde, ithal edilen gemilerin, teşviklerden, yurt içerisinde yapı-
lan gemiler gibi yararlanabileceğini belirtmekteydi. Bunu en başta açıklamak istiyorum. Hükümet
kanadının vereceği bir önergeyle buraya bir sınırlama gelecektir. Yatırım teşvikleri, sadece altı ya-
şından küçük ve 18 000 dwt'den büyük yapılacak gemiler için sağlanacaktır. Çılkılı, Türkiye'de ka-
pasiteler, 18 000 dwt'lik gemileri rahatlıkla yapabilecek düzeydedir. Armatör, şayet gemi ithal et-
mek istiyorsa, bu, büyük bir gemi olmalı, aynı zamanda da genç bir gemi olmalıdır. Bunu, Türk
Loydu, Gemi Mühendisleri Odası, Gemi İnşaat Fakültesi, Deniz Ticaret Odası ve aynı zamanda,
Tersaneciler Birliği onaylamışlardır. Bu mutabakat doğrultusunda, biz de, sektöre yararlı olacağı-
na inandığımız için, teşviklerin, genç ve büyük gemilerle sınırlandırılmasını uygun bulup, bu öner-
geyi onaylarınıza sunacağız.

Tasarıyla, uluslararası sicile geçirilecek gemilerin, sadece uluslararası taşıma yapmaları ve ka-
botaj seferlerine girmemeleri hükümünün getirilmesi de olumludur. Buradaki anlatım da, kabotaj se-
ferleri, Türkiye'nin kendi suları arasında yapılan seferlerdir. Dolayısıyla, ithal gemilerin kendi ka-
botaj sularımızda, yani, Türk sularında çalışmaları engellenecek ve böylelikle de, kendi gemicili-
ğimize korunacaktır.

Değerli milletvekilleri, yanlış hatırlamıyorsam 1997 senesinde, televizyonda, Sakız Adası
yakınlarında Black Sea-T adlı bir geminin battığını duymuştum. O zaman televizyonda haberleri
seyrettiğimde, bu geminin 24 mürettebatının kurtarılması çalışmaları yapılıyordu. Belki çok sıra-
dan bir haberd; ama, ertesi gün gazeteleri okuduğumda, Saint Vincent denilen 300 kilometrekare-
lik bir ülkenin bandırasını taşıyan bu geminin 24 personelinin 17'sinin ve sahibinin Türk olduğu-
nu öğrendim. O günlerde bu tartışılmadı. Ancak, burada çok enteresan olan şeydu: Vergisel açıdan
ve diğer açılardan maliyetleri düşürebilmek için Türk armatörleri böyle bir uygulamaya gidiyorlar-
dı. Bayraktan kaçış dediğimiz, gemi siciliyle getirmeye çalıştığımız, hükümetimizce Türkiye Büt-
yük Millet Meclisine taşınan Gemi Sicili Yasa Tasarısı, denizcilerimizin, uluslararası rekabet şart-
larında ezilmelerini ve bu tür yöntemleri kullanmamalarını sağlayacaktır. Dolayısıyla, 300 kilomet-
rekarelik bir ülkenin bandırasını Türk Bayrağının yerine çekmekten, Türk Bayrağıyla dolaşip ay-
nı imkânları sağlayacağız bu kanun tasarısıyla.

Değerli milletvekilleri, 20 nci Yasama Döneminde de yasalaştırılmaya çalışılan, ancak yasalaştırılmayan bu tasarının, liderler zirvesinde ele alınarak, derhal Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmesi ve süratle gündeme alınması, hükümetimizin, yıllardır denizcilığe ilişkin çözümlenemeyen sorunları çözmeye kararlılığını göstermektedir.

Ayrıca, hükümetimizden, Denizcilik Bakanlığı Kuruluş Yasa Tasarısını da bir an evvel sunmasını bekliyoruz. Denizcilik, başta deniz ticaret filosu olmak üzere, gemi inşa ve onarım ana ve yan sanayileri, limanlar, rıhtım ve benzeri altyapı tesisleri, acentelik, brokajlık, teknik hizmetler gibi destek unsurları, römorkaj, pilotaj, kurtarma, yardım gibi destek üniteleri ve daha niceleriyle entegre bir faaliyettir. Bu nedenle, sektörün verimliliğinin bu bütünlük içerisinde alınması gerekir; yani, denizcilik, makro bir ulusal politikayla ele alınmalıdır.

Uluslararası ilgi ve çıkarların alabildiğine çatıştığı bir alan olan ve ülkemiz ekonomisinin can damarı haline gelen denizcilik, çok sayıda kurum ve kuruluşların yetki alanında, yaygın bir mevzuat çeşitliliği içerisinde idare edilmektedir. Her kuruluş tarafından sahiplenilen denizcilğimiz, sorunlarının çözümünde sahipsiz kalmaktadır. Özellikle, yetki ve sorumluluklarındaki bu dağınıklık, denizcilik sektöründeki verimli çalışmayı olumsuz etkilemekte, kararların verilmesini geciktirmektedir, bu nedenle de hizmetlerin büyük ölçüde aksamasına yol açmaktadır.

Görülüyor ki, ülkemiz ekonomisine katkısıyla millî güvenliğimiz açısından özel bir öneme sahip olan denizcilüğümüzün güçlendirilmesi ve geliştirilmesi için, gerek mevzuatta gerekse yetki ve sorumluluklardaki bu karmaşanın giderilebilmesi amacıyla, denizcilik bakanlığının kurulması zorunluluğu vardır.

Bu düşüncelerle, tasarının ülkemize hayırlı olmasını diliyorum, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yazıcı.

Gruplar adına ikinci söz, Anavatan Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Şamil Aydın'ın.

Buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakika.

ANAP GRUBU ADINA ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Uluslararası Gemi Sicili Yasa Tasarısı ile ilgili olarak, Anavatan Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi, Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, konuşmamı başlamadan önce, bir süre önce aramızdan ayrılan Değerli Milletvekili Arkadaşımız Sayın Sıtkı Turan ve Sayın Metin Demir arkadaşımıza, Allah'tan rahmet diliyorum, kederli ailesine ve yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bu yasa tasarısı, gerçekten, denizcilüğümüzde son derece önemli olan ve yaklaşık birkaç yıldır gündemde olan bir yasa tasarısıdır. Bu yasa tasarısı, 56 ncı hükümet döneminde, seçim tarihinin yaklaşmış olması gibi nedenlerle, maalesef, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüldükten sonra, Genel Kurulumuza inmemiştir; ancak, bugün, memnuniyetle belirtmek istiyorum ki, gerçekten ülkemiz için son derece önemli olan bu yasa tasarısı, denizcilikle ilgili bütün kurum ve kuruluşların fikir birliğiyle değerli Genel Kurulda siz milletvekillerimizin huzuruna gelmiştir. Bu yasa tasarısının Genel Kurula gelmesinde, başta komisyon başkanları olmak üzere, komisyonlarda görev alan milletvekili arkadaşlarıma ve emeği geçen diğer arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Ülkemizin kısa ve uzun vadeli hedeflerinin gerçekleşmesinde denizcilik sektörü önemli görevler üstlenmiştir; ancak, Türk denizciliğinin bugünkü durumu incelendiğinde, iç ve dış olumsuzlukların etkisinde kalan sektörde sıkıntılarının devam ettiğini, filonun kapasitesinin düşmekte olduğunu ve finansman ihtiyacının büyük bir sorun olarak karşımıza çıktığını görüyoruz.

Denizcilik sektörümüz, dört beş yıldan beri dünya genelinde yaşanmakta olan ekonomik krizin doğrudan etkisinde bulunmaktadır. Dünya deniz ticaret hacmi, 1983 yılından beri, ilk olarak azalma durumu yaşamış, 1998 yılında deniz ticaret hacmi binde 7 daralarak, 5 milyar tona düşmüş iken, aynı dönemde dünya deniz ticaret filosu, yüzde 2,4 oranında büyümüştür.

Türk deniz ticaret filosu, özellikle rahmetli Cumhurbaşkanımız Sayın Turgut Özal döneminde, 2581 sayılı denizcilikle ilgili Kanunda yapılan bir değişiklikle, 5 Kasım 1999 itibariyle, filomuzdaki gemi adedi 1 240 adede ulaşmıştır ve bu gemilerimizin toplam tonajı ise 10 312 000 dwt civarındadır.

Son beş yılda, deniz ticaret filomuzda, değişen talepler doğrultusunda bir farklılaşma yaşanmıştır. 1993'te filoda konteyner gemisi bulunmazken, 1999'da filodaki konteyner adedi 24'e çıkmış ve bu gemilerin tonajı yaklaşık 220 000 dwt'a ulaşmıştır.

1999 yılında filomuzun gelişmesini incelediğimizde, yolcu gemisi dışında tüm gemi tipi adetlerinde artışlar görülmüştür. 1999 yılında, deniz ticaret filomuzun kuru yük ve dökme yük gemilerinin tonajında ise azalma olmuştur.

Navlundaki genel düşüş yüzünden maliyetlerdeki artışın navlunlara yansımaları mümkün olmaktadır. Bu durum karşısında, gerek 2581 sayılı Yasa kapsamında gerekse teşvik belgeleri kapsamında ithal edilen gemiler veya kısa vadeli işletme finansmanı için kullanılan Türk Lirası ve döviz kredileri, sektöre ağır bir finansman yükü getirmiştir.

Ülkemize milyarlarca dolar döviz girdisi sağlayan denizcilik sektörümüz, bu alandaki bir destekle, hem navlun piyasalarında görülen olumsuzluklardan en az zararlı kurtulacak hem de ülkemiz için daha büyük gider yapılacaktır.

Değerli arkadaşlarım, dünyada, denizlerdeki uluslararası trafik gün geçtikçe yoğunlaşmaktadır. Yük cinsleri içerisinde tehlikeli maddelerin çeşitleri artarken, diğer taraftan da büyük partiler halinde taşımalar sonucu, tehlike de artmaktadır. Bu olumsuz gelişmeler sonucu, stratejik bir konumda olan Türk boğazları ve denizlerimizde her geçen gün artan tehlikeyi önleyici çalışmalar, gerek uluslararası toplantılarda gerek uluslararası uygulamada gündeme gelmektedir. Türk boğazlarında seyreden gemilerin güvenli geçişini sağlamak için gerekli hukuki ve teknik yapılanmayı kapsayan çalışmaların bir an önce sonuçlandırılması gerekmektedir.

Dünyada, bugün, binlerce gemi, dünya limanları arasında taşıma hizmeti yapmakta, 5 milyar tonun üzerinde yük denizyoluyla taşınmakta ve yılda 3 milyarın üzerinde navlun geliri elde edilmektedir. Bir başka deyişle, 1997'de, dünya deniz ticareti, ton/mil olarak, yüzde 3,6 büyüyerek 21 milyar ton/mil değerine ulaşmıştır.

Elimizdeki en son bilgilere göre, Türkiye, dış ticaret taşımalarının yüzde 91'ini denizyoluyla yapmaktadır. Türk bayraklı gemilerin deniz taşımacılığındaki payı yüzde 40 civarındadır. Hızın önemli olmadığı dökme yüklerin taşınmasında, taşıma türleri itibariyle yapılan karşılaştırmada, deniz yolunun demiryolundan 2,5 kat, karayolundan 4 kat, havayolundan 12 kat daha ucuz olduğunu görüyoruz.

Ülkemizde, 1998 yılında, 79 milyon tonu ithalat, 25 milyon tonu ihracat olmak üzere, 104 milyon ton dış ticaret taşıması yapılmıştır. İhracat taşımalarında Türk gemilerinin payı yüzde 29'dur.

Filomuzdaki gemilerin bir bölümünün yaşlanması, belirli bazı gemi tiplerindeki eksikliğin giderilememesi, dışticaret yüklerinde Türk gemilerinin payının artırılamaması, gemi inşa ve ithalinde yeterli finansmanın sağlanamaması gibi sorunlar, akılcı ve etkin tedbirler alınmasını gerekli kılmaktadır.

Modern teknik gereçlerle donatılmış, yaş ortalaması düşük, çeşitli tip ve tonajdaki gemilerden oluşan ve modern denizcilik eğitimi almış personelle yönetilen bir filoyla, Türkiye, uluslararası piyasalarda bugünkünden çok daha etkin bir şekilde faaliyette bulunabilecektir, bu da, deniz ticaretinden elde edilen direkt ve ikame döviz miktarlarını önemli ölçüde artıracaktır.

Gemi ve yat inşa sanayii, diğer ülkelerde olduğu gibi desteklendiği ve geliştirildiği takdirde büyük bir istihdam potansiyeli yaratmakta, beraberinde sürüklediği yan sanayi dallarıyla, yaygın hizmet ve üretim faaliyetlerinin bir entegrasyonunu teşkil etmektedir; ancak, 1999 yılında sadece 1 sipariş alınabilmiş olması, 2000 yılı için henüz sipariş alamamaları, tersanelerimizi zor günler beklediğinin habercisi olmuştur.

Değerli arkadaşlarım, bundan kısa bir süre önce yaşamış olduğumuz, ülkemizi derin acılara, kederlere boğan deprem felaketinden sonra, kamuoyumuzun çok yakından bildiği gibi, Türkiye Gemi Sanayii'ne ait Pendik ve Alaybey Tersanelerimiz, hükümetimizin almış olduğu bir kararla, Deniz Kuvvetleri Komutanlığına, donanmamızın ihtiyaçlarını karşılamak için devredilmiştir. Tabii, bu kararın arkasından Türk gemi inşa sanayii potansiyelinde yaklaşık yüzde 40'a varan bir azalma olduğu, teknik uzmanlar tarafından söylenmektedir. Bir başka deyişle, bu karar ticarî gemi inşa potansiyelimizin yüzde 40 azalmasını sağladığı için, Denizcilik Müsteşarlığımızın, öndümüzdeki günlerde, bu yasa tasarısıyla büyük tonajlı gemilerin filoya katılması nedeniyle, özellikle Pendik Tersanesinde, muhakkak, ticarî gemilerin bakım, onarım ve tamirlerini sağlayacak girişimlerde bulunması gerekmektedir ve ayrıca, ülkemizin gemi inşa ihtiyacını karşılamak için kıyı şeritlerimizde de çok ciddi olarak tersane kurma çalışmalarını başlatmamız gerekmektedir.

Deniz taşımacılığında geçmişten beri var olan uluslararası rekabet ortamı ve ekonomik zorluklar, gemi sahiplerini sefer maliyetlerini azaltacak tedbirleri aramaya yöneltmiştir. Özellikle, Liberya, Panama, Bahama, Güney Kıbrıs Rum Cumhuriyeti, Malta, Bermuda, Lübnan gemilere birçok avantaj sağlamıştır. Kolay bayrak veya elverişli bayrak ülkeleri olarak adlandırdığımız bu ülkelerin, kendi bayraklarını çeken ülkelere sağladığı avantajlar sonucunda, başta Kuzey Avrupa ülkeleri filoları olmak üzere, birçok ülkenin filolarında önemli ölçülerde küçülmeler meydana gelmiştir. Bu durum karşısında, başta Norveç olmak üzere birçok ülke kendi millî sicillerini ortadan kaldırmadan, yine, kendi ülke bayrakları altında oluşturdukları kolay bayrak ya da elverişli bayrak ülkelerinin tanımış olduğu avantajları kendi gemi sahiplerine sağlayan ikinci bir sicil düzenlemesi yoluna gitmişlerdir. Bugün, Norveç, Danimarka, Finlandiya, Almanya gibi ülkelerde ikinci uluslararası gemi sicili uygulaması başlamıştır.

Değerli arkadaşlarım, ikinci sicilin uygulandığı ülkelere, beklenen sonuçlar alınmış; bu ülkeler, kendi vatandaşı olan gemi sahiplerini geri çekebilmiştir. Elverişli bayrak, genel olarak yabancı gemilere yönelik bir uygulama olduğu halde, ikinci sicil, daha ziyade yerli gemilere yönelik bir uygulama olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, Avrupa Topluluğu bünyesinde kısaca EUROS olarak adlandırılan topluluk gemi sicilinin kurulması ve isteyen gemilere topluluk bayrağının çekilmesi teklifi hazırlanmıştır.

Dünya ekonomisindeki küreselleşme, rekabet şartlarının ağırlaşması ve son yıllarda baş gösteren navlun krizi, Türk donatanını sıkıntıya düşürmüştür. Türk donatanları da, çarçığı, elverişli bayrak ülkelerine ya da ikinci sicil uygulayan ülkelere gitmek suretiyle bu ülkelerin sağladığı avantajlardan yararlanmakta bulmuşlardır. Bu durum, millî filomuzun küçülmesine sebep olmuştur.

Gerek finansman gerek filomuzun küçülmesini önlemek gerekse filomuzun uluslararası rekabet gücünün kuvvetlendirilmesinin bir yolu da ikinci sicil uygulamasıdır. Bu bakımdan, bu yasa tasarısı sektör için önem taşıyan bir tasarıdır.

Tasarının getirdiği bazı kolaylıkları şöyle sıralayabiliriz: Uluslararası gemi sicili uygulaması, Türk bayraklı gemilerin giderlerini rakip yabancı bayraklı gemilerin işletme giderleri seviyesine düşürerek deniz ticaret filomuzun uluslararası rekabet gücünü kuvvetlendirecektir.

Filomuzun rekabet gücünün artışıyla yaşanacak büyüme, yeni siparişleri ve bakım onarım ihtiyacını artıracak ve buna bağlı istihdam imkânlarını genişletecektir.

Engeller ortadan kalkacağından, denizcilik şirketlerinin finansal kiralama yoluyla gemi sahibi olmaları kolaylaşacaktır.

Şirket zarar etse dahi, kayıt harcı ve yıllık tonaj harcı gibi kaynaklardan devletin harç gelirleri yükselecektir. Diğer taraftan, filomuzun uluslararası rekabet gücünün artmasıyla denizcilik şirketlerinin kârdılığı yükselecek ve uzun vadede devletin vergi gelirleri bundan olumlu etkilenecektir.

Uluslararası gemi siciline geçildiğinde, Türk vatandaş ve şirketlerine ait gemilerin, açık sicil uygulaması yapan Panama, Liberya ve Malta gibi ülke bayraklarına kaçışları, böylece, deniz ticaret filomuzun erozyona uğraması önlenecektir.

Uygulamaya başlanacak uluslararası gemi sicili yabancılara da açık olacağından, örneğin, Türkiye'yle kuvvetli ticari bağları olan BDT gibi komşu ülkelerin işletmecilerinin ülkemize celbi sağlanabilecektir. Böylelikle, sisteme kayıtlı yabancı armatörlerin Türkiye'de kuracakları şirketlerin burada açacakları bürolarda ve genelde denizcilik sektöründe doğacak aktivite artışına paralel olarak, sektör, ilave istihdam yaratacak ve devlet gelirleri bundan olumlu etkilenecektir.

Deniz taşımacılığı, uluslararası bir faaliyettir; bu nedenle, faaliyetin gerektirdiği esnekliğe ve hareket alanına sahip olmak zorundadır. Getirilmeye çalışılan bu kanunla, gemilerin teknik açıdan sahip olması gereken özelliklerden taviz verilmesi söz konusu değildir. Gemilerin, tıpkı millî sicile kayıtlı gemiler gibi, aynı teknik özelliklere sahip olması zorunludur.

Bu yasa tasarısıyla getirilmeye çalışılan düzen, ne mikro anlamda denizcilik sektörü ve çalışanlarına ne de makro anlamda ülkenin çıkarlarına terstir. Tasarının hazırlık aşamasında, Maliye ve Hazine gibi devletimizin yetkili kuruluşlarıyla yürütülen çalışmalarda, hem devlet gelirlerinde hem de genel olarak ülke ekonomisinde önemli iyileştirmelerin sağlanacağı görülmüştür. Ayrıca, bu sicile kaydolacak yabancılara ait gemiler de devletimiz ve ülkemiz için yeni ve önemli bir gelir kaynağı oluşturacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Türk Deniz Ticaret Filosunda çalışan personelin gelirleri dünya rayıçleri düzeyindedir. Kabotajdışı taşımalarda istihdam edilen zabitan sınıfı için verdiğimiz örnekten de görüleceği gibi, mutlak gereksinim duyulduğunda yararlanmak cihetine gidilecek yabancı gemi adamı işgücü mutlaka kaliteli olmak zorunda olacağından, aynı işi yapan Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gemi adamlarımızın gelirlerini azaltıcı değil, aksine, artırıcı bir tesire sahip olacaktır.

Filonun güçlenmesi sonucu alınacak LPG ve petrol tankerleri sayesinde, BOTAŞ gibi birçok kuruluşun giderleri azalacak; bu yolla yakıt fiyatlarının daha düşük tutulabilmesi yoluyla ekonomiye olumlu katkılar sağlanacaktır.

Türk uluslararası gemi siciline yabancı bayraklı gemilerin kayıtları çoğaldıkça, dış ticaret yüklerimizin taşınmasında Türk Bayraklı gemilerin payı yükselecektir.

Değerli arkadaşlarım, tabii, gemicilikle ilgili bütün sorunlarla, problemlerle ilgilenecek olan kuruluşumuz Denizcilik Müsteşarlığıdır. Denizcilik Müsteşarlığımızın bu sorunların altından

kalkabilmesi için, birkaç ay evvel, koalisyon partilerinin liderleri zirvesinde de belirtildiği gibi, kesinlikle, Denizcilik Bakanlığının kurulmasını Anavatan Partisi olarak ülkenin denizciliği için önemli görmekteyiz.

Sonuç olarak, hükümetimizin, yitirilmiş denize dönerek, denizciliğin sorunlarına çok ciddi sahip çıkmasının ilk örneğini burada görüyoruz. Ümit ediyorum ki, bu yasa tasarısı, Türk denizciliğine yeni bir kan ve dinamizm getirecektir; uluslararası alanda rakabet gücünü artıracaktır. Bu yasa tasarısına, Anavatan Partisi olarak olumlu oy vereceğiz. Tasarının, ülkemize, denizcilik camiasına hayırlı olmasını diliyorum; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (ANAP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ayrım.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Niğde Milletvekili Sayın Mükerrerem Levent; buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 20 dakika.

MHP GRUBU ADINA MÜKERREM LEVENT (Niğde) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına saygıyla selamlıyorum. Pazar günü, elim bir trafik kazasında kaybettiğimiz Sıtkı Turan ve Metin Demir'e Allah'tan rahmet, ailesine sabır diliyorum. Bugün, Genel Kurulumuzda görüşülmekte olan, 217 sıra sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısıyla ilgili olarak Grubum adına söz almış bulunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde, kısa ve uzun vadeli hedeflerin gerçekleştirilmesinde denizcilik sektörü önemli görevler üstlenmektedir. Dünyamızın yaklaşık olarak dörtte üçünün denizlerle kaplı olması nedeniyle, bugün, binlerce gemi dünya limanları arasında taşıma hizmetini deniz yoluyla yapmakta olup, 10 milyar tonun üzerindeki yükü deniz yoluyla taşımakta ve yılda 300 milyar doların üzerinde navlun geliri elde edilmektedir.

Dünya deniz ticareti, 1997 yılında yüzde 3,6 büyüyerek 21 413 milyar ton/mil değerine ulaşmıştır. Elimizdeki son rakamlara göre, Türkiye'nin dış ticaret taşımalarının yüzde 91'i deniz yoluyla yapılmaktadır. Türk bayraklı gemilerin, deniz taşımacılığımızın içindeki payı ise yüzde 40'ın altındadır.

Deniz taşımacılığı, büyük miktarlarda yük taşıyabilmesi ve ekonomikliği nedeniyle hızla yaygınlaşmakta ve tercih edilmektedir. Nitekim, maliyet açısından yapılan incelemelerde, hızın önemli rol oynamadığı, dökme yüklerin taşınmasında, taşıt türleri itibarıyla yapılan karşılaştırmalarda deniz yolunun ucuzluğu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde, 1998 yılında 79 milyon tonu ithalat, 25 milyon tonu ihracat olmak üzere, 104 milyon ton dış ticaret taşıması yapılmıştır. İhracat taşımalarında, Türk bayraklı gemilerin payı ise sadece yüzde 29 olup, her yıl yabancı bayraklı gemilere önemli miktarda -yaklaşık olarak 2,5 milyar dolar- döviz ödenmektedir.

Taşıma hizmetinin şekil değiştirme noktası olarak tanımlayabildiğimiz limanlarımızın altyapısının ihtiyacı karşılayacak biçimde geliştirilmesi, modernleştirilmesi ve geleceğin taşıma sistemi olacak olan konteynır ve tanker taşımacılığına hizmet verir hale getirilmesi gereklidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin coğrafi konumu, Türk ekonomisinin dışarıya açılma ve dünya ekonomisiyle bütünleşme trendi, dış ticaretimizin yapısı ve gelişme potansiyeli gibi hususlar göz önüne alındığında, denizcilik sektörünün, ülkemizin önem vermesi gereken sektörlerden biri olduğu görülmektedir.

Bilindiği üzere, denizcilik sektörü, ulusal normlardan ziyade, uluslararası normlara göre yönlendirilmektedir. Uluslararası normlara uyulmadığı takdirde, kabotaj seferi haricinde ticarî denizcilik faaliyetlerinde bulunmak mümkün değildir. Sistemin işleyişinde, devletler ve denizcilikle ilgili organlar, tek bir muhatap görmek istemektedirler. Bu idare, ülkemizde Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığıdır; ancak, denizcilikle ilgili mevzuatın çokluğu ve yetki karmaşası göze çarpmaktadır. Denizcilik sektöründeki yetki ve sorumlulukların dağılmış olması, verimli çalışmayı etkilemekte, kararların zamanında verilmesini geciktirmekte ve bu nedenle de hizmette aksamalar meydana gelmektedir.

Deniz taşımacılığının, uluslararası karakterinin yanı sıra, ulusal ekonomiyi etkileyen ve ulusal ekonomiden etkilenen bir sistem olması, her devletin bu sektöre büyük önem vermesi sonucunu doğurmaktadır. Nitekim, başta denizcilikten önemli faydalar sağlayan ülkeler olmak üzere, tüm devletlerin, her platformda, ülkelerini etkin olarak temsil etme ve karar alma mekanizmalarında yer alma gayreti içerisinde oldukları görülmektedir.

Birleşmiş Milletlerin en önemli organizasyonlarından biri olan ve merkezi Londra'da bulunan, 157 ülkenin üye olduğu Uluslararası Denizcilik Teşkilatı, bu kapsamda, denizcilik sektörü için önemli bir kuruluş olup, deniz güvenliğine, deniz çevresi ve eğitimine yönelik çalışmalar yaparak, önemli kararlar almakta ve yaptığı çalışmalarla ilgili, denizcilik sektöründe önemli işlevler üstlenmektedir.

Ülkemizin denizciliğe verdiği önem çerçevesinde, 15-26 Kasım 1999 tarihleri arasında yapılan Uluslararası Denizcilik Teşkilatının 21 inci Genel Kurulunda, ülkemiz, Konsey üyeliği için, ilk defa (C) grubuna aday olmuş, 124 geçerli oydan 76'sını alarak, özellikle denizcilik sektöründen büyük bir menfaati olan ya da deniz ticaretiyle yakından ilgili ülkelerin yer aldığı Konsey üyeliğine seçilmiştir. Bu başarılı sonuçtan dolayı, Denizcilik Müsteşarlığı ve personeli ile Dışişleri Bakanlığı yetkililerini tebrik ediyorum.

Türkiye, uluslararası platformlarda, ilk defa böylesine önemli bir başarıya imza atmış; ancak, aynı zamanda, büyük bir sorumluluğu da üstlenmiştir. Ülkemizin, Konsey üyeliği çerçevesinde, Uluslararası Denizcilik Teşkilatının bundan sonraki çalışmalarına daha etkin ve aktif katılımıyla, özellikle karar oluşturma süreçlerinde de artık izleyici değil, karar verici olması amaçlanmaktadır; ancak, böyle bir çalışma ve gayretin güçlü bir teşkilat ve nitelikli bir personel ile olabileceği açıktır. Bütün bunlar, ülkemizde denizcilik bakanlığının kurulmasını bir zaruret haline getirmektedir. Çeşitli zeminlerde dile getirilen bu haklı talep, 57 nci cumhuriyet hükümetini oluşturan partilerin liderlerinin 10 Kasım 1999 tarihinde gerçekleştirdikleri zirvede değerlendirilmiş ve denizcilik bakanlığının en kısa zamanda kurulması kararı alınmıştır. Denizcilik bakanlığı kurulması çalışmaları Denizcilik Müsteşarlığı bünyesinde devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; deniz taşımacılığında geçmişten beri var olan uluslararası rekabet ortamı ve ekonomik zorluklar, gemi sahiplerini sefer maliyetlerini azaltacak tedbirler almaya ve aramaya yöneltmiştir. Özellikle, Liberya, Panama, Bahama, Gtney Kıbrıs Rum Kesimi, Malta, Bermuda, Lübnan gibi ülkeler kendi bayraklarını çeken gemilere birçok avantaj sağlamışlardır. "Kolay bayrak" ya da "elverişli bayrak ülkeleri" olarak adlandırdığımız bu ülkelerin kendi bayraklarını çeken gemilere sağladığı avantajların sonucunda, başta Kuzey Avrupa ülkeleri filoları olmak üzere birçok ülkenin filolarında önemli oranda küçülmeler meydana gelmiştir. Bu durum karşısında, 1980'li yılların başından itibaren başta Norveç olmak üzere birçok Avrupa ülkesi kendi millî sicillerini ortadan kaldırmadan, yine kendi ülke bayrakları altında oluşturdukları kolay bayrak ya da elverişli bayrak ülkelerinin tanımış olduğu avantajları kendi gemi sahiplerine sağlayan

ikinci bir sicil düzenlemesi yoluna gitmişlerdir. Bu suretle, ikinci sicil ya da uluslararası sicil diye adlandırılan uygulama ortaya çıkmıştır. Bugün, Norveç, Danimarka, Finlandiya, Almanya, Fransa, Lüksemburg ve Portekiz'de uluslararası gemi sicil uygulaması mevcuttur. İkinci sicil uygulaması, belirtilmiş olan ülkelerde genel olarak beklenen sonuçları vermiş ve bu sicili uygulayan ülkeler, kendi vatandaşları olan gemi sahiplerini ülkelere çekebilmiştir. Kolay bayrak, genel olarak yabancı gemilere yönelik bir uygulama olduğu halde, ikinci sicil, daha ziyade yerli gemilere yönelik bir uygulama olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan, Avrupa Topluluğu bünyesinde de ikinci sicil çalışmaları devam etmektedir. Avrupa Parleментар Asamblesi, 1989 yılında almış olduğu bir kararla, kısaca, EUROS olarak adlandırılan Topluluk gemi sicilinin kurulması ve isteyen gemilere Topluluk bayrağının çekilmesi teklifini hazırlamıştır.

Değerli milletvekilleri, dünya ekonomisindeki küreselleşme, rekabet şartlarının ağırlaşması ve son yıllarda başgösteren navlun krizi, maalesef, Türk donatanlarını sıkıntıya düşürmüştür. Türk donatanları da, çareyi, ya elverişli bayrak ülkelere ya da ikinci sicil uygulayan ülkelere gitmek suretiyle, bu ülkelerin sağladığı avantajlardan yararlanmakta bulmuşlardır. Bu durum ise, milli filomuzun küçülmesine neden olmuş; milli filomuzun ulusal ve uluslararası piyasalarda rekabet etme gücü ile taşıma kapasitesinin artırılması hedefleri, yeni çalışmalar yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Bu kanun tasarısıyla, denizcilik ve deniz taşımacılığı faaliyetlerinin doğrudan ve dolaylı vergilendirme kapsamı dışına alınması, tonaj üzerinden maktu bir oranda vergilendirilmesi, sektörün ihtiyaç duyduğu vasıflı yabancı uyruklu personel istihdamına ilaveten; muhasebe uygulamaları açısından da, yürürlükte bulunan mevzuattan kaynaklanan problemlere de çözüm bulunması ile ülkemizin döviz girdilerinde artış sağlanması beklenmektedir.

Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısında öngörülen tonaj üzerinden vergileme sistemi, uluslararası deniz taşımacılığı yapan sektör mensuplarını, rekabet ettikleri armatörlerin çoğunun kendi ülkelerinde tabi oldukları vergi sistemine tabi kılmakta; dolayısıyla da, vergileme şartlarını eşitlemektedir.

Türk uluslararası gemi sicilinden beklenen diğer bir avantaj, özellikle, Türkiye'yle kuvvetli ticarî bağları olan Bağımsız Devletler Topluluğu gibi komşu devletlerin işletmecilerinin ülkemize yönelmesini sağlayacaktır. Sisteme kayıtlı yabancı armatörlerin Türkiye'de kuracakları şirketlerin burada açacakları bürolarda ve denizcilik sektöründe oluşacak aktivite artışına paralel olarak sektör genelinde, ilave istihdam yaratacaktır. Ayrıca, ikinci sicil sayesinde navlun fiyatlarında bir düşme gerçekleşecek, böylelikle, ithal malların daha ucuz taşınması ve ihracat imkânlarının artması nedeniyle, ülkemizde ödemeler dengesi üzerinde olumlu bir etki meydana getirecektir. Önerilen sistem, Türk uluslararası gemi siciline bağlı olan gemiler ile burada çalışanların tabi olacakları kural, standart, norm ve teamüller açısından herhangi bir farklılık yaratmayacaktır.

Tasarının ilk durumu, özel yatları da kapsamakta idi; ancak, komisyonlarda özel yatların kapsamdan çıkarılarak, sadece turizm amaçlı ticarî yatları kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmiş haliyle Genel Kurula sunulması isabetli olmuştur. Ancak, yaptığımız incelemelerde, tasarının 12 nci maddesi kapsamında değerlendirilmesi gereken diğer bir husus da, yerli gemi inşaat sanayiini koruyan ve teşvik edici bir paragrafın ilave edilmesi kanaatindeyim. Tasarının özünü ters düşmeyecek şekilde gemi inşaat sanayimize destek olunması yolu açılmalıdır.

Denizcilik sistem ve hizmetlerinin ülkemizin ihtiyaç ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla kurulan Denizcilik Müsteşarlığı, bu amaca uygun olarak, denizcilik alanında kapsamlı

görevler yüklenmiştir. Bu görevlerin yerine getirilmesi ve bu görevlerden doğan yetkilerin kullanılması bakımından mevzuatımız ve uluslararası hukuka uygun hareket edebilmek ve ülke sorumluluklarını yerine getirebilmek için, teşkilât içerisinde ve konusunda uzmanlaşmış tecrübeli personel istihdamına gerek vardır. Kalifiye eleman ve yetişmiş meslek personeli sıkıntısı çekilmesi nedeniyle, ülkemiz uluslararası platformlarda sürekli eleştirili almakta ve zor durumda kalmaktadır.

Ülkemiz taraf olduğu birçok uluslararası sözleşmelerin gerekleri de yerine getirilememektedir. Örneğin, limanlarımıza gelen yabancı bayraklı gemilere, uluslararası standartlarda yapılması gereken liman devleti kontrolü, denetim oranı asgari yüzde 15 olması gerekirken, standartlara uygun, yeterli personel olmadığı için bu oran yüzde 1'in altında gerçekleşmektedir. Buna bağlı olarak da, bu ücretlerle, yetişmiş uzman ve diğer nitelikli personeli kurumda tutmak mümkün olmamaktadır. Bunun sonucunda, nitelikli personel, ücret durumu daha iyi olan kurumlara ve özel sektöre geçmektedir.

Yaptığımız araştırmalar, bölge müdürlükleri ve liman başkanlıklarının fizikî imkânsızlıklar içerisinde, bina, araç ve teknik donanım bakımından yetersizliğinin tespit edilmesi, müzakere ettiğimiz kanun tasarısında gerekli görülen döner sermaye işletmesiyle denizcilikle ilgili hizmetlerin sağlıklı ve ülkemize yararlı bir şekilde ifası sağlanacaktır. Bu husus, bütçe dışında oluşturulan kaynakla idame ettirileceğinden, genel bütçeye de ilave bir yük getirmeyecektir.

Özellikle, bölge ve limanlarımızda 365 gün ve 24 saat esasıyla yapılan çalışmalar, merkez teşkilatında bu esasla çalışan birimlerin varlığını gerektirmektedir. Bu şartlar altında çalışan personelin, verdikleri hizmetin karşılığını tam olarak alamamaları kabul edilmez bir gerçektir. Kadro karşılığı sözleşmeli personel istihdamıyla, mevcut yetişmiş personelin kurumdan ayrılmasının önlenmesinin yanı sıra, nitelikli eleman istihdamının da kolaylaştırılması zaruret arz etmektedir. Bu uygulama, halen Başbakanlık ve bağlı 16 kuruluşun uygulamasıdır.

Sonuç olarak, Türk uluslararası gemi sicilinin oluşturulmasıyla, Türk denizcilik sektörüne, personel, vergi, istihdam ve finansman yönünden kolaylık ve avantaj getireceği düşünülmektedir. Türk denizciliğine yeni bir kan ve dinamizm getirecek, uluslararası alanda rekabet gücünü artıracak olan Türk Uluslararası Gemi Sicil Kanununun bir an önce hayatiyete geçirilmesini ve Milliyetçi Hareket Partisinin 18 Nisan 1999 seçim beyannamesinde hedeflenen denizcilik bakanlığının kurulmasını Grubumuz olarak arzuladığımızı Genel Kurula arz eder, saygılarımı sunar, hayırlı akşamlar dilerim. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN -- Teşekkür ediyorum Sayın Levent.

Sayın milletvekilleri, daha önce aldığımız karar gereğince öngörülen çalışma süresi dolmuştur.

Kanun tasarı ve tekliflerini kaldığımız yerden görüşmeye devam etmek üzere, 16 Aralık 1999 Perşembe günü saat 13.00'te toplanmak amacıyla, birleşimi kapatıyor; hepinize hayırlı akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati : 23.51

IV. - SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. - Muğla Milletvekili İbrahim Yazıcı'nın, Muğla İli sınırları içindeki Dalaman Köprüsiine ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Koray Aydın'ın cevabı (7/881)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıda yazılı olan sorunun Bayındırlık ve İskân Bakanı Sayın Koray Aydın tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu saygılarımla arz ederim.

9.11.1999

İbrahim Yazıcı
Muğla

Soru :

1. Turizm açısından ülkemiz için önemli bir konuma sahip olduğu tartışılmaz olan Muğla İlimizin, Dalaman Köprüsü iki yıl üst üste çökme tehlikesi geçirmiş olup şu anda da yaklaşan kış şartları gözönüne alındığında, köprü çökme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Dolayısıyla hayati önem taşıyan Dalaman Köprüsünün acilen ıslah edilmesini veya yeniden yapılandırılmasını düşünüyor musunuz? Düşünüyor iseniz ne zaman?

T.C.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı

Araştırma, Planlama ve Koordinasyon

Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.09.0.APK.0.22.00.00.17/1089

Konu : Yazılı soru önergesi (7/881-2606)

14.12.1999

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Genel Sekreterliğinin 15.11.1999 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/881-2606-6622 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan, Muğla Milletvekili İbrahim Yazıcı'nın (7/881/2606) esas nolu yazılı soru önergesi incelenmiş olup, cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Koray Aydın

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Muğla Milletvekili İbrahim Yazıcı'nın

(7/881-2606) Esas Nolu

Yazılı Soru Önergesinin Soru ve Cevabı

Soru :

1. Turizm açısından ülkemiz için önemli bir konuma sahip olduğu tartışılmaz olan Muğla İlimizin, Dalaman Köprüsü iki yıl üst üste çökme tehlikesi geçirmiş olup şu anda da yaklaşan kış şartları gözönüne alındığında, köprü çökme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Dolayısıyla hayati önem taşıyan Dalaman Köprüsünün acilen ıslah edilmesini ve yeniden yapılandırılmasını düşünüyor musunuz? Düşünüyor iseniz ne zaman?

Cevap : Dalaman Köprüsünün son iki yıl içerisinde üst üste meydana gelen sel sonucunda büyük hasar görmesi nedeniyle ıslah edilmesi mümkün görülmektedir.

Bu sebepla, işin aciliyeti gözetilerek alınarak, yeni yapılması gereken Dalaman Köprüsü Karayolları Genel Müdürlüğümüzün 1999 yılı Çalışma Programına dahil edilmiş olup, sözkonusu köprü'nün ivedilikle ihale edilebilmesi için, Başbakanlığın 5 Kasım 1999 tarihli yazısı ile izin alınmıştır.

Adı geçen köprü'nün bu yıl içerisinde ihale edilebilmesi için ihale işlemleri devam etmekte olup, köprü'nün yapımının yeterli ödenek temin edilmesi halinde 2000 yılının sonunda bitirilmesi planlanmıştır.

2. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, 14.11.1999 tarihinde oynanan Kütahyaspor-Ayazağaspor maçı sonrasında meydana gelen olaylara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Fikret Ünlü'nün cevabı (7/902)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Sayın Fikret Ünlü tarafından aşağıdaki soruların yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

16.11.1999

Ertuğrul Yalçınbayır
Bursa

Sorular :

14 Kasım 1999 Pazar günü oynanan Kütahyaspor-Ayazağaspor maçı sırasında cerayan eden olaylarla ilgili olarak:

1. Maç sırasında Kütahya Birlik TV Muhabiri ve Program Yapımcısı ve Anadolu Spor Gazeteciler Derneği (ASGD) Temsilcisi Ahmet Eren'in zor kullanılarak stad dışına çıkarılıp gazetecilik görevini yapması engellendiği iddiası doğru mudur?

2. Gençlik ve Spor Kütahya Müdürü Muhiittin Yıldız'ın olaylara dahil nedir?

3. İl Müdürlüğün tutumları nedeniyle halkın haber alma ve iletişim özgürlüğünün engellendiği iddiaları hakkında ne gibi işlemler yapılmıştır?

4. Daha önce Afyon'da yaşanan Kütahya'da devam eden benzeri tartışmaların önlenmesi hususunda ne gibi çalışmalarınız bulunmaktadır?

T.C.

Devlet Bakanlığı

15.12.1999

Sayı : B.02.0.0.16/01079

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliğinin 1 Aralık 1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-2725 sayılı yazısı.

Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'a ait 7/902-2725 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevap yazısı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Fikret Ünlü
Devlet Bakanı

Bursa Milletvekili Sayın Ertuğrul Yalçınbayır'ın

7/902-2725 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesine Devlet Bakanı Sayın Fikret Ünlü

Tarafından Verilen Cevaplar

Soru 1. Maç sırasında Kütahya Birlik TV Muhabiri ve Program Yapımcısı ve Anadolu Spor Gazetecileri Derneği (ASGD) Temsilcisi Ahmet Eren'in zor kullanılarak stad dışına çıkarılıp gazetecilik görevini yapması engellendiği iddiası doğru mudur?

Cevap 1. Bu iddia doğru değildir.

Bahse konu Ahmet Eren anılan tarihte oynanan Kütahyaspor-Ayazağaspor müsabakasında, stada Birlik TV muhabiri veya programcısı olarak gelmemiştir. Çünkü ilgili kişi 10 Ekim 1999 tarihinde oynan Kütahyaspor-Sapancaşpor müsabakasında neden olduğu olaylar sonucunda Birlik Televizyonunca görevinden uzaklaştırılmıştır.

14 Kasım 1999 tarihinde oynanan maçta Ahmet Eren Anadolu Spor Gazetecileri Derneği (ASGD) kimliğini ibraz etmiş, ancak Genel Müdürlüğümüz "Müsabaka Yerlerine Serbest Giriş Yönetmeliği" çerçevesinde Türkiye Spor Yazarları Derneği (TSYD) ve Genel Müdürlüğümüzce imzalanmış protokol gereğince, kendisine basın mensubu kimliği altında basın tribününe alınmayacağı defalarca bildirilmiş olmasına rağmen, Kütahya Valisi Sayın Utku Acun'unda bulunduğu bir ortamda görevlilere hakaret etmiş, bunun üzerine Sayın Valinin talimatları doğrultusunda anılan şahıs emniyet mensuplarınca stad dışına çıkarılmıştır.

Yukarıda da açıklandığı gibi, Ahmet Eren adlı şahsın zor kullanılarak stad dışına çıkarılıp gazetecilik görevini yapması engellendiği iddiası doğru olmayıp tam aksine, ilgili şahıs hiçbir yetkisi olmadan müsabakaya gelerek olay çıkartmış, görevli personelin görevini yapmasını engellediği ve görevlilere hakaret ettiği için emniyet mensuplarınca stad dışına çıkarılmıştır.

Soru 2. Gençlik ve Spor Kütahya Müdürü Muhittin Yıldız'ın olaylara dahilidir?

Cevap 2. Kütahya Gençlik ve Spor İl Müdürü Muhittin Yıldız'ın olaylarla direkt bir ilgisi bulunmamaktadır.

Kendisi, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Kütahya İlindeki temsilcisi konumunda ve Gençlik ve Spor Kütahya İl Müdürü olarak görev yapmakta ve Genel Müdürlükçe hazırlanan "Müsabaka Yerlerine Serbest Giriş Yönetmeliği" çerçevesinde imzalanan protokolu uygulamaktan sorumlu bulunmaktadır.

İl Müdürü Muhittin Yıldız müsabaka yerinde, Genel Müdürlüğümüzün temsil etmesinden dolayı bulunmaktadır. Kendisi Genel Müdürlük talimatları doğrultusunda hareket etmiştir.

Soru 3. İl Müdürünün tutumları nedeniyle halkın haber alma ve iletişim özgürlüğünün engellendiği iddiaları hakkında ne gibi işlemler yapılmıştır?

Cevap 3. 14 Kasım 1999 tarihinde yapılan Kütahyaspor-Ayazağaspor müsabakası esnasında halkın haber alma ve iletişim özgürlüğünün engellendiği iddiaları doğru değildir.

Kütahya Valisi Sayın Utku Acun'un talimatları doğrultusunda olayların çıkmasına sebebiyet veren Ahmet Eren hakkında İl Müdürü Muhittin Yıldız ve Şube Müdürü Tayfun Güven tarafından dava açılmış olup, halen mahkeme devam etmektedir.

Ayrıca Genel Müdürlüğümüz müfettişleri tarafından konu ile ilgili kovuşturma yapılmaktadır.

Soru 4. Daha önce Afyon'da yaşanan Kütahya'da devam eden benzeri tartışmaların önlenmesi hususunda ne gibi çalışmalarınız bulunmaktadır?

Cevap 4. Teşkilâtımızca, müsabaka yerlerinde bu tip olayların yaşanmaması için Genel Müdürlüğümüzce hazırlanan "Müsabaka Yerlerine Serbest Giriş Yönetmeliği" doğrultusunda Genel Müdürlüğümüz ve Türkiye Spor Yazarları Derneği (TSYD) arasında imzalanan protokol esasları ve Genel Müdürlüğümüzün talimatları titizlikle uygulanmakta, bu konuda güvenlik güçlerinden de gerekli destek alınmaktadır.

Saygılarımla.

Fikret Ünlü
Devlet Bakanı

3. - Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç'un, Doğu Karadeniz Bölgesi demiryolu bağlantısı projesine ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/906)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma Bakanı Sayın Enis Öksüz tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu delâletlerinize arz ederim.

Şeref Malkoç
Trabzon

1. Cumhuriyetimizin kuruluşu ile birlikte başlayan demiryolu projesi çerçevesinde, M. Kemal Atatürk'ün direktifleri doğrultusunda Doğu Karadeniz Bölgesi Demiryolu bağlantısı için Trabzon Limanı bağlantılı, Trabzon-Erzurum demiryolu inşasına ilişkin 467 sıra no'lu Kanun 10 Nisan 1924 yılında kabul edilmesine rağmen o tarihten itibaren Bakanlığınızca yapılan çalışmalar nelerdir? Halen bu konuda bir çalışma yapılmakta mıdır? Yapılmadı ise niçin yapılmamıştır?

2. Trabzon Limanının tam kapasite ile çalışabilmesi için ne gibi önlemleri almayı düşünüyorsunuz? Trabzon Limanının demiryolu ile Gürcistan demiryoluna bağlanması hususunda bir çalışma ve planlamanız var mıdır?

3. Acil olarak Batum-Sarp-Hopa limanı demiryolunun yapılması bölge ihracatına katkı sağlayacağı düşünüldükçe biran önce yapılamaz mı?

T.C.

Ulaştırma Bakanlığı

14.12.1999

Araştırma, Planlama ve Koordinasyon

Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.11.0.APK.0.10.01.00.21./EA/-1700-6032

Konu : Trabzon Milletvekili Sayın Şeref Malkoç'un yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 1.12.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-2923 sayılı yazınız.

Trabzon Milletvekili Sayın Şeref Malkoç'un 7/906-2732 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Enis Öksüz
Ulaştırma Bakanı

Trabzon Milletvekili Sayın Şeref Malkoç'un 7/906-2732 Sayılı

Yazılı Soru Önergesi ve Cevabı

Sorular :

1. Cumhuriyetimizin kuruluşu ile birlikte başlayan demiryolu projesi çerçevesinde, M. Kemal Atatürk'ün direktifleri doğrultusunda Doğu Karadeniz Bölgesi Demiryolu bağlantısı için Trabzon Limanı bağlantılı, Trabzon-Erzurum demiryolu inşasına ilişkin 467 sıra no'lu Kanun 10 Nisan 1924 yılında kabul edilmesine rağmen o tarihten itibaren Bakanlığımızca yapılan çalışmalar nelerdir? Halen bu konuda bir çalışma yapılmakta mıdır? Yapılmadı ise niçin yapılmamıştır?

2. Trabzon Limanının tam kapasite ile çalışabilmesi için ne gibi önlemleri almayı düşünüyorsunuz? Trabzon Limanının demiryolu ile Gürcistan demiryoluna bağlanması hususunda bir çalışma ve planlamanız var mıdır?

3. Acil olarak Batum-Sarp-Hopa limanı demiryolunun yapılması bölge ihracatına katkı sağlayacağı düşünüldükten biran önce yapılamaz mı?

Cevap :

Bakanlığımız, mevcut demiryolu şebekesinin geliştirilmesi, demiryoluyla ulaşılan merkez sayısının artırılması ile toplam taşımacılık içinde raylı sistemlerin payının yükseltilmesini ilke olarak benimsemekte ve bu konudaki her türlü yatırımı desteklemektedir.

Bakanlığımızca Trabzon-Erzurum arasındaki direkt olarak demiryolu bağlantısını temin edecek herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Ancak, 1983 ve 1997 yıllarında Trabzon-Tirebolu-Erzincan-Diyarbakır hattı fizibilite etüdü kapsamında Trabzon-Tirebolu-Gümüşhane-Erzincan üzerinden mevcut demiryolu hattı ile birleşmek suretiyle Erzurum bağlantısı tesis edilmesi düşünülmüş ise de bu hat fizibil çıkmadığından etüd-proje işlerine başlanılmamıştır.

Trabzon Limanı özelleştirme kapsamına alınmış ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığına devre edilmiş bulunmaktadır.

Trabzon Limanını Gürcistan'a demiryolu ile bağlamak amacıyla Trabzon-Rize-Hopa-Sarp-Batum demiryolu planlanmış olup, 1996 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesine yaptırılan çalışmalar sonucunda hat fizibil çıkmıştır.

Bakanlığımız-DLH İnşaatı Genel Müdürlüğü'nün 1999 yılı yatırım programında Trabzon-Sarp demiryolu adı altında yer alan işin kapsamında bulunan Batum-Hopa-Sarp demiryolu etüd-proje işlerine, genel bütçe imkânlarının kısıtlı olması nedeniyle başlanılamamış, sözkonusu etüd-proje işi DPT Müsteşarlığınca 2000 yılı yatırım programından çıkartılmıştır.

4. - *Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, Antakya Organize Sanayi Bölgesi İnşaatına İlişkin Sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun cevabı (7/909)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Ahmet Kenan Tanrıkulu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

S. Metin Kalkan

Hatay

1. Antakya organize sanayi bölgesi inşaatı ne aşamada? Proje ne zaman tamamlanacaktır?
2. İlimiz sanayisine büyük katkı sağlayacak bu önemli projenin bir an önce bitirilmesi için ek ödenek ayrılacak mıdır?

T.C.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

13.12.1999

Sayı : B.14.0.BH.01-486

Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 1.12.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/909-2735/6909 sayılı yazınız.

Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, "Antakya Organize Sanayi Bölgesi İnşaatına" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/909) esas nolu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ahmet Kenan Tanrıku

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Hatay Milletvekili Sayın Metin Kalkan'ın

Yazılı Sorularına İlişkin Cevaplarımız

Cevap : 1999 Yılı Yatırım Programında "150 hektar" karakteristik ve 82,6 milyar TL. net ödenekle devam eden projeler arasında yer alan Antakya Organize Sanayi Bölgesi (OSB) Projesi için, 219,9 milyar TL. ek ödenek sağlanarak revize ödeneği 302,5 milyar TL.'ye çıkarılmış ve bu ödeneğin tamamı kullanılmıştır.

Altyapı (yol, içme suyu, yağmur suyu, kanalizasyon) inşaatı fizikî gerçekleşmesi % 82'dir. Proje için bugüne kadar verildiği yılın fiyatlarıyla 358,4 milyar TL. kredi kullanılmış olup bu kredinin 1999 yılı fiyatlarıyla karşılığı 505 milyar TL.'dir.

2001 yılında bitirilmesi planlanan sözkonusu proje için, 20.7.1999 tarih ve 7173 sayılı yazımızla Devlet Planlama Teşkilâtı (DPT) Müsteşarlığına gönderilen 2000 Yılı Yatırım Programı teklifimizde 450 milyar TL. ödenek talep edilmişti. Ancak Bakanlığımızca tüm OSB ve KSS'ler için 2000 yılında kullanılmak üzere talep edilen 127,7 trilyon TL.'ye karşılık DPT Müsteşarlığınca 26,8 trilyon TL. verilebilmiştir. Bu bakımdan diğer projelerde olduğu gibi Antakya OSB'nin 2000 yılına ait ödeneği yeniden değerlendirilecek ve kısıtlı bütçe imkânları çerçevesinde mümkün olabilecek ödeneğin temin edilmesine çalışılacaktır.

5. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, Reyhanlı ve Payas Spor Salonları ve İskenderun Gençlik Merkezi inşaatlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Fikret Ünlü'nün cevabı (7/1912)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı Sayın Fikret Ünlü tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

S. Metin Kalkan

Hatay

1. Reyhanlı Spor Salonu inşaatı ne aşamada? Bu proje ne zaman tamamlanacaktır?
2. Payas Antrenman Spor Salonu inşaatı ne aşamada? Bu proje ne zaman tamamlanacaktır?
3. İskenderun Gençlik Merkezi inşaatı ne aşamada? Ne zaman tamamlanacaktır?
4. Sözkonusu spor merkezlerinin bir an önce bitirilmesi için ek ödenek ayrılacak mıdır?

T.C.

Devlet Bakanlığı

15.12.1999

Sayı : B.02.0.16/01080

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliğinin 1 Aralık 1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/912-2738 sayılı yazısı.

Hatay Milletvekili S. Metin Kalkan'a ait 7/912-2738 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevap yazısı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Fikret Ünlü
Devlet Bakanı

Hatay Milletvekili Sayın S. Metin Kalkan'ın 7/912-2738 Esas Sayılı

Yazılı Soru Önergesine Devlet Bakanı Sayın Fikret Ünlü

Tarafından Verilen Cevaplar

Soru 1. Reyhanlı Spor Salonu inşaatı ne aşamada? Bu proje ne zaman tamamlanacaktır?

Cevap 1. Hatay-Reyhanlı Spor Salonu inşaatı % 90 seviyesinde tamamlanmış olup, inşaat tamamlanma aşamasındadır. 2000 yılı yatırım programı döneminde spor salonu inşaatı bitirilerek hizmete açılacaktır.

Soru 2. Payas Antrenman Salonu inşaatı ne aşamada? Bu proje ne zaman tamamlanacaktır?

Cevap 2. Hatay Payas Antrenman Spor Salonu inşaatının fiziki gerçekleşmesi % 20'dir. 1999 yılı yatırım döneminde 10 000 000 000 TL. ödenek öngörülmüş ancak şu ana kadar herhangi bir harcama yapılamamıştır.

Spor salonu inşaatı için, 2000 yılı yatırım programında bütçe imkânları nispetinde ödenek tahsisi yapılacaktır.

Soru 3. İskenderun Gençlik Merkezi inşaatı ne aşamada? Ne zaman tamamlanacaktır?

Cevap 3. Hatay-İskenderun Gençlik Merkezi İnşaatı Genel Müdürlüğümüz yatırım programında yer almaktadır. Ancak uygulanmakta olan tasarruf tedbirleri ve Başbakanlık Genelgesi doğrultusunda, proje stoklarının sonuçlandırılmasını müteakip ihalesi yapılmayan projeler kapsamında içeriğinde ele alınacaktır. Bu nedenle ödenek tahsisi gerçekleştirilmemiştir.

Soru 4. Sözkonusu spor merkezlerinin bir an önce bitirilmesi için ek ödenek ayrılacak mıdır?

Cevap 4. Yarım kalan tesislerin bir an önce bitirilmesi konusunda bütçe ve fon olanakları dahilinde Bakanlığınca gereken gayret sarfedilmektedir.

Saygılarımla.

Fikret Ünlü
Devlet Bakanı

6. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, İskenderun Küçük Sanayi Siteleri İnşaatlarına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun cevabı (7/919)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Ahmet Kenan Tanrıkulu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

S. Metin Kalkan
Hatay

Hatay sanatkârî çok olan bir ildir. Tarihi ve coğrafi konumu itibariyle geleceğin sanayicileri olan bu kesimin küçük sanayi siteleri yapımı hızlandırılarak teşviki hem bölgemiz hem de ülkemiz açısından önem arz etmektedir.

1. İskenderun (Gözcüler)-Reyhanlı-Kırıkhan-Samandağ küçük sanayi siteleri ne aşamadır?
2. İskenderun ahşap işleri küçük sanayi sitesi ne aşamadır?
3. Söz konusu küçük sanayi siteleri ne zaman tamamlanacaktır?
4. Adı geçen sanayi sitelerimizin bir an önce tamamlanması için ek ödenek ayrılacak mıdır?

T.C.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

13.12.1999

Sayı : B.14.0.BH.01-487

Konu : Yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 1.12.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/919-2765/7001 sayılı yazınız.

Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, "İskenderun Küçük Sanayi Siteleri İnşaatlarına" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/919) esas nolu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ahmet Kenan Tanrıku
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Hatay Milletvekili Sayın Metin Kalkan'ın
Yazılı Sorularına İlişkin Cevaplarımız

Cevap 1-2 : İskenderun-Gözcüler Küçük Sanayi Sitesi (KSS), 1999 Yılı Yatırım Programında "200 işyeri, çırak okulu, altyapı" karakteristiği ile yer almaktadır. Yer seçimi 6.2.1995 tarihinde Bakanlığımız elemanlarınca yapılmış olup Leçe mevkiindeki alan KSS yeri olarak seçilmiştir. Yer seçiminin yapılmasından sonra Bakanlığımızca istenen bilgi ve belgeler uzun bir süre Bakanlığımıza intikal etmemiş olup, konu ile ilgili olarak, Kooperatif Başkanlığı ile şifahi görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde; ilk yapılan kıymet takdirinden sonra gerekli işlemler yapılırken 6 aylık süre geçtiği için, ikinci kez kıymet takdiri istendiği, tespit edilen rakam neticesinde Arsa Ofisi Genel Müdürlüğünün tespit ettiği fiyatın, Kooperatif Başkanlığınca çok yüksek bulunduğu ve söz konusu rakama 28.8.1998 tarihinde yazılı olarak itiraz edildiği öğrenilmiştir. Kooperatif Başkanlığının fiyatın düşürülmesi yönündeki talebinin, Arsa Ofisi Genel Müdürlüğüne dikkate alınması durumunda, söz konusu yerin satın alınmasına ilişkin çalışmalar başlayabilecektir.

1994 yılında "150 işyeri, çırak okulu, altyapı" karakteristiği ile yatırım programına alınan Reyhanlı Küçük Sanayi Sitesinin yer seçimi, 4.6.1995 tarihinde Bakanlığımız elemanlarınca yapılmış olup, Çatalhöyük mevkiindeki alan KSS yeri olarak seçilmiştir. Kooperatifçe Bakanlık kredisi kullanılmak istenmediğinden, adigeçen proje 1999 yılında Bakanlığımız Yatırım Programından çıkarılmıştır.

Kırıkhan KSS, 1999 Yılı Yatırım Programında "200 işyeri çırak okulu, altyapı" karakteristiği ve 34,2 milyar TL. net ödenek ile yer almaktadır. 1999 yılında bu ödeneğin 16,5 milyar TL.'si kullanılmış, halen 17,7 milyar TL. ödeneği bulunmaktadır. Üstyapı inşaatı fizikî gerçekleşmesi % 30

olan projenin 2002 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Proje için bugüne kadar verildiği yılın fiyatlarıyla 101,2 milyar TL. kredi kullanılmıştır. Bu kredinin 1999 yılı fiyatlarıyla karşılığı 239,1 milyar TL. 'dir.

Samandağ (Özsamandağ) KSS, 1999 Yılı Yatırım Programında "200 işyeri, çırak okulu, altyapı" karakteristiği ile yer almaktadır. Yer seçimi, 10.11.1999 tarihinde Bakanlığımız elemanlarınca yapılmış olup, Zeytinlu Mahallesi mevkiindeki alan KSS yeri olarak seçilmiştir. Kooperatif, arsa alımını gerçekleştiremediğinden projede bir ilerleme kaydedilememektedir.

İskenderun-Ahşap İşleri KSS, 1999 Yılı Yatırım Programında "100 işyeri, altyapı" karakteristiği ile yer almaktadır. Yer seçimi, 14.7.1994 tarihinde Bakanlığımız elemanlarınca yapılmış olup, Karahüseyinli mevkiindeki alan KSS yeri olarak seçilmiştir. 15.8.1994 tarih ve 9398-9400 sayılı dağıtımli yazımızla istenen belgeler, arsa alımının kooperatifçe gerçekleştirilememesi nedeniyle halen Bakanlığımıza intikal etmemiştir.

Cevap 3 : Kırıkhan ve İskenderun Ahşap İşleri KSS'lerinin 2002 yılında, İskenderun-Gözetler ve Samandağ(Özsamandağ) KSS'lerinin ise 2003 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Cevap 4 : Bakanlığımızca 2000 yılında tüm Organize Sanayi Bölgesi ve Küçük Sanayi Sitesi projeleri için talep edilen 127,7 trilyon TL'ye karşılık DPT Müsteşarlığınca 36,8 trilyon TL. verilebilmiştir. Bu itibarla sözkonusu projelerin planlanan tarihlerde tamamlanabilmesi için gerekli ödeneğin mevcut imkânların çerçevesinde karşılanmasına çalışılacaktır.

7. - *Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, İskenderun Limanına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/923)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma Bakanı Sayın Enis Öksüz tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

S. Metin Kalkan
Hatay

İskenderun Limanı faaliyete girdiği 1950'li yıllardan itibaren, yaklaşık 50 yıllık zaman içerisinde teknolojinin gerisinde kalmış, yeni teknolojilere ve yükleme tekniklerine ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Bu hali ile bölgemizin ve GAP'ın ihrac ve ithal hizmetlerine cevap veremez durumdadır.

1. İskenderun Limanı yeni teknoloji ile donatılmakta mıdır?
2. Limanın fizikî anlamda büyütilmesi düşünülmekte midir?
3. Yükleme, tekniklerinin çağın teknolojisine uygun hale getirme çalışmaları ne aşamada?
4. Rehabilitasyon çalışmaları ne aşamada?

T.C.

Ulaştırma Bakanlığı
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulmuş Başkanlığı

14.12.1999

Sayı : B.11.0.APK.0.10.01.21./EA/-1701-6029

Konu : Hatay Milletvekili Sayın S. Metin Kalkan'ın yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Başkanlığının 1.12.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/923-2769/7005 sayılı yazısı.

Hatay Milletvekili Sayın S. Metin Kalkan'ın 7/923-2769 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Enis Öksüz
Ulaştırma Bakanı

Hatay Milletvekili Sayın S. Metin Kalkan'ın 7/923-2769 Sayılı
Yazılı Soru Önergesi ve Cevabı

Soru :

İskenderun Limanı faaliyete girdiği 1950'li yıllardan itibaren, yaklaşık 50 yıllık zaman içerisinde teknolojinin gerisinde kalmış, yeni teknolojilere ve yükleme tekniklerine ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Bu hali ile bölgemizin ve GAP'ın ihraç ve ithal hizmetlerine cevap veremez durumdadır.

1. İskenderun Limanı yeni teknoloji ile donatılmakta mıdır?
2. Limanın fizikî anlamda bütünlütmesi düştürülmekte midir?
3. Yükleme, tekniklerinin çağın teknolojisine uygun hale getirme çalışmaları ne aşamadır?
4. Rehabilitte çalışmaları ne aşamadır?

Cevap : 1980 yılı öncesinde İran-İrak savaşı nedeniyle İskenderun Limanına yönelik yoğun transit yük talebi olmuştur. Bu taleplerin karşılanabilmesi için zor şartlar altında çok büyük harcama yapılarak 350 bin m² fik saha, konteyner stoklamasına uygun şekilde betonlanmış olup, betonlu alan bakımından en iyi limanlarımızdan biridir.

Yüklerin elleçlenmesini sağlayan ekipman yenilenmesi de aynı şekilde yapılmış, 10 ton kaldırma kapasiteli kancalı-keççeli çalışabilen elektronik rıhtım vinçleri konulmuş, geri alanda çalışan ekipmanlar da aynı şekilde yenilenmiş, limanın ve bölgenin ihtiyacını karşılamak üzere deniz araçları bakımının yapıldığı modern senkrolift tesisi ile 1 adet 90 tonluk yüzer vinç inşa ettirilerek hizmete verilmiştir.

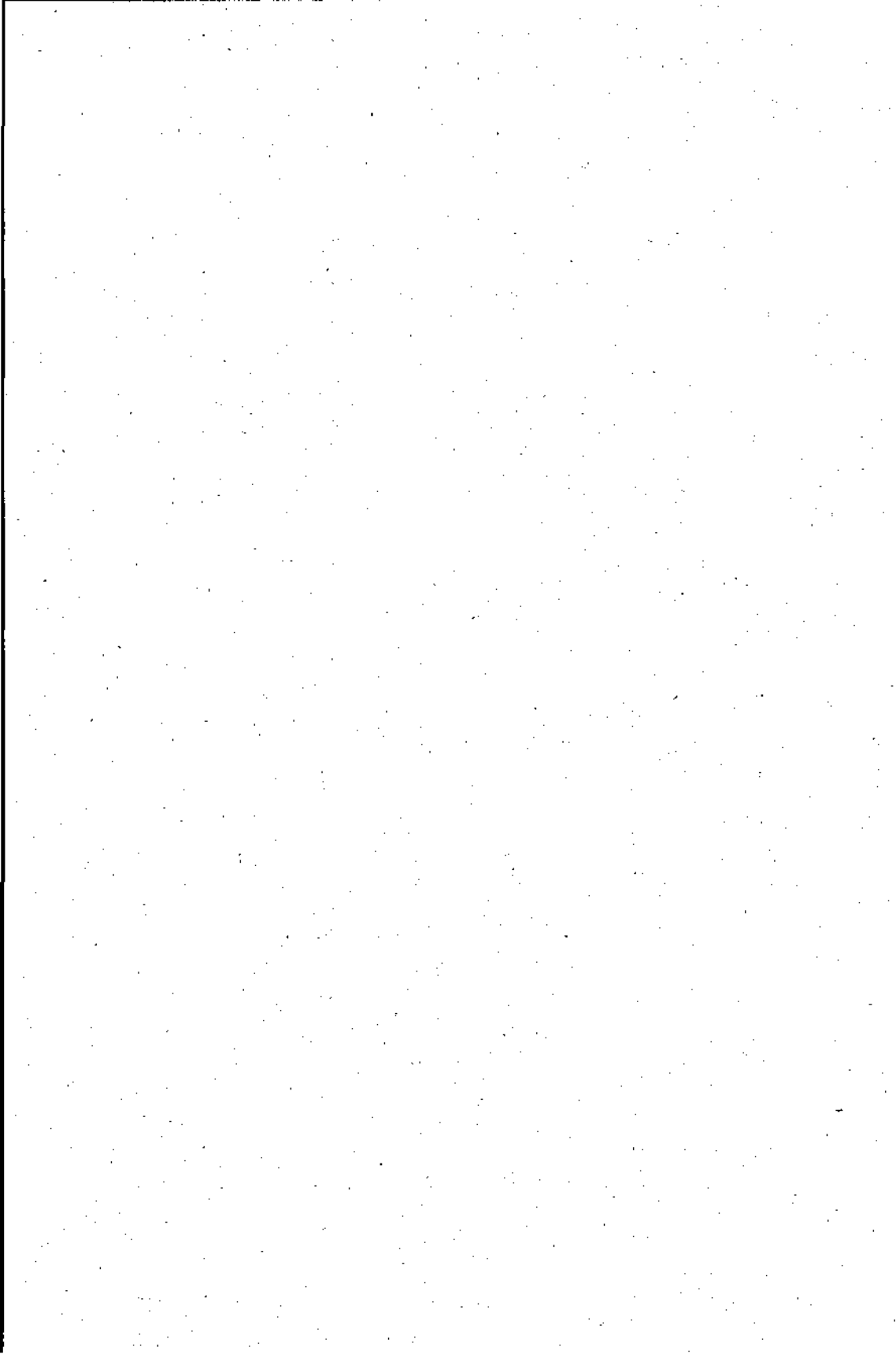
Periyodik deniz taraması yapılarak, orijinal rıhtım derinlikleri muhafaza edilmektedir. Limanda kullanılan ekipmanlar, teknolojik olarak hizmetleri engelleyecek problemi bulunmamaktadır.

1985'li yıllardan sonra Körfez Bölgesindeki gelişmeler transit yükte önemli azalmalara sebep olmuş, Irak'a uygulanan ambargo nedeniyle tamamen durmuştur. Bölgede açılan özel limanlar talep azalmasında önemli rol oynamıştır.

İskenderun Limanındaki cevher sahasının bulunduğu bölüme konteyner terminali yapımı için Yap-İşlet-Devret modeli ile ihaleye çıkmış ancak, teklif alınmamıştır. Söz konusu işin ihalesi tekrar yapılacaktır.

Üretim ve tüketim talepleri, İskenderun bölgesi ile sınırlı kaldığından; rıhtıma, sahaya ve ekipmana olan talep, kapasitenin altında kalmaktadır. Hizmet açısından ise herhangi bir sorun bulunmamaktadır.

Mevcut 1 no.lu rıhtımın konteyner rıhtımı olarak kullanılması için tadilat projeleri yaptırılmış olup, 2000 Yılı Yatırım Programına alınmıştır. Rıhtıma 1 adet (Gantry Crane) konteyner vinci ile 1 adet 35 tonluk kancalı vinç konulacaktır. Ayrıca elektrikli vinç planlaması kapsamında kancalı ve keççeli çalışabilen 2 adet 25 tonluk, 1 adet 15 tonluk vinç konulması planlanmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

34 ÜNCÜ BİRLEŞİM

15 . 12 . 1999 ÇARŞAMBA

Saat : 13.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜSMELER**

1. — Bursa Milletvekili Ali Rahmi Beyreli ve 20 arkadaşının, amatör sporun sorunlarının araştırılarak aksaklıkların tespit edilmesi ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6)

2. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 arkadaşının, eğitimin sorunları ile uygulanan eğitim politikalarının araştırılması ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/7)

3. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 22 arkadaşının, yumurta üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/8)

4. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 22 arkadaşının, ithal kömür uygulamasının yeniden değerlendirilmesi ve kömür üreticilerinin içinde bulunduğu durumun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/9)

5. — Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır ve 31 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/10)

6. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, SSK'nın bugünkü durumunun araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/11)

7. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 23 arkadaşının, Emekli Sandığı'nın sorunlarının araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/12)

8. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarımızın daha etkin kullanımını sağlamak ve komşu ülkelerle olan su sorununa çözüm bulmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/13)

9. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, trafik kazalarının önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/14)

10. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, işsizlik ve yoksulluk sorununun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/15)

11. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, köylerin sorunlarının araştırılarak köy kalkınması ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/16)

12. — Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 36 arkadaşının, telefonların yasadışı olarak dinlendiği iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/17)

13. — İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak ve 23 arkadaşının, bazı basın kuruluşlarının kamu imkânlarından baskı kurmak suretiyle yararlandıkları iddiaları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/18)

14. — İstanbul Milletvekili Azmi Ateş ve 43 arkadaşının, THK yönetimi hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/19)

15. — Bartın Milletvekili Cafer Tufan Yazıcıoğlu ve 21 arkadaşının, erozyonun nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/20)

16. — Sivas Milletvekili Musa Demirci ve 35 arkadaşının, hayvancılık sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/21)

17. — Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 19 arkadaşının, tarım sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/22)

18. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, yerel basının sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/23)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

19. — İzmir Milletvekili Atilla Mutman ve 24 arkadaşının, Ege kıyılarındaki balık çiftliklerinin neden olduğu zararların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/25)

20. — Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 23 arkadaşının, ilköğretim okullarının içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/26)

21. — Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 23 arkadaşının, Uluslararası Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI)'nın ülkemiz açısından doğabilecek etkilerini araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/27)

22. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 23 arkadaşının, ülkemizde yaşanan ekonomik krizin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/30)

23. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, üniversite kurulacak illerin tespiti ve bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/31)

24. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, Erzincan ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/32)

25. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kriterler konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/1)

26. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 27 arkadaşının, bankacılık sektörünün sorunlarının ve devlete devredilen bankaların batış nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/33)

27. — İzmir Milletvekili Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, Dünya Bankası tarafından desteklenen Birinci Sağlık Projesi ile ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/34)

28. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı ve 21 arkadaşının, teröre destek veren ülkeler ve bu ülkelerdeki kuruluşlar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/35)

29. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, göç olayının nedenlerinin ve göçten kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/36)

30. — Amasya Milletvekili Akif Gülle ve 21 arkadaşının, Amasya İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları, özel sektörü teşvik edici tedbirler ve kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/37)

31. — Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 20 arkadaşının, Sivas İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/38)

32. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, gençliğin sorunları ve uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/39)

33. — Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 20 arkadaşının, Doğu Anadolu'nun bölgesel kalkınması ve Doğu Anadolu Projesi (DAP) konusunda Anayasanın 98 inci İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/3)

34. — İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 50 arkadaşının, Türkiye'nin bilgi ve bilgi teknolojisi kaynaklarının etkin kullanımı konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/40)

35. — Adana Milletvekili Yakup Budak ve 21 arkadaşının, Adana İlinin sınıf, tarımsal, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/41)

36. — Çankırı Milletvekili Hüseyin Karagöz ve 21 arkadaşının, Çankırı İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/42)

37. — Bahkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 24 arkadaşının, zeytin ve zeytinyağı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/43)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

38. — Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 31 arkadaşının, MGK için hazırlanmış iddia edilen bir rapor konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/44)

39. — Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 34 arkadaşının, bazı gizli bilgi ve belgelerin bazı aracı kuruluşlara sızdırılarak borsada haksız kazanç sağladığı iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/45)

40. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç ve 20 arkadaşının, Elazığ ilinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/46)

41. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 19 arkadaşının, ulusal kemik iliği bankası kurulması amacıyla Dr. Oktar Babuna tarafından başlatılan kampanya hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/47)

42. — Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ve 21 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/48)

43. — İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın ve 23 arkadaşının, İstanbul TEM otoyolunun Çamlıca ve Mahmutbey girişlerinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/49)

44. — Çanakkale Milletvekili Sadık Kırbaş ve 23 arkadaşının, kamu harcamaları üzerindeki parlamenter denetimin etkinliğinin artırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/51)

45. — Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ve 20 arkadaşının, sermaye piyasasının ve borsalarla ilgili olarak ortaya atılan iddiaların ve sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/52)

46. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, özelleştirmelerle ilgili olarak ortaya atılan iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/53)

47. — Tokat Milletvekili M. Ergün Dağcıoğlu ve 19 arkadaşının, Tokat ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken ted-

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

birlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/54)

48. — Adana Milletvekili Yakup Budak ve 21 arkadaşının, Türk aile yapısının korunması ve güçlendirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/55)

49. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 25 arkadaşının, kültür politikalarının incelenmesi ve milli bir kültür politikası oluşturulması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/56)

50. — Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu ve 41 arkadaşının, Türk çaycılığının ve çay üreticilerinin sorunlarının ve çözüm yollarının tespiti amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/58)

51. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar ve 29 arkadaşının, GAP'ın bir an önce bitirilmesi için gerekli önceliklerin tespiti, projenin yavaş ilerlemesinin altında yatan sebeplerin belirlenmesi ile kalıcı çözümlerin üretilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/59)

52. — Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 20 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ve uygulanan politikalarla ilgili olarak Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4)

53. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, 903 sayılı Kanuna göre kurulan resmî vakıflarla ilgili yolsuzluk ve şikayet iddiaları ile bu vakıfların gelirlerinin nerelerde kullanıldığına tespiti ve faaliyetleri ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/60)

54. — Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu ve 27 arkadaşının, meslek liselelerinin eğitimdeki yeri, günümüzdeki durumu ve öğrencilerinin karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/61)

55. — Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 21 arkadaşının, Kırıkkale İlinin, uygulanan politikalar sonucu karşılaştığı sanai, tarımsal ve ekonomik alanlardaki sorunlarının tespiti ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/62)

56. — Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 52 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan son gelişmeler ile uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/5)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

57, — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol ve 19 arkadaşının, Şanlıurfa ilinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/63)

58, — Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 22 arkadaşının, Türkçenin korunması, kullanılması ve bu alandaki eksikliklerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/64)

59. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 26 arkadaşının, sınır ticaretinin ekonomik boyutları ile yerli üretime etkisinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/65)

60. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, ülkemizde meydana gelen deprem felaketi konusunda alınması gereken kalıcı önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/71)

61. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yangınların zararlarını en aza indirmek için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/72)

62. — İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, pratisyen hekimlerin sorunlarının araştırılarak ülke sağlığı açısından alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/75)

63. — Diyarbakır Milletvekili Sacit Günbey ve 28 arkadaşının, Dicle Nehrine petrol atığı bırakıldığı iddialarının araştırılarak alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/76)

64. — Erzincan Milletvekili Mihal Aksu ve 55 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kıstasların belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/77)

65. — Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu ve 26 arkadaşının, cezaevlerinde meydana gelen olayların ve sorumlularının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/78)

66. — Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 32 arkadaşının, Anadolu basınının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/79)

67. — Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 32 arkadaşının, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün modernize edilerek daha etkin ve verimli hizmet verebilmesi için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/80)

68. — Trabzon Milletvekili Nail Çelebi ve 23 arkadaşının, Trabzon İlinin ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarının araştırılarak kamu hizmetlerinden daha fazla yararlandırılması için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/81)

69. — Batman Milletvekili Burhan Isen ve 27 arkadaşının, POAŞ'ın özelleştirilme ihalesiyle ilgili olarak ortaya atılan iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/82)

70. — Erzurum Milletvekili Zeki Ertugay ve 28 arkadaşının, tarım sektörünün ve çiftçilerin içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/83)

71. — Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve 27 arkadaşının, Türkmenistan doğalgazının Türkiye içi dağıtımıyla ilgili Mavi Akıntı Projesi hakkında ileri sürülen iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/84)

72. — Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ve 23 arkadaşının, Ankara'nın ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak örnek bir başkent olmasını sağlamak için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/86)

73. — Adıyaman Milletvekili Mehmet Özyol ve 20 arkadaşının, Adıyaman İlinin sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/87)

74. — Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata ve 24 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğuda bazı illerde uygulanan olağanüstü halin kaldırılarak ekonomik kalkınmayı sağlayacak kalkıcı önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/88)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

75. — FP Grubu Adına Grup Başkanvekili ve Manisa Milletvekili Bülent Arıncı'nın, Ahmet Taner Kışlalı cinayetinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/89)

76. — Siirt Milletvekili Ahmet Nurettin Aydın ve 29 arkadaşının, Siirt ilinin ekonomik ve sosyal yönden kalkınmasını engelleyen nedenlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/92)

77. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 22 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin ekonomik kalkınmasını sağlayacak önlemlerin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/93)

78. — Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 25 arkadaşının, Bayburt ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/94)

79. — Edirne Milletvekili Şadan Şimşek ve 21 arkadaşının, Edirne ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/95)

80. — Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri ve 27 arkadaşının, sokak çocuklarının sorunlarının saptanarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/96)

81. — İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ve 21 arkadaşının, tütün mamullerinin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik kamusal tedbirlerin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/97)

82. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 22 arkadaşının, öğretmenliğin yeniden saygınlık kazanması ve özlük haklarının iyileştirilmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/98)

83. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu ve 27 arkadaşının, Bursa'nın Biliyükorhan, Harmancık, Orhanlı ve Keles ilçelerinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/99)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

84. — Ankara Milletvekili Mehmet Arslan ve 29 arkadaşının, İç Anadolu Bölgesinin modern bir yapıya kavuşturulması ve ekonomik kalkınmasının sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/100)

85. — İzmir Milletvekili Hakan Tartan ve 22 arkadaşının, enerji sorununa çözüm bulunması için alınması gereken önlemlerin araştırılarak yeni bir enerji politikası belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/101)

86. — Van Milletvekili Hüseyin Çelik ve 27 arkadaşının, Van İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/102)

87. — Kayseri Milletvekili Hasan Basri Üstünbaş ve 35 arkadaşının, Kayseri İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/103)

88. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 31 arkadaşının, vakıf müesseseleri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/104)

89. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 23 arkadaşının, antepfıstığı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğüün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/105)

SÖZLÜ SORULAR

1. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Samsun SSK Hastanesinin sağlık personeli ihtiyacına ve yeni hastane binasının ihalesine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/218) (1)

2. — Konya Milletvekili Veysel Candan'ın, borsa şirketlerinden Kepez Elektrik'in yaptığı işlemlere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/219) (1)

3. — Konya Milletvekili Veysel Candan'ın, borsada yasadışı işlemler yaptığı iddia edilen iki firmaya ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/220) (1)

4. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa İli Siverek İlçesinde bulunan tarihi eserlerin restorasyonuna ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/224) (1)

5. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa İline bağlı köy yollarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/225) (1)

6. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa İline bağlı bazı köylerin içme suyu sorununa ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/226) (1)

7. — Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın, Antalya - Çandır Beldesi ve civarında meydana gelen dolu afetinden mağdur olan çiftçilere yardım yapılıp yapılmayacağına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/230) (1)

8. — İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel'in, Emlak Bankasının deprem bölgesinde bulunan bina ve lojmanlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/232) (1)

9. — İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel'in, Emlak Bankası Genel Müdürlüğüne yayımlanan bir duyuruya ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/234) (1)

10. — Konya Milletvekili Özkan Öksüz'ün, Konya İlinin sağlık personeli ve hastane ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/237) (1)

11. — Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, demiryolu taşımacılığına ve bakanlık bünyesindeki atamalara ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/241)

12. — Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, Adana - Iskenderun hattına mavi tren konulmasıyla ilgili bir çalışma olup olmadığına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/242)

13. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa'ya bağlı Viranşehir İlçesinin derslik ihtiyacına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/243)

(1) Bir birleşimde cevaplandırılmamıştır.

SÖZLÜ SORULAR

14. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, büyük marketlerin kuruluş yerlerine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/246)

15. — Ardahan Milletvekili Saffet Kaya'nın, Ardahan Havaalanı inşaatının ne zaman bitirileceğine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/248)

16. — Ardahan Milletvekili Saffet Kaya'nın, Ardahan Organize Sanayi Bölgesi Projesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/249)

17. — Ardahan Milletvekili Saffet Kaya'nın, Ardahan Sevimli Barajı inşaatına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/250)

18. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Ladik Devlet Hastanesi projesine ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/252)

19. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa İline bağlı ilçe ve köylerde yaşanan elektrik kesintilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/253)

20. — Karabük Milletvekili Mustafa Eren'in, Karabük Kültür Merkezi projesine ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/254)

21. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapımı planlanan Samsun Öğrenci Yurdu projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/255)

22. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Samsun Vezirköprü ve Havza Meslek Yüksek Okulları inşaatlarına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/256)

23. — Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman'ın, «Bitki Besleme» adlı kitabın bir yabancı yayından isim verilmeksizin tercüme edildiği iddiasına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/257)

24. — Muğla Milletvekili Fikret Uzunhasan'ın, Yasemin Dalkılıç'ın, kırdığı Dünya rekoruna TRT'de yer verilmemesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/258)

25. — Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan'ın, iki basım mensubunun gözetimine alınmasına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/259)

26. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa-Hilvan'da kamulaştırılan bir caddesinin bedelinin ne zaman ödeneceğine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/260)

27. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, SHÇEK ile ilgili iddialara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/261)

28. — Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu'nun, pancar kotasının kaldırılıp kaldırılmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/262)

SÖZLÜ SORULAR

29. — Denizli Milletvekili Salih Erbeyin'in, Denizli Adliye Binası inşaatına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/264)

30. — İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın, 17 Ağustos Marmara Depreminden sonra gönderilen yardımların kullanımına ve depremzedelerin konut ihtiyacına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/265)

31. — Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in, Ankara Göfbaşı Mogan Gölündeki çevre kirliliğinin önlenmesi için herhangi bir çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/266)

32. — Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in, sağlık ocaklarındaki personel açığına ve Ankara Şereflikoçhisar Devlet Hastanesinin uzman doktor ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/267)

33. — Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik'in, Tuz Gölündeki çevre kirliliğinin önlenmesi için herhangi bir çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/268)

34. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, Bursa - Yenişehir İçesi Köprühisar Köyü sağlık ocağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/269)

35. — Konya Milletvekili Lütfi Yalman'ın, ulusal televizyon ve radyoların TÜRKSAT aboneliği için TELEKOM'a ödedikleri kira bedellerine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/270)

36. — Konya Milletvekili Lütfi Yalman'ın, telefon faturası tahsilatı yapan özel bankalara ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/271)

37. — Konya Milletvekili Lütfi Yalman'ın, NMT araç telefonlarına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/272)

38. — Konya Milletvekili Lütfi Yalman'ın, internet aboneliğine ve denetimine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/273)

39. — Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, demiryollarının depremden zarar görüp görmediğine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/274)

40. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, Bursa ilindeki belediyelerin deprem yardımı alıp almayacağına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/275)

41. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, 8.9.1999 tarih ve 10197 sayılı ve 15.10.1999 tarih ve 12297 sayılı genelgeler kapsamına giren yerleşim merkezlerindeki inşaatlara ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/276)

42. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun Bursa Bölgesinde uygulanan erken üretim primine ilişkin Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/277)

43. — Şırnak Milletvekili Abdullah Veli Seyda'nın, Şırnak iline yapılan yatırımlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/278)

SÖZLÜ SORULAR

44. — Şırnak Milletvekili Abdullah Veli Seyda'nın, Şırnak İlinin veteriner hekim ihtiyacına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/279)
45. — Şırnak Milletvekili Abdullah Veli Seyda'nın, Şırnak'ta içme suyu amaçlı yapılan tesis, kuyu, montaj sayısına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/280)
46. — Şırnak Milletvekili Abdullah Veli Seyda'nın, Şırnak İlinde yapılan yatırımlara ve atamalara ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/281)
47. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, sorgulama ve gözaltı yöntemlerinde değişiklik yapılması için bir çalışma olup olmadığına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/282)
48. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, İstanbul Üniversitesinde yaşandığı iddia edilen yolsuzluklara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/283)
49. — Denizli Milletvekili Salih Erbeyin'in, Denizli'nin sulama suyu ve toplulaştırma projelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/284)
50. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan - İliç Millî Eğitim Müdürlüğü Hizmet Binası inşaatına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/285)
51. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan - İliç İlçesinde yağışların neden olduğu zararlara karşı alınacak önlemlere ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/286)
52. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan - İliç Devlet Hastanesinin bazı sorunlarına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/288)
53. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan - İliç İlçesinin yollarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/289)
54. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan - İliç İlçesinin içme suyu sorununa ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/290)
55. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan - İliç İlçesinde Kadastro Müdürlüğü açılıp açılmayacağına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/291)
56. — Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, amatör spor faaliyetlerine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/292)
57. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Olağanüstü Hal Bölgesindeki Çocuk Esirgeme Kurumlarında görevli öğretmenlerin kademe ilerlemelerine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/293)
58. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, okullarda idareci olarak çalışan öğretmenlerin makam tazminatlarına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/294)

SÖZLÜ SORULAR

59. — Hakkâri Milletvekili Hakkı Töre'nin, Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde hayvan sevkiyatı konusunda uygulanan ambargonun ne zaman kaldırılacağına ilişkin Tarım ve Köyşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/295).

60. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu'nun, Bursa İli İnegöl İlçesinde uygulanan taşımali eğitime ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/296)

61. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, YÖK Dokümantasyon Merkezinde yolsuzluk yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/297)

62. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, ÖSYM sınavına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/298)

63. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, YÖK ve İstanbul Üniversitesi hakkındaki yolsuzluk iddialarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/299)

64. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, İstanbul Üniversitesinde garanti kapsamında bulunan araçların yüksek fiyata tamir ettirildiği ve sosyal tesislerden elde edilen gelirin öğrenci yararına kullanılmadığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/300)

65. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, YÖK Başkanı hakkındaki bazı iddialara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/301)

66. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, İstanbul Üniversitesi Rektörünün bazı yolsuzluklara karıştığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/302)

67. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, İstanbul Üniversitesinde ihalelere fesat karıştırıldığı ve bazı yolsuzluklar yapıldığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/303)

68. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, İstanbul Üniversitesinde ihale yasalarına uyulmadığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/304)

69. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, Maliye Bakanlığı ve Sayıştay denetim elemanlarınca hazırlanan raporların YÖK Başkanı tarafından dikkate alınmadığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/305)

70. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, İstanbul Üniversitesinde öğrenci harcamaları için ayrılan ödeneğin rektörün seyahat harcamalarında kullanıldığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/306)

71. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, YÖK Başkanı hakkında bir işlem yapıp yapılmadığına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/307)

72. — İstanbul Milletvekili İrfan Gündüz'ün, İstanbul Üniversitesi Sosyal Tesislerinden elde edilen gelirlerle ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/308)

73. — Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, sürücü kurslarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/309)

74. — Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, polis okullarının eğitim sürecine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/310)

SÖZLÜ SORULAR

75. — Samsun Milletvekili Musa Uzunbaya'nın, Cumhurbaşkanlığı Köşkünde meydana gelen elektrik kesintilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/311)

76. — Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Bursa - Pınarcık Kayak Merkezi Projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/312)

77. — Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Yalçınkaya'nın, Şanlıurfa - Ceylanpınar'da topraksız çiftçiye toprak dağıtımı için bir çalışma olup olmadığına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/313)

78. — Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Yalçınkaya'nın, Şanlıurfa - Akçakale - Hilvan - Siverek - Diyarbakır demiryolu inşaatına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/314)

79. — Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Yalçınkaya'nın, Şanlıurfa - Suruç'un içme suyu sorununa ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/315)

80. — Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Yalçınkaya'nın, Şanlıurfa'da din turizminin geliştirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin Turizm Bakanından sözlü soru önergesi (6/316)

81. — Şanlıurfa Milletvekili Mehmet Yalçınkaya'nın, Birecik'te baraj göl sahasında kalan köylerin istismak programlarının yapıp yapılmadığına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/317)

82. — Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu'nun, Adıyaman - Gerger Belediye Başkanının kaybolmasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/318)

83. — Siirt Milletvekili Ahmet Nurettin Aydın'ın, Siirt İli Alkumru ve Pervari Hidroelektrik Santrali Projelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/319)

84. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, gübre fiyatlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/320)

85. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Başbakanlığa yeni alınacak makam arabalarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/321)

86. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, sınır kapılarından yapılan mazot ticaretine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/322)

87. — Siirt Milletvekili Ahmet Nurettin Aydın'ın, Siirt'i Van'a bağlayan karayoluna ve Cevizlik Beldesinin yol sorununa ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/323)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

1. — Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklennesi Hakkında Kanun Tasarıları ile Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/416, 1/417, 1/457) (S. Sayısı : 134) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

2. — Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe ve Adalet komisyonları raporları (1/456) (S. Sayısı : 116) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

× 3. — Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji komisyonları raporları (1/507) (S. Sayısı : 217) (Dağıtma tarihi : 6.12.1999)

4. — Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/584) (S. Sayısı : 293) (Dağıtma tarihi : 14.12.1999)

5. — Danıştay Kanunu ve İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/577) (S. Sayısı : 292) (Dağıtma tarihi : 13.12.1999)

× 6. — Türkiye Cumhuriyeti ile Slovenya Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/345) (S. Sayısı : 107) (Dağıtma tarihi : 5.8.1999)

× 7. — Türkiye Cumhuriyeti ile Letonya Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/355) (S. Sayısı : 108) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 8. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/268) (S. Sayısı : 96) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 9. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Tadiline İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/269) (S. Sayısı : 102) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 10. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bil-

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

gi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/361) (S. Sayısı : 106) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 11. — Karadeniz Ülkeleri Spor Bakanları Toplantısı Tutanağı ile Karadeniz Oyunları Statüsünün Onaylanması Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonları raporları (1/373) (S. Sayısı : 119) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 12. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sınır Olay ve Uyuşmazlıklarının Çözümüne Dair Sözleşme ve Sözleşmeye Ait Ek 1 ve 2 Numaralı Protokoller ile Türkiye - Azerbaycan Sınır Hattının Her İki Tarafında Kalan Onar Kilometrelik Bölgenin İçinde Yapılacak Sivil ve Askerî Hava Vasıtalarının Uçuşlarını Düzenleyen Protokolün Onaylanması Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/314) (S. Sayısı : 35) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999)

13. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Siyasî Ahlak Komisyonu Kanunu Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/75) (S. Sayısı : 40) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999)

× 14. — Türkiye Cumhuriyeti ve İsveç Krallığı Arasında 30 Haziran 1978 Tarihinde İmzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesine Ek Anlaşmanın Onaylanması Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/337) (S. Sayısı : 45) (Dağıtma tarihi : 19.7.1999)

× 15. — Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Hong Kong Başkonsolosluğunun Yeni Hukukî Statüsünün Belirlenmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanması Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/304) (S. Sayısı : 42) (Dağıtma tarihi : 20.7.1999)

× 16. — Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/312) (S. Sayısı : 43) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 17. — Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasında 4 Temmuz 1966 Tarihinde Brüksel'de İmzalanan Sosyal Güvenlik Hakkındaki Genel Sözleşmenin Revizyonu ile İlgili Sözleşmenin Onaylanması Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/338) (S. Sayısı : 46) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 18. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kanada Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/350) (S. Sayısı : 47) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 19. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanması Uygun Bulduğuna Dair

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/354) (S. Sayısı : 48) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 20. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/356) (S. Sayısı : 49) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 21. — Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/372) (S. Sayısı : 50) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

22. — Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/396) (S. Sayısı : 53) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

23. — Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Milli Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/461) (S. Sayısı : 55) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 24. — Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/326) (S. Sayısı : 64) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

× 25. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Malezya Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/342) (S. Sayısı : 66) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

26. — Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/455) (S. Sayısı : 71) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

× 27. — Türkiye Cumhuriyeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/344) (S. Sayısı : 67) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

× 28. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/362) (S. Sayısı : 68) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 29. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/371) (S. Sayısı : 69) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

30. — Türk Silahlı Kuvvetlerinde İlk Nasıp İstihkakına İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/390) (S. Sayısı : 72) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

31. — Seferberlik ve Savaş Hali Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/407) (S. Sayısı : 73) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

32. — Hazır Gıda İaşesi Kanunu Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/439) (S. Sayısı : 74) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

× 33. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Afrika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/327) (S. Sayısı : 80) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

× 34. — Avrasya Ülkeleri Kadınları İşbirliği Grubu Kurulmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/324) (S. Sayısı : 81) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

× 35. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/315) (S. Sayısı : 83) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

× 36. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdarî Bölge Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/341) (S. Sayısı : 78) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

× 37. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovakya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/310) (S. Sayısı : 84) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

× 38. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Ulaştırma Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Mütakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/368) (S. Sayısı : 77) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 39. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/349) (S. Sayısı : 79) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 40. — Uluslararası Sergilere İlişkin Sözleşme ile Sözleşmeye Değişiklik Getiren Uluslararası Sergiler Bürosu Genel Kurul Kararına Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/273) (S. Sayısı : 85) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 41. — Hayvanları Koruma Kanunu Tasarısı ve İçişleri ve Çevre komisyonları raporları (1/393) (S. Sayısı : 89) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 42. — Avrupa Meteoroloji Uyduları İşletme Teşkilâtı Dokunulmazlıklar ve Bağımsızlıklar Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/285) (S. Sayısı : 90) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 43. — Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanuna Ek Milletlerarası Para Fonu Ana Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/363) (S. Sayısı : 92) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 44. — D-8 Uluslararası İcra Direktörlüğünün Türkiye'de Yararlanacağı Ayrıcalıklar, Bağımsızlıklar ve Kolaylıklara Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/316) (S. Sayısı : 93) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 45. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kabinesi Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/357) (S. Sayısı : 97) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 46. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/369) (S. Sayısı : 98) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 47. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Turizm İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/274) (S. Sayısı : 101) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 48. — Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/343) (S. Sayısı : 104) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 49. — Dünya Turizm Teşkilâtı Tüzüğü'nün Bazı Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/266) (S. Sayısı : 94) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 50. — Türkiye Cumhuriyeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/267) (S. Sayısı : 95) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 51. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsrail Devleti Hükümeti Arasında Kara Taşımacılığı Alanında İlkeler Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/303) (S. Sayısı : 100) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 52. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/331) (S. Sayısı : 103) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

53. — Türkiye Cumhuriyeti Ordusu Subay, Askeri Memur ve Muadilleriyle Astsubayların Giyeceğine Dair Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 112) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

54. — Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddeleri ile Madalya ve Nişanlar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/440) (S. Sayısı : 113) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 55. — Çok Tarafli Yatırım Garanti Kuruluşu Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/353) (S. Sayısı : 115) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 56. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/319) (S. Sayısı : 117) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 57. — Balkan Ticareti Geliştirme Bölge Merkezi Kuruluş Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/364) (S. Sayısı : 118) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

58. — Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnemenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/394) (S. Sayısı : 126) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

× 59. — Türkiye Cumhuriyeti ile Avustralya Arasında Suçluların Geri Verilmesi Anlaşması ile Bu Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/279) (S. Sayısı : 125) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

60. — Denizlerde ve Yurt Yüzeyinde Görülen Patlayıcı Madde ve Şüpheli Cisimlere Uygulanacak Esaslara İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/433) (S. Sayısı : 137) (Dağıtma tarihi : 12.8.1999)

61. — Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/502) (S. Sayısı : 138) (Dağıtma tarihi : 12.8.1999)

62. — Topyekûn Savunma Sivil Hizmetleri Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/385) (S. Sayısı : 139) (Dağıtma tarihi : 13.8.1999)

63. — Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/469) (S. Sayısı : 142) (Dağıtma tarihi : 14.8.1999)

× 64. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/293) (S. Sayısı : 149) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

× 65. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/308) (S. Sayısı : 151) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

× 66. — Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları (1/351) (S. Sayısı : 152) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

× 67. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/270) (S. Sayısı : 143) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

× 68. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/302) (S. Sayısı : 150) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

× 69. — Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/291) (S. Sayısı : 163) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 70. — Türkiye Cumhuriyeti ve Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/296) (S. Sayısı : 164) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 71. — Türkiye Cumhuriyeti ile Litvanya Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Hukukî ve Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/283) (S. Sayısı : 165) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 72. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kuveyt Devleti Arasında Hususî Hukuk, Ticaret ve Ceza Hukuku Konularında Hukukî ve Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/313) (S. Sayısı : 166) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 73. — Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/311) (S. Sayısı : 167) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 74. — Uluslararası Ticarî İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/367) (S. Sayısı : 168) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 75. — Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/318) (S. Sayısı : 169) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 76. — Avrupa Enerji Şartı Konferansı Nihai Senedi, Enerji Şartı Antlaşması ve Eki'ni Teşkil Eden Kararlar ile Enerji Verimliliğine ve İlgili Çevresel Hususlara İlişkin Enerji Şartı Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/332) (S. Sayısı : 170) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

77. — 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köy-İşleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/479) (S. Sayısı : 173) (Dağıtma tarihi : 13.10.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 78. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/489) (S. Sayısı : 174) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

× 79. — Türkiye Cumhuriyeti ve Bosna ve Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/499) (S. Sayısı : 175) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

80. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/191) (S. Sayısı : 181) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

× 81. — Türkiye Cumhuriyeti ile Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi Genel Müdürlüğü Arasında Arsa Tahsisi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/511) (S. Sayısı : 177) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

× 82. — Türkiye Cumhuriyeti ve Romanya Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/518) (S. Sayısı : 178) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

× 83. — Türkiye'de İrtibat Ofisinin Kurulmasına İlişkin Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Bölge Ofisi ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yapılan Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/520) (S. Sayısı : 180) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

× 84. — Türkiye Cumhuriyeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/519) (S. Sayısı : 179) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

× 85. — Türkiye Cumhuriyeti ile Şili Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/530) (S. Sayısı : 183) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

× 86. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/542) (S. Sayısı : 185) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

87. — Gelibolu Yarımadası Tarihi Millî Parkı Kanunu Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köy İşleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/392) (S. Sayısı : 186) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

88. — Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/481) (S. Sayısı : 187) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

89. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol ve 38 Arkadaşının, Şanlıurfa İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/18) (S. Sayısı : 192) (Dağıtma tarihi : 2.11.1999)

90. — Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/537) (S. Sayısı : 194) (Dağıtma tarihi : 2.11.1999)

91. — Askerî Hava Alanları Çevresinde Uygulanacak İnşaat ve Her Türü Mania Sınırlamaları Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/384) (S. Sayısı : 193) (Dağıtma tarihi : 4.11.1999)

× 92. — Avrupa Patentlerinin Verilmesi ile İlgili Avrupa Patent Sözleşmesi ve Eklerine Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/512) (S. Sayısı : 190) (Dağıtma tarihi : 8.11.1999)

93. — Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/548) (S. Sayısı : 197) (Dağıtma tarihi : 8.11.1999)

× 94. — EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşmada Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/529) (S. Sayısı : 200) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

× 95. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/531) (S. Sayısı : 201) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

× 96. — Uluslararası Denizcilik Örgütü Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/549) (S. Sayısı : 202) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

× 97. — Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Çalışma, İskân ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/535) (S. Sayısı : 203) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

× 98. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Büyükelçilikler Faaliyetlerinin Gayrimenkul ve Malî Veçhelerine

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERIYILE
KOMISYONLARDAN GELEN DİGER İŞLER**

İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/547) (S. Sayısı : 204) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

99. — Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Adına Tescil Edilecek Taşınmaz Mal- lar Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Or- man ve Köyşleri Komisyonu Raporu (1/506) (S. Sayısı : 205) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

100. — Harp Araç ve Gereçleri ile Silah, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/381) (S. Sayısı : 196) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

× 101. — Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasa- rısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/539) (S. Sayısı : 199) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

102. — İstanbul Milletvekili Tansu Çiller ve 3 Arkadaşının, Kamu Görevlileri Sendikaları Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/87) (S. Sayısı : 206) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

× 103. — Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolünde Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri komisyonları raporları (1/541) (S. Sayısı : 208) (Dağıtma tarihi : 18.11.1999)

104. — Samsun Milletvekili Ahmet Demircan ve 18 Arkadaşının, Kuzey Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/119) (S. Sayısı : 213) (Dağıtma tarihi : 25.11.1999)

105. — Askerî Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Askerî Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet komisyonları raporları (1/378, 1/532) (S. Sayısı : 214) (Dağıtma tarihi : 26.11.1999)

106. — Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanu- nunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyş- leri Komisyonu raporu (1/513) (S. Sayısı : 216) (Dağıtma tarihi : 26.11.1999)

× 107. — Petrol Kirliliği Zararının Tazmini İçin Bir Uluslararası Fonun Kurulması ile İlgili Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Ta- sarısı ve Çevre, Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/360) (S. Sayısı : 121 ve 121'e 1 inci ek) (Dağıtma tarihleri : 9.8.1999 ve 6.12.1999)

× 108. — Petrol Kirliliğinden Doğan Zararın Hukukî Sorumluluğu ile İlgili Ulus- lararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre

---

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

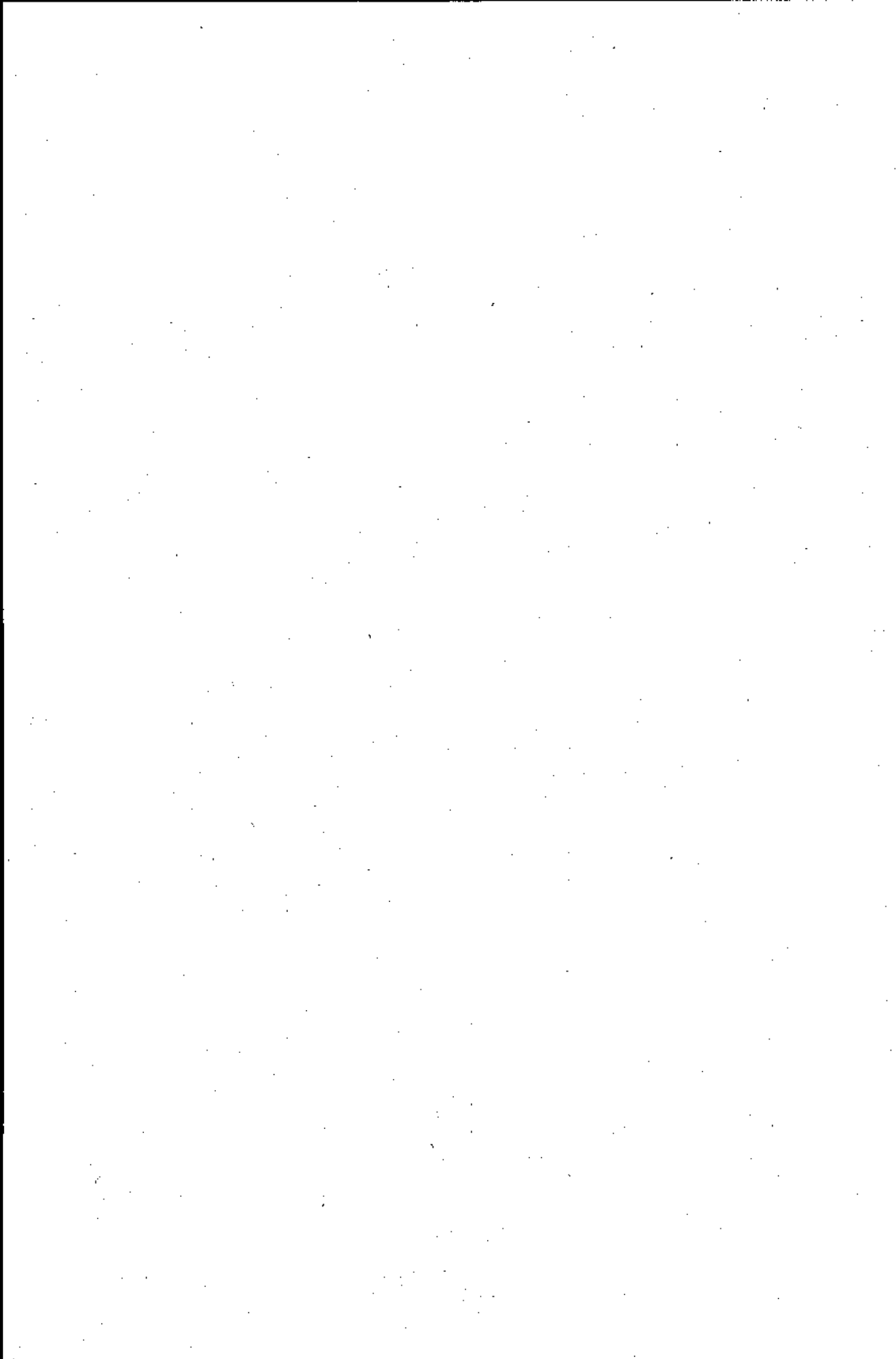
ve Dışişleri komisyonları raporları (1/359) (S. Sayısı : 122 ve 122'ye 1 inci ek) (Dağıtma tarihileri : 10.8.1999 ve 6.12.1999)

109. — Uşak Milletvekilleri Mehmet Yaşar Ünal ile Hasan Özgöbek'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun İle 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/129) (S. Sayısı : 220) (Dağıtma tarihi : 6.12.1999)

110. — Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri'nin; Konya Ovası ve Orta Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/4) (S. Sayısı : 219) (Dağıtma tarihi : 8.12.1999)

(X) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 134)

Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarıları ile Aynı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları
(1/416, 1/417, 1/457)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : B.02.0.KKG/196/342/2695

22.6.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

1/684 Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : B.02.0.KKG/101-1263/4930

18.11.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.10.1997 tarihinde kararlaştırılan "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz
Başbakan

GEREKÇE

Anayasamızın 130 uncu maddesinin 1 inci fıkrası; "...kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin kanunla kurulacağını" hükme bağlamıştır. Aynı maddenin 2 nci fıkrası ise; "Kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacıyla yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tâbi yükseköğretim kurumlarının kurulabileceği" hükümlünü taşımaktadır.

Yükseköğretim, eğitimin pahalı bir kademesidir ve yarı kamusal bir hizmettir. Yükseköğretimin maliyetinin tamamına yakın bölümünün Devletçe karşılanması anlayışı büyük boyutlarda madde kaynak gerektirmektedir. Ancak, Anayasamız özel girişimcilerin üniversite kurmalarına izin vermezken, kazanç amacıyla yönelik olmamak şartıyla vakıfların üniversite kurmalarına imkân vermek suretiyle belli ölçüde de kalsa katkıları hedeflenmiştir. Ülkemizde bu girişimin halihazırda güzel örneklerini görmek mümkündür.

Yükseköğretimde ulaştığımız okullaşma oranı, yaklaşık yarısı açıköğretimde olmak üzere % 26,7'dir. Bu sayı gelişmiş ülkelerin ortalama % 30-35'lik oranları karşısında yetersiz kalmaktadır. VII nci Beş Yıllık Kalkınma Planı yükseköğretimde okullaşma oranını, % 19 örgün olmak üzere % 31 olarak öngörmüştür. Çünkü 21 inci yüzyılın bilgi üreten, saygın ülkeleri arasında yer alabilmemiz, özellikle yükseköğretimde sayı ve nitelik açısından sağlayacağımız başarıyla mümkün olabilecektir.

Bu nedenlerle, her türlü yasal zorunluluklarını yerine getirdiği anlaşılan Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfının İstanbul'da "Okan Üniversitesi"ni kurmasının Ülkemizin yükseköğretimine önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tasarı, bu amaçla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından İstanbul'da "Okan Üniversitesi" kurulmaktadır,

Madde 2. — Bu madde yürürlük maddesidir.

Madde 3. — Bu madde yürütme maddesidir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/196-342/2695

22.6.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığımıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan Hışık listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

1/693 Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1277/5486

17.12.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzî Bakanlar Kurulunca 27.11.1997 tarihinde kararlaştırılan "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bilindiği gibi "Enstitü" üniversitelerin bünyelerinde lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan bir yükseköğretim kurumudur.

Buna göre ilgili bilim dallarında bu görevlerin yerine getirilebilmesi için her üniversitede sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri alanlarında bu adlarla üç enstitü kurulmaktadır. Lisansüstü öğretim, (yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik) tamamen bu enstitüler tarafından yürütülmektedir.

Ancak, bünyesinde tıp, veteriner gibi sağlığa dönük fakültelerin bulunmadığı üniversitelerde, doğal olarak sağlık bilimleri enstitüsü de kurulmamıştır.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde, Tıp Fakültesi daha sonra kurulduğu için bu Üniversite bünyesinde de bir Sağlık Bilimleri Enstitüsü kurulmasına gereksinim duyulmuştur. Diğer görevleri yanında tıpta uzmanlık eğitimi de bu Enstitü tarafından verilecektir.

Bu nedenle Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi bünyesinde bir Sağlık Bilimleri Enstitüsü kurulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Bu madde ile 2809 sayılı Kanunun Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ile ilgili ek 26 ncı maddesinin (c) fıkrasında Sağlık Bilimleri Enstitüsü kurulabilmesi için değişiklik yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

Madde 2. - Bu madde yürürlük maddesidir.

Madde 3. - Bu madde yürütme maddesidir.

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : B.02.0.KKG/196-342/2695

22.6.1999.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığımıza sunulan ve İçtüzüğün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

11865 Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : B.02.0.KKG.0.11/101-1435/7364

24.12.1998

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 10.12.1998 tarihinde kararlaştırılan "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Anayasamızın 130 uncu maddesinin 1 inci fıkrası; kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin kanunla kurulacağını hükme bağlamıştır. Aynı maddenin ikinci fıkrasında; Kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tâbi yükseköğretim kurumlarının kurulabileceği hükmü yer almaktadır.

Yükseköğretim, eğitimin pahalı bir kademesidir ve yarı kamusal bir hizmettir. Yükseköğretimin maliyetinin tamamını yakın bölümünün Devletçe karşılanması anlayışı büyük boyutlarda maddi kaynak gerektirmektedir. Ancak, Anayasamız özel girişimcilerin üniversite kurmalarına izin vermezken, kazanç amacına yönelik olmamak koşuluyla vakıfların üniversite kurmalarına olanak sağlamaktadır.

Yükseköğretimde ulaştığımız okullaşma oranı, yaklaşık yarısı açıköğretimde olmak üzere % 26.7'dir. Bu sayı gelişmiş ülkelerin ortalama % 30-35'lik oranları karşısında yetersiz kalmaktadır. VII nci Beş Yıllık Kalkınma Planı yükseköğretimde okullaşma oranı, % 19'u örgün olmak üzere % 31 olarak öngörmüştür. Çünkü 21 inci yüzyılın bilgi üreten, saygın ülkeleri arasında yer

alabilmemiz, özellikle günümüzün temel eğilimleri olan kitlesel ve yaşam boyu eğitimin gerçekleştirilmesinde yükseköğretimde sayı ve nitelik açısından sağlayacağımız gelişme ve başarıyla mümkün olabilecektir.

Bu nedenlerle, her türlü yasal koşulu yerine getirdiği anlaşılan Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından Ankara'da, "Ufuk Üniversitesi"nin kurulmasının Ülkemizin yükseköğretimine önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tasarı, bu amaçla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Madde ile Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından Ankara'da, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tıp Fakültesi, Eğitim Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Uygulamalı Yabancı Diller Yüksekokulu, Sağlık İdaresi Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü ile Kazaları Araştırma ve Önleme Enstitüsünden oluşan "Ufuk Üniversitesi" kurulmaktadır.

Madde 2. - Yürürlük maddesidir.

Madde 3. - Yürütme maddesidir.

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi
Millî Eğitim, Kültür, Gençlik
ve Spor Komisyonu
Esas No. : 1/417
Karar No. : 6*

19.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuz, 14.7.1999 tarihinde gündeminde bulunan "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı'nı (1/417)" görüşmek üzere toplanmıştır. Hükümeti temsilen Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu ve müşavirleri ile Yükseköğretim Kurulu (YÖK) temsilcilerinin iştirakiyle söz konusu Tasarı bu toplantıda görüşülmüştür.

Tasarı ile; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi bünyesinde "Sağlık Bilimleri Enstitüsü" kurulması amaçlanmaktadır. Bilindiği üzere Enstitüler, üniversitelerin Lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yaptıkları bölümdür. Sütçü İmam Üniversitemizde kurulduğu günden itibaren Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Fen Bilimleri Enstitüsü eğitim-öğretim faaliyetini sürdürmektedir. 20.5.1996 gün ve 226141 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan, 95/7044 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan Tıp Fakültesi de eğitim-öğretime devam etmektedir. Tıpta uzmanlık için gerekli olan Sağlık Bilimleri Enstitüsü ise bu Tasarının kanunlaşması ile kurulmuş olacaktır.

Komisyonumuz, Tasarı ve gerekçesini uygun bularak aynen kabul etmiştir.

Raporumuz, havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Abdurrahman Küçük
Ankara
Sözcü
Ahmet Kabil
Rize

Başkanvekili
Halil Çalık
Kocaeli
Kâtip
Bekir Ongun
Aydın

Üye
Mahmut Göksu
Adıyaman
Üye
Ayşe Gürocak
Ankara
Üye
İrfan Keleş
Çankırı
Üye
Bozkurt Yaşar Öztürk
İstanbul
Üye
Perihan Yılmaz
İstanbul
Üye
Saffet Başaran
İzmir
Üye
Avni Doğan
Kahramanmaraş
Üye
İbrahim Yazıcı
Muğla
Üye
Takiddin Yarayan
Siirt

Üye
Akif Gülle
Amasya
Üye
İbrahim Halil Oral
Bitlis
Üye
Abdülbaki Erdoğan
Diyarbakır
Üye
Bahri Sipahi
İstanbul
Üye
Güler Aslan
İzmir
Üye
Seydi Karakuş
Kütahya
Üye
Ömer Ertaş
Mardin
Üye
Musa Uzunkaya
Samsun
Üye
Mehmet Çiçek
Yozgat

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLÂTI HAKKINDA 41 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMENİN DEĞİŞTİRİLEREK KABULÜNE DAİR 2809 SAYILI
KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

26.7.1999

Esas No. : (1/416, 1/457)

Karar No. : 9

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuz, 22.7.1999 tarihinde gündeminde yer alan "Yükseköğretim Kurumları Hakkında 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklennesi Hakkında iki adet Kanun Tasarısını (1/416, 1/457) görüşmek üzere toplanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu temsilcileri ile Vakıf Üniversiteleri yetkililerinin de iştirakiyle söz konusu Tasarılar bu toplantıda görüşülmüştür.

(1/416) esas nolu Kanun Tasarısı ile; İstanbul'da Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip "Okan Üniversitesinin", (1/457) esas nolu Kanun Tasarısıyla da; Ankara'da Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzel kişiliğine sahip "Ufuk Üniversitesinin" kurulması öngörülmektedir.

Söz konusu iki Tasarı aynı mahiyette olduğundan birleştirilerek görüşülmesi Komisyonumuzca benimsenmiştir. Birleştirilen Tasarılar üzerinde yapılan görüşmelerde aşağıdaki görüşlere yer verilmiştir.

Anayasamızın 130 uncu maddesinin 1 inci fıkrası; "... kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin kanunla kurulacağını" hükme bağlarken, aynı maddenin 2 nci fıkrası ise; "Kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tâbi yükseköğretim kurumlarının kurulabileceği" hükmünü taşımaktadır.

Ülkemizde yükseköğretimde okullaşma oranı, gelişmiş ülkelerin oranlarının çok gerisindedir. Devlet İstatistik Enstitüsünün 1997 yılı verilerine göre ülkemizde yükseköğretimdeki toplam okullaşma oranı % 23,6'dır. Örgün eğitimdeki okullaşma oranı ise % 14,6'dır. Lisanüstü öğrenciler de dahil örgün öğretimdeki okullaşma oranı % 16'ya ulaşabilmektedir. Halbuki yükseköğretimdeki okullaşma oranı ABD'de % 75, Japonya'da % 30, Almanya'da % 33, İspanya'da % 32, Yunanistan'da % 29'dur. ABD'de üniversitelerin % 70'i vakıf üniversitesidir ve burada "vakıf üniversitesi geleneği" hakimdir. Türkiye, 2000'li yılların başında yükseköğretimde okullaşma oranını % 35'lerin üzerine çıkarmak zorundadır. 7 nci Beş Yıllık Kalkınma Planı da aynı görüşü benimsemiştir.

Ülkemizde mevcut 17 vakıf üniversitesinin toplam öğrenci sayısı, örgün öğretimdeki öğrenci sayısının % 5'ine tekâbil etmektedir. Bu oranın % 10'ların üzerine çıkartılması yükseköğretimdeki okullaşma sorununun çözümüne büyük katkı sağlayacaktır. Ancak hedef, bu oranı % 30'ların üzerine çıkarmaktır. 2004 yılında 2,5 milyon öğrencinin ÖSYM'de imtihana gireceği düşünülürse, hedeflenen oranın bir an evvel gerçekleşmesi için büyük gayret göstermek gerekecektir.

Yükseköğretime olan talebin Devlet tarafından karşılanmasında zorluklar yaşanmaktadır. Eğitimin alternatifi olmadığı dikkate alındığında vakıflar tarafından kurulacak üniversitelerin bu talebin karşılanmasında belli oranda katkıları muhakkaktır. Kaldı ki istediği üniversiteye giremeyen öğrencilerimiz; yurt dışındaki üniversitelere kayıt olması yoluyla, ülkemizde kalabilecek paraların döviz olarak yurt dışına gitmesine aracı olmaktadır.

Vakıflar tarafından kurulan üniversiteler, her şeyden evvel yasal şartları yerine getirmek durumundadır. Bu durumdaki vakıflar, Devlet Planlama Teşkilâtı ve Vakıflar Genel Müdürlüğünden alınacak izin belgelerinden sonra Yükseköğretim Kurulunda (YÖK) değerlendirmeye tâbi tutulmaktadırlar. Daha sonra YÖK'ün olumlu görüşü ve Millî Eğitim Bakanlığının teklifi üzerine, Bakanlar Kurulunca hazırlanan Kanun Tasarısı nihayet Parlamenteoya sunulmaktadır. Parlamenteodaki kanunî süreçte ise vakıf üniversitesinin tüzel kişiliğine kavuşturulmasını öngören Tasarı incelenmekte ve uygun görüldüğü takdirde, Tasarı kanunlaşmaktadır.

YÖK, tüzel kişiliğine kavuşan üniversiteyi titizlikle incelemekte ve izlemektedir. YÖK'ün Devlet adına yaptığı bu ciddi denetim sayesinde, sınırlı imkânlarla kurulan vakıf üniversitelerinin daha sonra büyük gayret gösterdikleri gözden kaçmamıştır. Ancak YÖK'ün eğitim-öğretimdeki kalite kontrolünün yanında, üniversiteyi teşvik edecek ortamı da hazırlaması gerekmektedir.

Vakıf Üniversiteleri eğitim-öğretim faaliyetlerine başladıktan sonra, ilk önce oto-kontrol yoluyla kendi öğrencisinin, velisinin ve kamuoyunun denetimine girmektedir. Ancak buradaki eğitim, önce çağdaş olmalı ve kâr amacı gütmemelidir. Vakıf üniversitelerinin kendi seçtikleri alanlarda

(turizm gibi) yoğunlaşabildikleri ve hizmet ürettikleri tespit edilmiştir. Hizmet üretmenin ve sunmanın dışında, vakıf üniversitesinin "örnek olma" hedef ve çabası içinde olması temenni edilmektedir. Çünkü bilgiyi tüketen değil, bilgiyi üreten metodların geliştirildiği bir çağda yaşamaktayız.

Vakıf, kurduğu üniversiteden kaynak almamalı, kendisi üniversiteye kaynak aktarmalıdır. Devlet'ten alacağı yardımla yürüten değil, kendi mallarını vakıflaştırarak zihniyet hakim olmalıdır. Devlet bütçe imkânları ölçüsünde yardım ve teşvik verebilmelidir. Vakıf-Devlet Üniversitesi reketi sayesinde iyi bir eğitim-öğretim ortamı oluşturulmalıdır.

Ankara-İstanbul'da yoğunlaşan vakıf üniversitelerimizin Anadolu'ya açılmalarını sağlamak ve oraya gitmelerini özendirme için, Devletçe teşvikler verilmeli, bu konuda gerekli tedbirler alınmalıdır.

Yapılan bu görüşmelerde yukarıda ifade edilen görüşlerin ışığında, birleştirilen Tasarı metninin tümü Komisyonumuzca benimsenerek maddelerine geçilmiştir.

Birleştirilen Tasarı metninin çerçeve 1 inci maddesiyle düzenlenen "Okan Üniversitesi" başlıklı ek 49 uncu madde Komisyonumuzca da benimsenerek aynen kabul edilirken, Tasarı metninin çerçeve 1 inci maddesiyle düzenlenen "Ufuk Üniversitesi" başlıklı ek 51 inci maddesi; ek madde 50 olarak değiştirilmiş, aynı maddenin (b) bendine "Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu" eklenmiştir. Böylece Tasarının çerçeve 1 inci maddesi değişik bu şekilde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarı metninin başlığı usulüne uygun olarak Komisyonumuzca düzenlenmiştir.

Tasarı metninin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 nci ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca benimsenerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Abdurrahman Küçük</i>	<i>Halil Çalık</i>
Ankara	Kocaeli
Kâtip	Üye
<i>Bekir Ongun</i>	<i>Mahmut Göksu</i>
Aydın	Adıyaman
Üye	Üye
<i>Akif Güllü</i>	<i>Ayşe Gürocak</i>
Amasya	Ankara
Üye	Üye
<i>İbrahim Halil Oral</i>	<i>İrfan Keleş</i>
Bitlis	Çankırı
Üye	Üye
<i>Abdülbaki Erdoğan</i>	<i>Ayvaz Gökdemir</i>
Diyarbakır	Erzurum
Üye	Üye
<i>Ahat Andıcan</i>	<i>Bahri Sipahi</i>
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
<i>Perihan Yılmaz</i>	<i>Güler Arslan</i>
İstanbul	İzmir
Üye	Üye
<i>Saffet Başaran</i>	<i>Seydi Karakuş</i>
İzmir	Kütahya

Üye
Ömer Ertaş
Mardin
Üye
Takiddin Yarayan
Siirt

Üye
Musa Uzunkaya
Samsun
Üye
Mehmet Çiçek
Yozgat

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLÂTI HAKKINDA 41 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMENİN DEĞİŞTİRİLEREK KABULÜNE DAİR 2809 SAYILI
KANUNA EK MADDELER EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE 1. – 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

Okan Üniversitesi

“EK MADDE 49. – İstanbul’da Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip “Okan Üniversitesi” adıyla yeni bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu üniversite, rektörlüğe bağlı olarak;

- a) Fen-Edebiyat Fakültesi,
- b) Mühendislik Fakültesi,
- c) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
- d) Bilgisayar ve Turizm Yüksekokulu,
- e) Meslek Yüksekokulu,
- f) Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- g) Fen Bilimleri Enstitüsünden

Oluşur.”

Ufuk Üniversitesi

“EK MADDE 50. – Ankara’da Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip “Ufuk Üniversitesi” adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu üniversite, rektörlüğe bağlı olarak;

- a) Fen-Edebiyat Fakültesi, Tıp Fakültesi, Eğitim Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinden,
- b) Hemşirelik Yüksekokulu, Uygulamalı Yabancı Diller Yüksekokulu, Sağlık İdaresi Yüksekokulu ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundan,
- c) Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Kazaları Araştırma ve Önleme Enstitüsünden,

Oluşur.”

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

5.8.1999

Esas No. : 1/416, 1/417, 1/457

Karar No. : 47

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

20 nci yasama döneminde, Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan, ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinin erken genel seçimlerle yenilenmesi nedeniyle, İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi Hüküm gereğince kadük olan Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin değiştirilerek kabulüne dair 2809 sayılı Kanunun bir maddesinde değişiklik yapılmasını ve bu Kanuna ek maddeler eklenmesini öngören 1/416, 1/417 ve 1/457 esas nolu Kanun Tasarıları, bu defa, Hükümetçe 22.6.1999 tarihinde yenilenmiş ve yenilemeye ilişkin Başbakanlık yazısının 29.6.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmasını takiben, Başkanlıkça aynı gün tali Komisyon olarak Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna, esas Komisyon olarak da Komisyonumuza hayale edilmiştir. Komisyonumuz 4.8.1999 tarihinde yaptığı 26 ncı birleşimde, Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu, Millî Eğitim ve Maliye Bakanlıkları, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla sözkonusu Tasarılar incelenmiş ve görüşülmüştür.

Komisyonumuzda aynı Kanunda değişiklik ve ek maddeler ilavesini öngören üç Tasarının İçtüzüğü'nün 35 inci maddesi uyarınca birleştirilerek görüşülmesi ve bu Tasarıların tek bir metin halinde düzenlenmesi kabul edilmiştir.

Bilindiği gibi, üniversitelerin bünyelerinde, lisansüstü öğretim kapsamına giren yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlilik gibi faaliyetleri yerine getiren sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri enstitüleri bulunmaktadır. Ancak, üniversitelerimizin bir kısmında lisansüstü eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan sözkonusu enstitülerden bazıları bulunmamaktadır. Buldukları bölgelerin kültürel ve sosyal yapısını etkileyen üniversitelerimizde, bilimsel araştırmaya öncelik veren çalışmalarını yürüten enstitülerin açılmasında ülkemiz yükseköğretimi açısından yarar vardır.

Diğer yandan, Anayasamızın 130 uncu maddesinin 1 inci fıkrası, kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin kanunla kurulacağını hükme bağlamıştır. Anılan maddenin 2 nci fıkrası ise; "Kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tâbi Yükseköğretim Kurumları kurulabilir" hükmünü taşımaktadır.

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Yükseköğretimde okullaşma oranını % 19'u örgün öğretimde olmak üzere % 31 olarak öngörülmüş olmasına rağmen, Yükseköğretimde ulaşılan okullaşma oranı, yaklaşık yarısı açıköğretimde olmak üzere % 26,7 dir. Bu oran, gelişmiş ülkelerde ise % 30-35 arasındadır. Nitelikli insan gücü ihtiyacına yeterince cevap verilmemesi, ülkemizin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasında darboğazlarla karşılaşılmasına sebep olmaktadır. Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde, ülkemizin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirebilmemiz ve 21 inci yüzyılın bilgi üreten, saygın ülkeleri arasında yer alabilmemiz, özellikle Yükseköğretimde sayı ve nitelik açısından sağlayacağımız başarıyla mümkün olabilecektir. Bu itibarla, Anayasamız özel girişimcilerin üniversite kurmalarına izin vermezken, kazanç amacına yönelik olmak şartıyla vakıfların üniversite kurmalarına imkân vermek suretiyle, eğitimin pahalı bir kademe-

si olan ve yarı kamusal bir hizmet niteliğinde bulunan Yükseköğretime, belli ölçüde de olsa vakıfların katkılarını hedeflemiştir. Bu suretle, hem yükseköğretime olan talebin kısmen karşılanması, hem de Devletin eğitim ve öğretim alanındaki yükünün az da olsa hafifletilmesi mümkün olacaktır.

Tasarılar incelendiğinde;

– 1/417 esas numaralı Tasarı ile; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi bünyesinde, 9.5.1996 tarih ve 96/8176 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan ve eğitim-öğretimine devam etmekte olan Tıp Fakültesine ilaveten tıpta uzmanlık için gerekli olan Sağlık Bilimleri Enstitüsünün,

– 1/416 ve 1/457 esas numaralı Tasarılarla da; 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Kanunun vakıf Yüksek Öğretim Kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere;

– İstanbul’da Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından, “Okan Üniversitesi”,

– Ankara’da Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından, “Ufuk Üniversitesi”,

kurulmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

– Vakıf Üniversitelerinin kurulmasının temelde desteklendiği, bu üniversitelerin 2000’li yıllarda ülkemiz yükseköğretimine büyük katkılar sağlayacağı,

– Kurulacak vakıf üniversiteler ile ilgili gerçekçi fizibilite çalışmalarının yapılması gerektiği, bu üniversitelerin en azından devlet üniversitelerimizin asgari standartlarına kavuşmadan faaliyete geçmelerine izin verilmemesinin uygun olacağı,

ifade edilmiştir.

Tümü üzerindeki görüşmeleri müteakip Tasarılar ve gerekçeleri Komisyonumuzca da benimsenerek, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunca kabul edilen metinler de dikkate alınarak maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

– 1/417 esas numaralı Tasarının çerçeve 1 inci maddesi ile düzenlenen 2809 sayılı Kanunun Ek 26 nci maddesinin (c) bendi; çerçevesinde sehven “fıkrası” olarak yer alan ibarenin “bendi” olarak değiştirilmesi, 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Kanunun adını da kapsayacak şekilde çerçevesinin yeniden düzenlenmesi ve madde metninde yer alan “yeni kurulan” ibaresinin metinden çıkarılması suretiyle redaksiyona tabi tutulması ve oluşturulan metinde çerçeve 1 inci madde olarak yer alması suretiyle,

– 1/416 esas numaralı Tasarının çerçeve 1 inci maddesi ile İstanbul’da Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun, vakıf Yükseköğretim Kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip “Okan Üniversitesi” adıyla yeni bir vakıf üniversitesi kurulmasıyla ilgili 2809 sayılı Kanuna Ek 49 uncu madde olarak ilave edilen düzenlemenin, oluşturulan metnin çerçeve 2 nci maddesine eklenmesi suretiyle,

– 1/457 esas numaralı Tasarının çerçeve 1 inci maddesi ile Ankara’da, Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun, vakıf Yükseköğretim Kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip “Ufuk Üniversitesi” adıyla yeni bir vakıf üniversitesi kurulmasıyla ilgili, 2809 sayılı Kanuna Ek 50 nci madde olarak eklenen düzenlemeye, “Hukuk Fakültesi” ile Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunca ilave edilen “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu”nun eklenmesi, madde metninde yer alan fakültelerin, yüksekokulların ve enstitülerin yeniden sıralanarak redaksiyona tabi tutulması ve oluşturulan metnin çerçeve 2 nci maddesine eklenmesi suretiyle,

- 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Kanunun, "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun" uzun olan adının kullanım kolaylığı ve hizmetin mahiyetine cevap verecek şekilde "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Kanunu" olarak değiştirilmesi ile ilgili düzenleme, 2809 sayılı Kanuna Ek 51 inci madde olarak ilave edilmesi ve oluşturulan metnin çerçeve 2 nci maddesine eklenmesi suretiyle,

- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin hükümler ise oluşturulan metne 3 ve 4 üncü maddeler olarak eklenmesi suretiyle,

- Ayrıca, yeni oluşturulan metnin başlığının, içeriğine uygun olarak "Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında Kanunun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Ek Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" şeklinde düzenlenmesi suretiyle,

kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Metin Şahin</i>	<i>Mehmet Hanifi Tiryaki</i>
Antalya	Gaziantep
Sözcü	Kâtip
<i>Nihat Gökbulut</i>	<i>Cafer Tufan Yazıcıoğlu</i>
Kırıkkale	Bartın
Üye	Üye
<i>Sait Açıba</i>	<i>Abdülkadir Akcan</i>
Afyon	Afyon
Üye	Üye
<i>Ali Uzunırmak</i>	<i>Zeki Ergezen</i>
Aydın	Bitlis
Üye	Üye
<i>M. Altan Karapaşaoğlu</i>	<i>Oğuz Tezmen</i>
Bursa	Bursa
Üye	Üye
<i>Süleyman Coşkun</i>	<i>Hakkı Duran</i>
Burdur	Çankırı
Üye	Üye
<i>Mücahit Himoğlu</i>	<i>Aslan Polat</i>
Erzurum	Erzurum
Üye	Üye
<i>Ramazan Gül</i>	<i>Ali Er</i>
Isparta	İçel
Üye	Üye
<i>Celal Adan</i>	<i>Aydın Ayaydın</i>
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
<i>Ali Coşkun</i>	<i>Yılmaz Karakoyunlu</i>
İstanbul	İstanbul

Üye
Nesrin Nas
İstanbul
Üye
Hasan Metin
İzmir
Üye
Zeki Ünal
Karaman
Üye
Ali Gebeş
Konya
Üye
Ahmet Derin
Kütahya
Üye
Cevat Ayhan
Sakarya
Üye
Tarık Cengiz
Samsun
Üye
Lütfi Ceylan
Tokat

Üye
Masum Türker
İstanbul
Üye
İlhami Yılmaz
Karabük
Üye
Necdet Tekin
Kırklareli
Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Üye
Süleyman Çelebi
Mardin
Üye
Ş. Ramis Savaş
Sakarya
Üye
Kemal Kabataş
Samsun
Üye
Hasan Özgöbek
Uşak

Üye
Bekir Gündoğan
Tunceli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLATI HAKKINDA 41 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN DEĞİŞTİRİLEREK KABULÜNE DAİR 2809 SAYILI KANUNA BİR EK MADDE EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. — 28.3.1983 tarih ve 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

Okan Üniversitesi

"EK MADDE 49. — İstanbul'da Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanununun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip "Okan Üniversitesi" adıyla yeni bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

- Fen-Edebiyat Fakültesi,
- Mühendislik Fakültesi,
- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
- Bilgisayar ve Turizm Yüksekokulu,
- Meslek Yüksekokulu,

f) Sosyal Bilimler Enstitüsü,
g) Fen Bilimleri Enstitüsü'nden
Olurur.”

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

A. Mesut Yılmaz

Başbakan

Dev. Bakanı ve Başb. Yard.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

G. Taner

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı

R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Gürel

Devlet Bakanı

Dr. İ. Çelebi

Devlet Bakanı

R. Şahin

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

M. Batallı

İçişleri Bakanı

M. Başesgioğlu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Ulaştırma Bakanı V.

R. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. C. Ersümer

Turizm Bakanı

İ. Gürdal

Milli Sav. Bak. ve Başb. Yard.V.

M. Batallı

Devlet Bakanı

H. Özkan

Devlet Bakanı

İ. Saygın

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andıcan

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

E. Aşık

Devlet Bakanı V.

H. Özkan

Adalet Bakanı

O. Sungurlu

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Milli Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Taşar

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Talay

Orman Bakanı

E. Taranoğlu

Çevre Bakanı

Dr. İ. Aykut

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLATI HAKKINDA 41 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMENİN DEĞİŞTİRİLEREK KABULÜNE DAİR 2809 SAYILI
KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE 1. — 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Kanunun ek 26 ncı maddesinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) Rektörlüğe bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve yeni kurulan Sağlık Bilimleri Enstitüsünden;”

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

A. Mesut Yılmaz

Başbakan

Dev. Bakanı ve Başb. Yard.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

G. Taner

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı V.

İ. Sezgin

Devlet Bakanı V.

H. Uluğbay

Devlet Bakanı

Dr. İ. Çelebi

Devlet Bakanı

R. Şahin

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

M. Baraltlı

İçişleri Bakanı

M. Başesgioğlu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Ulaştırma Bakanı

N. Menziri

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. C. Ersümer

Turizm Bakanı

İ. Gürdal

Çevre Bakanı V.

R. K. Yücelen

Millî Sav. Bak. ve Başb. Yard.

İ. Sezgin

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

İ. Saygın

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andıcan

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

E. Aştık

Devlet Bakanı

H. Gemici

Adalet Bakanı

O. Sungurlu

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Millî Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Taşar

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Talay

Orman Bakanı

E. Taranoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLÂTI HAKKINDA 41 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN DEĞİŞTİRİLEREK KABULÜNE DAİR 2809 SAYILI KANUNA BİR EK MADDE EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. — 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Ufuk Üniversitesi

EK MADDE 51. — Ankara’da Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf Yüksek Öğretim Kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip “Ufuk Üniversitesi” adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLÂTI HAKKINDA KANUNUN BİR MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ VE BU KANUNA EK MADDELER EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. — 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında Kanunun Ek 26 nci maddesinin (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

c) Rektörlüğe bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsünden;”

MADDE 2. — 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

“Okan Üniversitesi

EK MADDE 49. — İstanbul’da Okan Kültür Eğitim ve Spor Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf Yüksek Öğretim Kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip “Okan Üniversitesi” adıyla yeni bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

- a) Fen-Edebiyat Fakültesi,
- b) Mühendislik Fakültesi,
- c) İktisadi ve İdarî Bilimler Fakültesi,
- d) Bilgisayar ve Turizm Yüksekokulu
- e) Meslek Yüksekokulu,
- f) Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- g) Fen Bilimleri Enstitüsünden Oluşur.”

“Ufuk Üniversitesi

EK MADDE 50. — Ankara’da Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı tarafından 2547 sayılı Kanunun vakıf Yüksek Öğretim Kurumlarına ilişkin hükümlerine tâbi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğine sahip “Ufuk Üniversitesi” adıyla bir vakıf üniversitesi kurulmuştur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

a) Fen Edebiyat Fakültesi, Tıp Fakültesi, Eğitim Fakültesi ve İktisadi ve İdarî Bilimleri Fakültesinden,

b) Hemşirelik Yüksekokulu, Uygulamalı Yabancı Diller Yüksekokulu ve Sağlık İdaresi Yüksekokulundan,

c) Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Kazaları Araştırma ve Önleme Enstitüsünden,

Oluşur.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu Üniversite, Rektörlüğe bağlı olarak;

a) Fen-Edebiyat Fakültesi,

b) Tıp Fakültesi,

c) Eğitim Fakültesi,

d) İktisadi ve İdarî Bilimler Fakültesi,

e) Hukuk Fakültesi,

f) Hemşirelik Yüksekokulu,

g) Uygulamalı Yabancı Diller Yüksekokulu,

h) Sağlık İdaresi Yüksekokulu,

ı) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,

i) Sosyal Bilimler Enstitüsü,

j) Fen Bilimleri Enstitüsü,

k) Sağlık Bilimleri Enstitüsü,

l) Kazaları Araştırma ve Önleme Enstitüsünden,

Oluşur.”

“EK MADDE 51. — 28.3.1983 tarihli ve 2809 sayılı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun” adı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Kanunu” şeklinde değiştirilmiştir.

Çeşitli mevzuatlarda “Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna” yapılmış atıflar “Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilâtı Kanununa” yapılmış sayılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Mesut Yılmaz

Başbakan

Dev. Bak. ve Başb. Yrd.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı

M. Batallı

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Taşar

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. C. Ersümer

Orman Bakanı

E. Taranoğlu

Millî Sav. Bak. ve Başb. Yrd.

İ. Sezgin

Devlet Bakanı

İ. Saygın

Devlet Bakanı

R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andican

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Adalet Bakanı

H. Denizkurdu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

Kültür Bakanı

İ. Talay

Devlet Bakanı

H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı

Dr. İ. Çelebi

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

H. Gemici

İçişleri Bakanı

K. Aktaş

Millî Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Ulaştırma Bakanı V.

H. Denizkurdu

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Turizm Bakanı

İ. Girdal

Çevre Bakanı

Dr. İ. Aykut

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 116)

Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe ve Adalet Komisyonları Raporları (1/456)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

22.6.1999

Sayı : B.02.O.KKG/196-342/2695

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

1/863 Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

22.12.1998

Sayı : B.02.O.KKG.0.11/101-772/7329

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 24.11.1998 tarihinde kararlaştırılan "Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Gerek Borçlar Kanunu, gerek Türk Ticaret Kanunundaki kanunî faiz ve temerrüt faizi oranlarının değişen sosyo-ekonomik koşullar karşısında yetersiz kalması nedeniyle konunun ayrı bir yasa ile düzenlenmesi zorunluğu doğmuş; bu düşünce ile çıkarılan 4.12.1984 tarihli ve 3095 sayılı "Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun", 19.12.1984 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanunun 1 inci maddesi ile kanunî faiz oranı, senelik yüzde otuz çıkarılmış; ayrıca Bakanlar Kuruluna bu oranı yüzde seksenine kadar artırma veya eksiltme yetkisi verilmiştir. Böylece belirlenen faiz oranının temerrüt faizi oranı olarak da uygulanması, Kanunun 2 nci maddesiyle benimsenmiş; ancak ticarî işlerde temerrüt faizinin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli krediler için öngördüğü reeskont faiz oranına göre istenebileceği hükme bağlanmıştır.

Kanunun çıktığı 1984 yılından günümüze kadar uzun bir zaman geçmiştir. Bu süre içinde -toplan eşya ve tüketici fiyat endekslerinde görüldüğü gibi- yıllar itibariyle enflasyon oranında aşırı artışlar olmuş; buna paralel olarak mevduat ve devlet tahvilleri için ödenen faiz oranları yükselmiş; Türk Lirasının yabancı paralar karşısındaki değer kaybı devam etmiş; kısacası, 3095 sayılı Kanunun hazırlanmasını gerektiren nedenler daha ağır koşullarla varlığını korumuştur.

Borçluların borçlarını zamanında ödememeleri sonucunu doğuran bu durum, alacaklıların zarara uğramasına, alacak davaları ve icra takiplerinin artmasına yol açmıştır. Borçların geç ve günün koşullarına göre düşük bir temerrüt faizi üzerinden ödenmesi ise, alacaklının mülkiyet hakkının ihlâli boyutlarına ulaşabilmektedir. Nitekim kamulaştırma bedelleri dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye aleyhine açılan davalarda bu nokta ön plana çıkmıştır. Böylece kanunî faiz ve temerrüt faizi sorunu, aynı zamanda bir insan hakları sorunu haline gelmiştir.

Her ne kadar, 3095 sayılı Kanundaki yüzde otuzluk kanunî faiz ve temerrüt faizi oranları, Bakanlar Kurulunun 8.8.1997 tarihli ve 97/9807 sayılı kararıyla 1.1.1998'den geçerli olmak üzere yüzde elliye çıkarılmış ise de; sözü edilen olgular karşısında bu oranın dahi ihtiyaca yeterli olmadığı, alacaklının mal varlığındaki azalmayı önleyemediği görülmüştür.

Yukarıda belirtilen hususlar gözönüne alınarak, alacaklı ve borçlunun çıkarları arasında adil bir dengenin kurulması ve ticarî hayatta güvenin korunması açısından Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı ve kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı ile kanunî faiz ve temerrüt faizi arasında bağlantı kurmak suretiyle para değerindeki değişiklikleri daha yakından izleyebilecek esnek bir sistem getirmek amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 3095 sayılı Kanununun 1 inci maddesinde değişiklik yapılarak, kanunî faiz için daha önce belirlenen sabit oran ile bu konuda Bakanlar Kuruluna verilen yetki kaldırılmakta; bunun yerine kanunî faizin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı üzerinden belirlenmesi ilkesi getirilmektedir. Buna göre yıl içinde doğan bir alaktan kaynaklanan faizin hesaplanmasında, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerine uyguladığı reeskont oranı esas alınacak; sözkonusu reeskont oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan reeskont oranından 5 puan veya daha fazla farklı ise, yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olacaktır.

Böylece halen ticarî işlerde temerrüt faizi konusunda dikkate alınan reeskont oranı, bir yıllık veya yıl ortasında 5 puanlık bir fark ortaya çıkması halinde altı aylık dönemler itibariyle kanunî faiz oranı olarak uygulanacaktır. Karşılaştırmalı hukukta da benzeri bir sistem, 11.7.1975 tarihli Kanunî Faize İlişkin Fransız Kanununda yer almaktadır.

Madde 2. — 3095 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmektedir. Buna göre Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranının birinci fıkrada belirtilen miktardan, yani reeskont oranından fazla olması halinde, arada sözleşme olmasa bile ticarî işlerde temerrüt faizi, bu oran üzerinden istenebilecek; söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faizi oranından 5 puan veya daha çok farklı ise, yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olacaktır.

Böylece Türk hukukunda öteden beri benimsenen ticarî işlerde daha yüksek temerrüt faizi uygulanması ilkesi, yeni düzenlemede Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerindeki reeskont oranı ile kısa vadeli avans işlemlerindeki faiz oranı arasında bağlantı kurulmak suretiyle korunmuştur.

Madde 3. — Geçici 2 nci madde ile 3095 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi ile bağlantı kurularak, yeni hükümlerin daha önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da uygulanacağı açıklanmıştır.

Madde 4. — Yürürlük maddesidir.

Madde 5. — Yürütme maddesidir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,

Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

16.7.1999

Esas No. : 1/456

Karar No. : 9

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı”, Adalet Bakanı Sayın Prof. Dr. Hikmet Sami Türk ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin katıldığı, Komisyonumuzun 15.7.1999 Perşembe günü saat 10.30’da yaptığı toplantıda görüşülmüştür.

Kanun Tasarısının genel gerekçesi okundu.

Hükümet temsilcileri, borçluların borçlarını zamanında ödememeleri sonucu alacaklıların zarara uğradığını, böylece icra takiplerinin arttığını, borçların geç ve günün koşullarına göre düşük bir temerrüt faizi üzerinden ödenmesinin alacaklıların mülkiyet hakkının ihlali boyutlarına ulaştığını ifade etmişlerdir. Alacaklı ve borçlunun çıkarları arasında adil bir dengenin kurulması ve ticarî hayatta güvenin korunması açısından Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı ve kısa vadeli avansları için uyguladığı faiz oranı ile kanunî faiz ve temerrüt faizi arasında bağlantı kurmak suretiyle para değerindeki değişiklikleri daha yakından izleyebilecek esnek bir sistem getirmek amacıyla Kanun Tasarısının hazırladığını söylemişlerdir.

Komisyonumuz Kanun Tasarısının genel gerekçesi, 3 üncü fıkrasının 4 üncü satırında yer alan “Nitekim kamulaştırma bedelleri dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye aleyhine açılan davalarda bu nokta ön plana çıkmıştır. Böylece kanunî faiz ve temerrüt faizi sorunu, aynı zamanda bir insan hakları sorunu haline gelmiştir.” cümleleri dışında Komisyonumuzca benimsenmiştir.

Komisyon üyeleri de bu Tasarıyla borçluların zamanında ödenmesinin, alacaklıların zamanında teminini ve anlaşmazlıklar neticesinde oluşan mahkeme yüklerinin azaltılabileceğini ifade etmişlerdir. Bazı üyeler mevcut piyasa faizleri karşısında bu faizlerin bile az olacağını belirtmişlerdir.

Kanun Tasarısının geneli üzerinde görüşmeler tamamlandıktan sonra maddelerine geçilmesi oybirliği ile kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının 3 üncü maddesi uygulamaya açıklık sağlanması açısından yeniden düzenlenmiştir.

Kanun Tasarısının 1, 2, 4 ve 5 inci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İş bu raporumuz havalesi gereği Adalet Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Oktaç Vural
İzmir
Sözcü
Fahrettin Güleler
Bursa
Üye
Mahmut Bozkurt
Adıyaman
(İmzada bulunamadı)
Üye
İlhan Aytekin
Balıkesir
Üye
Hüseyin Karagöz
Çankırı
Üye
Mustafa Geçer
Hatay
Üye
Nezhat Taner
Kahramanmaraş
Üye
Özkan Öksüz
Konya
Üye
Eyüp Doğanlar
Niğde
Üye
Şükrü Ünal
Osmaniye

Başkanvekili
Miraç Akdoğan
Malatya
Kâtip
Cumali Durmuş
Kocaeli
Üye
Ali Rıza Gönül
Aydın
Üye
Orhan Şen
Bursa
Üye
Abdülşamet Turgut
Diyarbakır
Üye
Akif Serin
İçel
Üye
Ahmet Arkan
Kocaeli
Üye
Ali Serdengeçti
Manisa
Üye
Mükerrem Levent
Niğde
Üye
Ahmet Nurettin Aydın
Siirt

**SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZİNE İLİŞKİN KANUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE 1. — Kanun Tasarısının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kanun Tasarısının 2 nci maddesi komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 3095 Sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — 3095 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da yürürlük tarihinden itibaren bu Kanun hükümleri uygulanır.

Ancak, alacaklı ve borçlunun anlaşmaları ile bir ödeme planına bağlanan alacağın faizleri hakkında anlaşma tarihindeki kanun hükümleri uygulanır. Şu kadar ki borçlu ödeme planına uymadığı takdirde alacaklı ödeme planı ile bağlı kalmaksızın bu Kanun hükümlerine göre alacağını tahsil eder.

MADDE 4. — Kanun Tasarısının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Kanun Tasarısının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

8.7.1999

Esas No. : 1/456

Karar No. : 33

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 22.6.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 29.6.1999 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuz ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarak da Adalet Komisyonuna havale edilen "Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun 7.7.1999 tarihinde yapmış olduğu 17 nci birleşimde Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk ile Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, kanunî faiz ve temerrüt faizi oranlarını değiştiren sosyo-ekonomik koşullara uydu-
rulabilmesi amacıyla çıkarılan 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunun 1 inci maddesi ile kanunî faiz oranı "yüzde otuz" olarak belirlenmiş, ayrıca Bakanlar Kuruluna bu oranı yüzde seksenine kadar artırma veya eksiltme yetkisi tanınmıştır. Yine aynı Kanunda sözkonusu faizin aynı zamanda temerrüt faizi olarak da uygulanması, ancak, ticari işlerde temerrüt faizinin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli krediler için öngördüğü reeskont faiz oranına göre istenebilmesi hükme bağlanmıştır. Sözkonusu oran daha sonra 1.1.1998'den geçerli olmak üzere Bakanlar Kurulunca yüzde elliye çıkarılmıştır.

Ancak; ülkemizde enflasyonun yüksek oranlarda seyrettiği bilinen bir gerçektir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren enflasyon oranında aşırı artışlar olmuş, mevduata ve devlet tahvillerine ödenen faizler yükselmiş, Türk Lirası yabancı paralar karşısında değerini yitirmeye devam etmiştir. Bu durum ise zamanla borçluların lehine, alacaklıların aleyhine bir ortam yaratmış, alacaklıların mülkiyet hakkının ihlâline kadar varan durumlar ortaya çıkmıştır. Bu nedenle alacaklı ve borçlunun çıkarı arasında dengenin sağlanması ve ticarî hayatta güvenin korunması açısından para değerindeki değişiklikleri yakından izleyebilecek esnek bir sistem getirilmesi zorunluluk arz etmektedir.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde;

-- 3095 sayılı Kanunda yüzde otuz olarak belirlenen kanunî faiz ve temerrüt faizi oranının kaldırılarak yerine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranının esas alınmasının,

— Ticarî işlerde ise temerrüt faizine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının kısa vadeli avanslara uyguladığı faiz oranının uygulanmasının, amaçlandığı görülmektedir.

Tasarının tümü üzerinde Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde;

— Tasarının amacı açısından olumlu karşılandığı, ancak getirilen düzenlemenin ihtiyaca cevap verip veremeyeceği konusunda tereddütler bulunduğu,

— Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının reeskont oranı yerine toptan eşya fiyatları endeksinin esas alınmasının daha gerçekçi bir yaklaşım olacağı,

şeklindeki görüş ve eleştirileri takiben hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

— Ülkemizde özellikle kamulaştırmalarla yapılan itirazlar sonucunda mahkemelerin iş yükünün arttığı, davayı kazansalar bile elde edilen sonucun vatandaşların mağduriyetini gidermediği, bu nedenle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurulduğu, bu mahkemenin de % 30'luk faiz oranını düşük bularak ülkemiz aleyhine tazminata hükmettiği,

— Kanunî faiz oranının düşük olmasının borçluların borç ödeme ahlakını olumsuz etkilediği, dolayısıyla alacaklının mülkiyet hakkını zedelediği,

— Kanunlara konulan sabit rakamların enflasyon karşısında ihtiyacı karşılamadığı, bu nedenle Tasarı ile esnek bir formül getirildiği, buna benzer düzenlemelerin başka ülkelerde de bulunduğu,

— Tasarı ile getirilen düzenlemede bahsolunan reeskont oranının bu gün için % 67, avans oranının ise % 80 olduğu,

ifade edilmiştir.

Tümü üzerindeki görüşmeleri müteakip, Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının:

— Çerçeve 1 ve 2 nci maddeleri aynen,

— Çerçeve 3 üncü maddesi ile getirilen Geçici 2 nci madde, daha önce 3095 sayılı Kanunla düzenlenmiş olan Geçici 1 inci maddenin işlevini tamamlaması, ancak sözkonusu hükümlerin uygulanmasına devam edilmesinin Tasarı ile de öngörülmesi nedeniyle aynı maddenin "Geçici Madde 1" olarak yeniden düzenlenmesi suretiyle,

— Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 4 ve 5 inci maddeleri ise aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz esas komisyon olan Adalet Komisyonuna havale edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Metin Şahin
Antalya
Sözcü
Nihat Gökbulut
Kırıkkale
Üye
Sait Açıba
Afyon
(Muhalifim)
Üye
Gaffar Yakın
Afyon

Başkan V.
Mehmet Hanifi Tiryaki
Gaziantep
Kâtip
Cafer Tufan Yazıcıoğlu
Bartın
Üye
Abdülkadir Akcan
Afyon
Üye
Ali Uzunırmak
Aydın

Üye
Zeki Ergezen
Bitlis
(İmzada bulunamadı)

Üye
Recep Önal
Bursa
Üye
Süleyman Coşkuner
Burdur
Üye
Mücahit Himoğlu
Erzurum

Üye
Aydın Ayaydın
İstanbul
Üye
Nesrin Nas
İstanbul
Üye
Hasan Metin
İzmir
Üye
Zeki Ünal
Karaman
(İmzada bulunamadı)

Üye
Ali Gebeş
Konya
Üye
Ahmet Derin
Kütahya
(Muhalifim)
Üye
Cevat Ayhan
Sakarya
(Muhalifim)

Üye
TariK Cengiz
Samsun

Üye
Lütfi Ceylan
Tokat

Üye
M. Altan Karapaşaoğlu
Bursa

Üye
Oğuz Tezmen
Bursa
Üye
Hakkı Duran
Çankırı
Üye
Aslan Polat
Erzurum
(İtirazımız kaydıyle)

Üye
Yılmaz Karakoyunlu
İstanbul
Üye
Masum Türker
İstanbul
Üye
İlhami Yılmaz
Karabük

Üye
Necdet Tekin
Kırklareli

Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Üye
Süleyman Çelebi
Mardin

Üye
Ş. Ramis Savaş
Sakarya

Üye
Kemal Kabataş
Samsun
(İmzada bulunamadı)

Üye
Hasan Özgöbek
Uşak

Üye
Bekir Gündoğan
Tunceli
(İmzada bulunamadı)

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZİNE İLİŞKİN KANUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 3095 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Geçici Madde 1. — Bu Kanunun yürürlüğünden önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da yürürlük tarihinden itibaren bu Kanun hükümleri uygulanır.

Ancak, alacaklı ve borçlunun anlaşmaları ile bir ödeme planına bağlanan alacağın faizleri hakkında anlaşma tarihindeki kanun hükümleri uygulanır. Şu kadar ki, borçlu ödeme planına uymadığı takdirde alacaklı ödeme planı ile bağlı kalmaksızın bu Kanun hükümlerine göre alacağını tahsil eder.”

MADDE 4. — Tasarının yürürlüğe ilişkin 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının yürütmeye ilişkin 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 11456

Karar No. : 7

30.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı, Adalet Bakanı Sayın Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'ün ve Bakanlık temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzun 29.7.1999 tarihli 6 ncı birleşiminde, tali komisyonlar olan Plan ve Bütçe ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarının raporları da dikkate alınarak incelenip görülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen 3095 sayılı Kanunun 1 inci maddesindeki “fazla” kelimesi 2 nci maddeye paralel olarak “çok” şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının çerçeve 2 nci maddesiyle 3095 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi öngörülmektedir. Madde bütünlüğünün tereddüte yer açmayacak şekilde sağlanması ve fıkralar arasındaki düzenleme birliğinin korunması amacıyla maddenin tamamı üç fıkra olarak düzenlenmiş ve çerçeve 2 nci madde bu düzenlemeye uygun olarak düzeltilmiştir.

Tasarının çerçeve 3 üncü maddesi ile 3095 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen geçici 2 nci madde yeni kanun hükümlerinin, kanunun yürürlüğünden önceki ilişkilerinden doğan faiz alacaklarına uygulanmasını sağlamak amacıyla iki fıkra halinde yeniden düzenlenmiş ve geçici 1 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının, yürürlük ve yürütmeye ilişkin 4 ve 5 inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Emin Karaa
Kütahya
Sözcü
Mehmet Nacar
Kilis
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Adnan Fatih Özdemir
Adana

Üye
Ramazan Toprak
Aksaray

Üye
Ali Arabacı
Bursa

Üye
Beyhan Aslan
Denizli
(İmzada bulunamadı)

Üye
Mehmet Sadri Yıldırım
Eskişehir

Üye
İsmail Aydınlı
İstanbul

Üye
Nazire Karakuş
İstanbul

Üye
Sevgi Esen
Kayseri

Üye
İsmail Çevik
Nevşehir

Üye
Yaşar Topçu
Sinop
(Toplantıya katılmadı)

Başkanvekili
Turhan Tayan
Bursa
Kâtip
Mustafa İlimen
Edirne

Üye
Dengir Mir Mehmet Fırat
Adıyaman

Üye
Aydın Gökmen
Balıkesir

Üye
Yasin Hatiboğlu
Çorum

Üye
Mustafa Kemal Aykurt
Denizli
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Süleyman Turan Çirkin
Hatay
(Toplantıya katılmadı)

Üye
A. Nazlı Ilıcak
İstanbul

Üye
Edip Özbaş
Kahramanmaraş

Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli

Üye
Yekta Açıkgöz
Samsun

Üye
Yahya Akman
Şanlıurfa

Üye
Kamer Genç
Tunceli

(Kanunu iptal eden Anayasa Mahkemesi kararının
gerekçesi belli olmadan yapılan bu değişikliğe karşıyım)

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZİNE İLİŞKİN KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. — 4.12.1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 1. — Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme, yıllık, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı üzerinden yapılır. Söz konusu reeskont oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan reeskont oranından 5 puan veya daha fazla farklı ise, yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur."

MADDE 2. — 3095 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticarî işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından 5 puan veya daha çok farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur."

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZİNE İLİŞKİN KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. — 4.12.1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 1. — Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme, yıllık, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı üzerinden yapılır. Söz konusu reeskont oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan reeskont oranından 5 puan veya daha çok farklı ise, yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur."

MADDE 2. — 3095 sayılı Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 2. — Bir miktar paramın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticarî işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından 5 puan veya daha çok farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur.

Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdî faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdî faiz miktarından az olamaz."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — 3095 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2. — Geçici 1 inci madde, bu Kanunun yürürlüğünden önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da uygulanır.”

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinden yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Mesut Yılmaz
Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.
B. Ecevit

Devlet Bakanı
H. Özkan

Devlet Bakanı
Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı
M. Gürdere

Devlet Bakanı
Prof. Dr. İ. Çelebi

Devlet Bakanı
B. Kara

Devlet Bakanı
H. Gemici

İçişleri Bakanı
K. Aktaş

Millî Eğitim Bakanı
H. Uluğbay

Ulaştırma Bakanı
A. A. Denizolgun

Sanayi ve Ticaret Bakanı
Y. Erez

Turizm Bakanı
İ. Gürdal

Millî Sav. Bak. ve Başb. Yrd.
İ. Sezgin

Devlet Bakanı
Y. Seçkiner

Devlet Bakanı
Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı
Prof. Dr. Ş. Gürel

Devlet Bakanı
M. Yılmaz

Devlet Bakanı
C. Kavak

Devlet Bakanı
M. Bataklı

Dışişleri Bakanı
İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bakanı
Y. Topçu

Tarım ve Köyşleri Bakanı
M. Taşar

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
M. C. Ersümer

Orman Bakanı
E. Taranoğlu

Devlet Bakanı
G. Taner

Devlet Bakanı
İ. Saygın

Devlet Bakanı
R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı
Prof. Dr. A. Andıcan

Devlet Bakanı
Y. Aktuna

Devlet Bakanı
R. K. Yücelen

Adalet Bakanı
H. Denizkurdu

Maliye Bakanı
Z. Temizel

Sağlık Bakanı
H. İ. Özsoy

Çalışma ve Sos. G. V. Bak. V.
Z. Temizel

Kültür Bakanı
İ. Talay

Çevre Bakanı
Dr. İ. Aykut

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

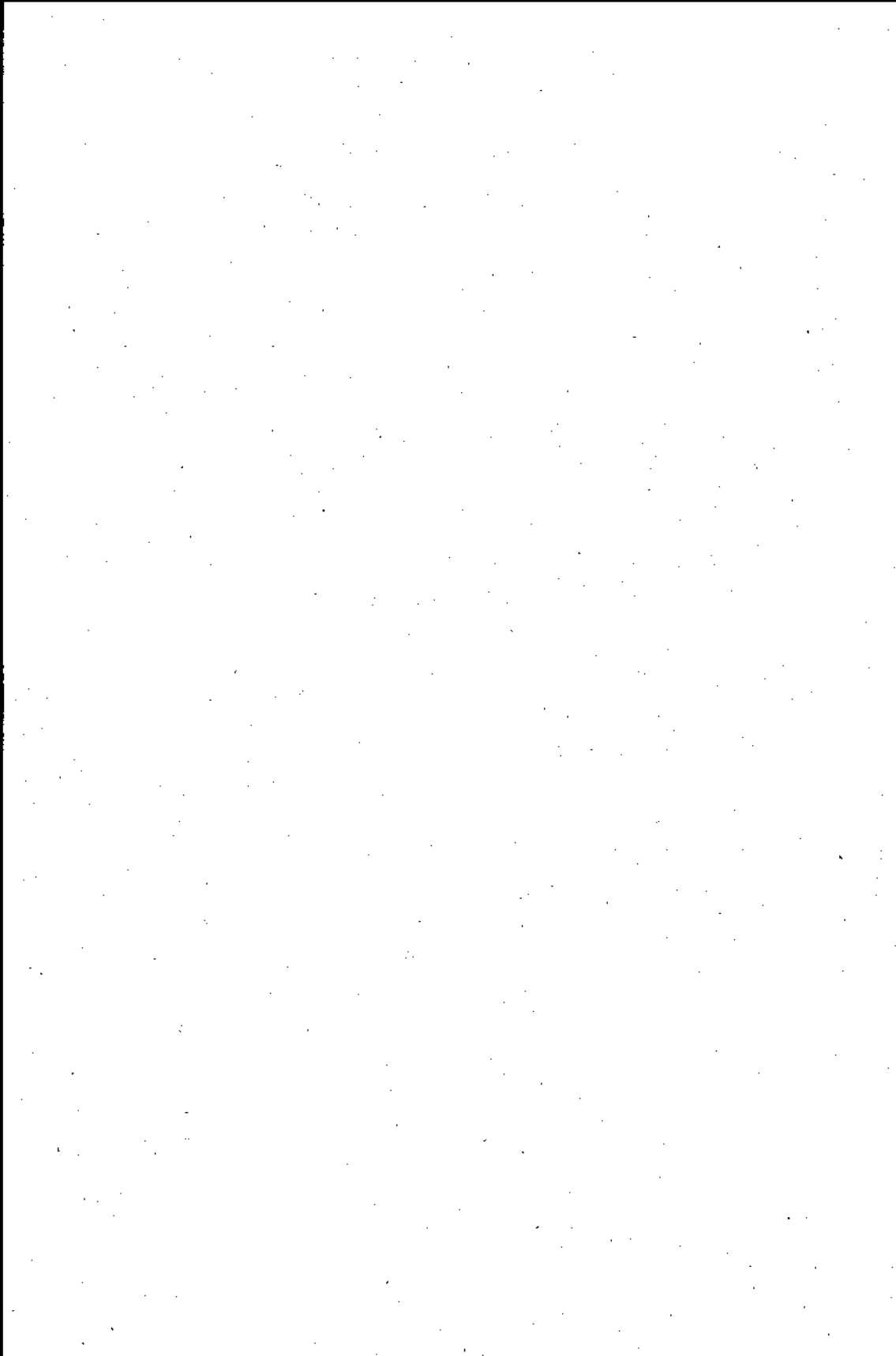
MADDE 3. — 3095 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki ilişkilerden doğan faiz alacakları hakkında da yürürlük tarihinden itibaren bu Kanun hükümleri uygulanır.

Ancak, alacaklı ve borçlunun anlaşmaları ile bir ödeme planına bağlanan alacağın faizleri hakkında anlaşma tarihindeki kanun hükümleri uygulanır. Şu kadar ki, borçlu ödeme planına uymadığı takdirde alacaklı ödeme planı ile bağlı kalmaksızın bu Kanun hükümlerine göre alacağını tahsil eder.”

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinden yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 217)

Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/507)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : B.02.0.KKG/196-342/3494

27.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

1/783 Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : B.02.0.KKG/101-1307/3166

9.6.1998

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 11.5.1998 tarihinde kararlaştırılan "Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere deniz taşımacılığı nitelik itibarıyla uluslararası bir faaliyettir. Türkiye'nin % 91'i deniz yoluyla gerçekleşen dış ticaret taşımaları yanında, gemilerimiz üçüncü ülkeler arasında da taşımacılık yaparak dünya pazarlarından önemli paylar alabilmektedir.

Ancak dünya ekonomisindeki küreselleşme olgusu, rekabet şartlarını ağırlaştırmakta ve serbest piyasa ilkesi ile çelişmeyecek yeni yöntemler geliştirilmesi gerekli hale gelmektedir. Türk Uluslararası Gemi Sicili (Sicil) dünya genelinde uygulanmakta olan bu yöntemlerden biridir.

Deniz taşımacılığındaki mevcut büyük potansiyeli gözönünde bulunduran ülkeler kendi filolarına böyle bir imkân tanıyarak, uluslararası deniz taşımacılığı alanındaki rekabet güçlerini kuvvetlendirmeye çalışmaktadırlar.

Uluslararası rekabet, daha genç ve daha yeni teknolojiye sahip, dolayısıyla yatırım maliyeti yüksek gemilerden oluşan bir filoyu gerekli kılmaktadır. Diğer taraftan liman devlet kontrolü yönünden ve klas kuruluşlarınca aranan standartlara bağlı olarak gemilerde yapılması gereken teknolojik yatırımlar maliyeti yükseltmektedir.

Gemilerin teknik niteliklerinin yükseltilmesine bağlı olarak işletme giderleri devamı artmaktadır. Bu durumda işletme giderleri düşük seyreden filolarla aynı navlun piyasalarında rekabet etmek güç olmaktadır. Özellikle zaten kıt olan iş gücünün maliyeti yabancı gemi adamlarına yönelerek aşağı çekilebilmektedir. Neticede açık sicil ülkeleriyle rekabet edebilmek için dünya filosunun yarıya yakın bölümü bu tür sicillere kayıtlı faaliyet göstermektedir.

Ülkemiz denizcilik endüstrisi, gelişme potansiyeli ve döviz kazandırıcı niteliği ile ekonomimizin lokomotif sektörlerinden olup, uluslararası taşımacılık özel önem taşıyan sektörlerdendir. Diğer taraftan Ulusal Deniz Ticaret Filomuzun korunması, geliştirilmesi ve güçlendirilmesi bir plan ilkesidir. Bu bakımdan uluslararası deniz taşımacılığında Türk gemilerine rekabet eşitliği, hatta rekabet avantajı sağlanması hususunda tüm siyasi platformalarda bir mutabakat mevcuttur.

Hal böyle iken, Türk donatanlarının kolay bayrak ülkelerinin sağladığı avantajlardan yararlanmak için bayraktan kaçmaları filomuzun küçülmesine neden olacaktır. Bunu önlemek, Türk Uluslararası Gemi Sicilinin kurulması ve kolay bayrak ülkelerindeki ayrıcalıkların buraya kaydolan Türk gemi ve yatlarına tanınması ile mümkün olabilecektir.

Dünya denizlerinde millî bayrağımızı dalgalandırmaya devam etmek ve rekabet gücümüzü elde tutabilmek amacıyla; Norveç (NIS), Danimarka (DIS) gibi denizci ülkelerin benzer sicilleri ve Avrupa Topluluğunun ortak sicil çalışması (EUROS) paralelinde bir Türk Uluslararası Gemi Sicili oluşturulmasına yönelik bir Kanun Tasarısı taslağı hazırlanmıştır.

Söz konusu Türk Uluslararası Gemi Sicili tasarısında öngörülen tonaj üzerinden vergileme sistemi; uluslararası deniz taşımacılığı yapan sektör mensuplarını, rekabet ettikleri yabancı armatörlerin çoğunun kendi ülkelerinde tabi oldukları vergi sistemine tabi kalmakta dolayısıyla vergileme şartlarını eşitlemektedir.

Türk Uluslararası Gemi Sicili teşkili ile güvenlik ve hukuk açısından bir sorun doğmamakta, finansör, gemi ve yat sahibi ile işletmecilerin menfaatleri korunmuş olmaktadır. Özellikle yabancı gemi adamı istihdamı, gemi ipoteği karşılığı kredi temini, denetim ve klas kuruluşları yönünden sektöre bir esneklik imkânı tanınmış olmaktadır. Zaten 1986'da kabul edilen Birleşmiş Milletler Gemi Sicil Konvansiyonu tescil devletlerinin kendi bayrağını taşıyan gemilerden yabancı uyrukluların çalışmasına izin verileceği esasını hükme bağlamıştır.

Diğer taraftan yabancı bayrak çekmede Türk Ticaret Kanununun 824 üncü maddesindeki azami iki yıl kaydı finansal kiralama yoluyla gemi temininde sorunlar yaratmaktadır. Türk Uluslararası Gemi Sicili bu konuda rahatlık getirecektir.

Türk Uluslararası Gemi Sicilinden beklenen diğer bir avantaj, özellikle Türkiye ile kuvvetli ticarî bağları olan Bağımsız Devletler Topluluğu gibi komşu devletlerin işletmecilerinin ülkemize celbiyle sağlanacaktır. Sisteme kayıtlı yabancı armatörlerin Türkiye'de kuracakları şirketlerin burada açacakları bürolarda ve denizcilik sektöründe doğacak aktivite artışına paralel olarak, sektör genelinde ilave istihdam yaratılmış olacaktır.

Sonuç olarak, Türk Uluslararası Gemi Sicili filomuzun uluslararası denizcilik piyasalarındaki rakip ticaret filoları ile eşit şartlarda çalışabilmesini sağlayabilecektir. Zira etkin bir rekabet, kapasite ve kalite ile birlikte verimlilik, sürat ve işletme kolaylıklarını gerekli kılmaktadır.

Önerilen sistem Türk Uluslararası Gemi Siciline bağlı olan gemi ve yatlarla burada çalışanların tabi olacakları kural, standart, norm ve teamüller açısından herhangi bir farklılık yaratmayacaktır.

Personel açısından kaptanın kesinlikle Türkiye Cumhuriyeti uyruklu olması öngörüldüğü gibi, yerli istihdamın korunması açısından donatının Türk olması halinde diğer gemi personel sayısının en az % 25'inin Türk uyruğunda bulunması şartı öngörülmüştür. Bu sayede gemilerin personel açığı yüzünden limanlarda beklemeleri önlenerek, keza işletmecilik sırasında karşılaşılan mali ve bürokratik sorunların bertaraf edilmesi ile sektöre rahatlık ve kolaylık sağlanmış olacaktır.

Dolayısıyla Türk Uluslararası Gemi Sicili uygulamasına geçilmesinin getireceği esneklik ve imkânlar sektörün gelişmesine büyük katkılarda bulunabilecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Denizcilik sektörünün gelişmesini sağlamak ve ülke ekonomisine katkısını artırmak için bazı tedbirlerin alınması gerekli görülmüştür. Buna göre, İstanbul'da özel bir gemi sicili öngörülmekte, gemi adamı çalıştırılması ve vergilendirme konusunda bazı kolaylıklar sağlamak suretiyle özellikle Türk vatandaşlarına ait olup da diğer ülkelerin gemi siciline kayıtlı gemi ve yatlar ile başka ülkelerin ağır vergi yüklü, mükellefiyet ve sınırlamalarından kaçmak isteyen yabancılara ait gemi ve yatların bu özel sicile tescil edilmeleri özendirilmektedir.

Madde 2. - Bu maddede sırayla "Gemi", "Yat", "Milli Gemi Sicili", "Türk Uluslararası Gemi Sicili", "Bakanlık", "Net ton", "DWT" ve "Gros Tonilato" tanımlarına yer verilmiştir.

Madde 3. - Bu madde ile İstanbul'da Türk Uluslararası Gemi Sicili kurulması öngörülmektedir. Bakanlık gerek gördüğünde, hizmetin etkin ve strateji yerine getirilmesi amacıyla yurt içinde ve yurt dışında Türk Uluslararası Gemi Sicili iribat büroları açma imkânı getirilmiştir.

Madde 4. - 55 inci Hükümet Programında da yer aldığı gibi gemi yapımı ve filo yenilenmesi amaçlanmış olup Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilecek gemi ve yatlarda aranacak şartlar, bu maddede belirtilerek sıralanmıştır. 1998 Ağustos ayı itibarıyla ISM Kodu uygulamasına geçileceği için yaş sınırlaması uygulanmamıştır. Sicile kaydedilecek yatlar için yaş ve montaj sınırı aranmaması uygun görülmüştür.

Madde 5. - Bu maddede gemi siciline tescil için kimlerin başvurabileceği belirtilmektedir. Bunlar Türkiye'de mukim Türk ve yabancı uyruklu gerçek kişiler ile, Türkiye'de Türk mevzuatına göre kurulmuş sermaye şirketleri olarak belirlenmiştir. Başvuru için sermaye şirketinde yabancı uyrukluların payına herhangi bir sınırlama getirilmemektedir. Yabancı şirketler ile Türkiye'de mukim olmayan gerçek kişiler kapsama alınmamıştır. Çünkü yabancı şirketler kuruldukları ülkede, Türkiye'de mukim olmayan gerçek kişiler ise mukim oldukları ülkede tüm kazançları üzerinden tam mükellef olarak vergilendirildiklerinden Türkiye'de özel sicile gemilerini tescil ettirmeleri onlar için cazip olmayacaktır. Aksi takdirde, hem kendi ülkelerinde tam mükellef olarak kazançları vergilendirilecek, hem de Türkiye'de özel gemi siciline tescil ettirdikleri gemi ve yatlar için istisna edilen gelir ve kurumlar vergilerinin yerine geçmek üzere yüksek tutarda ilk kayıt ve yıllık tonaj harcı ödemek zorunda kalacaklardır.

Süresi iki yıldan az olmamak şartıyla yurt dışından finansal kiralama yoluyla temin edilecek gemi ve yatların Türk Uluslararası Gemi Sicilinin özel bir sütununa kaydedilmesi imkânı getirilerek sicilin ayrı bir bölümünde bu şekilde temin edilecek gemi ve yatların takibinin daha kolay olacağı düşünülmüştür.

Bu fıkra ile gemi ve yatları Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin Türk Ticaret Kanununun Gemi Siciline ilişkin haklarının saklı tutulduğu vurgulanmak istenmiştir.

Madde 6. - Bu maddede Türk Uluslararası Gemi Siciline Türk Ticaret Kanununun 845 inci maddesinde belirtilen hususlar, gemi ve yatların teknik özellikleri ile gemi ve yatların üzerindeki

haklara ilişkin bilgilerin sicile kaydedilmesi, terkin ve devir usullerinin belirleneceği mevzuatın şekli belirlenmiştir. Ancak gemi ve yatların sicil kaydının terkininin ipotek sahibinin iznine bağlı olduğu esas getirilmiştir.

Madde 7. - Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen gemi ve yatlara Türk Bayrağı çekme hakkı ve yükümlülüğü getirilmiş, böylece millî mevzuatın Türk Bayraklı gemi ve yatları tanımış olduğu her türlü haktan yararlanmaları sağlanmıştır. Türk Ticaret Kanununun 823 üncü maddesi uyarınca Türk Bayrağı çekme hakkına sahip olmayan gemi ve yatların kabotajda çalışmaları önlenmiş, kural dışı davranışlara uygulanacak mevzuat belirlenmiştir.

Madde 8. - Gemi ve yatların hangi belgeleri bulunduracağı, bunların süreleri ile bunlara ilişkin diğer esasların ilgili iç mevzuat ve uluslararası sözleşme hükümleri çerçevesinde Bakanlıkça belirleneceği öngörülmektedir.

Madde 9. - Bu madde, Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilecek gemi ve yatların kaptanının, donatanın yabancı veya Türk olmasına bakılmaksızın Türk uyruğunda olması şartını getirmektedir. Ayrıca, donatanın Türk olması halinde diğer gemi personel sayısının en az % 25'inin de Türk uyruğunda olması şartı aranmaktadır. Donatanın yabancı olması halinde ise kaptanın Türk uyruğunda olmasının dışında başkaca bir şart aranmamaktadır. Böylece, anılan sicile tescil edilen tüm gemi ve yatlarda en yetkili kişi olan kaptanın, donatanın Türk olması halinde ise diğer gemi personel sayısının en az % 25'inin Türk uyruğunda olması öngörülerek Türk kaptanları ve Türk gemi adamlarının uluslararası sularda tecrübe kazanmaları sağlanmaktadır. Diğer yandan, bu hükümle kaptan dışındaki gemi personeli için yabancı uyruklu gemi adamı çalıştırma imkânı sağlanarak denizcilikte ileri pek çok ülkede olduğu gibi gemi adamları uluslararası rekabete açılacaktır. Bu durum ayrıca, yabancı uyruklu gemi adamları ile donatılmış yabancı bir gemi sahibi veya yatın Türkiye'de kurulmuş veya kurulacak bir şirkete olduğu gibi devredilerek Türk Uluslararası Gemi Siciline tescilinde kolaylaştırıcı bir rol oynayacaktır.

Madde 10. - Gemi adamlarının sosyal güvenlik hakları ve çalışma koşulları Türk sosyal güvenlik ve iş hukuku mevzuatına göre belirlenecektir. Ancak yabancı uyruklu gemi adamları için talepleri halinde kendi ülkelerinde zorunlu veya herhangi bir ülkede özel sigortalı olduklarını kanıtladıkları ahvalde malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından muaf tutulmaları öngörülmüştür. Yabancı uyruklu gemi adamı ile bunları çalıştıranlar arasındaki hukukî ilişki, çoğunlukla bir hizmet akdine dayanacağından, söz konusu kişiler esas itibarıyla 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi olacaklardır.

Madde 11. - Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemi ve yatlarda çalışacak yabancı uyruklu gemi adamlarına verilecek ve Bakanlıkça tanınacak gemi adamı sertifikalarının pasaport yerine geçeceği öngörülmekle birlikte; bahse konu belgelerle Türkiye'ye giriş çıkışta, liman şehrinde ve liman şehrine sınır yerleşim merkezinde konaklamaları halinde karşılıklılık esasına göre pasaport aranmayacağı belirtilmiştir.

Madde 12. - Vergilendirmeye ilişkin bu madde ile özel gemi siciline tescil edilen gemi ve yatların işletilmesinden ve aynı sicile bir başkası adına tescil edilmek üzere devrinden doğan kazançlar gelir ve kurumlar vergisinden muaf tutulmakta, bu kazançların gelir ve kurumlar vergisi tevkiyatına da tâbi olmayacağı belirtilmektedir. Ayrıca bu sicile kayıt edilecek gemi ve yatların alım-satım, ipotek, tescil ve navlun mukavelelerinin damga vergisine, harçlara, banka ve sigorta muameleleri vergisi ve fonlara tâbi tutulmayacağı öngörülmüştür.

Kazançları bu şekilde gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilen gemi ve yatlardan bu kanun uyarınca kayıt harcı ve yıllık tonaj harcı adı altında iki önemli harç alınması öngörülmektedir.

Kayıt harcı yurt içinde inşa edilen ya da yurt dışında devralınan bir gemi ya da yatın ilk defa gemi siciline kaydedilmesi sırasında maktu bir tutara ilave olarak her bir net ton başına alınan bir harçtır. Aynı gemi siciline tescil edilmek üzere ivazlı devredilecek gemi ve yatlarda bu harç yarı yarıya indirimli uygulanacaktır. Balıkçı gemileri için bu harcın sifıra kadar indirilebilmesi hususunda Bakanlar Kuruluna yetki tanınmıştır.

Yıllık tonaj harcı esas itibariyle faaliyet kazançlarının kurumlar ve gelir vergisinden istisna edilmesinin karşılığı alınan bir harç olup bununla vergileme basitliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Gemiler ve yatlarda tamamen beher net ton başına hesaplanmıştır. Yıllık navlun geliri karşılığı alınan bu harcın Ocak ve Temmuz aylarında olmak üzere iki eşit taksitte tahsil edilmesi öngörülmüştür. Yıllık tonaj harcı ödenmemesi halinde terkin ve tescil yapılamayacağı ve yeni sahibinin ödeme şartı belirtilmiştir. Harçlar öncelikle ABD Doları cinsinden hesaplandığından ABD Dolarının Türk Lirası karşılığının hesabında; tescile ilişkin harçlarda tescil tarihi, yıllık tonaj harcının taksitlerinde ise herbir taksitin ait olduğu ayın ilk günü için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca tespit ve ilân edilen döviz satış kurları esas alınacaktır.

Ayrıca, Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine göre Türk Bayrağı çekebilen gemi ve yatların sahiplerine tanınan mali yardım ve teşviklerin, gemi ya da yatlarını bu Kanuna göre tescil ettiren Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilere de tanınması öngörülmüştür.

Bu madde uyarınca tahsil edilecek harçların tarh, tahakkuk ve tahsilinde, aksine bir hüküm bulunmadıkça, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 sayılı Harçlar Kanunu hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür.

Madde 13. — Bu madde ile Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemi ve yatların sigortalınının yurt dışında da yaptırılmasına imkân sağlanmıştır.

Madde 14. — Bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmeliğin ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınmak kaydıyla çıkarılması öngörülmüş, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Bakanlıkça altı ay içerisinde yürürlüğe konulacağı belirtilmiştir.

Madde 15. — Bu madde ile Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemi ve yatların işletilmesi ve devrinden elde edilecek kazançların kurumlar vergisinden istisna edilmesi hususunda söz konusu kanun tasarısı ile Kurumlar Vergisi Kanunu arasında paralelliği sağlamak amacıyla, 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına 7 numaralı bendin eklenmesi öngörülmektedir.

Geçici Madde 1. — Bu Kanuna göre tescil edilecek gemi ve yatlardan alınacak yıllık tonaj harcı taksitine bir kolaylık getirilerek tescilin yapıldığı ayı takiben kalan aylara isabet eden tutarda Türk lirası karşılığı tescilin ilk yapıldığı tarih esas alınarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca tespit ve ilân olunan döviz satış kuru üzerinden hesaplanması esas alınmıştır.

Geçici Madde 2. — Bu Kanunun yayımlandığı tarihte Türk Gemi Siciline kayıtlı gemi ve yatlarla Türk tersanelerinde omurgaları kızığa konmuş gemi ve yatlar için yayımı tarihini takip eden üç yıl içinde müracaat edilmesi halinde 12 nci maddede belirtilen harçların bir defaya mahsus olmak üzere % 50 indirimli uygulanarak tahsili öngörülmüştür.

Madde 16. — Yürürlük maddesidir.

Madde 17. — Yürütme maddesidir.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal
İşler Komisyonu
Esas No. : 11507
Karar No. : 26

8.11.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

20 nci Yasama Döneminde, Bakanlar Kurulu'na hazırlanarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan "Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı" 18.4.1999 tarihinde yapılan Milletvekili Erken Genel Seçimleri sonrasında 20 nci Yasama Döneminin sona ermesi ile hükümsüz sayılmıştır. Kurulan 57 nci Hükümet, Tasarının İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca yenilenmesini kararlaştırmış ve sözkonusu Tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na 3.8.1999 tarihinde Tali Komisyon olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu; Plan ve Bütçe Komisyonu; Adalet Komisyonu ile Komisyonumuzca; Esas Komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuz 4.11.1999 tarihinde yaptığı 12 nci birleşiminde Hükümeti temsilen Denizcilik Müsteşarlığı ile Adalet ve Maliye Bakanlıkları temsilcilerinin de katılımlarıyla Tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Bugün dünya ekonomisindeki küreselleşme, uluslararası rekabet şartlarının ağırlaşması ve uzakdoğudan başlayarak bütün dünya ülkelerini etkileyen ekonomik kriz ile birlikte navlun ücretlerindeki düşmeler, Türk Deniz Ticaret Filosunun geliştirilmesi, filomuzun uluslararası piyasalarda rekabet gücü ile taşıma kapasitesinin artırılması için yeni çalışmalar yapılmasını zorunlu hale getirmişti.

Deniz taşımacılığındaki önemli potansiyel nedeniyle bugün başta Finlandiya, Norveç, İspanya ve Almanya gibi Avrupa ülkeleri de dahil olmak üzere gelişmiş birçok ülke, "uluslararası gemi sicili" adı verilen ve genellikle "ikinci sicil" diye de anılan bir sicil oluşturma yoluna gitmektedir. Böylece birçok ülkeye ait gemiler, başka ülkelerin ikinci sicillerine kayıt olmak suretiyle, ikinci sicil için öngörülen ayrıcalık ve kolaylıklardan yararlanarak rekabet güçlerini artırmaktadırlar.

Türk donatanları da kolay bayrak ya da ikinci sicil sistemine sahip ülkelerin sağladığı avantajlardan yararlanmak amacıyla Türk Bayrağı çekmekten kaçınmakta, bu durum ise filomuzun küçülmesine neden olmaktadır. Bunun önlenmesi ve taşımacılıkta diğer taşıma sistemlerine göre 582 tihalatta 590 lara varan bir paya sahip olan deniz taşımacılığı içerisinde Deniz Ticaret Filomuzun % 30'lara varan payının artırılması sağlanmalıdır. Bu anlamda en kısa zamanda Türk Uluslararası Gemi Sicilinin kurulması ile sözkonusu sicile kayıt olan gemilere bir takım kolaylıkların sağlanması yoluyla, 10,5 milyon ile dünya sıralamasında 16 ncı sırada yer alan Deniz Ticaret Filomuzun payının artırılması sağlanacaktır.

İşte "Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı" ile; Denizcilik sektörünün gelişmesini sağlamak, ülke ekonomisine katkısını artırmak amacıyla, İstanbul'da özel bir gemi sicili oluşturulması öngörülmektedir. Bu anlamda gemi adamı çalıştırılması ve vergilendirme konusunda bazı kolaylıklar getirilecek ve özellikle Türk Vatandaşlarına ait olup da diğer ülkelerin gemi siciline kayıtlı gemi ve yatlar ile başka ülkelerin ağır vergi yükü, sorumluluk ve sınırlamalardan kaçmak isteyen yabancılarla ait gemi ve yatların bu özel sicile tescil edilmeleri sağlanacaktır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Komisyon üyelerimiz tarafından;

Gemi Sicili, diğer adıyla İkinci Sicilin Türk armatörlerinin pazarlık şansını artırma, pazarını koruma ve yeni pazarlar uğraşında önemli bir aşamayı da teşkil edeceği ve ikinci sicil sayesinde finansörün, gemi sahibinin ve işletmecilerin çıkarlarının da korunacağı belirtilerek,

Tasarımın ülkemiz yararına olduğu,

Türkiye'de denizcilğe bakış açısının değişeceği,

Ulusal deniz ticaret filomuzun geliştirilmesi ve güçlendirilmesi mecburiyetinin olduğu,

Ülkemizin ve deniz taşımacılığı sektörünün menfaatlerinin tam olarak korunabilmesi ve eşit rekabet şartlarının bir an önce oluşturulması gerekliliği de belirtilerek Tasarımın biran önce yasalaşmasının gerekliliği belirtilmiştir.

Tasarımı Komisyonumuzda görüşülmesi sırasında, Denizcilik Müsteşarlığında görev yapan personelin özlük haklarının iyileştirilmesine ilişkin olarak bazı düşünceler de ileri sürülmüştür.

Bu anlamda Denizcilik Müsteşarlığında çalışan personelin maaş dışında bir ek gelirinin olmadığı, ulusal ve uluslararası deniz taşımacılığı alanında yetişmiş uzman ve kalifiye personelin Müsteşarlıkta istihdamının sağlanabilmesi için aylık ve fazla çalışma ücretlerinin artırılması dile getirilmiştir.

Aynı şekilde kaynakların kısıtlılığı nedeniyle bazı hizmetlerin görülmesi amacıyla döner sermaye işletmesi kurulmasının da önemi belirtilmiştir.

Bu düşünceler paralelinde Komisyon Üyelerimizin de konunun önemini dikkate alarak Tasarımın Esas Komisyon olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmesi sırasında ilgili Kanuna bir madde ile eklenmesinin tavsiye edilmesine karar vermişlerdir.

Komisyonumuzda bu görüşmeleri takiben Tasarı ve genel gerekçesi benimsenerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Verilen önerilerin kabul edilmesi ile Kanun Tasarısının;

4 üncü Maddesi Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilecek gemiler ve yatlar için gemi yapımı ve filo yenilenmesi amacıyla ve ifadeye kesinlik kazandırmak gerekçesiyle,

9 uncu Maddesi ; Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydolacak gemilerden ve yatlarda çalışacak personelin kaptan hariç en az % 51'inin Türk Vatandaşı olmasının sağlanması gerekçesiyle,

12 nci Maddesi; İkinci sicilin sağlayacağı avantajlar karşısında kayıt harcı ve yıllık tonaj harcının artırılmasının uygun olacağı gerekçesiyle yeniden düzenlenmişlerdir.

Aynı şekilde;

15 inci maddesi; aynı konunun 12 nci maddede düzenlendiği belirtilerek mükerrer düzenlemeyi önlemek gerekçesiyle,

Geçici 2 nci Maddesi de uygulamada ihtiyaca cevap vermediği gerekçesiyle metinden çıkarılmışlardır.

Yürürlüğe ilişkin 16 ncı Maddesi; Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girecek şekilde ve madde numarası, metinden çıkarılan madde nedeniyle 15 nci Madde olarak yeniden düzenlenmiştir.

Tasarımın 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14 üncü maddeleri ile Geçici 1 inci maddesi aynen,

Yürütmeye ilişkin 16 ncı Maddesi 15 inci Madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Başkan
Ertuğrul Kumcuoğlu
Aydın

Başkanvekili
Prof. Dr. Hasan Basri Üstünbaş
Kayseri

Sözcü
Ali Emre Kocaoğlu
İstanbul
Üye
Burhan İsen
Batman
Üye
Mustafa Karıştoğlu
Bolu
Üye
Sitki Turan
Çanakkale
Üye
Ali Ahmet Ertürk
Edirne
Üye
Hakkı Oğuz Aykut
Hatay
Üye
Erol Karan
Karabük
Üye
Prof. Dr. Mehmet Said Değer
Şırnak
Üye
Reşat Doğru
Tokat
Üye
Mustafa Niyazi Yanmaz
Şanlıurfa

Kâtip
Sebahat Vardar
Bilecik
Üye
Mahfuz Güller
Bingöl
Üye
Ersoy Özcan
Bolu
Üye
Nurettin Dilek
Diyarbakır
Üye
İbrahim Konukoğlu
Gaziantep
Üye
Ali Güner
İğdır
Üye
Doğan Baran
Niğde
Üye
Ahmet Zamanlı
Tekirdağ
Üye
Ali Kemal Başaran
Trabzon
Üye
Mesut Türker
Yozgat

**SAĞLIK, AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİLİ KANUNU TASARISI

Amaç

MADDE 1. – Tasarının 1 inci Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 2. – Tasarının 2 nci Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Türk Uluslararası Gemi Sicili

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilecek gemiler ve yatlar

MADDE 4. – Türk Uluslararası Gemi Siciline aşağıdaki gemiler ve yatlar talep üzerine tescil edilir.

a) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Millî Gemi Siciline kayıtlı bulunan bütün gemiler ve yatlar.

b) Yurt içinde inşa edilen gemiler ve yatlar ile daha önceden yurt içinde inşa edilmiş olup da sonradan yurt dışına satılmış bulunan gemiler.

c) Yurt dışından ithal edilecek en çok on beş yaşına kadar 12 000 DWT'un (Yolcu gemileri ile özel maksatlı, özel yapıtlı gemilerde ise 499 Grostonun) üzerindeki gemiler. Ancak, Yurt dışında inşa edilen bir yaşına kadar olan gemilerde tonaj sınırlaması aranmaz.

Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil

MADDE 5. – Tasarının 5 inci Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Türk Uluslararası Gemi Sicilinin muhtevası

MADDE 6. – Tasarının 6 ncı Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bayrak çekme hakkından yararlanma

MADDE 7. – Tasarının 7 nci Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Gemilerin ve yatların tabi olacakları esaslar

MADDE 8. – Tasarının 8 inci Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Gemi adamlarının uyuşuğu ve istihdamı

MADDE 9. – Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen gemilerde ve yatlarda, donatanın yabancı veya Türk olmasına bakılmaksızın kaptanın Türk olması, donatanın Türk olması halinde ayrıca diğer gemi personel sayısının kaptan hariç en az % 51'i için Türk uyuşuğu şartı aranır.

Gemi adamlarının sosyal güvenliğı ve çalışma şartları

MADDE 10. – Tasarının 10 uncu Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yabancı uyruklu gemi adamlarının ülkeye giriş-çıkış ve konaklamaları

MADDE 11. – Tasarının 11 inci Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Mali hükümler

MADDE 12. – Bu Kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin işlemlerinden ve devrinden elde edilen kazançlar, gelir ve kurumlar vergileriyle fonlardan istisnadır.

Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydedilecek gemilere ve yatlarla ilişkin alım, satım, ipotek, tescil, kredi ve navlun mukaveleleri; damga vergisine, harçlara, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine ve fonlara tabi tutulmazlar.

Bu kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi siciline kayıtlı gemilerin sahiplerinden aşağıdaki harçlar ayrıca tahsil olunur.

a) Kayıt harcı : 10 000 ABD doları karşılığında Türk parasına ilâve olarak, her bir net ton için 1 ABD doları karşılığı Türk lirası alınır. Bakanlar Kurulu bu miktarları 10 katına kadar artırmaya yetkilidir.

b) Yıllık tonaj harcı : Gemilerden, Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı olduğu her takvim yılı için her bir net ton başına 1 ABD Doları karşılığı Türk Lirası alınır. Bu harç ocak ve temmuz aylarında olmak üzere iki eşit taksitle tahsil olunur. Vadesi gelen yıllık tonaj harcı taksitleri ödenmedikçe sicilini terkini ve yeni sahibi adına tescili yapılmaz. Devir sırasında vadesi gelmeyen harç taksitleri tescil olunduğu yeni sahibi tarafından taksit süreleri içinde ödenir.

Bakanlar Kurulu bu miktarı 10 katına kadar artırmaya yetkilidir.

ABD Dolarının Türk Lirası karşılığının hesabında; Türk Uluslararası Gemi Sicili tescillerinde tescil tarihi, yıllık tonaj harcına ilişkin taksitlerde ödemenin yapıldığı gün için Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına tespit ve ilan olunan döviz satış kuru esas alınır.

Türk Uluslararası Gemi Sicilinde kayıtlı gemilerde çalışan personele ödenen ücretler gelir vergisi ve fonlardan müstesnadır.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun hükümlerine göre Türk Bayrağı çekebilen gemi sahiplerine tanınan mali yardım ve teşvikler, gemilerini bu Kanun hükümlerine göre Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil ettiren Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilere de tanınır.

İkinci fıkranın (a) ve (b) bentleri uyarınca alınacak harçların tarh, tahakkuk ve tahsilinde aksine hüküm bulunmadıkça 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 sayılı Harçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

İkinci fıkranın a ve b bendi uyarınca tahsil edilen gelirler Maliye Bakanlığınca ayrı bir hesaba izlenir. Bu gelirlerin % 50'si altı ayda bir Denizcilik Müsteşarlığı hizmetlerinde kullanılmak (personel giderleri hariç) özel gelir ve özel ödenek kaydedilir. Bu ödeneklerden yatırım niteliğinde olanlar yatırım programı ile ilişkilendirilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının da görüşü alınarak Bakanlıkça tespit edilir.

Gemi ve yatların sigortaları

MADDE 13. – Tasarının 13 üncü Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yönetmelik

MADDE 14. – Tasarının 14 üncü Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. – Tasarının Geçici 1 inci Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16. – Tasarının 17 nci Maddesi, Komisyonumuzca 16 ncı Madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

12.10.1999

Esas No. : 1/507

Karar No. : 59

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

20 nci Dönemde Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, ancak yasama döneminin sona ermesi nedeniyle kadük olan ve bu defa İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca yenilenerek Başkanlıkça 3.8.1999 tarihinde esas komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, tali komisyon olarak da Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu; Adalet Komisyonu; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu ile Komisyonumuza havale edilen "Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı" Komisyonumuzun 7.10.1999 tarihinde yapmış olduğu 1 inci birleşimde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Ramazan Mirzaoğlu ile Maliye Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı ve Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla, incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, deniz taşımacılığı nitelik itibarıyla uluslararası bir faaliyettir. Ülkemiz dış ticaretinin de % 91'i deniz taşımacılığı yoluyla gerçekleştirilmekte olup, bunun yanında gemilerimiz üçüncü ülkeler arasında da taşımacılık yaparak dünya pazarlarından pay alabilmektedirler. Ancak dünya ekonomisindeki gelişmeler sonucunda yabancı filolarla rekabet şartları giderek ağırlaşmakta ve rekabet gücünü artıracak yöntemlerin geliştirilmesi gerekmektedir. Türk Uluslararası Gemi Sicili de dünya genelinde uygulanmakta olan bu yöntemlerden birisidir.

Deniz taşımacılığındaki uluslararası rekabet, daha yeni teknolojilerle donanmış bir ticaret filosu gerektirmektedir. Yeni teknolojilerin kullanılması ise işletme giderlerini artırmaktadır. Bu bakımdan işletme gideri düşük filolarla rekabet etmek güçleşmektedir. Açık sicil ülkeleriyle rekabet edebilmek amacıyla dünya filosunun yarıya yakın bölümü bu tür sicillere kayıtlı olarak faaliyette bulunmaktadırlar.

Ülkemiz denizcilik endüstrisi, gelişme potansiyeli ve döviz kazandırıcı özelliği nedeniyle ekonomimizin lokomotif sektörlerinden biridir. Ulusal Deniz Ticaret Filomuzun korunması, geliştirilmesi ve güçlendirilmesi bu bakımdan özel önem taşımaktadır. Türk donatanlarının kolay bayrak ülkelerinin sağladığı avantajlardan yararlanabilmek amacıyla bayraktan kaçmaları filomuzun küçülmesine neden olmaktadır. Bunun önlenmesi için Türk Uluslararası Gemi Sicilinin kurulması ve kolay bayrak ülkelerindeki ayrıcalıkların buraya kaydolan Türk gemi ve yatlarına da tanınması gerekmektedir. Tasarı, bu amaçla hazırlanmıştır.

Tasarı ile; denizcilik sektörünün gelişmesini ve yabancı filolara karşı rekabet gücünün artmasını sağlamak amacıyla Denizcilik Müsteşarlığı nezdinde İstanbul'da Türk Uluslararası Gemi Sicili oluşturulması öngörülmekte ve bu çerçevede yabancı gemi adamlarının çalıştırılması ve vergilemeye ilişkin bazı kolaylıkların sağlanması ve yabancı gemi ve yatların da sözkonusu sicile tescil edilebilmesi imkânı getirilmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

— Gemi filomuzun gençleştirilmesi ve güçlendirilmesi için teşvik önlemleri alınmasında yarar görüldüğü, bu bakımdan Tasarının olumlu karşılandığı,

— Bütün kanunî düzenlemelere rağmen denizcilik sektöründe istenilen düzeye bir türlü erişilemediği, gemi filomuzun giderek yaşlandığı, bu olumsuz gelişmenin bir an önce sona erdirilmesi gerektiği,

— Tasarı ile getirilmesi düşünülen vergi muafiyetinin denizcilik sektörünün gelişmesi açısından çok fazla yarar sağlamayacağı, aksine belge kayıt düzeninde bazı olumsuz gelişmelere yol açarak ilgili sektörlerde vergi kaybına yol açabileceği,

— İstisna ve muafiyetlerin diğer taşımacılık sektörleri aleyhine bir haksız rekabet oluşturabileceği, gemi taşımacılarının bütün vergilerden muaf tutulması yerine sadece Kurumlar Vergisinden muaf tutulmasının daha doğru bir uygulama olacağı, denizcilik sektörünün gelişimine katkı sağlamak amacıyla vergi istisna ve muafiyetlerinin yeterli olmayacağı,

— Ülkemizin fizikî potansiyeline rağmen deniz taşımacılığında yeterli payı alamadığı ve bu nedenle yabancı taşımacılara önemli miktarda navlun ödendiği,

gibi görüş ve eleştirileri takiben, Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

— Ülkemizin dünya deniz taşımacılığında daha fazla pay alabilmesi için denizcilik sektörünü geliştirecek düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu, bu amaçla 20 nci Dönemde hazırlanan Tasarının yasalasmadan kadük olduğu, sözkonusu Tasarının daha sonra 57 nci Hükümet tarafından yenilendiği, ancak geçen zaman içinde Tasarıda bazı değişiklikler yapılması gerektiğinin doğduğu,

— İkinci sicil oluşturma çabalarının önce Liberya, Malta, Panama gibi geri kalmış bazı ülkelerde başladığı, ancak Danimarka, Norveç, Fransa, Japonya, İngiltere, İspanya, Portekiz gibi gelişmiş ülkelerin de gemilerini tekrar kazanabilmek için ikinci sicil oluşturma ve buna ilişkin avantajlar sağlama yoluna gittiği,

— Ülkemizin 10.5 milyon DWT'lik gemi filosu ile dünya sıralamasında 16 ncı sırada yer aldığı, halen 300 gros tönün üzerinde 852 adet gemimizin bulunduğu, bunun da yarısından çoğunun 20 yaşın üzerinde olduğu, gemi filomuzun mutlaka gençleştirilmesi gerektiği,

— İkinci sicil uygulayan ülkelerin sağladığı avantajlardan yararlanmak için gemilerimizin bayraktan kaçtığı, bu nedenle filomuzun küçüldüğü,

— Ülkemizin ithalatının % 94'ünün, ihracatının ise % 82'sinin deniz taşımacılığı yoluyla gerçekleştirildiği, iç ticaretimizde deniz taşımacılığının payının ise % 5 olduğu, halbuki deniz taşımacılığının demiryoluna oranla 7 kat, karayoluna oranla 11 kat daha ucuz olduğu,

— Dış ticaretimizde deniz taşımacılığı yapan gemilerin % 30-38'inin Türk Bayraklı olduğu, filomuzda yer alan 852 geminin 86'sının kamu, 766'sının özel kesime ait olduğu,

— Tasarı ile gemi taşımacılığının maliyetini yükseltecek düzenlemeler getirilmediği, aksine özendirici tedbirler getirildiği,

— Denizcilik Müsteşarlığının yetki ve görevleri arasında yer alması gereken hususların bir kısmının çeşitli kuruluşların uhdesinde bulunduğu, hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilebilmesi için yetkilerin tek bir kuruluştaki toplanmasının daha faydalı olacağı,

ifade edilmiştir.

Ayrıca;

— Üç tarafı denizlerle çevrili ve irili ufaklı pek çok göle sahip olan ülkemizde denizcilik sektörüne yeterince önem verilmediği gibi, Müsteşarlığın denizcilik hizmetlerinin yerine getirilmesinde pek çok fonksiyon yüklenmiş bulunmasına rağmen bu hizmeti yerine getirebilecek bilgi ve deneyime sahip personel istihdamı için gerekli olan ücret rejiminin de sağlanmadığı, kurum persone-

linin ücret seviyesinin Başbakanlığa bağlı diğer kurumlar düzeyine getirilmesi ve nitelikli personelin sözleşmeli olarak istihdamına imkân tanınması gerektiği, ancak, personelin ücretlerinin yetersizliği ve sözleşmeli statüde personel istihdamına ilişkin hususların bugüne kadar düzenlenemediği, kurum temsilcileri tarafından dile getirilmiş ve bu konunun bir an önce çözüme kavuşturulması için talepte bulunulmuştur. Komisyonumuzda yapılan değerlendirmelerde söz konusu hususların Genel Personel Rejimi ve Teşkilât Yasaları ile doğrudan ilgili olduğu ve bu nedenlerle Hükümet tarafından hazırlanacak ayrı bir Tasarı ile ele alınarak çözüme kavuşturulmasının, bu yöndeki taleplerin bu Tasarı içinde yer almamasının doğru olacağı kanaatine varılmıştır.

Tümül üzerindeki görüşmeleri mültekip Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerin götüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

— 1 inci maddesi, sadece ticaret gemileri, açık deniz balıkçı gemileri ve turizm şirketi envanterlerine kayıtlı ticarî yatları kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmek suretiyle,

— 2 nci maddesi, (a) ve (b) bentlerinin 1 inci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak yeniden düzenlenmesi suretiyle,

— 3 üncü maddesi; birinci fıkrasına, Türk Uluslararası Gemi Sicilinin Denizcilik Müsteşarlığı nezdinde oluşturulacağına ilişkin bir ibarenin eklenmesi ve ikinci fıkrasının da Türk Uluslararası Gemi Sicili yurtiçi irtibat büroları kurulması konusunda Bakanlığın yetkili kılınması amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle,

— 4 üncü maddesi, madde başlığının ve metninin 1 inci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak değiştirilmesi suretiyle,

— 5 inci maddesi, ikinci fıkrasında yer alan "süresi iki yıldan az olmamak şartıyla" ibaresinin çıkarılması ve son fıkrasının 1 inci maddeye paralel olarak yeniden düzenlenmesi suretiyle,

— 6 ncı maddesi, aynen,

— 7 nci maddesi, ikinci fıkrasında yer alan "kabotaj hakkından" ibaresinin anlatıma açıklık kazandırmak amacıyla "815 sayılı Kabotaj Kanunu hükümlerinden ..." şeklinde değiştirilmesi ve madde metninin 1 inci maddeye paralel olarak redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

— 8 inci maddesi, aynen,

— 9 uncu maddesi, Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydolacak gemilerde ve yatlarda çalışacak personelin en az % 50'sinin Türk vatandaşı olmasını sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmek suretiyle,

— 10 uncu maddesi, anlatıma açıklık kazandırmak amacıyla, "... iş hukuku ..." ibaresinden önce gelmek üzere "bireysel ve toplu" ibaresinin eklenmesi suretiyle,

— 11 inci maddesi, metinde yer alan "gemi adamı sertifikaları" ibaresinin "gemi adamı cüzdanları" şeklinde değiştirilmesi suretiyle,

— 12 nci maddesi, 1 inci ve 2 nci maddelere uygunluk sağlanmak amacıyla, kayıt harcı ve yıllık tonaj harcı bedellerinin, ikinci sicilin sağlayacağı avantajlar karşısında çok düşük kalması nedeniyle artırılmasını, ayrıca sözkonusu harçların 10 katına kadar artırılması hususunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi ve buradan elde edilecek gelirin % 50'sinin Denizcilik Müsteşarlığının görev ve faaliyet alanlarında kullanılmak üzere bütçeye aktarılmasını temin edecek şekilde yeniden düzenlenmek suretiyle,

— 13 ve 14 üncü maddeleri, aynen,

- 15 inci maddesi mükerrer düzenlemeyi önlemek amacıyla metinden çıkarılmak suretiyle,
— Geçici 1 inci maddesi, 12 nci maddeye uygunluğun sağlanması ve maksadın daha iyi ifade edilebilmesi için yeniden düzenlenmek suretiyle,
— Geçici 2 nci maddesi, metinden çıkarılmak suretiyle,
— Yürürlüğe ilişkin 16 nci maddesi, Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girecek şekilde yeniden düzenlenmek ve madde numarası metinden çıkarılan madde nedeniyle 15 olarak değiştirilmek suretiyle,
— Yürülmeye ilişkin 17 nci maddesi, 16 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz esas komisyon olan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Metin Şahin</i>	<i>Mehmet Hanifi Tiryaki</i>
Antalya	Gaziantep
Sözcü	Kâtip
<i>Nihat Gökbulut</i>	<i>Cafer Tuğfan Yazıcıoğlu</i>
Kırıkkale	Bartın
Üye	Üye
Sait Açıba	<i>Abdülkadir Akcan</i>
Afyon	Afyon
(İmzada bulunamadı)	
Üye	Üye
<i>Gaffar Yakın</i>	<i>Ali Uzunırmak</i>
Afyon	Aydın
Üye	Üye
Zeki Ergezen	M. Altan Karapaşaoğlu
Bitlis	Bursa
(İmzada bulunamadı)	(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye
Oğuz Tezmen	<i>Süleyman Coşkun</i>
Bursa	Burdur
(İmzada bulunamadı)	
Üye	Üye
<i>Hakkı Duran</i>	<i>Mücahit Himoğlu</i>
Çankırı	Erzurum
Üye	Üye
<i>Ramazan Güll</i>	<i>Aydın Ayaydın</i>
Isparta	İstanbul

Üye

Masum Türker

İstanbul

Üye

İlhami Yılmaz

Karabük

Üye

Necdet Tekin

Kırklareli

Üye

Ahmet Derin

Kütahya

(İmzada bulunamadı)

Üye

Cevat Ayhan

Sakarya

(İmzada bulunamadı)

Üye

Lütfi Ceylan

Tokat

Üye

Hasan Metin

İzmir

Üye

Zeki Ünal

Karaman

(İmzada bulunamadı)

Üye

Ali Gebeş

Konya

Üye

Süleyman Çelebi

Mardin

Üye

Ş. Ramis Savaş

Sakarya

Üye

Hasan Özgöbek

Uşak

Üye

Bekir Gündoğan

Tunceli

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii

30.11.1999

Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

Esas No. : 1/507

Karar No. : 20

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Tasarısı" Komisyonumuzun 23.11.1999 tarihinde yapmış olduğu 10 ücu birleşiminde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Ramazan Mirzaoğlu ile Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Denizcilik Müsteşarlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, İstanbul Deniz Ticaret Odası Başkanlığı, İzmir Deniz Ticaret Odası Başkanlığı ve Türk Loydu Vakfı Temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Kanun Tasarısının Genel Gerekçesi okundu.

Kanun Tasarısının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde, ülkemizin kısa ve uzun vadeli hedeflerinin gerçekleşmesinde denizcilik sektörünün önemli görevler üstlendiği, Türkiye'nin dış ticaretinin % 91'inin deniz taşımacılığı yoluyla yapıldığı, gemilerimizin üçüncü ülkeler arasında taşımacılık yaparak dünya piyasalarından pay aldıkları, ancak dünya ekonomisindeki gelişmeler sonucunda yabancı filolarla rekabet şartlarının giderek ağırlaşmakta olduğu dikkate alınarak, rekabet gücünü artıracak yöntemlerin geliştirilmesi gerekmektedir. Türk Uluslararası Gemi Sicili de, Dünya genelinde uygulanmakta olan bu yöntemlerden birisi olması, deniz yolu ile taşımacılık faaliyetlerinde önemli bir yer kaplayan mevcut limanlarımızın altyapısının ihtiyacı karşılayacak biçimde geliştirilmesi, modernleştirilmesi ve konteyner taşımacılığına hizmet verir hale getirilmesi gerekmektedir.

— Gemi filolarımızın gençleştirilmesi ve güçlendirilmesi için teşvik tedbirleri alınmasında yarar görüldüğü, bütün kanuni düzenlemelere rağmen denizcilik sektöründe istenilen düzeye bir türlü erişilemediği, ülkemizin fiziki potansiyeline rağmen deniz taşımacılığından yeterli payı alamadığı, bu nedenle yabancı taşımacılara önemli miktarda navlun ödendiği, ülkemizin dünya deniz taşımacılığından daha fazla pay alabilmesi için denizcilik sektörünü geliştirecek düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu, bu amaçla Kanun Tasarısı ile gemi taşımacılığının maliyetini düşeltecek düzenlemeler getirilmediği, aksine özendirici tedbirler getirildiği,

Denizcilik Müsteşarlığının yetki ve görevleri arasında yer alması gereken hususların bir kısmının çeşitli kuruluşlar uhdesinde bulunduğu, hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilebilmesi için yetkilerin tek bir kuruluşa toplanmasının faydalı olacağı;

Kanun Tasarısı ile denizcilik sektörünün gelişmesini ve yabancı filolara karşı rekabet gücünün artmasını sağlamak amacıyla dünyada benzer ülke uygulamalarında olduğu gibi Denizcilik Müsteşarlığı nezdinde İstanbul'da Türk Uluslararası Gemi Sicili oluşturulması öngörülmekte, bu çerçevede yabancı gemi adamlarının çalıştırılması, vergilemeye ilişkin bazı kolaylıkların sağlanması, yabancı gemi ve yatların da sözkonusu sicile tescil edilebilmesi imkânı getirildiği ifade edilmiştir.

Hükümet adına söz alan Sayın Devlet Bakanı Prof. Dr. Ramazan Mirzaoğlu,

Dünyada bugün binlerce geminin dünya limanları arasında taşıma hizmeti yapmakta olduğunu, 5 milyar tonun üzerinde bir yükün deniz yoluyla taşındığını, yılda 300 milyar doların üzerinde navlun geliri elde edildiğini, dünya deniz ticaretinin 1997 yılında 3.6 milyar dolarla 21.413 milyar/mil değerine ulaştığını, eldeki son rakamlara göre Türkiye'nin dış ticaret taşımalarının % 91'inin deniz yoluyla yapıldığını,

Türk bayraklı gemilerin deniz taşımacılığı içindeki payının % 40 civarında olduğunu, ortalama olarak deniz yolu ile yapılan taşıma maliyetinin demiryolundan 2,5 kat, karayolundan 4 kat, havayolundan 12 kat daha ucuz olduğunu yapılan karşılaştırmalarda görüldüğü,

Ülkemizde 1998 yılında 79 milyon tonu ithalat, 25 milyon tonu ihracat olmak üzere 104 milyon ton dış ticaret taşıması yapıldığını, ihracat taşımalarında Türk bayraklı gemilerin payının % 29 olduğunu, denizcilik sektörünün ulusal normlardan ziyade uluslararası normlara göre yönlendirildiğini, uluslararası normlara uyulmadığı takdirde kabotaj seferi haricinde ticari denizcilik faaliyetlerinde bulunmanın mümkün olmadığını, sistemin işleyişinde devletler ve denizcilikle ilgili organların tek bir muhatap görmek istediklerini bu idarenin ülkemizde Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı olduğunu ancak denizcilik ile ilgili mevzuatın çokluğu gözönüne alındığında;

Denizcilik ile ilgili olarak;

57 Kanun,

1 Kanun Hükümünde Kararname,

29 Tüzük,

41 Yönetmelik,

18 Karamamenin olduğunu,

Bu nedenlerle denizcilik sektöründeki yetki ve sorumlulukların dağılmış olmasının verimli çalışmayı etkilediğini, kararların zamanında verilmesini geciktirdiğini bu nedenle de hizmette aksamlar ortaya çıktığını belirterek ülkemizde Denizcilik Bakanlığının kurulmasının bir zaruret haline geldiğini Denizcilik Bakanlığı kurulması çalışmalarının Bakanlığına bağlı Denizcilik Müsteşarlığı bünyesinde devam ettiğini belirtmiştir.

Ayrıca birçok Avrupa ülkesinin kendi millî sicillerini ortadan kaldırmadan yine kendi ülke bayrakları altında oluşturdukları, kolay bayrak veya elverişli bayrak ülkelerinin tanımış olduğu avantajları kendi gemi sahiplerine sağlayan, ikinci bir sicil düzenlemesi yoluna gitmişler, bu suretle ikinci sicil veya uluslararası sicil diye adlandırılan uygulamanın ortaya çıktığını, diğer taraftan da Avrupa Topluluğu bünyesinde ikinci sicil çalışmalarının devam ettiğini, Avrupa Parlamenteler Asamblesinin 1989 yılında aldığı bir kararla kısaca EUROS olarak adlandırılan topluluk gemi sicilinin kurulması ve isteyen gemilere topluluk bayrağının çekilmesi teklifini hazırladığını belirtmişlerdir.

Dünya ekonomisindeki küreselleşme, rekabet şartlarının ağırlaşması ve son yıllarda baş gösteren navlun krizi, maalesef Türk donatanlarını sıkıntıya düşürmüştür. Türk donatanları da çareyi ya elverişli bayrak ülkelerine ya da ikinci sicil uygulayan ülkelere gitmek suretiyle, bu ülkelerin sağladığı avantajlardan yararlanmakta bulmuşlar, bu durumun ise millî filomuzun küçülmesine neden olduğunu, millî filomuzun erimesini önlemek, Türk Deniz Ticaret Filomuzun geliştirilmesini ve filomuzun uluslararası piyasada rekabet etme gücü ile taşıma kapasitesinin artırılmasını sağlamak amacıyla Türk uluslararası gemi sicilinin kurulmasının elverişli bayrak ülkelerinin tanımış olduğu birtakım avantajlardan sicile kaydolun Türk gemilerinin de yararlanacağını ve sektörümüz açısından önem taşıdığını belirtmişlerdir.

Kanun Tasarısının geneli üzerinde yapılan görüşmeler tamamlanmış, maddelerine geçilmesi oybirliği ile kabul edilmiştir.

Komisyonumuz maddelerin müzakeresinde Plan ve Bütçe Komisyonu metnini esas almıştır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun maddelerinin müzakeresi sonucunda;

Madde 1. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 3. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 4. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 2 nci satırındaki “edilebilir” ibaresi , “edilir” olarak kesin bir hüküm arzetmesi açısından düzeltilmiş, aynı maddenin (a) bendinde “kayıtlı” ibaresinden sonra gelmek üzere bulunan kanunun 1 inci ve 2 nci maddesi kapsamındaki” ibaresi Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıt olacak gemiler ve yatların sicile tescilinde yoruma meydan vermemek için ilave edilmiş, aynı maddenin (c) bendindeki “ençok on yaşına kadar” ibaresi ve “Ancak yurtdışında inşa edilen bir yaşına kadar olan gemilerde tonaj sınırlaması aranmaz” ibaresi, ülkemiz deniz taşıma filo kapasitesini artırmak ve yurtiçi gemi inşaa sanayini teşvik amacıyla madde bendinden çıkarılarak madde yeniden düzenlenmiştir.

Madde 5. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 1 inci fıkrasının 2 nci satırındaki “sermaye şirketlerine” ibaresi, şahıs ve sermaye şirketleri arasında ayırım yapmayıp, tüm şirketleri kapsamını teminen “sermaye” tabiri kaldırılarak, “şirketlere” ibaresi olarak düzeltilmiştir. Yine aynı maddenin 2 nci fıkrasındaki “gemiler” ibaresinden sonra madde metinlerine uygunluk sağlanması amacıyla “ve yatlar” ibaresi eklenmiştir.

Madde 6. — Kanun Tasarısının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 7. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 8. — Kanun Tasarısının 8 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 9. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 4 üncü satırındaki “gemi” ibaresinden sonra madde metnine uygunluk sağlama açısından “ve yat” ibaresi eklenerek metinde yer alan % 50 oranı % 51 olarak değiştirilerek madde bu şekilde kabul edilmiştir.

Madde 10. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 10 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 11. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 11 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 12. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 12 nci maddesine; Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilecek gemilerin kontrollerini yapacak, uluslararası standartlara uygunluğunu tespit edecek olan Türk Loydunun, gerek IMO'nun gerekse AB'nin klas kuruluşları için istediği nitel koşullara ulaşabilmesi ve uluslararası alanda kabul gören klas kuruluşlar arasına girebilmesini temin için, Türk Loydu'na giren gemi sayısını artırmak amacıyla, maddenin (b) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (c) bendi ilave edilmiş;

“c) Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemi ve yat doğrudan veya çift (dual) klas olarak Türk Loydu'na kayıtlı ise bu maddenin (a) ve (b) bendinde tespit edilen bedellerde % 50 indirim yapılır.”

Aynı maddenin 8 inci fıkrasının müsteşarlık bütçesine özel gelir ve ödenek olarak kaydedilen ilgili maddenin (a) ve (b) bendi uyarınca tahsil edilen gelirin müsteşarlık bünyesinde kurulan döner sermayeye aktarılması sağlanarak madde yeniden düzenlenmiştir.

Madde 13. — Kanun Tasarısının 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 14. — Kanun Tasarısının 14 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 15. — Plan ve Bütçe Komisyonu metninin 14 üncü maddesinden sonra gelmek üzere çerçeve 15 inci madde olarak 491 Sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye; Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanununun yürürlüğe girmesiyle başlayacak olan strede, Denizcilik Müsteşarlığının doğrudan görev alanı içinde olmayan, ancak

ilişkili olduğu sektörlerde yaptıracağı işlerden dolayı devlete yeni gelir kaynaklarının ortaya çıkarılıp denizcilik sektörünün geliştirilmesinde önemli katkı sağlayacak kaynakların yönetilmesi amacıyla döner sermaye işletmesinin kurulması ve uluslararası boyutu çok fazla olan işlerin yürütülebilmesi için kalifiye ve tecrübeli, konusunda uzmanlaşmış eleman istihdamı sağlamak amacıyla çalışanların özlük haklarında yeni düzenleme yapma zarureti ortaya çıkmıştır. Bu amaçla 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki 3 ek madde ilave edilmiştir.

“Ek Madde 1. – Denizcilik Müsteşarlığı bünyesinde, Döner Sermaye İşletmesi kurulur. Döner sermaye için genel bütçeden on milyon TL. kuruluş sermayesi tahsis olunmuştur. Bu miktar Denizcilik Müsteşarlığının teklifi ve Maliye Bakanlığının onayı ile artırılabilir. Döner Sermaye gelirleri, giderleri ve faaliyetleri ile kâr paylarının dağıtımı yönetmelikle düzenlenir.”

“Ek Madde 2. – Mevcut statüsü devam ettiği sürece Denizcilik Müsteşarlığı teşkilatında fiilen çalışan personele Başbakanlık merkez teşkilatında çalışan personele ödenmekte olan fazla çalışma ücreti, aynı esas ve usullere göre ödenir.”

“Ek Madde 3. – Denizcilik Müsteşarlığında müsteşar, müsteşar yardımcısı, genel müdür, 1. hukuk müşaviri, genel müdür yardımcısı, müsteşarlık müşaviri, daire başkanı, hukuk müşaviri, bölge müdürü, bölge müdür yardımcısı, gemi sörvey kurulu başkanı, liman başkanı, gemi sörvey kurulu uzmanı, denizcilik uzmanı, şube müdürü, uzman, mühendis, kaptan, istatistikçi, matematikçi, fizikçi, biyolog, doktor, diş tabibi, çözümleyici, programcı ve denizcilik uzman yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek kaydıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli personel istihdam edilebilir.

Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı ile her çeşit ödemeler en yüksek devlet memurunun aldığı maaş, ikramiye, fazla mesai, tazminat, yan ödeme ve benzeri parasal ödemeler toplamını geçmeyecek şekilde Bakanlar Kurulunca tespit edilir. Sözleşme ile çalıştırılacak personel, istekleri üzerine T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilir.”

Yukarıda yapılan değişikliğe paralel olarak Kanun Tasarısının başlığı “Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” olarak düzenlenmiştir.

Geçici Madde 1. – Plan ve Bütçe Komisyonu metninin Geçici Madde 1’i aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 2. – Plan ve Bütçe Komisyonunca Geçici Madde 2’nin Tasarı metninden çıkarılması Komisyonumuzca uygun görülmüştür.

Madde 16. – Kanun Tasarısının 16 ncı maddesi Komisyonumuzda aynen kabul edilmiştir.

Madde 17. – Kanun Tasarısının 17 nci maddesi Komisyonumuzda aynen kabul edilmiştir.

İşbu raporumuz Genel Kurulun olurlarına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Oktay Vural
İzmir
Kâtip
Cumali Durmuş
Kocaeli

Başkanvekili
Miraç Akdoğan
Malatya
Üye
Halit Dikmen
Aydın

Üye
İlhan AYTEKİN
Balıkesir
(İmzada bulunamadı)
Üye
Hüseyin KARAGÖZ
Çankırı
(İmzada bulunamadı)
Üye
Abdülşanet TURGUT
Diyarbakır
Üye
Akif SERİN
İçel
Üye
Ahmet ARKAN
Kocaeli
Üye
Eyüp DOĞANLAR
Niğde

Üye
Orhan ŞEN
Bursa
Üye
Nurettin ATIK
Diyarbakır
(İmzada bulunamadı)
Üye
Mustafa GEÇER
Hatay
Üye
Nevzat TANER
Kahramanmaraş
Üye
Ali SERDENGEÇTİ
Manisa
Üye
Mükerrem LEVENT
Niğde

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİLİ KANUNU TASARISI

Amaç

MADDE 1. – Bu Kanunun amacı, oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen ticaret ve balıkçı gemileri ile yatların temin ve işletilmesinde kolaylık sağlamak suretiyle Türk denizciliğinin geliştirilmesini hızlandırmak ve ekonomiye katkısını artırmaktır.

Tanımlar

MADDE 2. – Bu Kanunda geçen;

- a) Gemi : Ticarî amaçlarla kullanılan her türlü yük, yolcu ve balıkçı gemilerini,
- b) Yat : Yat tipinde inşa edilmiş, gezi ve spor amacıyla yararlanılan, taşıyacakları yatçı sayısı 36'yı geçmeyen, yük ve yolcu gemisi niteliğinde olmayan, tonilato belgelerinde "Ticarî Yat" veya "Özel Yat" olarak belirtilen deniz araçlarını,
- c) Millî Gemi Sicili : 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 839 uncu ve diğer maddelerinde öngörülen gemi sicilini,
- d) Türk Uluslararası Gemi Sicili : Bu Kanun uyarınca oluşturulan gemi sicilini,
- e) Bakanlık : Denizcilik Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığını,
- f) Net Ton : Geminin ticarî olarak kullanılabilen yerlerinin hacmi olup, o geminin yürütmesine ve yürütenlerin ihtiyacına ayrılan yerlerin gros tonilatodan çıkarılması sonunda geri kalan hacmini,
- g) DWT : Bir geminin taşıyabileceği en çok ağırlık olup, ham yükün, yakacağın, suyun, kumanyanın, yolcu ve gemi adamlarının kendilerinin ve eşyalarının ağırlıklarının toplamını,
- h) Gros Tonilato : Bu hacim, geminin güverte altı ve güverte üstü bütün kapalı yerlerinin hacmini ($2.83 \text{ m}^3 = 1 \text{ gros tonilato}$), ifade eder.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİLİ
KANUNU TASARISI**

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen gemiler ile turizm şirketi envanterlerinde kayıtlı ticarî yatların temin ve işletilmesinde kolaylık sağlamak suretiyle Türk denizciliğinin geliştirilmesini hızlandırmak ve ekonomiye katkısını artırmaktır.

Tanımlar

MADDE 2. — Bu Kanunda geçen:

a) Gemi : Ticarî amaçla kullanılan her türlü yük, yolcu ve açık deniz balıkçı gemilerini,

b) Yat : Yat tipinde inşa edilmiş, gezi ve spor amacıyla yararlanılan, taşıyacakları yatçı sayısı 36'ı geçmeyen, yük ve yolcu gemisi niteliğinde olmayan, turizm şirketi envanterlerinde kayıtlı ve tonilato belgelerinde "Ticarî Yat" olarak belirtilen deniz araçlarını,

c) Millî Gemi Sicili : 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 839 uncu ve diğer maddelerinde öngörülen gemi sicilini,

d) Türk Uluslararası Gemi Sicili : Bu Kanun uyarınca oluşturulan gemi sicilini,

e) Bakanlık : Denizcilik Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığın,

f) Net Ton : Geminin ticarî olarak kullanılabilen yerlerinin hacmi olup, o geminin yürütmesine ve yürütenlerin ihtiyacına ayrılan yerlerin gros tonilatodan çıkartılması sonunda geri kalan hacmini,

g) DWT : Bir geminin taşıyabileceği en çok ağırlık olup, ham yükün, yakıtın, suyun, kumyananın, yolcu ve gemi adamlarının kendilerinin ve eşyalarının ağırlıklarının toplamını,

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ
KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİLİ
KANUNU İLE 491 SAYILI KANUN HÜK-
MÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI**

Amaç

MADDE 1. — Plan ve Bütçe Komisyonu metni aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 2. — Plan ve Bütçe Komisyonu metni aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Türk Uluslararası Gemi Sicili

MADDE 3. — Bu Kanunun 1 inci maddesinde öngörülen amaçları gerçekleştirmek üzere İstanbul'da Türk Uluslararası Gemi Sicili oluşturulmuştur.

Bakanlık, Türk Uluslararası Gemi Siciline ilişkin hizmetlerin daha süratli ve etkin bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla yurt içinde ve yurt dışında Türk Uluslararası Gemi Sicili irtibat büroları açabilir.

Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilecek gemiler

MADDE 4. — Türk Uluslararası Gemi Siciline yurt içinde inşa edilen gemiler ve yatlar ile yurt dışında inşa edilen 12 000 DWT'un (yolcu gemileri ile özel maksatlı, özel yapılı gemilerde ise 499 grostonun) üzerindeki gemiler ve yatlar tescil edilebilir. Bu sicile kaydedilecek yatlar için montaj ve yaş sınırı aranmaz.

Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil

MADDE 5. — Türkiye'de mukim Türk ve yabancı uyruklu gerçek kişiler ile Türkiye'de Türk mevzuatına göre kurulmuş sermaye şirketlerine ait gemiler ve yatlar Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil ettirilebilir.

Süresi iki yıldan az olmamak şartıyla yurt dışından finansal kiralama yoluyla temin edilecek gemiler ve yatlar Türk Uluslararası Gemi Sicilinin özel bir sütununa kaydolunur.

Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun gemi siciline ilişkin hakları saklıdır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

h) Gros Tonilato : Bu hacim, geminin güverte altı ve güverte üstü bütün kapalı yerlerinin hacmini (2.83m³ = 1 grostonilato),

İfade eder.

Türk Uluslararası Gemi Sicili

MADDE 3. — Bu Kanunun 1 inci maddesinde öngörülen amaçları gerçekleştirmek üzere Denizcilik Müsteşarlığı nezdinde, İstanbul'da Türk Uluslararası Gemi Sicili oluşturulmuştur.

Bakanlık, Türk Uluslararası Gemi Siciline ilişkin hizmetlerin daha süratli ve etkin şekilde yerine getirilmesi amacıyla yurt içinde iribat büroları açabilir.

Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilebilecek gemiler ve yatlar

MADDE 4. — Türk Uluslararası Gemi Siciline aşağıdaki gemiler ve yatlar talep üzerine tescil edilebilir.

a) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Millî Gemi Siciline kayıtlı bütün gemiler ve yatlar,

b) Yurt içinde inşa edilen gemiler ve yatlar,

c) Yurt dışından ithal edilecek en çok on yaşına kadar 12 000 DWT'un (yolcu gemileri ile özel maksatlı, özel yapılı gemilerde ise 499 Grostonun) üzerindeki gemiler. Ancak, yurt dışında inşa edilen bir yaşına kadar olan gemilerde tonaj sınırlaması aranmaz.

Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil

MADDE 5. — Türkiye'de mukim Türk ve yabancı uyruklu gerçek kişiler ile Türkiye'de Türk mevzuatına göre kurulmuş sermaye şirketlerine ait gemiler ve yatlar Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil ettirilebilir.

Yurt dışından finansal kiralama yoluyla temin edilecek gemiler Türk Uluslararası Gemi Sicilinin özel bir sütununa kaydolunur.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Türk Uluslararası Gemi Sicili

MADDE 3. — Plan ve Bütçe Komisyonu metni aynen kabul edilmiştir.

Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilecek gemiler ve yatlar

MADDE 4. — Türk Uluslararası Gemi Siciline aşağıdaki gemiler ve yatlar talep üzerine tescil edilir:

a) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Millî Gemi Siciline kayıtlı bulunan, Kanunun 1 inci ve 2 nci maddesi kapsamındaki bütün gemiler ve yatlar.

b) Yurtiçinde inşa edilen gemiler ve yatlar.

c) Yurt dışından ithal edilecek 12 000 DWT'un (yolcu gemileri ile özel maksatlı, özel yapılı gemilerde ise 499 grostonun) üzerindeki gemiler.

Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil

MADDE 5. — Türkiye'de mukim Türk ve yabancı uyruklu gerçek kişiler ile Türkiye'de Türk mevzuatına göre kurulmuş şirketlere ait gemiler ve yatlar Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil ettirilebilir.

Yurtdışından finansal kiralama yoluyla temin edilecek gemiler ve yatlar Türk Uluslararası Gemi Sicilinin özel bir sütununa kaydolunur.

(Hükümetin Teklif Ettığı Metin)

Türk Uluslararası Gemi Sicilinin muhtevası

MADDE 6. – Türk Uluslararası Gemi Siciline 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 845 inci maddesinde belirtilen hususlar, gemi ve yatın teknik özellikleri ile gemi ve yat üzerindeki haklara ilişkin bilgiler kaydolunur.

Türk Uluslararası Gemi Siciline ilişkin esaslar, sicilde kayıtlı hakların devri, sicil kaydının terkinine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelik ile tespit edilir.

Gemilerin ve yatların sicil kaydının terkinini ipotek sahiplerinin izinlerine tabidir.

Bayrak çekme hakkından yararlanma

MADDE 7. – Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen gemiler ve yatlar Türk Bayrağı çekerler.

Bu Kanun uyarınca Türk Bayrağı çeken gemiler ve yatlar millî mevzuatla tanınmış olan haklardan yararlanırlar. Ancak, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 823 üncü maddesi uyarınca Türk Bayrağı çekme hakkına sahip olmayan gemiler ve yatlar kabotaj hakkından yararlanamazlar.

Türk Bayrağının bulundurulmasına ve çekilmesine ilişkin hakların ihlalinde Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

Gemilerin ve yatların tabi olacakları esaslar

MADDE 8. – Gemilerde ve yatlarda bulundurulması gereken belgeler, süreleri ve bunlara ilişkin diğer esaslar ile gemilerin ve yatların tabi olacakları esaslar, ilgili mevzuat ve uluslararası sözleşme hükümleri çerçevesinde Bakanlık tarafından tespit olunur.

Gemi adamlarının uyruğu ve istihdamı

MADDE 9. – Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen gemilerde ve yatlarda, donatanın yabancı veya Türk olmasına bakılmaksızın kaptanın Türk olması, donatanın Türk olması halinde ayrıca diğer gemi personel sayısının en az % 25'i için Türk uyruğu şartı aranır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun gemi siciline ilişkin hakları saklıdır.

Türk Uluslararası Gemi Sicilinin muhtevası

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bayrak çekme hakkından yararlanma

MADDE 7. — Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen gemiler ve yatlar Türk Bayrağı çekerler.

Bu Kanun uyarınca Türk Bayrağı çeken gemiler ve yatlar millî mevzuatla tanınmış olan haklardan yararlanırlar. Ancak, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 823 üncü maddesi uyarınca Türk Bayrağı çekme hakkına sahip olmayan gemiler ve yatlar 815 sayılı Kabotaj Kanunu hükümlerinden yararlanamazlar.

Türk Bayrağının çekilmesine ilişkin hakların ihlalinde Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

Gemilerin ve yatların tâbi olacakları esaslar

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Gemi adamlarının uyruğu ve istihdamı

MADDE 9. — Bu Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen gemilerde ve yatlarda donatanın yabancı veya Türk olmasına bakılmaksızın kaptanın Türk vatandaşı olması esastır. Donatanın Türk vatandaşı olması halinde ise ayrıca diğer gemi personel sayısının en az % 50'si için Türk vatandaşı olma şartı aranır.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun gemi siciline ilişkin hakları saklıdır.

Türk Uluslararası Gemi Sicilinin muhtevası

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bayrak çekme hakkından yararlanma

MADDE 7. — Plan ve Bütçe Komisyonu metni aynen kabul edilmiştir.

Gemilerin ve yatların tâbi olacakları esaslar

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Gemi adamlarının uyruğu ve istihdamı

MADDE 9. — Bu Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilen gemilerde ve yatlarda donatanın yabancı veya Türk olmasına bakılmaksızın kaptanın Türk vatandaşı olması esastır. Donatanın Türk vatandaşı olması halinde ise ayrıca diğer gemi ve yat personel sayısının en az % 51'i için Türk vatandaşı olma şartı aranır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Gemi adamlarının sosyal güvenliği ve çalışma şartları

MADDE 10. — Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı olan gemilerde ve yatlarda istihdam edilecek gemi adamları Türk sosyal güvenlik ve iş hukuku mevzuatına tabi olurlar. Ancak, yabancı uyruklu gemi adamları için, uluslararası veya ikili sosyal güvenlik sözleşmelerinde yeralan hükümler saklı kalmak kaydıyla, talepleri halinde kendi ülkelerinde zorunlu veya herhangi bir ülkede özel sigortalı olduklarını kanıtlamaları şartı ile malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi tutulmazlar.

Yabancı uyruklu gemi adamlarının ülkeye giriş-çıkış ve konaklamaları

MADDE 11. — Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerde ve yatlarda, istihdam edilen yabancı uyruklu gemi adamlarının sahip oldukları ve Bakanlıkça tanınan gemi adamı sertifikaları pasaport yerine geçer. Bunları taşıyan gemi adamlarından, Türkiye'ye giriş ve çıkışlarında geminin uğrak yaptığı liman şehirlerinde veya liman şehrine sınır yerleşim merkezinde konaklamalarında karşılıklılık esasına göre pasaport aranmaz.

Yabancıların ülkeye kabulü ve ülkeden çıkarılmalarına ilişkin yürürlükteki mevzuat hükümleri saklıdır.

Mali hükümler

MADDE 12. — Bu Kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin ve yatların işletilmesinden ve devrinden elde edilen kazançlar, gelir ve kurumlar vergisiyle fonlardan istisnadır. Kurumlar vergisinden istisna edilen bu kazançlar ile bu kazançların dağıtılmasından elde edilen temettü ve iştirak kazançları ayrıca gelir ve kurumlar vergisine tabi tutulmazlar. Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydedilecek gemilere ve yatlarla ilişkin alım, satım, ipotek, tescil, kredi ve navlun mukaveleleri; damga vergisine, harçlara, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine ve fonlara tabi tutulmazlar.

Bu Kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin ve yatların sahiplerinden aşağıdaki harçlar ayrıca tahsil olunur :

- a) Kayıt harcı : 3 000 ABD doları karşılığında Türk Lirasına ilave olarak, her bir net ton için

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

**Gemi adamlarının sosyal güvenliği ve
çalışma şartları**

MADDE 10. — Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı olan gemilerde ve yatlarda istihdam edilecek gemi adamları Türk sosyal güvenlik ve bireysel ve toplu iş hukuku mevzuatına tâbi olurlar. Ancak, yabancı uyruklu gemi adamları için, uluslararası veya ikili sosyal güvenlik sözleşmelerinde yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla, talepleri halinde kendi ülkelerinde zorunlu veya herhangi bir ülkede özel sigortalı olduklarını kanıtlamaları şartı ile malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi tutulmazlar.

**Yabancı uyruklu gemi adamlarının ül-
keye giriş-çıkış ve konaklamaları**

MADDE 11. — Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerde ve yatlarda istihdam edilen yabancı uyruklu gemi adamlarının sahip oldukları ve Bakanlıkça tanınan gemi adamı cüzdanları pasaport yerine geçer. Bunları taşıyan gemi adamlarından, Türkiye'ye giriş ve çıkışlarında geminin uğrak yaptığı liman şehirlerinde veya liman şehrine sınırlı yerleşim merkezinde konaklamalarında karşılıklılık esasına göre pasaport aranmaz.

Yabancıların ülkeye kabulü ve ülkeden çıkarılmalarına ilişkin yürürlükteki mevzuat hükümleri saklıdır.

Mali hükümler

MADDE 12. — Bu Kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin işletilmesinden ve devrinden elde edilen kazançlar, gelir ve kurumlar vergileriyle fonlardan istisnadır.

Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydedilecek gemilere ve yatlarla ilişkin alım, satım, ipotek, tescil, kredi ve navlun mukaveleleri; damga vergisine, harçlara, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine ve fonlara tâbi tutulmazlar.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

**Gemi adamlarının sosyal güvenliği ve
çalışma şartları**

MADDE 10. — Plan ve Bütçe Komisyonu metni aynen kabul edilmiştir.

**Yabancı uyruklu gemi adamlarının ül-
keye giriş-çıkış ve konaklamaları**

MADDE 11. — Plan ve Bütçe Komisyonu metni aynen kabul edilmiştir.

Mali hükümler

MADDE 12. — Bu Kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin işletilmesinden ve devrinden elde edilen kazançlar, gelir ve kurumlar vergileriyle fonlardan istisnadır.

Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydedilecek gemilere ve yatlarla ilişkin alım, satım, ipotek, tescil, kredi ve navlun mukaveleleri; Damga Vergisine, harçlara, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine ve fonlara tâbi tutulmazlar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

0.50 ABD doları karşılığı Türk Lirası alınır. Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin ve yatların ivazlı temlik dolayısıyla yeni sahipleri adına tescilinde, bu bentte belirtilen harç % 50 indirimli uygulanır. Bakanlar Kurulu balıkçı gemileri için, bu harcı sifra kadar indirmeye yetkilidir.

b) Yıllık tonaj harcı : Gemilerden ve yatlardan, Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı olduğu her takvim yılı için her bir net ton başına 0.60 ABD doları karşılığı Türk Lirası alınır. Bu harç Ocak ve Temmuz aylarında olmak üzere iki eşit taksitle tahsil olunur. Vadesi gelen yıllık tonaj harcı taksitleri ödenmedikçe sicilin terkinin ve yeni sahibi adına tescili yapılmaz. Devir sırasında vadesi gelmeyen harç taksitleri tescil olunduğu yeni sahibi tarafından taksit süreleri içinde ödenir.

ABD dolarının Türk Lirası karşılığının hesabında; Türk Uluslararası Gemi Sicili tescillerinde tescil tarihi, yıllık tonaj harcına ilişkin taksitlerde ise herbir taksidin ait olduğu ayın ilk günü için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tespit ve ilan olunan döviz satış kuru esas alınır.

Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerde ve yatlarda çalışan personele ödenen ücretler gelir vergisi ve fonlardan istisnadır.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre Türk Bayrağı çekebilen gemi veya yat sahiplerine tanınan mali yardım ve teşvikler, gemi veya yatlarını bu Kanun hükümlerine göre Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil ettiren Türk uyruklu gerçek ve tüzelkişilere de tanınır.

İkinci fıkranın (a) ve (b) bentleri uyarınca alınacak harçların tarh, tahakkuk ve tahsilinde aksine hüküm bulunmadıkça 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 sayılı Harçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca tespit edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin ve yatların sahiplerinden aşağıdaki harçlar ayrıca tahsil olunur.

a) Kayıt harcı : 10 000 ABD Doları karşılığında Türk parasına ilave olarak, her bir net ton için 1 ABD Doları karşılığı Türk Lirası alınır. Bakanlar Kurulu bu miktarı 10 katına kadar artırmaya yetkilidir.

b) Yıllık tonaj harcı : Gemilerden, Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı olduğu her takvim yılı için her bir net ton başına 1 ABD Doları karşılığı Türk Lirası alınır. Bu harç Ocak ve Temmuz aylarında olmak üzere iki eşit taksitte tahsil olunur. Vadesi gelen yıllık tonaj harcı taksitleri ödenmedikçe sicilin terkinini ve yeni sahibi adına tescili yapılmaz. Devir sırasında vadesi gelmeyen harç taksitleri tescil olduğu yeni sahibi tarafından taksit süreleri içinde ödenir. Bakanlar Kurulu bu miktarı 10 katına kadar artırmaya yetkilidir.

ABD Dolarının Türk Lirası karşılığının hesabında; Türk Uluslararası Gemi Sicili tescillerinde tescil tarihi, yıllık tonaj harcına ilişkin taksitlerde ödemenin yapıldığı gün için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı tespit ve ilan olunan döviz satış kuru esas alınır.

Türk Uluslararası Gemi Sicilinde kayıtlı gemilerde çalışan personele ödenen ücretler gelir vergisi ve fonlardan müstesnadır.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre Türk Bayrağı çekebilen gemi sahiplerine tanınan mali yardım ve teşvikler, gemilerini bu Kanun hükümlerine göre Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil ettiren Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilere de tanınır.

İkinci fıkranın (a) ve (b) bendleri uyarınca alınacak harçların tarh, tahakkuk ve tahsilinde aksine hüküm bulunmadıkça 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu Kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin ve yatların sahiplerinden aşağıdaki harçlar ayrıca tahsil olunur.

a) Kayıt harcı: 10 000 ABD Doları karşılığında Türk parasına ilave olarak, her bir net ton için 1 ABD Doları karşılığı Türk Lirası alınır. Bakanlar Kurulu bu miktarı 10 katına kadar artırmaya yetkilidir.

b) Yıllık tonaj harcı: Gemilerden Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı olduğu her takvim yılı için her bir net ton başına 1 ABD Doları karşılığı Türk Lirası alınır. Bu harç Ocak ve Temmuz aylarında olmak üzere iki eşit taksitte tahsil olunur. Vadesi gelen yıllık tonaj harcı taksitleri ödenmedikçe sicilin terkinini ve yeni sahibi adına tescili yapılmaz. Devir sırasında vadesi gelmeyen harç taksitleri tescil olduğu yeni sahibi tarafından taksit süreleri içinde ödenir. Bakanlar Kurulu bu miktarı 10 katına kadar artırmaya yetkilidir.

c) Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemi ve yat doğrudan veya çift (dual) klas olarak Türk Loydu'na kayıtlı ise bu maddenin (a) ve (b) bendinde tespit edilen bedellerde % 50 indirim yapılır.

ABD Dolarının Türk Lirası karşılığının hesabında; Türk Uluslararası Gemi Sicili tescillerinde tescil tarihi, yıllık tonaj harcına ilişkin taksitlerde ödemenin yapıldığı gün için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı tespit ve ilan olunan döviz satış kuru esas alınır.

Türk Uluslararası Gemi Sicilinde kayıtlı gemilerde çalışan personele ödenen ücretler gelir vergisi ve fonlardan müstesnadır.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre Türk Bayrağı çekebilen gemi sahiplerine tanınan mali yardım ve teşvikler, gemilerini bu Kanun hükümlerine göre Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil ettiren Türk uyruklu gerçek ve tüzel kişilere de tanınır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Gemi ve yatların sigortaları

MADDE 13. – Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin ve yatların sigortaları yurt dışında da yaptırılabilir.

Yönetmelik

MADDE 14. – Bu Kanun uyarınca öngörülen yönetmelik ilgili kurum ve kuruluşların da görüşleri alınmak kaydıyla, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Bakanlıkça altı ay içinde yürürlüğe konur.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

492 sayılı Harçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

İkinci fıkranın (a) ve (b) bendi uyarınca tahsil edilen gelirler Maliye Bakanlığınca ayrı bir hesapta izlenir. Bu gelirlerin % 50'si altı ayda bir Denizcilik Müsteşarlığı hizmetlerinde kullanılmak üzere (personel giderleri hariç) özel gelir ve özel ödenek kaydedilir. Bu ödeneklerden yatırım niteliğinde olanlar yatırım programı ile ilişkilendirilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının da görüşü alınarak Bakanlıkça tespit edilir.

Gemi ve yatların sigortaları

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yönetmelik

MADDE 14. — Tasarının 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Üçüncü fıkranın (a) ve (b) bentleri uyarınca alınacak harçların tarh, tahakkuk ve tahsilinde aksine hüküm bulunmadıkça 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 sayılı Harçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Üçüncü fıkranın (a) ve (b) bentleri uyarınca tahsil edilen gelirler Maliye Bakanlığınca ayrı bir hesapta izlenir. Bu gelirlerin % 50'si altı ayda bir Denizcilik Müsteşarlığı Döner Sermaye İşletmesi bütçesine kaydedilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının da görüşü alınarak Bakanlıkça tespit edilir.

Gemi ve yatların sigortaları

MADDE 13. — Kanun Tasarısının 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yönetmelik

MADDE 14. — Kanun Tasarısının 14 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Karamameye aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

“EK MADDE 1. — Denizcilik Müsteşarlığı bünyesinde, Döner Sermaye İşletmesi kurulur. Döner sermaye için genel bütçeden on milyon TL. kuruluş sermayesi tahsis olunmuştur. bu miktar Denizcilik Müsteşarlığının teklifi ve Maliye Bakanlığının onayı ile artırılabilir. Döner Sermaye gelirleri, giderleri ve faaliyetleri ile kâr paylarının dağıtımı yönetmelikle düzenlenir.

“EK MADDE 2. — Mevcut statüsü devam ettiği sürece Denizcilik Müsteşarlığı teşkilâtında fiilen çalışan personele Başbakanlık merkez teşkilâtında çalışan personele ödenmekte olan fazla çalışma ücreti, aynı esas ve usullere göre ödenir.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 15. – 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına (6) numaralı beninden sonra gelmek üzere aşağıdaki (7) numaralı bent eklenmiştir.

“7. Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin ve yatların işletilmesi ve devrinden elde edilecek kazançlar,”

GEÇİCİ MADDE 1. – Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip tescil edilecek gemilerin ve yatların yıllık tonaj harcı taksidi, tescilin yapıldığı ay hariç tutulmak suretiyle kalan net aylara isabet eden tutarda Türk Lirası, ilk tescilin yapıldığı tarih için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca tespit ve ilan olunan döviz satış kuru üzerinden hesaplanarak tahsil olunur.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“EK MADDE 3. – Denizcilik Müsteşarlığında müsteşar, müsteşar yardımcısı, genel müdür, 1 inci hukuk müşaviri, genel müdür yardımcısı, müsteşarlık müşaviri, daire başkanı, hukuk müşaviri, bölge müdürü, bölge müdür yardımcısı, gemi sörvey kurulu başkanı, liman başkanı, gemi sörvey kurulu uzmanı, denizcilik uzmanı, şube müdürü, uzman, mühendis, kaptan, istatistikçi, matematikçi, fizikçi, biyolog, doktor, dış tabibi, çözümleyici, programcı ve denizcilik uzman yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek kaydıyla, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli personel istihdam edilebilir.

Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı ile her çeşit ödemeler en yüksek devlet memurunun aldığı maaş, ikramiye, fazla mesai, tazminat, yan ödeme ve benzeri parasal ödemeler toplamını geçmeyecek şekilde Bakanlar Kurulunca tespit edilir. Sözleşme ile çalıştırılacak personel istekleri üzerine T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilir.”

“GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip tescil edilecek gemilerin yıllık tonaj harcının hesabı 12 nci maddede yer alan hükümlere göre yapılır. 1999 takvim yılı sonuna kadar tescillerde, tescilin yapıldığı ay hariç tutulmak suretiyle kalan net aylara isabet eden tutarda Türk Lirası, ödemenin yapıldığı gün için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tespit ve ilân olunan döviz kurları üzerinden hesaplanarak tahsil olunur.”

GEÇİCİ MADDE 1. — Plan ve Bütçe Komisyonu metni aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettığı Metin)

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunun yayımlandığı tarihte Türk Gemi Siciline kayıtlı olan her yaş ve tonajdaki gemiler ve yatlar ile Türk tersanelerinde omurgaları kızağa konulmuş olan gemiler ve yatlar, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç yıl içinde müraacaat edilmesi halinde 12 nci maddede belirtilen harçlar bir defaya mahsus olmak üzere % 50 indirimli uygulanarak bu sicile tescil ettirilebilir ve bu Kanun hükümlerinden faydalanır.

MADDE 16. — Bu Kanun yayımlandığı tarihten 2 ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 17. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>A. Mesut Yılmaz</i> Başbakan	
Dev. Bakanı ve Başb. Yard.	Millî Sav. Bak. ve Başb. Yard. V.
<i>B. Ecevit</i> Devlet Bakanı	<i>M. Batallı</i> Devlet Bakanı
<i>G. Taner</i> Devlet Bakanı	<i>H. Özkan</i> Devlet Bakanı
<i>Y. Seçkiner</i> Devlet Bakanı	<i>İ. Saygın</i> Devlet Bakanı V.
<i>Prof. Dr. H. S. Türk</i> Devlet Bakanı	<i>M. Taşar</i> Devlet Bakanı V.
<i>R. Serdaroğlu</i> Devlet Bakanı	<i>Y. Seçkiner</i> Devlet Bakanı V.
<i>Prof. Dr. Ş. Gürel</i> Devlet Bakanı	<i>İ. Saygın</i> Devlet Bakanı
<i>Dr. İ. Çelebi</i> Devlet Bakanı	<i>M. Yılmaz</i> Devlet Bakanı V.
<i>R. Şahin</i> Devlet Bakanı	<i>E. Aşık</i> Devlet Bakanı
<i>C. Kavak</i> Devlet Bakanı	<i>E. Aşık</i> Devlet Bakanı
<i>R. K. Yücelen</i> Devlet Bakanı	<i>H. Gemici</i> Adalet Bakanı
<i>M. Batallı</i> İçişleri Bakanı	<i>O. Sungurlu</i> Dışişleri Bakanı
<i>M. Başesgioğlu</i> Maliye Bakanı	<i>İ. Cem</i> Millî Eğitim Bakanı
<i>Z. Temizel</i> Bayındırlık ve İskân Bakanı	<i>H. Uluğbay</i> Sağlık Bakanı V.
<i>Y. Topçu</i> Ulaştırma Bakanı	<i>C. Kavak</i> Tarım ve Köyüşleri Bakanı
<i>N. Menzir</i> Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı V.	<i>M. Taşar</i> Sanayi ve Ticaret Bakanı
<i>Z. Temizel</i> Enerji ve Tabii Kay. Bakanı	<i>Y. Erez</i> Kültür Bakanı
<i>M. C. Erstümer</i> Turizm Bakanı	<i>İ. Talay</i> Orman Bakanı
<i>İ. Girdal</i> Çevre Bakanı	<i>E. Taranoğlu</i> Çevre Bakanı
<i>Dr. İ. Aykut</i>	

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 15. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 16. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

